

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia XLI. De Solemni, Et Festivo In. Gressu Christi In Hiervsalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

HOMILIA XLII. DE SOLEMNI, ET FESTIVO IN- GRESSU CHRISTI IN IERUSALEM.

Dominica Palmarum.

*Cum appropinquasset Iesus Hierosolymis & venisset Bethpage ad montem
Olivet, &c. Matth. 21.*

Refert nobis Evangelista D. Mat-
thæus verbis, quod Ecclesia no-
bis proponit operibus in pro-
cessione, quam hodie celebraui-
mus, videlicet solemnem, glo-
riosam & triumphalem ingres-
sum Domini nostri Salvatoris in urbem Ierusa-
lem, in qua licet abiecto veltus pullo asinae, re-
ceptus tamen fuit ramis palmarum, oliuarum,
laurorum, aliarumque arborum frondentium,
stratis plateis, & vijs, populi civiumque vesti-
mentis, quibus pergratum erat, si saltem iumen-
tum, quod Dominus vehatur, illa calcaret: ac-
clamaciones fuerunt adeo festiue, tantamque re-
sistentem laudem, maiestatem & gloriam, ut tales
suntquam triumphatori, imperatori & Monar-
che terræ factæ fuisse referantur. Hunc ingres-
sum parat Dominus iam moriturus, ut pateret
evidenter, quod non ad mortem traheretur ho-
stium suorum victus violentiâ, sed mera ac li-
bera sua voluntate, amore nostri flagrantissimo.
Iam illum in pleno concilio Principes ad mor-
tem damnarant, lis iam erat decisa, decretum
contra illum modo promulgatum: iam ad suæ
intentionis executionem per plateas & vrbis Ier-
usalem vias publicas præcone buccinante man-
darentur, & affixis scedulis ad angulos earum
valvasque templi, ut si quis sciret vbinam esset,
civitas indicaret. Iam suos destinaret ministros,
satellites & apparatus illos indagaturos, datis
præceptis, & præclaris promissis illi, quicumque
eum inuenisset & multo adhuc insignioribus,
quicumque vinctum illum captumque adduxisset.
Rebus ita compositis & hac tempestate, per
portas ingreditur, civitatis supremo exceptus
triumpho, ubi innumerabilis Iudaorum & gen-
tilium multitudo, cum civitatis: tum eorum qui

ex diversis mundi plagis illic ad Paschæ solem-
nitatem confluerant, ineffabili gaudio & om-
nium acclamationibus (quorum festiue voces
aëra resonabant) illum excipit ut legitimum Re-
gem, Dominum, Messiam, Salvatorem, verum-
que Deum: & hoc quidem coram ipsis Principi-
bus & Sacerdotibus, qui eum damnauerant &
iam capiendum inquirebant: sic ut nec vnus eo-
rum vel mouere se posset, vel ad passum proce-
dere, nec ei vel vnico verbo obpugnare: stabant
omnes ut statum stupefacti, attoniti est intuen-
tes, viscera sibi præ mortali invidia cottodentes.
Processio est hæc solemnis & gloriosa Christi
supremo triumphatori, toti civitati festiua, no-
bilique pericunda: illam ingrediamur manibus
ramos ferentes & ore cantica, dicamusque vi-
ctori: *Benedictus qui venit Rex Israel, Hosanna
in excelsis.* Ipse nobis salutem gratia largiatur,
illamque largietur si mediante caelorum Regina
illam postulemus, eandem salutando: *Ave Ma-
ria.*

§. 1. *Vocatur hæc hebdomada magna, maior
quam prima mundi, & orditur sicut illa
in Dominica, in qua lux creata perhibe-
tur.*

Eloquentia Græcæ Cicero D. Chrystos-
thomæ declarat in Quadragesima quapiam suarum
homiliarum decursu diuinam Historiam
primordij totius vniuersi, quod Spiritus S. in li-
bro Genesis enarrat, ratione cuius doctissimas il-
las composuit homilias quas legimus in lib. Ge-
nesis. Prosequitur hoc suum argumentum sai-
ctissimus Doctor vsque in hodiernum diem, Do-
minicam scilicet Palmarum: cum autem iudica-
tur.

ret ea mysteria, quæ nobis hæc hebdomada offeruntur, esse talia, vt non conueniat oculos aliò deflectere, conceptus omittit discursum & ait: *In magnam hebdomadam pruenimus Deigratia.* Ab initio hebdomadam hæc Ecclesia magnam appellauit: & licet ab alijs dicatur, velut à D. Bern. *Hebdomada parua*: quia ex professo agitur de tormentis pœnitique Saluatoris: vel *Hebdomada sancta*: quia mysteria, quæ hic peraguntur, nedùm sancta sunt, sed etiam totius origo sanctitatis: nomen tamen magis commune est prædictum, quò vsque nunc vitur Ecclesia, vocans illam *Hebdomadam maiorem*, cuius rationem assignat D. Chrysolomus: *Magnam autem vocamus hebdomadam, non quod plures horæ in ea sint, neque plures dies habeat, sed quia magna quadam, & essentialia bona nobis contigerunt in illa. In illa enim solum est bellum diuinum, extincta mors, maleficio interempta, Diaboli seruitus dissoluta, rafa eius derecta. Deus hominibus reconciliatus est, cœlum penetrabile factum est, Angeli hominibus conueniunt, distantia conuinita sunt, spes sublata, septem remotum, Deus pacis pacifica fecit omnia, quæ in cœlis & quæ in terris. Magna hebdomada: quidquid enim in hac celebratur, & præ manibus habemus, magnum est, Magna Sacramenta, & adeo profunda, vt supremorum intellectus Seraphinorum ea nequeant comprehendere, magna misericordia quæ in eodem implet, vt carere liceat. Misericordia Domini plena est terra. Magna charitas. Commendat charitatem suam Deus in Rom. 5. 8. nobis, &c. Maiorem charitatem nemo habet. Magna iustitia, quem proposuit Deus propitiationem ad ostensionem iustitiæ suæ. Magna malitia in hominibus quæ eo vsque inereuit, vt Deo manum iniungere illique vitam tollere præsumperint. Magnum sacrificium sufficiens vt antiqua omnia deleat & perfecte satisfaciat pro totius mundi sceleribus vniuersis. Magna mors, cum ipsius Dei morte non sit inferior. Magna prodigia: cœlum etenim obscuratur, terra tremat, lapides ditumpuntur, sepulchra aperiuntur: *Hebdomada maior.**

Pf. 118. 64.
Rom. 5. 8.
Ioh. 1. 9.
13.
Ro. 3. 25.

I.
Mundi
eiudem
respondet
creatio
ni.
2. p. q. 67.
vsque 74.

Conueniens erat ex sententiâ D. Thom. vt si bi corresponderet mundi creatio eiusque reparatio: quocirca non minor esse debebant opera huius, quàm illius. Ad mundi creationem præorrespondit autem hebdomadam maiorem, in qua creauit quidquid esse habet in mundo visibili, eo modo per dies illos procedens, quo Spiritus S. in exordio Genesis exponit, sanctique Patres declarant: quorum sententias eleganter illustrat doctor Angelicus in prima sua Parte per varias

Quæstiones. Primo die, quæ respondit Domini, creauit lucem, creaturam adeo pulchram, quæ præsupponenda erat (inquit D. Basili.) vt *Ho. 1. Hebræa* opera manifestarentur quæ de manu Domini producebantur, atque vt formari possent dies (ita D. Thom.) qui sine luce non possunt. Secundo die nempe lune, fecit firmamentum, quod D. Damascenus intelligit cœlum stellatum 2. p. q. 67. totius fundamentum vniuersi: sicut enim hic in a. 4. domibus eius, vt cum D. Basili loquar, deorsum Lib. 2. fundamentum collocas, cui parietes teclumque dei Orbis innituntur: ita in hac machina staret Deus fundamentum in supremo huius cœli, ex quo tota *Tho. 1. p. 1.* natura eiusque dependet fortitudo. Tertio die q. c. 8. à 1. scilicet Martis, cum terra aquis esset operata, illas in vnum congregauit locum, ex illis amplissima hæc formanda maria, terra autem arida hæcque mansit, cui virtutem tribuit herbas plantaque producenti.

Quarto die, qui fuit Mercurij, pulcherrima hæc creauit luminaria, maiora & minora, solem, lunam stellas, quæ cælos ita exornant, tantum, quæ conferunt terræ beneficium, vt Seneca indicauerit quòd si Deus alio sine hominem non creasset nisi vt hæc videret hinc gauderet. sufficiens causa fuisse illum producenti. Quinto die quem Iouis appellamus, produxit in aquis & de aquis pisces in illis natantes, & aues per aëra terramque volantes, atque ex ea tantam animalium varietatem, quantum per illam discurrere conspiciamus. Sexto die qui Venery dicitur, hominem de luto formauit, in eo diuinam & mysticam suam sculpens imaginem, similitudinem, & ei tribuens inspirationem: illi somnum immittit in quo de sublata illi costa mulierem edificauit, quo perfectè in plenitudo dedit humanæ naturæ principium. Septimo die dicto Sabbati requieuit cum dedisset suam rebus nouis creaturis. Magna hebdomada, in qua tam eximia & eminentia creata sunt: cœli suis sideribus fulgentissimi, terra plantis suis frequentissima, & quæ piscibus suis fertilissima, suis auiibus aër inuolutissimus, & quidquid esse habet in hoc mundo visibili.

Magna est hæc profecto hebdomada, in quam tam præclarus creatus est mundus, ita refertur varijs creaturis cælestibus pariter & terrestribus, porro longè maior est hæc, in qua Deus reparauit, aut si placet alterum nouum creauit hebdomundum, tantò excellentiorem, quantò cœlum madam terrâ præponderat, in eo producentur creaturas primam adeo eminentes vt compleat illud suum apud longè Isaac oraculum. *Eccæ ego creo cælos novos, & antecessorum dit.*

1. In illa hebdomada mundum creavit terrenum, in hac vero coelestem: in illa res pro luxie quae licet magnae sint, illas tamen oculi vident, manus tangunt & creatus capiti intellectus. In hac vero talia parauit, qualia nec oculi viderunt nec aures audierunt, nec creatus potuit imaginari in intellectu: etenim de illis ad litteram dixit Isaías, referente Apostolo Paulo. *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c.* Illa opera intellexit & plurima eorum penetravit non solum Angelica sapientia, sed etiam humana: haec vero non solum sapientia humana non potest comprehendere sed nec ipsa suprema Seraphica: *Sapientiam loquimur in mysterio absconditam, quam nemo Principum huius saeculi cognouit*: Sic de se testatur Apostolus. Ibi homines creant terrenos, hic coelestes: ibi condidit hominem, naturam illi tribuens humanam, hic eum diuinam reddidit participem. Ibi posuit illum in terra communem animalibus, hic exaltat eum ut inter Seraphicos sidera stellarum premar. Ibi creaturas produxit ex illis thronum erigens gloriae suae & Maiestatibus, hic patiens, ab illa descendens usque ad crucem, & crucis mortem, summam humilitationis. *Humilitatis semetipsum suscepit obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Ibi nullas alias adduxit facultates ad rerum omnium creationem quam simplex verbum: etenim ipse dixit & facta sunt. Hic omnes exposuit quas habebat, esse suam, vitam, animam, sanguinem, vitamque personam. *Dedit semetipsum pro nobis*. Ibi nihil de diuinitate sua mouit, hic autem nulla pars extitit diuinae suae personae, quae loas non pateretur prenas suosque cruciatus: caput spinis coronatur, oculi velo conteguntur, aures blasphemis iritantur, os aceto & felle potatur, manus pedesque elatis terebantur, corpus flagellis dilaceratur. Ibi ut hominem conderet, simplicem edidit statum seu spiraculum, absque eo quod vita illius vel minimum caperet inde detrimentum. *Spiram in faciem eius spiraculum vita*: Hic ut hominem repararet emisit & expiravit propriam animam & spiritum & inclinato capite mortuus est. *Inclinata capite emisit spiritum & expirauit*. Ibi mulierem, futuram mortis principium de latere produxit viri dormientis in paradiso: hic Ecclesiam matrem vitae eluxit de latere suo murene lancea aperto, dum mortis somno in cruce reuolueret: & quamuis ibi videtur Adam opus hoc esse praclarum, prodit tamen Apostolus, & ait *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia*. Ibi composuit Deus ma-

re recolligens omnes aquas quae terram occupant, in vnum locum, quo factum est ut tellus ab his exsiccaretur: hic congregauit mare profundum & dolorum penarumque immensam abyssum quae nostram demeruerant naturam in locum illum sacrosanctum filij sui diuinitati, cui omnium nostrum peccata imposuit, ipse vero his amarissimis tormentorum aquis ad summum usque prefocatus, ut nos liberi absolueremur: *Patris pro nobis maledictum, &c. ut nos efficeremus iustitia Dei in ipso, quam sunt stupenda haec opera*! O quam suprema mirabilia. Haec sunt illa quae in hac operatur hebdomada, & cum ea sint, quibus Deus non est operatus in superiora, dicitur haec hebdomada maior sic à Deo disposita: *Magnam vocamus hebdomadam*. Inter tot praecleara magnaue opera (montente nos D. Chrylomo) iustum est ut & magna sit quoque nostra deuotio, nostra poenitentia, nostra eleemosyna, nostraque gratitudo. *Nunc magis & ieiunij eius sus intendendus, continuanda sunt praefatas faciendaque pura & diligens confessio, & in bonis operibus sollicitas eleemosyna larga, equitas, mansuetudo, atque alia virtutes*. Ad hoc obstringimur ex mente praefati Doctores, ex magnitudine beneficiorum, ex parte Dei, qualia nobis in hac hebdomada facta representantur: si namque debent obsequia respondere beneficijs, cum illa sint tam singularia & ordinarijs tantopere superiora, talia oportet ut & sint obsequia. Et quia tantam nobis dolorum magnitudinem & multitudinem in illa largitus est Dominus, fideles & ieiunium ieiunant, & vigilijs & pernoctationibus sacris & eleemosynas faciunt, ut huius hebdomada honorem exhibeant. Nam si Dominus in illa talia ita nobis donauit, quomodo non & nos debemus quantum possumus reuerentiam & honorem exhibere? Modum expende loquendi: *Ut huius hebdomada honorem exhibeant*. Ad hoc adiuvant & leges & Reges (inquit ille) qui vacationes instituerunt iudiciorum saecularium, proe. suum, tribunalijs, & caularum, ut causa Christi Domini nostri vacemus quae modo ventilatur saluti nostrae vtilissima. Et Reges ipsi declarant, quomodo vobis dicit illos habeant, mandantes ut omnes sint iudicia & seria claudenda fores iudiciorum, cessando omni litium & contentiois specie, quae maiori tranquillitate liceat ad spiritibus se ieiunare. Argumentum hoc verget D. Leo Pontifex in memoriam nobis reducens vnam hanc fuisse inter ceteras rationem, quae moti Apostoli inligante Spiritu Sancto, tam longum, solenne, piisque iustitiam Quadragesimae ieiunium:

III. His diebus pietati magis vacis vadem. D. Chryl. Loc. cit.

4

ret ea mysteria, quæ nobis hæc hebdomada offeruntur, esse talia, vt non conueniat oculos aliò deflectere, conceptus omittit discursum & ait: *In magnam hebdomadam pruenimus Deigratia.* Ab initio hebdomadam hæc Ecclesia magnam appellauit: & licet ab alijs dicatur, velut à D. Bern. *Hebdomada parua*: quia ex professo agitur de tormentis pœnitique Saluatoris: vel *Hebdomada sancta*: quia mysteria, quæ hic peraguntur, nedùm sancta sunt, sed etiam totius origo sanctitatis: nomen tamen magis commune est prædictum, quò vsque nunc vitur Ecclesia, vocans illam *Hebdomadam maiorem*, cuius rationem assignat D. Chrysolomus: *Magnam autem vocamus hebdomadam, non quod plures horæ in ea sint, neque plures dies habeat, sed quia magna quadam, & essentialia bona nobis contigerunt in illa. In illa enim solum est bellum diuinum, extincta mors, maleficio interempta, Diaboli seruitus dissoluta, rafa eius derecta. Deus hominibus reconciliatus est, cœlum penetrabile factum est, Angeli hominibus conueniunt, distantia conuinita sunt, spes sublata, septem remotum, Deus pacis pacifica fecit omnia, quæ in cœlis & quæ in terris. Magna hebdomada: quidquid enim in hac celebratur, & præ manibus habemus, magnum est, Magna Sacramenta, & adeo profunda, vt supremorum intellectus Seraphinorum ea nequeant comprehendere, magna misericordia quæ in eodem implet, vt carere liceat. *Misericordia Domini plena est terra.* Magna charitas. *Commendat charitatem suam Deus in Rom. 5. 8. nobis, &c. Maiorem charitatem nemo habet. Mag. lo. 15. na iustitia, quem proposuit Deus pro peccationem ad ostensionem iustitiae suæ.* Magna malitia in hominibus quæ eo vsque inereuit, vt Deo manum iniicere illique vitam tollere præsumperint. Magnum sacrificium sufficiens vt antiqua omnia deleat & perfecte satisfaciat pro totius mundi sceleribus vniuersis. Magna mors, cum ipsius Dei morte non sit inferior. Magna prodigia: cœlum etenim obscuratur, terra tremuit, lapides ditumpuntur, sepulchra aperiuntur: *Hebdomada maior.**

Pf. 118.
64.
Rom. 5. 8.
Mag. lo. 15.
13.
Ro. 3. 25.

I.
Mundi
eiudem
respondet
creatio
ni.
2. p. q. 67.
vsque 74.

Conueniens erat ex sententiâ D. Thom. vt si bi corresponderet mundi creatio eiusque reparatio: quocirca non minima esse debebant opera huius, quàm illius. Ad mundi creationem præorrespondit autem hebdomadam maiorem, in qua creauit quidquid esse habet in mundo visibili, eo modo per dies illos procedens, quo Spiritus S. in exordio Genesis exponit, sanctique Patres declarant: quorum sententias eleganter illustrat doctor Angelicus in prima sua Parte per varias

Quæstiones. Primo die, quæ respondit Domini, creauit lucem, creaturam adeo pulchram, quæ præsupponenda erat (inquit D. Basili.) vt *Ho. 1. He. cetera opera manifestarentur quæ de manu Domini producebantur, atque vt formari possent dies (ita D. Thom.)* qui sine luce non possunt. Secundo die nempe lune, fecit firmamentum, quod D. Damascenus intelligit cœlum stellatum 2. p. q. 67. totius fundamentum vniuersi: sicut enim hic in a. 4. domibus eius, vt cum D. Basili loquar, deorsum Lib. 2. fundamentum collocas, cui parietes teclumque dei Orbis innituntur: ita in hac machina staret Deus fundamentum in supremo huius cœli, ex quo tota *Tho. 1. p. natura eiusque dependet fortitudo.* Tertio die q. c. 8. à 1. scilicet Martis, cum terra aquis esset operata, illas ad 1. in vnum congregauit locum, ex illis amplissima hæc formanda maria, terra autem arida hæcque mansit, cui virtutem tribuit herbas plantaque producenti.

Quarto die, qui fuit Mercurij, pulcherrima hæc creauit luminaria, maiora & minora, solem, lunam stellas, quæ cœlos ita exornant, tantum, que conferunt terræ beneficium, vt Seneca indicauerit quòd si Deus alio sine hominem non creasset nisi vt hæc videret hinc gauderet. sufficiens causa fuisse illum producenti. Quinto die quem Iouis appellamus, produxit in aquis & de aquis pisces in illis natantes, & aues per aëra terramque volantes, atque ex ea tantam animalium varietatem, quantum per illam discurrere conspiciamus. Sexto die qui Venery dicitur, hominem de luto formauit, in eo diuinam & mysticam suam sculpens imaginem, similitudinem, & ei tribuens inspirationem: illi somnum immittit in quo de sublata illi costa mulierem edificauit, quo perfectè in plenitudo dedit humanæ naturæ principium. Septimo die dicto Sabbati requieuit cum dedisset suam rebus nouis creandis. *Magna hebdomada*, in qua tam eximia & eminentia creata sunt: cœli suis sideribus fulgentissimi, terra plantis suis frequentissima, a. quæ piscibus suis fertilissima, suis auiibus aër inuolutissimus, & quidquid esse habet in hoc mundo visibili.

Magna est hæc profecto hebdomada, in quam tam præclarus creatus est mundus, ita refertur varijs creaturis cælestibus pariter & terrestribus, porro longè maior est hæc, in qua Deus reparauit, aut si placet alterum nouum creauit hebdomundum, tantò excellentiorem, quantò cœlum madam terrâ præponderat, in eo producentur creaturas primam adeo eminentes vt compleat illud suum apud longè Isaiam oraculum. *Eccæ ego creo cœlos novos, & antecessorum dit.*

vt per hoc corda nostra prępararet ad ritę celebranda in hac hebdomada summa mysteria, & profunda Sacramenta mortis, & passionis Domini: cuiusque sanctissimę crucis, ab eo dicta: *Sublimissimę diuinę misericordię Sacramentum*, vt in illa singulariter studeamus nos ipsos acerbissimę illius cõformare passioni huic Apostoli obsequentes admouitioni: *Si compatimur & conglorificabimur. merito à S. Apostoli per doctrinam de Quarta Spiritus sanctus maiora sunt ordinata ieiunia, vt per commune consortium crucis Christi, etiam nos aliquid in eo quod propter nos gessit, ageremus: sicut Ro. 8. 17. Apostolus ait: Si compatimur & conglorificabimur.* Nostrium est cum illo pati & in nobis ipsis sentire quod pro nobis ipse tolerauit, vt pariter cum illo conglorificemur iuxta Apostoli consilium: *Hoc sentite in vobis quod & in Christo Iesu.*

D. B. n. Serm. 4. Hebdo. par. in princ.

Hinc argumentum sumptit Bernardus, quod vobis persuadet vt hebdomadam hanc singulari impendamus pietati, nolterque intellectus actus exciteat in consideratione tantorum mysteriorum quę in nostram sunt facta redemptionem. *Vigilate animo fratres, ne infructuosę nos huius temporis Sacramenta pertranseamus.* Ita inquit, pro more haberent Christiani, qui antiquitus hebdomadam illam transigebant quibusdam penitentię operibus, protractiori orationis tempore, valedecendo recreationibus, & terrę voluptatibus: hoc vt proprium diebus illis assumentes, vt Christi tormenta, passionem, penamque meditentur, & illi in doloribus suis comites ad hęerent, seipsos seuerius castigando disciplinis, abstinentis, vigiliis, & asperioribus penitentis, vt pote qui causa fuissent Christi passionum. *Vniuersi Christiani facite hęc septimanę, aut paschalis, aut preter solitum pietatem colunt, modestiam exhibent, humilitatem sciantur, induunt grauitatem, vt Christo patienti quodam modo compati videntur.* Audiamus quid de illis

D. Epip. L. 3. contra Hares. Hęc 75. contra Arium non longe à princ.

referat D. Epiphanius. *In diebus Paschatis (vocat Pascha, qui potissimum dies veneris sancti) apud nos sint huius dormitiones, castitates, afflictiones, fletus, preces, vigiliae, ac ieiunia, & omnes animarum salutes per sanctas afflictiones.* Et quid miramur eum D. Bern. hoc agere Christianum; qui Dominum suum contemplatur in agonia sudantem sanguinem, sic in oratione pernoctantem, vt querat sibi socium, ita solum, vt omnes discipuli eius fugam arripiant, eum in manibus hostium suorum relinquentes; qui quodlibet genus in eum dolorum exerceret & effundunt, quem etiam videmus flagellatum, coronatum, &

in cruce suspensum? *Quis enim tam irreligiosus, qui non compungatur? Quis tam insensibilis, vt non humilietur? Quis tam iracundus, vt non indulgeat? Quis tam delictiosus, vt non abstineat? Quis tam flagitiosus, vt non contineat? Quis tam maliciosus, vt non penitentis illis diebus? Suadet hoc evidentissima ratio, ait D. Bern. fuit eteum passio Christi ita excessiua, eius pena ita horrida, dolores adeo viui & tormenta adeo seua, vt ad compassionem omnes excitarent creaturas: nam omnes vt compati se denotarent commotus sunt acerbissime. Cęli pulum iudicium amicum, Sol obscuratus est, luna retrogressa est, terra tremuit motibus insolis, saxa diffracta sunt, monumenta aperta sunt, mortui resurrexerunt: quam igitur iustum erit, vt & cor carneum hominis Christiani, compassionem moueatur, ipsum suum considerans Deum in hac compulsum angustias, idque in salutem miserum peccatoris? *Merito quidem nemo adeo passio Domini usque hodie, terram mouens, petras scindens, aperiens monumenta, &c.**

Ex his conuincit Ieremias duriciem cordis I. Y. tui, quod in occasione nec scinditur nec compatit: *Homines durici sunt: Peranum est cor hominis, & insperabile. No arguitur, mo & quis cognosces illum? Septuaginta legunt: Hier. 7. 9. gram cor per omnia. Quam lectionem sequitur D. Aug. & canque exponit Theodoret. b. Viden, a. Lib. 15. hominem carne compactum, quem dixit v. c. 1. s. u. cetera habere inuisibilia? Quis cognosces illum? c. 8. & lib. Durissimum quid & omnium minus penetrabile 12. c. 40. est cor eius. *Graue cor per omnia*: quod cęlos & b. In c. 17. terram, solem & lunam, petras & monumenta, Hier. v. 10. imo ipsos mortuos concutiat, moueatque passio Ho. 3. No. Christi Redemptoris, & tamen tuum non emoluit cor, quis non vt impossibile dicit? Vbinam lacrymę? Vbi contritio? Vbi culpam puniret? Vbi causa extiterunt? Quando Christo in paupere eas largiris opes, qui tibi viscerum suorum tradidit sanguinem? Quando te vidimus carnem tuam mortificancem, tuosque appetitus fręno colibeatem: cum tamen Christi vides carnem ita pennis vndequeque lacerant, tuos soluentem luxu carnisque voluptates? hac igitur est illa hebdomada quam inchoamus.*

Et sicut in prima illa, quę Deus mundum s. creauit, opus suum incepit in ipsa Dominica, prima eiusdem die, producendo lucem: sic hanc In. Dominica produciendo diuinam, quę ciuium Hierosolymitarumque Ieri & pluriū gentiliū illuminat intellectus, qui lux creata iam eo conuenerat solemnitatem Paschę celebrari.

bitur: quia illum cognoscerent & canora voce
 facerent ipsum verum esse Deum, Messiam,
 Regem supremum, qui mundum venerat salua-
 re: acque ut talem & hi & illi triumpho ra-
 mosos inestabili, & festiuissimis acclamationi-
 bus exciperent, dicendo: *Benedictus qui venit
 Rex, &c. Hosanna* ut eum dicit Ecclesia in offi-
 cio palmarum, & exponemus, realiter illum ag-
 noscerunt, receperunt, & ut talem voce concordi
 & sonora proclamauerunt; Sicut autem in illa
 hebdomada primò omnium Deus lucem crea-
 uit, quia necessaria erat (inquit D. Basil.) ad cæ-
 tera videnda, quæ creanda erant cæteris diebus,
 eius etiam pulchritudinem & venustatem, sine
 qua tenebris omnia laterent abscondita: ita quo-
 que requiritur hæc lux cognitionis Christi, il-
 lux diuinitatis, aduentus illius rationis, passio-
 nis mortisque causa: deinde quòd Deus sit,
 Messias, & Rex, qui saluaturus adueniebat: hæc
 autem confessio & confessio supponenda est, quæ
 videamus & intelligamus quidquid in hac heb-
 domada passione sua & morte operatur, quæ
 mors & passio vniuersi filij Dei quam pro sa-
 lute mundi totius operatur. Omnis valor &
 meritum passionis, peccatorum mortisque Salua-
 tionis ex eo procedebat, quòd ipse verus esset
 Deus, & mors ac passio, quæ nobis erat necessa-
 ria, mors erat & passio Dei. Mors & tormenta
 purè mortalium non sufficiebat, cum illis mun-
 danis, nullo nostro commodo replecerit. Mors &
 passio Dei exigebatur. *Nostri remedium conueni-
 enter sic indicat & benè D. Leo) ut mediator Dei
 & hominum, Deus esset & homo, qui mori posset
 ex vno, & resurgere posset ex altero. Nisi enim ve-
 rus esset Deus, non adferret remedium, &c.*
 Hoc ex cœtura D. Ambrosij designat Pfal-
 mus Psalmo quadagesimo in quo loquitur de
 passione Domini & Iudæ traditione. Ticolium
 illi perlegit: *In faciem Iherosolymam ipsi David. Insi-
 nem idem est ac si dicat in Christum dirigunt.*
*Quia ipse est spiritus sancti noster, ad ipsum studia no-
 stra dirigimus, ad ipsum vota nostra conferimus
 quia ipse est plenitudo, ipse est consummatio uni-
 uersorum, ipse omnium summa virtutum. Subiū-
 git: ipse David: quia in ipso loco cognoscebat
 David remedium peccatorum. De hoc igitur sic
 profatur. *Beatus qui intelligit super egenum &
 pauperem.* Quis est ille, nisi ille de quo profatus
 est dicit Iudæ malè imprecam. *Persecutus est
 dominum inopem & mendicem:* Similiter decla-
 rat D. Paul. *Quoniam propter vos egenus factus
 est cum esset dives, ut illius inopiam vos diuites esse-
 tis, illum quidem viderunt Iudæi, sed beati non**

erunt: quis tantum hoc attenderunt, quod inops
 esset & mendicus: sed non eum qui sub hac pau-
 peritate tanta prodigiosa signaque operabatur.
 Primò tibi notandum quis in hac sit pauperta-
 te, quis suis his lateat vulneribus: *Intellige pau-
 peritatem Christi, ut dives sis: intellige inhumana-
 tem eius, ut accipias sanitatem: intellige crucem
 eius, ut non erubescas: intellige vulnus eius, ut
 vulnera tua cures: intellige mortem eius, ut acqui-
 ras vitam æternam: intellige sepulcrum eius, ut
 inuenias resurrectionem, Oculi fidei (sic cenet
 D. Ambros.) requiruntur, debetque hæc fides ho-
 rum mysteriorum esse fundamentum, quæ te il-
 luminet ut videas; quòd ille, qui patitur, Deus
 sit, auctor naturæ & Dominus gloriæ indepen-
 dens. *Beatus qui intelligit super Christi inopiam,
 & paupertatem.* Videmus igitur quòd Dominus
 eum esset adeò potens & opulentus, ut in eo sint
 omnes thesauri Dei absconditi, pauper effectus
 sit & omnium indiguit propter homines. *Propter
 vos egenus factus est cum esset dives.* Perfidi lu-
 daei solum externa annotauerunt, hinc illis tanta
 perditio: quando dies malus venturus est, nem-
 pe iudicij, in quo cognoscent quia fuerit: *non
 plangent se omnes tribus terra, & qui cum pupu-
 gerunt, & dicent manibus cadis super nos, &c.*
 Cæterum qui illum viderunt videntque oculis
 fidei, in morte tenentes vitam, in cruce gloriam,
 in paupertate diuitias, & requiem in laboribus,
 hos in *die mala liberabit Dominus* Interpretatur
 D. Ambrosius Primò iudicij diem, & hunc illis ma-
 lum auspicatur. Secundo: in hac vita *diez mali-
 fano* propter pericula & calamitates, quibus in-
 illis obtrahitur; Porro in die illa liberabit eos
 Dominus qui lumine fidei collustrati cognoue-
 runt Deum esse qui passus est & egenus factus
 est in redemptionem hominum.*

VII.
 Quid
 in Ch-
 rillo
 sit me-
 dican-
 dum.

VIII.
 In passio-
 ne Chri-
 sti perpè-
 tuè quod
 de quod
 pertinet
 cælestem &
 supereminentem: deus ipse
 deus
 sit, qui
 migne
 ponderis,
 nimirum
 quòd ille
 qui passus
 patitur.
 adest,
 Deus sit,
 Messias,
 Rex &
 Saluator
 à Deo
 promissus
 ab origine
 mundi, atque
 à populo
 Iudæico
 à primis
 incensibus
 expectatus.
 Sicut au-
 tem in
 primi
 mundi
 creatio-
 ne, ipsa
 lux quæ
 primo
 die creaba-
 tur, cæterorum
 operum
 aperuit,
 affociauit
 & illuminauit
 pulchritudinem,
 sic &
 hæc effice-
 re debet,
 quam ipse
 Dominus
 de diu-
 ina sua
 producit
 persona,
 illuminare
 felicitè
 omnia

nia cetera, quæ nouum hunc mundum spiritualem producat, operatur & patitur: hæc etenim ea est quæ ceteris pulchritudinem adfert ineffabilem. Illum contemplant in cornuculo pauperum discipulorum lauantem pedes, luce adiutus spirituali, quæ tibi significet, hęc esse Deum. Illum meditare, mortis agoniam laborantem, atque in homo sudantem, pendens quod Deus sit: capium, flagellis, coronam, spinis coronatum, crucifixum & mortuum: illum crede Deum: hæc enim lex omnia hæc pretiosa reddit, clara, gratia, meritique infiniti.

Hom. 81. in Ioan.

Attentius inhaeret illi D. Chrysof. quod D. Ioannes addit: cum iam retulisset qualiter Christus iam captus ductus fuerit in Ierusalem, primo in domum Annæ eò quod socer esset Cayphæ, qui Pontifex erat anni illius. Erat autem Cayphas, qui consilium dederat Iudæis, quia expediret unum hominem morti pro populo. Euangelista sanctissime (quærit D. Chrysof.) qua de causa dicit hoc cum iam illud dixeris non leuiter & pertransienter, sed fuscè & de puncto ad punctum declarans huius acta concilij: ubi & quam fuerint consiliarij, & qua ratione in eo præfederit Cayphas ut summus Pontifex, qualiter ex una parte atque ex altera non leuiter turbaretur circa oblatam sibi causam, & quam Pontifex hic concluderet determinationem, dicendo: Expediret vobis ut unus moreretur homo pro populo. Iam tunc omnia dixisti, quinimo nobis declarasti hoc ab illo non profuisse consilium, sed quod Spiritus S. verba illa ori illius impellerit exprimenda: quia Pontifex erat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex, &c. Quatenus sciremus veritatem: hanc adeo certam esse, ut voluerit Deus hanc etiam ipsi Christi inimici publicè fateantur. Ut demonstraret tantam esse veritatis excellentiam, ut & inimici eam prædicerent. Fecit hoc Euangelista ex mente præfati auctoris, ut doceret vos quod in quibuslibet hæreticis Dominicæ passionis articulis, Christum semper illa luce perpenderetis, quam tibi hodie manifestat, quod Deus sit factus homo qui patitur ex diuino consilio pro salute humani generis. Ne tota gens pereat. Quando videris illum captum, ligatum, ductum ad Annam inde ad Sacerdotum tractum concilium, coram Caypha in domo eius, deinde sputis & alapis exceptum, vultu inde strepitu magno & infami ad prætorium deductum Pilati, & inde ad Herodis palatium remissum, regressum ad atrium Pilati, tot affectum saanis, ignominis, iacturæ, alapis, flagris, spinis, clauis, & cruce suspensum: non tibi

Ioan. 18. 24. I X. Cur hæc verba reperat. D. Ioan.

sufficiat illum intueri ad lucem solis huius materialis, quæ corporis tui tantum oculos illuminat, sed spiritualis fidei, quæ mentis oculos illustrat tibi quæ manifestat, quis ille sit qui viam hanc ingreditur tormentorum & tam horrendis progreditur pœnis. Illum semper hac luce contemplant. Ne vincturum mentem audierit perurbaturus (inquit D. Chrysof.) id memini quod salus orbis terrarum eius mori esset. Et autè hoc manifestè pateat, primo die lucem hanc creat, quæ sicut cantat Ecclesia, beatam illam turbam illuminat, ut distindè, clarè, & explicite eum cognoscat ut Deum Messiam, Regem & Redemptorem, ut dicendum. Hoc igitur opus per hunc diem nempe Dominicæ perpendamus, solemnem illam supplicationem quæ Christus hodie in Ierusalem receptus fuit: et eum illum Ecclesia nobis nedom verbis loquitur, sed etiam opere repræsentat illa celebri processione, quam ramos portantes & palmis, solemniter agimus licet huius processio occupatio nos attringat ut breuioribus finis (cum D. Bern.) Nece est D. Bern. ut loquamur hodie breuius propter angustiam serm. 1. temporis. Multa quidem vobis ministras processio, in domo quam celebraturus sumus, sed eadem inquit, ne in prima, dicere plura possimus.

§. 2. Incipitur hebdomada Passiois Christi à die gloriæ, quæ illi mundus attribuit, nos in seipso erudens, talem esse ipsam.

Inchoamus igitur maiore hebdomadam maiorum mysteriorum & sacramentorum passionis mortis, Saluatoris. Porro non congruum videtur hoc Ecclesie principium, festiuam & alacrem instituendo processionem, cantibus exultationis celebrem, gloriæ laudisque Christi eminentem. Etenim euidentem est, caput debere passionis & qualitatis non expedire corpori humano affingere caput equi, nec aquilæ caput leonum. Est hic dies velut huius hebdomadæ caput, ceteri verò velut corpus. Corpus hoc totum constat doloribus, afflictionibus, & ignominis: non videmus nisi milites, apparitores, funes, flagella, colaphos, spinas, clauis, & crucem: non audimus nisi conuicia, blasphemias, & horrenda opprobria: nam totus talis est qualis à sponsa describitur. Fasciculus Myrræ dilectus meus mihi. Quæ congrua ratione ut caput statuitur ad tantam festiuitatis, applausus, gaudij, acclamationis, laudis, mulier gloriolæ, palmarum, oliuarum,

6
I
Distin-
tionis
Christi
est
Christi
passio
Cant. 1.
13.

rum. & ramorum frondentium: indicia etenim sunt hac in uocandissima solemnitate: Audiamus. *D. Basil. Bera. O quam dissimile est: Tolle tolle cyrenice hem. in eum: & leniditius qui uenit in nomine Domini. Iam. Iohanna in excelsis? Quam dissimile: Rex Israel. & non habemus Regem nisi Casarem? Quam dissimile rami uirides & erucis uolens? & s. & c.*

II. Non uideat uoum alteri conuenire. Verumtamen procul dubio ait D. Bernard. sapientissima Ecclisa in diuina suis officis hanc p[re]fatiorem sp[irit]u sui processionem amicitia illi, quod statim inuocabitur, nostrumque impletur auditum: *Pascha Domini nostri Iesu Christi: quando quidem ipse in suis operibus hanc statim amonem festiue hodiernae gloriae cum tormentis, poenis & morte quam sustinuit. Non sine causa sponso sui spiritum pariter & Dei sui habens Ecclesia, processionem nona quadam & in a consuetudine ad illud pertinet: nam processo plantam habet, passio luctum. Et inquit prima, quae latam in superficie le manifestat quam oculis omnium obicit hominum, quantumuis vulgares sint & communes: quod Dominus uoluerit in seipso nobis ostendit uiam quandam representationem multitudinis ut quae inconstans, gloriae dignitatis, honoris prosperitatis, laetorumque mundi successuum, quae cuncta tabulato duram tempore, ut adiungere posses illis & ad latus flaccere cogatur, inopimias, luctum, & lacrymas, illudque intelligas Spiritus S. Vaticinium. Extrema gaudij luctu occupat.*

III. Concatenatim procedunt in hac uita cum re. Libet & quae labor, cum gloria dedecus, cum laetitia tristitia, cum honore contemp[er]it. cum opibus necessitatibus, cum salute moribus, & unico partu in unum mundi producat lucem sibi mutuo copulata, eo modo quo gemelli illi fratres sibi ita contrarij, ut perperuis inter se uixati sint inimicitiae inimice adhaerentes Esau & Iacob: ita concatenati & quasi concatenari, ut licet primo producat Esau, illi tamen ita fortiter adhaeret Iacob, ut plantam pedis ita stringeret, ut antequam unius perfecte prodidisset, manifestaretur & alter. Credamus Scripturae. *Iam tempus partu adueniat, & ecce semini in uero eius uesperit. Qui prior ingressus est, rufus erat, & c. Procinus alter egreditur plantam fratru trahens manum. Unico partu hi fratres effunduntur, uo anni intercurrunt, & statim post uoum apparet alter. A mane usque ad uesperam immutatim tempus ait Spiritus S. Et cum illo uarij rerum euentus. Redundant sacrae litterae & profanae hac ueritate: nam illam persuasit Hieron. *Bas. de Lanua. Tom. IV.**

dent uerbis, symbolis siue parabolis, & successibus; sunt etenim tres illae formae modique, quibus ex sententia D. Basilij frequenter uitur S. *Hom. 19. Scriptura ad ueritatis alicuius eximia confirmationem.*

Primo uerbis. Nota sunt illa quae ex petros in se & de seipso Ioh. Propheta protulit. *Homo natus de muliere, breui uiuens tempore, & Numquam in eodem statu permanens.* Nonne mulieris indicator mutabilitas & infirmitas: eo quod haec sit maxime propria mulieri. Ita Nihilitas per Prophetam Nahum irideret ut mutabilis & infirmus, qui confestim ex uere parentibus in lasciuos impurosq[ue] degenerarunt; sic illis: *Populus eius mulieres in medio tui.* Et per Hieremum alios denotans sic ait: *Denotatum est uobis uerum, facti sicut quasi mulieres.* Ecce quale habet homo principium, ex qua lapis hic decius sic lapidina, ex qua germ. in hoc radice pullulet, ex quo fonte riuus hic oritur. *Homo natus de muliere.* Verba hoc Natus: in hebraeo ponitur Galad quod nedom significat latine natus, sed formatus, genitus, productus: quia maior pars ex qua nostrum format corpus, de substantia prode matrem nostrorum. Ecce de qua sit homo materia formatus, de muliere: hinc bene sequitur quod *Numquam in eodem statu permanet.* Ne tibi persualeris quod aliquando consistas in salute, diuitiis, gaudio, gloria & honore sit permansurus: *Numquam in eodem statu permanet.* Modo puer, modo adolescens, modo uir, modo sene, modo decrepitus, modo sanus, modo languens, modo tristis, modo iucundus, modo uider, modo p[re]lat.

Secundo declarat hoc Spiritus S. Symbolis siue similitudinibus: aliquando uitam nostram comparat fumo seu uapori de terra exurgenti, litudini: & in puncto mutato & modico uento euanescit. *Dies mihi defecit uti sumus; ita coe. incollancinuit Dauid, & D. Iacobus sic scribit. Quae est uita uolstra: Vapor est ad modicum uentis, & drinkatur. Alias illam comparat uibrae: quae sicut pendet a motu solis & hic numquam vel momento temporis in eodem sinit loco, sic nec uibra. Dies mei sicut uibra declinat uerrant, psallit Dauid & iam morti proximus idem repetit. Dies nostris quasi uibra super terram, & nulla est mora. In eadem sententiam conspirat Iob. *Fugit uelut uibra.* Quinto quosdam mutanos inducit Spiritus S. hinc ueritatis subseribetes. *Uibra transiens est tempus nostrum.* Sed magis familiaris est D. Bern. similitudo est: *floris campi siue forni: quam ut omnes at-**

I V.
Tribus modis probatur uita mutabilitas. **Iob. 14. 4.**
Nahum. 1.
13.
Hier. 51. 30.
Ex similitudinibus uita conuincitur.
Pf. 101. 11.
Iob. 14. 4.
Sap. 2. 5.
7

tende.

Serm. in Ram. Ista 46.6. (a) Puelle in pleuro Luna. Ep. 119. Cypria. Ps. 86.9. Eccli. 18. 29. V. I. Rerum mutabili- plis con- firmatur. Barnab. 3. 16. In Ca. 101. de scripta. eccl. 10. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

tendebimus; mandat Deus Prophetæ Isaiæ ut clamore gaudi ex altissimi montis vertice nobis hoc indicaret. Omnis terra sanum; & omnis gloria eius quasi flos agri: exsultantem esse sanum, & cecidit flos. (a) Vir potes robustus & lunæ cornibus impulsus (vt ita loquitur); tu forma vultus elegantia præstantior; cui perpetuum hoc est studium, vt omnium ad te oculos allicias, tu Iuuenis æternas ætate florida quid tibi persuades posse te corporis incolumitatem prætarum oppo- nere duritici, hoc noueris te sanum esse: Om- nis caro sanum. Quodque vestra gloria, gratia, vberitas, honor, salus, pulchritudo, valor, & æ- stimatione sit agri flosi comparanda. Quid habet hic? Dauid eleganter expellit hoc verbis illis quæ D. Hieron. Cypri. Præsbitero scribens ex- pendit. Manè sicut herba transeat, manè floreat & ardeat, vespere decidat, indurat & ardeat. Quam formosus ad ortum solis flosculus appa- ret! Quò gaudio demulcet inuidentes? Quæ ve- los populio rapit & mouet vt illos ad se res- clat? Porro ad vesperam quàm marcidus, flacci- dus, contritus & despectus? Vespere decidat: non præteruolant anni, non menses nec etiam dies. Taudem & terriò confirmant hoc euentus quos oculis videmus manibus tangimus. Quæ- nam ratio in sua persistat gloria lætæque fortu- na constantior? Qui populi perseverantem suam- tas excem- videre celsitudinem? Quot in mundo dignes fuerunt qui non in extremam tandem delapsi sunt, funeralis linteæ miseriam? Quinam robore fortes qui in terram non conuertunt? Quæ pul- chritudo breui tempore non emaciat? Extende, mouente Deo, per mundum oculos ab eius in- cunabulis. Vos sunt principes gentium, & qui do- minantur super bestias, que suos super terram, qui in nubibus cæli ludunt, qui argenti in thesauris & aurum, in quo confidunt homines, qui in argen- tum fabricant, &c. extirpantur sunt. Nominatus ille à doctrina Philo & testimo- nio D. Hieronym. ac D. Aug. celebris, ita statum edidit cui præscripsit: Quæ Deus sit immutabi- lis in cuius epologo probate conatur hominis in- stabilitatem, ex inductione nationum quas mun- dus vidit, à quo tempore Deus illum creauit. Hanc quidam supponens quòd mundus mare sit de quo cecinit Dauid: Hoc mare magnum & fla- tuum manibus, &c. Quid est in rerum natura mari mutabilis: tantum etenim mutatur quan- tum ipse ventus, quandoquidem vnus illius status in hanc illud & alteram partem deflectat. Ad illius alterationem, & status vnus in alte-

tum mutationem; exercitus non requiruntur Angelorum sed nec hominum: non multa tor- menta bellica, non machinæ, non cuncti, non solinx, sufficit venti flatus quem vides ex hac parte flido aquas pelagi commouentem, vt glo- meratim ad hanc maris oram confluant illam- que operiant, parte contraria sicca remanente: & confestim alius exurgit ventus atque ex illa sufflat parte aquasque, rariet ex illo litore in quo abundabant, vt alius litus operiant, priore- secco remanente. Hoc in mundo quotidiano- vtu videmus, cuius aquæ diuitiarum, digni- tatum, prosperitatis, gloriæ, sanitatis, & gaudij magis fluida sunt, quàm ipse maris vin- de: vnus etenim ventus illas hac & alius illac in diuersa reicit. Babylonij siue Chaldæi primò exorti sunt monarchiam: nam flantibus Principum ventis, per illos intravit quidquid orbis possedit opum, maiestatis, imperij, triumphij, & gloriæ: cum- que iam venio nauigarent prosperitatis, & ma- xima fulgerent potestate nobilissimi, alius surre- xit ventus, illique prostratis, caput suum ex- tulit Medorum, Persarumque Monarchia. Re- surgit alius ventus & hanc illis auferit; imperio- hos & Dominio primas transferitque ad Cir- cios. Cum autem illi fortunâ videntur secundâ, ecce ventus alius aquas Romano adiecit impe- rio. Quot fluxus & refluxus ita commoues & pro- tentes in mari notamus quibus in mundo non- miramur insolentiores? Quæ angustia & defe- ctus magis cogniti, quam illi quos quotidiana- nobis præbet experientia? Libet ipsam audire Philonem. Florus Gratia, sed Mactonia ablu- berant ei potentiam: postea Mactonia omnino in- terit. Inlyta fuit Perfarum felicitas, sed vno die- ram ingenij regno finem attulit. Fuit Egypti per- ampla potentia, sed nullo in more eius prius so- licitas. Quid Ethiopis? Quid Carthago? Quid Africa? Quid Ventus Reges? Nonne more manu- talia fluctibus, nunc secundum ventum vnus ad- meris videntur? Oculos circumflecte per hanc ciui- tatem. Quot conspicis mutationes? heri diui- tem vidisti cuius domus aquis implebatur, glo- ria & facultatum: quem hodie contrario flante cernis Paulone menditorem. Heri honore su- blatus exultauit, hodie pressus ignominia inge- miscit. Heri sanus & ita sanus vt salutem posse- videret videretur, de eius salute hodie phisici spem omnem abiciunt. Paulo ante effusus in gaudia, modo effusus in lacrymas, plaudus & dolores.

Et

Et quodnam obsecro, cum D. Bern. epidem-
 cus exemplum, quoniam quod pax manibus ha-
 beamus de Christo. Redemptore nostro cum eam
 ita sit, quod illi debetur omnis honor & glo-
 ria, diuinaque acclamatio, quae perpetuum in eo
 sedem habere debere videbatur: in momento
 temporis tantam stupens mutationem, ut quem
 hodie gloria & honore gaudebat exaltatum, con-
 fessum illum lugas viliissimis affectum oppro-
 briis. Hodie recipitur intratque cum triumpho
 ciuitatem regnaturus: confessum cum ignomi-
 nia educitur crucifigendus. Hodie ciues velles
 sibi detrahunt, ut illis ingressum eius honorati
 illud suum detrahunt, quo mortem illius tan-
 to reddant infamitatem. Hodie canora voce au-
 dit acclamantes. *Beatus qui venit*: & statim
 iudis illum ut maledictum proclamari & po-
 puli seductorem, idque in vna eademque heb-
 domada, in vna eademque ciuitate, ab vno eodem-
 que populo. Non sicarius loquentem Bernardus.
 D. Bern. *Quis ergo sperare iam debeat in incerto gloria
 temporalis, cum videat in ipso quoque qui pecca-
 rata cum non fecit, creatorem temporum & conditorem
 temporum, post exaltationem tantam nihilomi-
 ni humilationem sequi? In eadem enim ciuitate,
 a plus iudex, & eodem tempore, nunc quidem
 processioni gloria, & diuini laudibus honora-
 tus: postmodum vero interrogatus consummatus &
 tormento, cui solentis deputatus est. Hic est tran-
 sitionis sui latius, hic transitus gloria temporalis.
 Perpende, quare, quam prudentem ex his pra-
 cauis elicit conclusionem. *Quis ergo sperare de-
 beat, &c.* Vides ipsum Dei filium, qui in mundo
 uicinis cum in sua potestate manumque habeat
 omnia, sique ipsa diuina omnipotentia in pro-
 pria sua ciuitate proprio populo, eademque gen-
 te quam ut in suam elegerat, vna eademque
 septimana, qualiter de die ad alterum illi muta-
 tur gloria in opprobrium, laus in vituperium,
 honor in ignominiam, flores in spinas, festiuitas
 ingressus in tristes egressus, maiestas regis glo-
 riosa in erucem mactatoris abiectissima. Quis
 hic igitur spem suam collocet, fidatque tali glo-
 ria, tali gaudio, tali prosperitati, honori tali &
 maiestati? *Quis ergo sperare iam debeat in incerto
 gloria temporalis, &c.* Quid speras Certe diues
 in operibus tuis quas tibi mundus ad ortu so-
 lis eripiet, tibi funerali amiculo eiciet pauper-
 rum? Quid sanitati fidis quam ventus aut
 aequae calix tibi auferet inopinatus? Quid tibi co-
 places in nigri nominis vmbra & gloria qua
 te mundus extulit: cras etenim ex illa te deiciet
 & in sepulchrum mortemque praecipitabit. Quid*

scemina tota impensis studium ornando cor-
 poris: nam ad vnam capitis reflectionem, illam
 tibi tempus depradabitur: & mundum, quem
 hodie gaudeas habere praecorem, mane patieris
 contemptorem & ut tuum non videat vultum
 pulvere conspersum, sumis a te auerret? Quid ti-
 bi blanditis adulescenti nobilissimo & de orna-
 mentis quae mundus tanti facit: tibi laetus ap-
 plaudis: equidem forte hac nocte cales te mu-
 dus proteret: soque exterminabit, ubi vermium
 esca computrescat.
 Quam insipiens esset ille nauclerus, qui an-
 choras paleae seu suberi iniiceret maris fluctibus
 supernatanti quod ille ventus, qui hodie hac
 adiecit, cras inde, reiciet ut amplius non ap-
 pareat. Optime mouit nos Apostolus. *Ne
 mo vos seducat inanibus verbis*: & rationibus
 nullo fundamento solidis. Non ait caueat ne
 vos mundus seducat, sed caueat ne vos ipsos se-
 ducatis: nec enim mundus nos circumuenit
 quatinusquidem nullus aperitus suis offen-
 dat mutationes ipsis ventis inconstanter,
 & gloriam ipso fumo leuorem, phantasma-
 matibus ipsas suas oper minus ipsis nocturnis
 veras, & suam sanitatem ipso vito fragilio-
 rem. Quotidie hoc nostris oculis clarissime
 demonstrat & publice omni detrahitur laeta,
 confirmat, quod quem hodie honorat, cras
 aspernetur: quem heri extulit, hodie deprimat,
 quem hodie magnificat, cras vilificat: & quem
 hodie magna sustinet assiduatione, statim ma-
 iori repellat dedignatione. Exemplum sume in
 Christo: nam idcirco simul spectanda offerunt
 & gloria processions, & illius poena passionis,
 illa ingressum parat huic processio passionis.
 Insuper & vobis suo praesertim exemplo in-
 quit D. Bern. Sicut enim ille vnum alteri con-
 iunxit, & quando se gloria, maiestatem, & laudi-
 bus huius diei cernit constipatum, & ab omni
 mundo magis circumiectu n. suos fixis defigie
 oculos in illud quod breui se videbit honore:
 hoc, & gloria extutum angustiis pressum morta-
 libus, ignominis & doloribus affictum, in cru-
 ce morientem acrioribus multo doloribus, quam
 praeterita fuit gloria: quem insuper statim altero
 mane maiori fastidio despicerent illi ipsi, qui
 hodie festiuit illum excipiunt applausu, toto il-
 li serga mundo vestente, ut non inueniat ad
 quem se conuertat corpus suum animamque
 commendaturus, nisi ad Patrem caelestem, ita
 tu quoque quando te videris diuitis, prosperi-
 tate, honore, nominis exaltatione, mundi-
 que reuerentia praecelsiorem, tanto oculos

Epist. 1. 2

Epist. 1. 2

Epist. 1. 2

Epist. 1. 2

tuos desigas attendis & consideres hae omnia potius duraturam quam breui tempore, ut fieri possit etiam hodie te iugeas afflictionibus & mortis angustiis oppressu, ubi mundus & quidquid ille tuque possides, te deseret patientem & expirantem: ut eum solummodo habeam nec alium iuuenias, tibi succurrentem, cuius manibus spiritum tuum animamque commendes. Vtinam, utinam hae animo volueritis! Hoc est iuxta D. Bernard. Salomonis consilium. *In die bonorum fructus boni, & malam diem fructus. Ad mirabile plane consilium, quando prospera tibi ardet fortuna, hae fructus prosperitate, verum tamen tibi prospice: confellim enim hae euolabit. Legit Symachus (ut notat D. Hieron.) in die bono, esto in bono. aitem vero malum intueri. Et alio loco. Memento paupertatis, in abundantia. Hoc Christus hodie reipsa perficit.*

Eccles. 7. 15.
a. 10. c. 7.
Eccl. 18.

§. 3. Similiter hae hebdomada dat principium maioribus Christi mysteriis, cum illa contineat adeo praclara, ut voluerit David quatenus oculos in illam contingeret sicut in throni eorum, in quo se Deum Regemque omnium maxima declaratant.

13. 9.
Rom. 1. 10.
1. 10. c. 7.
Eccl. 18.
1. 10. c. 7.
Eccl. 18.
1. 10. c. 7.
Eccl. 18.
1. 10. c. 7.
Eccl. 18.

Ratio praedicta (inquit Bern.) ob quam huius septimanae passioe Dominicae Ecclesia principium assignet diem festiuitatis & gaudij; hominibus feruit vulgaribus, & ut praedicta oculis euanantur corporis: sed sunt & aliae rationes sapientioribus & in quibus intellectus est illustrior, quae notant & apertius designant profunda Sacramenta quibus incipit occupari Ecclesia. Praeferuntur D. Bern. eorum aliquas, & nos duas solummodo perpendemus ad hae diuina mysteria intelligenda maxime conuenientes. Prima est: ut pateat optima operum Saluatoris nostri conuenientia. Est hae Septimana ea quae continet prodigia eius suprema & opera maxime admiranda, de quibus dixit Isaias, quod ea nec oculis viderit, nec auris audiverit, nec in cor hominis ascenderit: opera sunt hae, quae Prophetas diuina luce supra modum illustratos rapiunt in admiratione, de quibus vnus eorum dixit. *Considerant opera sua & extasi. Hebdomada operum adeo praecellentium & mirabilium, expeditat dare principium opere maxime stupendo omnium quae fecit, in quo se potentissimum, mirabilissimum, & supremum ostendit Dominum, ac ut omnquam*

in vita sua tale quid patrauerit: etenim corpus tot magnalibus prodigiolum tanto requireret capite adornari. Nec hoc inuenit ab Ecclesia ita statutum: sequitur enim diuinitu suum sponsum (ut ait Bernard.) qui idem praecedit: nam propius accedens Hierusalem, ut hae hebdomadae opera sua praecleariora perficeret, illi hoc ingressu velut quoddam praedidum dedit, & quidem merito, quia ut ante diximus, hoc supponendum est velut lapis fundamentalis, cui magnam illud innotit adificium & nostrae redemptionis diuina structura, ut intelligamus, quoniam sit qui patitur. *Recogitate eum qui talem Hebrae sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum con- 12. 3. traditionem. Sic nos hortatur Apoll. Cogitate & recogitate, semperque oculos refectite quotiescumque passionem Domini meditamini, pendentes quis sit hic qui tales sustinuit cruciatus, & tam horrendam a peccatoribus mortem inuolte tolerauit. Recogitate eum.*

Opus; quo & in quo Christus euidenterem & certiore dedit de sua persona confirmationem: quod nempe verus esset Deus, Rex supremus, caeli solique Dominus, auctor donorum gratiae, & largitor gloriae & opus hoc sicut tale, distincte, clareque reuelauit illud Regi & Prophetae David iam 2 mille annis, qui nos inuocauit, ut oculos in illud figeremus, & introitum hunc tantae gloriae & triumpho celebrem attenti consideremus, in psalmo illo, si verbis largi ac miteris multo largioer: nam ex opinione S5. Patrum ad litteram Joquirur de Christo Redemptore nostro, quod confirmat D. August. ex praefixo illi titulo, in D. Avo. *Psalm. 67. hic psalmus dirigitur in suum eiusque in ps. 67. deditur: quod si velimus scire quis iste sit finis (inquit ille) iam nobis illum exposuit D. Paul. suis Legi Christus. Quod autem possimam de Christo celebrat, eius sunt trophae & gloriae: & ita se capere ostendit D. Paul. quau- *Rom. 10. 4. doquidem triumphalem ascensionis eius gloriam deseripserit huius psalmi versiculum assumit. *Ascendit in altum, cepit captiuitatem. Et quam *Psalm. 67. nis omnes Christi triumphos tantae fuerint excel. *Eph. 1. 4. lentiã inguere, ut in illis euidenter personae suae declarauerit magnitudinem, quod verus esset Deus: porro potissimum dicit illos fuisse quos in ingressibus fecit ciuitatum: nam in illis moris est triumphatoribus triumphos suos & gloriae magnificentias exponere & iactare solentibus: prouide in illos, quos maximus ille Dominus fecit, ait David, precium oculis suos conuocant illi, qui illos ad hoc *consi.******

considerandos habuerunt apertiores. *Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sanctis.* Christus quantum Deus, semper paterno sinu recubebat: & quamvis venerit ut homo, mansit ibi tamquam Deus: hoc enim testatur D. Ioan. *Vniuersus qui est in sinu patris.* & hoc ipse Dauid supponit. *Qui est in sanctis.* Hic qui secundum diuinitatem quiescebat in sanctuario illo Patris in pectoris, ingressus celebrat secundum humanitatem adeo solemniter, illustres, & magnificos ut per illos se verum Deum Regemque monstrauerit. Ingressus eius in hunc mundum, & quis ille fuit ita Deo Regique proprius: quia mundum ingressus est porta clausa, matre manente virgine. *Talis decet partus Deum.*

10. Talem declarauit futurum hunc ingressum ipse Deus per Prophetam suum Ezechielem, ut patres pendunt, presertim inter Græcos Theodoretus & inter Latinos D. Hieronymus & de D. Augustini. & Mitit Dominus Angelum Prophetæ, qui templum illi ostendat angustum & diuina manu in monte constructum altiori, Eccl. 10. ad claustrum sanctæ symbolum. Singulariter autem ostendit illi portam versis orientem, radis solaribus in fœtes perfectè expostam, sed clausam: atque illi: *Porta hæc clausa est, & non aperietur, & vir non intrabit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est sine vi legi D. Hier. ingressus est per quantum sanæ eriguit clausa Principi. Princeps ipse fœdit & pueri in ea. Dux hic occurrit difficultates.*

Prima est, inquit Theodoret: quomodo porta hæc soli Deo referatur, ut per eam ingrediatur & egrediat: cum exploratum sit Deo necessarias non esse portas ad ingrediendum quocumque voluerit: etenim diuina eius essentia quocumque conuenit intrat, & vnicuique adest. Num porta ingressus est? Secunda est, quia ratione dicitur quod porta hæc clausa fletu solique Deo referatur: ut per eam, solus ingrederetur ipse, & egrediretur, si istam adiungat quod ipse Princeps de quo loquitur, sit ipse Deus. Secundò quod de illo non loquitur secundum diuinitatem: quia hoc modo nec egrediretur nec ingrederetur: sit in omni loco presens, nec se de loco moueat. Tertio: & demonstrat ingressum illius, fore per hanc portam in hunc mundum tot prodigijs mirabilem, ut se demonstrat Deum, Principem, & Dominum totius naturæ absolutum: nam intrando eum vero hominis corpore, ingressum hunc faceret, ita non supra nosque aperto virginitati claustrum, ut per illud in mundum ingrederet,

abstulit ut illud frangeret imo potius integrum clausumque relinqueret ipsis cœlis, sideribus, imo sole ipso splendidius. Hic est, ita hic est ingressus Dei mei, Regis mei, &c. Quarto: talem se in hoc ingressu declarauit: quia quo tempore ingrediebatur, voluit, decreuit, iussitque Pater æternus triplici Angelorum hierarchia, nullo cœlite excepto, ut omnes parati adstarent ingressum hunc celebratori quam primum illum faceret, eum adorantes velut Deum, verum Regem & Dominum suum legitimum ac naturalem manumque illius ut talis, humiliter exosculantes.

Proposito congruenter declarat D. Athanasius illa verba quibus Apoc. Paulus veram confirmat Christi diuinitatem. *Et cum iterum intraret primogenitum in orbem terra dicit: & aduenit cum amos Angeli Dei.* Introducens Pater æternus filium suum in mundum, ut pateret ingressum hunc illius esse veri Dei ac Regis, omnibus præcepit Angelis suis, ut festinatio accurrerent eum adoraturi, manumque illi exosculati. Notate formam loquentis: Apostoli mystice dicitur: *Introduxit primogenitum in orbem terra: nam ut fallat aliquid ad prophetam Regis variatum loquentis in persona Christi psalmo illum inuatiissimo, in quo humanitatis illius mysteria decantat, eaque magnâ sapientia D. Augustini expendit. Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre matris in mundum. Quirit D. Augustini, quid ad honorem in hoc Dominus mi significat? An hoc in te est quid particulare? sine dubio omnes quotquot uolunt nasci in hoc mundo de ventre matris nostræ causam possunt usurpare verba. Quasi alius Deus non existat, in cuius presentia est omnis ordo nascendi.*

Loquitur Christus de se in particulari & in mente Augustini, declarauit ingressum suum in mundum virtuti & operæ: ut non abscondendum, sed diuina solummodo potentia: hæc etenim sola in alio virginis operata est, formauit & composuit corpus ex purissimo eius sanguine illudque eduxit claustrum uirginalis conseruati integri: ita enim opus planè diuini soli potestati referuatum. Verba de vobis D. Augustini. *Significat uoluit partum Virginis seruare in partu mirabili, cum uis in eo qui extraxisti me de ventre, ut quod illi mirabiliter factum est, eum Deus facisse dicitur, uerba incredibile uideatur ut ingressum hunc omnibus modis pateret esse Dei Regisque sapientem, mandata ille Apostoli, & omnes Angelis Patris cœlestis, ut quo*

Orat. 2. Ep. 3. cont. Arianos. Heb. 1. 6. 111. Christus in mūdū ueniens ab An. gels. ut adoratus. D. Aug. P. 21. 10. D. Aug. Ep. 110. Quirit D. August. quid ad honorem in hoc Dominus mi significat? An hoc in te est quid particulare? sine dubio omnes quotquot uolunt nasci in hoc mundo de ventre matris nostræ causam possunt usurpare verba. Quasi alius Deus non existat, in cuius presentia est omnis ordo nascendi.

tionem fuit, omnes aduoluit a supremo ad infimum ingressum hunc celebratum, illum vt Deum suum Dominumque adorantes. Dicit: *Adorant eum omnes Angeli Dei*. Ita conuerti: quam primum enim uicinus est Dominus in habulo, descendunt omnes Angeli Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Throni, Cherubim & Seraphim. *Omnes Angeli Dei*. Ad habulum enim adoratur atque vt Dominus suo & Deo manum excolatur. Ne autem hoc silentio recte agnoscatur, inuenerunt illi eorum myriades per choros dispersi caelestes ingressum illum celebrare diuinis modulandis canibus. *Facta est multitudo militum caelestium Laudantium Deum*. *Et dicitur: Gloria in altissimis Deo*. Ad maiorem ingressum solemnitate, accurrunt consilium Reges eum adoraturi & fausta acclamatum regnum illius ceteris Regibus cognoscendo sublimius; *Apoc. 19.* & confitendo quod ipse ceteris Rex *Regum & Dominus Dominantium*. quo uaticinium Ilaie completur predicentis. *Hoc dicit Dominus*; *Ecce uidi sublimis ad te uenire, & tui erant post te ambulantes, uultus in uultu pergens, & te adorantes, & te adorantibus, dicentes: Tanti in te est Deus, & non est ab ipse te Deus: Verè tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator.* Vt autè septem huius Regis maiestas pateat extrema, & celsitudo, Ierusalem illis mittit uinciam de nouo ad hunc effectum creatam, non solum astris ceteris, sed ipso sole splendidiorem, & ita ab illo independenter, vt uicium lucem suam ab illo non mutaret, sed potius solis lucem ipsa superaret & obsecraret, motu ita dissimilem (inquit D. Basil.) vt progredere & sisteret prout conueniebat illis, quos uia dux praebat donec tandem euisum suum colliberet fixaque silleret supra ubi Rex ille morabatur, multo claris illum radijs suis depotans, quam indice digito, si habuisset. Post hac illis Angelum destinari qui deducat illos signaque suam spem carpent, vt ab insidijs Herodis immunes eripiantur; quod manifestè declarat omnem creaturam illius agnoscere dominum & colere potestatem.

Luc. 2. 13
Apoc. 19
Iai. 45
He. 11 de
Cherubim
genera
tione
post med.

III

Tria sunt in creatoris excellentia: Primum & principate est super illos caelos, nempe Angeli. Secundum, quod ipse caelis inhaeret, stelle scilicet. Tertium quod est in terra, Reges intellego, celsissimi in terra sunt hi & eminentissimi. Hac omnia ad hunc ingressum adiuuat illi, vt Domino supremo & uicinali sa uolatur: quatenus innotescat, ingressum illum esse *Dei mei*, *Regis mei*. Deinde in ingressu in caelum, postquam iter suum in hoc mundo uiciorum absoluerat, non

minus euidenter se Deum Regemque ostendit: etenim illum celebrant eo ingressus inuidio Christi gloriosus triumpho, cuius suis deuisis inimicis, spolijs diuis, qua de limbo victor tulerat, ingressus tunc ascendens gloria coruscus, vt ipse Apostolus, qui toties illum uiderat, cognouerat, & ostendit eum illo operant, ita haec sint ablopti & exta-ctici; & ita supra caelum omnem rapti cum inuocantes vt necesse fuerit Angeli de caelo secederent a quibus de hac exta-cti, & admiratione mouerentur, dicentibus illis: *Veri Galilaei quid staretis in caelum? hic sequitur, qui assumptus est: & uobis in caelum sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in caelum.* &c. Quid uos rapit in admirationem uici Galilaei? hoc scitote, quod ingressus hic testis in caelum ingressus sit Dei & Regis *He. 11. 34.* q. d. hic est ille gloriosus inuocatus quem David praedixit: *Dei mei, Regis mei*. Inuocatum hunc tanta maiestate & gloria magnificè celebrat, quanta magnificabit illum, quando iudicatus adueniet, de quo ipse uaticinatus est. *Ueniet in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo.*

Si quidem ingressus illi & in mundum & in caelum tanta gloria splenduerit vt omni terra fragor dicit possit: *Ingressus Dei mei, Regis mei*, quia in illis se talem ostendit: his non coarctat gloria & triumpho, ingressus ille hosteros in urbem Hierusalem, in quo tam manifestè se prodit Deum Regemque esse, vt ex illo cognoscant illum vt talem ciues innumeri, nationes & populi, qui nequaquam illum agnouerant tunc tantisque radiantem operibus prodigiosis, quales uicibus suis de caelo plurima patrauerat? & uicium alij, & in agnouerant illum sed insuper uoce clamorosa, & eose Ded hi & illi, parique consensu fatentur illum, & acclamant, eum appellantes Regem eminentissimum Deumque uerissimum. Vocant eum sepius Regem & quamuis nonnulli illum dicunt Regem Israel, quia nominatum Iudaeis promissum erat, unde dicebant: *Benedictus qui uenit in nomine Domini, Rex Israel*, porro magis communiter appellabant eum Regem, sine haere, sine termino restititionis, acclamando, teste D. Luc. *Bene. Luc. 19. dicitur qui uenit Rex in nomine Domini, pax in 38.*

In hoc tribuitur illi uicium Deum idque multis modis. Primum: In eo quod pleno guttore ab illo postulant, vt concedat illis coelestem pacem & gloriam in altissimis: Pax in caelo & gloria in caelis. Quod re ipsa nihil aliud est, quam postulare in hac uita gratiam & in altera gloriam. Illi Deo celebrata iuxta uaticinium Dauidis prepo-

Ad. 1. 11
Iai. 45
He. 11 de
Cherubim
genera
tione
post med.

771. 21. scionem: *Gratiam & gloriam dabit Dominus Se-*
condo: in conferendo: quod ipse sit qui venit in
nomine Domini id est eum auctoritate, nomine
& potestate Dei, prout postmodum explicabimus.
Hic igitur est ingressus ille sollemnis que iusti-
tus sicut verus Deus & Rex absolutus. Ingressus
Dei mei, Regis mei: quia in illo se talem esse de-
monstravit: ex sententia D. Hier. inulto clarius
ac manifestius, quam in operibus suis maxime
stupendis ac prodigijs que in omni vita sua
parauerat. Patet autem ita esse ex ratione quadam
eterna diuinaque Philosophia, quam supra
declaramus, probando dominum Deo proprium
Dei: & opus in quo se Deum esse clarius ostendit,
quod nec communicatur, nec communicari po-
test alicui creaturae, ne quidem supremo Angelo,
illud esse quod dominum habeat super cor hu-
manum & in voluntate liberam, faciendo quid-
libet & quomodo libet in ea, motu quodam effi-
caci, & effectu infallibili, ne punctum tamen e-
ius aditus libertati: quod manum iniiciat effi-
caciter cordi ac voluntati liberae, illanque mo-
uet quomodo & quocumque voluerit, nullam
tamen vim eius inferens libertati. Opus est hoc
solum diuinae omnipotentiae & illius supremo
domino ac absoluto proprio, vt Dominus sit
hominum cordium. Nulla creatura ad hoc
potest accedere.

Et tunc in multis Christus hanc proba-
 uent potestatem ad hoc in humanis agris, effi-
 caciter operando & cum effectu in multorum
 cordibus, id quod voluit, & qua ratione voluit:
 porro in hoc ingressu multo manifestius demō-
 strat omnium se esse Dominum, & amicorum
 & inimicorum, & cordis eorum qui eum vide-
 rant, & qui nunquam viderant, sacerdotum & sa-
 culatum, Principum & plebriorum, Iudeorum
 & gentium: quia in omnibus nunc operabatur
 quo modo & ratione vellet, & in omnibus diui-
 ne lux manus explicabat omnipotentis, de om-
 nibus & in omnibus agendo tantum quantum
 & quomodo vellet, nec tamen vel a piecem eorū
 detrahendo libertati. Princeps in supremo con-
 silio cui summus Pontifex Cayphas praesedit,
 consilium decreto & pari calculo sacerdotū om-
 nium ac consiliorum cum morti aduicā dāt
 etiam publicā iam sententiā, quā irruocabili,
 h, dato mandato carceris apparitoribus suis, &
 publico praecone decreto proclamato, vt nemo
 illum suscipere in domum praesumeret, sed qui-
 scumque illum latenter sciret in conscientia te-
 neretur illum vel tradere, vel manifestare pu-
 blicum mortisque multandum.

Cum iam totum capitulum Hierosalem con-
 cta disposuisset ad huius sententiae executionē:
 ipse spectantibus inter Saluator per mediu vrbis
 Hierosalem tali pompa & solenni processione,
 tantoque populo confectus, quantus eo
 tunc confluerat, & mundus vniquam viderat:
 tendit autem rectā in templum tanquam pro-
 priam sibi domum vt Dominus illius, & quasi
 talis ad maiorem eius confirmationem, merca-
 tores & negotiatores cum suis pariter animalibus,
 flagris petulosos eliminat, indeque propellit
 ditissimos quoque & potentissimos, velut canes,
 mensas eorum & pecuniam per terram dei-
 ctiens, quam vt pupillam oculi diligebant: in-
 tuentur illum hi & stupent alij, sed nec villos
 mouere se praesumit illique obganire, mouet
 pariter efficaciter corda non solum omnium ci-
 uium Hierosalem, sed etiam inuenerabilis mul-
 titudinis populorum qui ex omnibus mundi
 cardinibus ad sollemnitatem Pasche confluxerant:
 quatenus omni timore Principum post
 positum, imo etiam ipsi ad ostra spectantibus, so-
 ras prodant illum recepturi atque in ciuitatem
 introducitur triumphantem gloriae ac supereminis
 acclamationibus in mundo hactenus inauditis,
 palmas, tamisque blitarum gestantes manibus,
 propria exeuntes vestimenta, quibus terram te-
 gerent per quam in asina residens gradiebatur.
 Cum adessent ibi milia militum turme gentium
 quas Romani ibidem aiebant, vt urbem
 populumque sibi subiectum considerent, qui
 perserere non poterant vt alius Rex quam Caesar
 Romanus acclamaretur: sic in eorum cordibus
 operatur, vt omnes ad hunc quereci audirent
 res dominum hunc ab omnibus proclamari Re-
 gemque absolutum: sed etiam ipsi se comite-
 turbae, & processioni exhibent: suisque voci-
 bus aulitas foerent piebis ac clamationes: Hic
 amictamus teneras puerorum voculas qui a
 matrum suarum vberibus suspensū idem facie-
 bant illum Regem, Dominum, Messiam, Deum
 que nominantes ac possidentes: vt illos saluare
 dignaretur. Quis tot tamque innumera corda
 mouet, vt excluso principum timore reci-
 pient eum omnes, tanta festiuitate letantes
 eum extollant, & ingressum illius acclama-
 tionibus celestent inauditis? Quis corda cohibet
 hostium tantā potentia quam a rabie liuido-
 rum, qui ipse sunt hodie, qui heri & eadem est
 illis potestas, quā hodie praecellunt, & quā
 eo die illum nigro calculo damnauerat, nec mi-
 nor hunc furor, odium, & mistitia? Liquidū pa-
 tet hic ingressum hunc esse Dei omnipotentis
 & Re.

VII.
 Et hoc
 hodie
 liquidū
 constat.

obscet
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400

& Regis abfoluti, qui in manu sua corda conti-
net illaque mutare potest, atque de illis pro vo-
luntate sua disporre, sic tamen vt nec apicem
eorum detrahet libertati.

12
13. in c.
17. Hiero.

Heb. 4. 13
Deus vt
cordis
secuta
eor.

Hier. 17. 9.

In c. 40.

Gen. IX.

Ioseph

ostendit

Deo pro-

prium som-

niarum expli-

cat.

Gen. 40. 8.

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

Sensum hunc profecit Caietan. & per hoc
ostendit Christus se Deum, ostendens, quod
corda reproborum illorum penetraret, licet tot
ambagibus suis obicere intricata. Si de Salvatore
dicatur, audite Hieron. *Videns cogitationes eorum*. D. Hier.
Iesu. *Nulloque potest videre cogitationes eorum*. *Loc. cit.*
nisi plus Deus, ergo Christus Deus est, qui serua-
uit corda. & probat renes & reddet vnicuique
iuxta opera sua. Si probatis quod visu suo con-
dium iustitia peritaretur, se verum Deum re-
status sic: Hodie, dum non solum confitue
quod ad illa vltque intuitus illius peritaret, sed
etiam potentissima manus illius, quodque in eis
operetur qua ratione, quando, quantum, & eo
modo quo voluerit, quanto manifestius declarat
se illum esse Dominum, & per confitue
Deum omnipotentem Regemque maximum.
Ingressus Dei mei, Regis mei. Diuina obliuiscen-
te prudentiam Dei omnipotentis. Vires supremi
ac legitimi Regis admirantur.

Moyles decreto Pharaonis, cuius concilio
in Agypto damnatus ad mortem, nec huius igno-
ratus, quod *queretur ad moysen*, suam vitam
sua contulit, atque ad interiora Provinciae Ma-
dian profectus est, nec regredi praesumpsit, do-
nec reditum illi Deus securum saluumque pol-
liceretur. *Beuere in Agyptum mortui sunt enim*
omnes qui querant animum tuum. *Omnes mor-*
tui sunt. Hoc ille ita dixit: quia vnus solus qui
superstes esset ex illo concilio, a quo damnatus
fuerat, timorem illi incuteret, animumque tol-
leret, ne in vrbem ipsam repederetur, vbi Rex
cuiusque concilium eum moti adiuuicant, vn-
de regressum eius vsque dum omnes obie-
runt, David intelligens sibi a Rege Saül mortem
intentari, quid non agit, vt per montes & aua
fugiendo sibi prospiciat? & quantumvis Prin-
ceps Ionathas illum adhortetur & regressum
suadet: cetero prolellatus a Rege pristinum im-
moratum esse consilium: ne dum sibi non fide-
sed abit & longius abscedit iniquiens: qua ratio-
ne presulum eò accedere vbi me Rex monti
adiudicant?

Elias a zelo animoque tantum commendatus,
vt ipsi Regi quareumque veller, diceret imper-
teritus, vt primam intellexit a Regina Iezabel
Muliere impia sanguinaria, sibi parari malum in
pedes se proripit, totaque terra angusta nimis
illi videtur, ingens sit & suspirat: nullumque
locum sibi tuum aspiciat: nisi ad multa fu-
gat militaria: nec nisi in montis Horeb tuus
requiescit. Si Romae quidam in pleno consilio
per Papam & Cardinales prudenti praximis
fo

D. Hier.
Loc. cit.
To 4.

Exe 2. 15

X.
Moyles,
David &
Elias
homines
vt homi-
nes fu-
giunt:
quia po-
tenteriam
non ha-
bent in
corda il-
lorum, vt
Christus
habet.

67. 40

so concilio; multisque prehabitis argumentis
condemnatuſ eſſet. &c. iam ſententia per totam
curiam publicata eſſet, dato mandato, vt ſi quis
hominem illum noſſerit, ſtatim deferat: quia to-
tus ſacer ſecutus decreto ſingulari ſummi Pon-
tificis eum nigro calculo mortisque reum pro-
ſcripſiſſet: qua mente præſumeret ille Romam
egreſſe intrare, idque publicè per plateas prote-
ſtatuſ ſe taleſſe eſſe? Sunt hi omnes meti homi-
nes, nec auſi ſunt, nec hic audeat: quia quan-
tumlibet animoſi eſſent, & quilibet homo ſic, e-
tiam ſi ſupremuſ eſſet Seraphim, in manu ſua
& poteſtate corda non continent mortalium, vt
de illis pro beneplacito ſuo diſponat. Hoc Chri-
ſto veto Deo Regi, & abſoluto Domino refer-
atur, & hoc in ingreſſu ſuo euidenter demon-
ſtrat, quod vt Deus, & Rex corda dirigat om-
niuſ Principum & plebeorum, atque de illis
quodlibet agit, nec per mittit vt ſe, niſi pro voto
ſuo, moueat. Ingreſſus Deime Regiſ mei.

S. A. Huius ingreſſuſ eminenſiam declarauit
Iacob in ſto ſuo Iuda; & Spirituſ S. in
ſponſa caeliſ; & Deus in obſcuro quod
propheſa Iob enigmata.

Antopere huius ingreſſuſ emiſet gloria,
tantumque Deum verum & ſupremum
omniuſ Regem teſtatur, vt illam exi-
mit Patriarcha Iacob, quaſi diſ milleſis annis
ante prænoſceret, tamque diuiniſ & myſticis
rebus Vates expoſuerit. Iam mundo valedictu-
ruſ, filiſ ſuis patenam cogitat impertiri bene-
dictiohem Et quandoquidem, vt notat D. Pauli
in Epad Hæbr: fides in illis operabatur benefi-
cium. *(ſide vobis moriens, benedixit filiſ)*
&c. Iudubum eſt, vt aſſerit D. Chryſoſto, quod
preſentibus loqui non intenderit ſed eorum
ſuſ. ad ſucceſſoribus quos fides reuelabat, ita cenſet D.
Auguſtin. *Cum Iacob Patriarcha benediceret ſi-
lis ſuis præſentes tangens, futura præſpiciens, &c.*
Accedens igitur ad Iudam filium ſuum ſibi præ-
ſentem, eum Deus illuminabit, vt in illo Meſ-
ſiam intelligeret ex eius ſemine procreandum, &
totuſ gaudio delibatus, quaſi illum præſentem
haberet & oculis animæ ſuæ illi adſtare, eum
illo colloquæ cepit, cuiuſque celebrare prærogati-
uas, & cum huius diei illæ tantæ eſſent, abſi-
ſtiſ præconiſ ſui prolegum exorditur: *Iuda, te
laudabunt fratres tui Manus tue in terribilibus in-
micruſ tuorum, &c.* Fili mi, gloriâ tuâ &
triumphoſ contempletur inter illoſ dies eſſe ſol-
gæ. *Hiſto. Bap. de Lazaro 17.*

bit tibi ad gloriam quâ maximam, in qua fra-
tres tui conſona te voce laudabunt, conſitebun-
tur, & ſauſſimâ gloriæ acclamationibus ſu-
premiſque excipient encomiſ: in hoc autem die
Manuſ tuâ in ceruicibus inimicorum tuorum.

Duo prædicit hic admodum eximia Primum:
quod fratres illius in vnum conuenirent cum
laudaturi, & talem, qualis erat, publicè conſellu-
ri. *Iuda te laudabunt fratres tui.* Secundum: quod
hac eadem præſertim tempore manuſ ſuâ in Chri-
ſtiſ ceruicibus hoſtium ſuorum. *Manuſ tuâ
in ceruicibus inimicorum tuorum.* Ambo hæc in
hoc ingreſſu gaudemus impletæ: quia dies eſt ho-
die in quo conueniunt fratres eius ſecundum
carnem, id eſt Iudæi ex omnibus tribubus. Diſ-
perſi habitabant per totum orbem: porro hoc die
omnes coadunantur in Hieruſalem: ſi namque in
feſto Pentecoſtes, quod erat minus ſolemne, co-
nuenirent teſte D. Luca. *Ex omni natione qua
ſub celo eſt, & hoc Deo diſponente, vt hac oc-
caſione ad illius celebrationem accurrerent tam
variæ nationes, vt ipſe teſtatur, Parthi & Medi,
& Aſiamita & qui habitant Meſopotamiam, Lu-
ciam, & Cappadociam, Pontum & Aſiam,
Phrygiâ & Pamphiliam, Aegyptum & partes
Libyæ que ſunt circa Cyrenem & aduenæ Romanuſ.* vt
omnes prædicationi Apoſtolorum intereſſent
ſuper quos tunc temporis venturus eſſet Spirituſ
S. quanto magis hoc decerneret, vt ad feſtam
conſuerent agni Paſchalis, quod erat maxime
venerabile, & in quo ſupremum omniuſ ope-
raturuſ erat myſterium humanæ redemptionis,
& illoſ adduxit Deus maiori confluxu, nedum
Iudæoſ, ſed & gentiuſ, qui uarrante D. Ioann.
Euangel. ad hanc ſolemnitatem feſtiui conuolâ-
runt: vt dies eſſet communis gaudij laudiſque
Chriſti, totuſque munduſ fateretur quiſ ille eſ-
ſet, qui morituruſ erat nempe veruſ Deus &
Rex Regum, omneſque pari applauſu, laudibus
diuinis, & ſupremæ gloriæ acclamationibus Do-
minum intrantem ſuſciperent: qui in hoc ſe
Deum teſtatur quod luce eccleſiæ colluſtraret
eorum intellectuſ, vt eum Regem & Dominum
agnofcerent, qui corda eorum & liberâ moueret
voluntates ad ſui conſellionem publicamque re-
ceptionem.

Expendamus cum D. Chryſoſto, quod Chri-
ſtuſ celebre patraturuſ miraculum reſuſcitando
quatuordecim annuſ Lazarum, decreverit vt Deus, pru-
dentiffimâ ſua diſpoſitione, vt eo innumera po-
puli multitudo omniſ dignitatis atque ex omni-
bus terræ partibus confluere, quia opus illud
tale erat, ex quo Saluator hodie gloriâ ſibi
conci-

I. Dum de
Iuda prædicit
ſto Chri-
imple-
tur.
A. 2. 9.
I. 11.
56. & 12.
20.
Hom. de
Lazaro. 76.
ſuſcitato.

conciliaret: quid enim credere debemus in hac occasione glorie sue fecisse, & ubi ea evidenter & praeclara dare voluit divinitatis suae, maiestatis, & potestatis argumenta: Nunc igitur praeclara fit illa coniunctio fratru illius ad eius encomium celebrandum. *Iuda se laudabunt fratres sui.* Pluribus diebus vixit Saluator noster, pluresq; habuit ad populum conciones divinae suae personae declarans essentiam, multaque opera edidit divina ad huius confirmationem: verum tamen nunquam inuenies omnes Iudaeos ex omnibus tribubus ad eius laudes congregatos & divinitatis eius confessionem, vique hodie: opus autem hoc adeo mysteriosum perhibetur ut illud declaraverit Spiritus S. atque in libro canticorum mysticis quibusdam symbolis tropisque descriperit.

II.

Allegoria de sponsa.

Cant. 5. 1.

Die quadam in curiosius agebat sponsa & minus de sponso cogitabat otiosa, magna tranquillitate in lectulo suo stertens, sibi persuadens eum adeo iam longè abesse ut non appareret: accedit divinus ille sponus, & duo peragit. Primum illam divinam suam excitat voce, quae licet humilis esset, tamen ad intima cordis eius visceraq; tanta dulcedine penetravit, ut illa in amorem illius vehementer accenderetur, illique sic est locutus: *Aperi mihi foras mea, &c. quia caput meum plenum est rose, &c.* Secundum: quod illi locutos manū suā miserit per foramen ad ostij illius pessulum, quo claudebatur ita clā & secretè, ut nullus hoc perciperet, atque ut illius motus sponsam excitavit de strato se festina protiperet, portas illi aperitura eamque receptura: cum autem illas larē aperuit eumque viciniam illi non invenit, abiit illum quae strata, filias Hierusalem adhortata, ut omnes vna invicem egredierentur, doctora illum in civitate domumque suam, ut eam effulo pavidio magnoque applausu ingrederetur. Hoc auditor illam indicat dum ait. *Dilectus meus misit manum suam per foramen, &c. vana est mens inveni mihi ad latum eius. Surrexi, ut aperir. in dilecto meo.* &c. Per ventrem eorū hic intelligitur, ut explicat Theodoret. Verbum illud *inveni mihi*, legit Theodoret, *inflammatum est*, ut idem Theodoret advertit q. d. inflammavit cor meum amore sui flammis adeo flagrantibus, ut me festinam cogitaret de strato surgere, quatenus eum tota mentis alacritate susceperem.

Cant. 5. 4.

In c. 5. Cant.

Hoc hodie completur & Iacob praedixerat euenturū: Languebat hae vrbis Hierusalē immemor Christi: nā postquam Principes Sacerdotū criminalem eius processum terminarant, mortisque eum addixerant, secessit divinus ille sponus, & ut ait D. Ioan. secessit in terrā Ephraim, ibique aliquot diebus licet paucis remansit: *Et ibi Ioan. 11. morabatur cum discipulis suis.* Haec igitur socordia torpente Hierusalem cum sibi persuaderet Christum praeter timore in publico animo proditurū, accedit ad illā eximius ille sponus. *Cū appropinquasset Iesus Hierosolymis: & vi potestatis suae divinae vocem edidit in cordibus totius populi Iherosolymitici, quā illos illuminavit, agitq; ut divinae eius cognoscant personam, nec non sapit divinitatis suae aderebat rore plenū caelesti gratiarum illas communicaturus, & ita, ut foras prodeant eum recepturi portasque aperiant velut legitimo Domino. Regique intraturo. Hoc ipse Iob praedixit eius esse divinae potestati propriū. Nunquid ele- 106. 17. nabis in nebula vocem suam, & impetus aquarum aperiet res? Multas aquas ait D. Ioan. multitudine significare populorum. Aqua multa populi sunt. In- 106. 17. finitus erat eorum numerus in Hierusalem, vult ut exiliant omnes impetu vehementi & animoso, quos timor Principum aut Sacerdotum non coerceat produentes: hoc etenim est *impetus aquarū* profuans aquae magno impetu divinae potentia propulsa: nam liberae quādam illas violentia impellit, ut illi circumcingant & solemnissimo eū comitatu deducant ingredientē. Ad hoc vocem attollit in obsecratissima nebula id est, sic ut ipse non appareat, non videatur, nec exterius vox eius corporalis audiat, nec sensibilem exci- 106. 17. tet strepitum: attamen vox eius sonora est adeoque clara ut ad intima pervadat corda singulorum. *Dum caliginosa nostris mentibus per semetipsum D. Greg. loquitur, velut in nebula, is qui non videtur, au- 106. 17. ditur:* sic audio D. Greg. 106. 17.*

III.

Applicatur hodie festivitati.

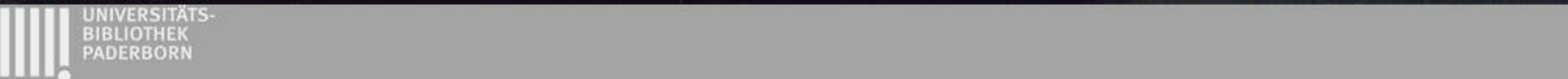
Porro ve ostendat, quod modus suus operandi in cordibus non tantū sit loquendo, intellectum efficaciter illuminando, & respicientando quocumque veritate: nam haec tantum est illa efficacia, quam dicunt Philosophi moralium: quia illam quoque Corda efficaciter possunt Angeli, & Daemones, loquendo multum, & proponendo cordi vel rationibus inducendo duntaxat, quod praetendunt: siccirco namque dixit de Diabolo Deus: *Offa eius velis sibi: nam robat 106. 47. Diaboli per offa denotatum consilium in corpo- 106. 47. tendo musicam, loquendo intus in corde, & representando, vel incitando ad id quod intendit sed operando id quod proprium Deo est, potentiae suae manum insicendo & efficaciter intus in ipsa voluntate operando, illam motu reali movendo: verum tamen adeo suavis, ut nullo modo libertatem eius adimat: dicit, quod Divinus sponus manum miserit ad ostij pessulum, Animae pessulum est voluntas libera, quā homo facit quod vult, cuius clavem ipse homini*

In 16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Fuit talis huius turbe cognitio, tamque fili-
lis confessio quam de Christi diuinitate protu-
lit, vt Ecclesia Deum deprecetur, vt nobis tribuat,
eum illa fideles eiusdem esse confessores. **VI.**
Angelis & pueris fideles inueniamur triumphato-
ri mortis clamantes: hosanna in excelsis. Ecce qua
diuine Deum eorum illustrauerit intellectum pa-
riter & voluntatem eorum in sui amorem accen-
derit: Cum autem proprium sit amori, quando
verus est, foras pellere timorem: *Charitas perfe-*
cta foras mittit timorem. Illos disposuit vt absque
villo timore malique suspitione, quinimo nihil
facientes omnem Principum, Sacerdotum, &
Phariseorum, in super & militum Caesaris po-
tatem omnes proficiant in publicum illum re-
cepturi, & portas ciuitatis latissimas aperiant
velut legitimo suo regi ac Domino, se inuicem
ad hoc opus excitantes. Vt tales profuerit, & iam
praesentem videmus diem de quo praesagijt Ia-
cob: *Te laudabunt fratres tui.* Iacob dixit *fratres*:
quia, Diuino sponso dicuntur, *fratres*, quando eor-
um cordibus interne loquitur. *Aperi mihi foras*
mea: quia, Iacob loquebatur de vnoquoque eor-
um, vnde illos declarat in numero plurali *frat-*
res: sponso autem ciuitati loquitur in communi,
eamque vocat: *foras mea*, sicut etiam Prophe-
ta Zacharias illam appellat: *filia Sion.*

Hac tempestate praedicit Iacob secundum eum. **VII.**
Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum. Cervix
Diuina sunt haec verba ita profundè mysterium volunta-
explicantiã hodiernum, vt melius non possemus tem de-
In SS. litteris per cervicem intelligitur volun-
tas obstipa, refractaria, plena nequitia, pettinax, obstina-
indomita, imptã metaphorã a ceruice tauri fu-
tã & indomiti, qui vires suas principales, qui-
bus ictum inferat furiosum, suis complectitur
cornibus: vnde hoc nomine solet Spiritus S. vo-
luntates exprimeret refractarias, furibundas &
intomitas Iudeorum. *Scitis, quia dixit ei Iu. & Iai 48. 3.*
neruus ferrens cervix tua. Quod ex pluribus alijs
locis comprobatur. Numquam cervix Iudaeorũ
peruicacior fuit quã modo, cum Christum in-
noxium morti addixerunt: numquam Deo ma-
gis refractaria: quando quidem communi concilij
decreto necem filij Dei concluderant. Porro
talis est huius Domini potestas: vt sicut manum
misit super corda multitudinis inhoiã, quæ
praesens adstabat, vt foras egresseretur eum festi-
uè receptura: ita pariter manum misit super cor-
da Principum: obdurata: tantumque in illis po-
tuit, vt illos quomodo libet contineret, velut
fortissimus tormentor, qui tauro maxime indom-
mito, dum rapitur impetu vltra modum furioso,
C 2 cervi-

la cap. 1
Matth. 9
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ceruicem venabulo transfodit, eumque sic tenet immobilem, vt iustum librare, quem impetu furens predebat, nullatenus valeat. Nec dicit absolute manus, sed *manus tua* q. d. vt ostendat vires illius esse diuinas, & quod sicut suæ manus potentiam nist, quod proprium Deo est, in voluntates aliorum, illas mouens, quatenus nullâ factâ illis violentiâ prodirent illum recepturi: ita manus iniicit voluntarij liberoque arbitrio horum inimicorum; sicut obstinati essent, tumultuarij, & furiosi; quatenus nullam passi violentiam consistant immoti velut statuz spectantes ea que fiebant. *Videbans mirabilia* inquit D. Mattheus.

Matt. 21. 15.

16.

VIII. Ambas manus Christi illis iniicit: populo, & Iudeis.

Laculenter igitur, inquit Dauid, ingressum fuisse *Dei mei Regis mei*: iustum etenim est vt in hunc oculos conuertamus, & alacri mentis iubilo consideremus in hac processione victoriam & triumphum quo nullus illustrior Christi Domini Saluatoris nostri, & quam potenter de toto mundo tropæa referat insigniora. Consideremus illum in medio huius multitudinis & videamus qualiter omnes trahat sibi subditos: videamus qualiter manum vnam quibusdam iniiciat, quâ eorum illuminat intellectum luce fidei, & inflammat igne amoris diuini voluntates, illos ducat subditos & ita obsequio suo & nominis dignitati consecratos, vt ora laurent ad eius encomia celebranda, diuinitatem eius profitendo ac magnitudinem celebrando; spectantibus hæc & audientibus principibus inimicis illi notissimis; quod ipsum sub grauissimis poenis interdixerant; parati vitam perdere & pro hac confessione constantes subire martyrium. Pependamus qualiter alteram manum ceruicibus iniiciat inimicorum suorum Principum, inquam Sacerdotum, & Doctorum, eorumque qui Republicæ clauum moderabantur, constrictam cohibens eorum voluntatem refragam & arrogantem, liuore furenti, mortali- que odio flagrantissimam: ita vt nullâ illis factâ violentiâ, illis autem ignorantibus, quis eos cohiberet, quieti consistenter immobiles irritati, confusi, pudibundi, præ inuidia sibi viscera corrodentes, videndo quam pacum proficerent omnes eorum conatus, præcepta, machinæ, auctoritas & conspirationes, sibi mutuo colloquentes, vt ait D. Ioan. *Videtur, quod nihil proficimus: ecce totus mundus post eum abiit*. O triumphalem Regis nostri gloriam! O gloriosum Dei nostri triumphum! sis Domine in secula benedictus: Deus omnipotens & Rex in excelsis, tua concingant omnes creaturæ epinicia.

17. 18.

Nunc igitur, interprete D. Grego. completur IX. opus illud prodigiosum quod Deus Iob prædixit. Extrema xerat soli omnipotentis suæ referatum. Arguit terræ cōmentū illius quondam Iob præbitorum petroni cutiens, statum ab illo dicitur mi. Iob: an tibi manus sunt impiorum adeo efficaces vt illas exteras ad extrema duo ex illa maxime abinnicem in terra separata, id est ab profugis, oriente in occidentē, illa comprehendens & ambo continens, vt per hoc excutias & concutias impios in illa commorantes; hoc verba hæc indicant: *Nunquid tenuisti concutiens extrema* ter. 10b. 38. *ra, excussisti impios ex ea*. Illud *Concutiens* legitur 13. Septuaginta. *Apprehendens*, quod est aliquid totis viribus pleneque potestate comprehendere. Verbum *Excutare* significat rem aliquam confringere, & proprie dicitur, quando quispiam alium collari comprehendit fortiterque stringit, vt illum huc & illuc capite concutiat. *Res qua concutitur* inquit D. Greg. *huc illucque ducta fatigatur*. An manus tua tantum potens, vt extrema terre comprehendens illa in se concludat, sic vt facias de illis quod tibi placuerit, quo pariter impios huc illucque excullis concutias? Enigmata simile hoc est: verumtamen opus redolet omnipotentis Domini huius eminentissimum. Ecce hodie duo extrema terre, oriens & occidentis. Oriens dicitur turba hæc lūce diuina illustrata, quam Dominus illi communicauit, quâ illi cognoscerent Occidentem obscuro, & tenebris immerfos. Principes sunt & Sacerdotes: tenebras etenim patiebantur in intellectu suo, plusquam palpabiles, vt nudius tertius probauimus. O quâ separata sunt hæc extrema! quidam illi diligunt excruciantur alij nonnulli vitam illi desiderant alij in mortem eius conspirant: alij illum deducunt in ciuitatem ad salutem eius & vilitatē, quem alij illi desiderant exterminare, vt inimicum maximè pernitiosum. Ex non malè de illis dixero cum Dauide. *Quantum distat ortus ab occasu*. Verumtamen ecce qualiter hodie vnum & alterum manu sua complectatur, & in omnibus ac singulis eorum agit id & qua ratione sibi placuerit. Intuere nonnullos illum vt Deum confitentēs, & verum Messiam, vt Regi & mundi Domino legitimo, ac eiusdem Redemptori acclamantes: vnde circumcincta comitatur illum & cœlestes intonant melodias. Alios autē considera velut statuz immobiles, qui nec minimum audeant in illum impetum facere, nec aliquē eorum qui Christū confitebantur & laudabant, ab opere illo cohibere. Totū hoc opus omnipotenti eius manui adscribendū quâ concussit & excussit impios illos Principes & Sacerdotes.

Quis

Quis verbis explicet quo cruciatus torquebatur...

§. Cum a propinquasset Iesus Hierosolymis...

per gradus ad altare meum. Divinas consulto pratero...

Cum parasset Dominus, miraculum illud insigne...

Sapienter. fr. 4. preced. Nu. 19. 11. Nihil bet violentu in Christo ex ijs omnibus...

Christi. mort. cruciat. hinc voluntatis. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

sebstaxisset, & ibidem paucis diebus haesisset, quam primum accessit hora ad illam a Patre suo aeterno disposita, ipse recurratur de Ephrom in Hierusalem, idque tanta festinus diligentia, gressu; ita praeceptoro, ut narante Evangelista Marco hauc in eo Apostoli notantur eundi ce- leritatem, atque non modice commoti sine, tam insolitum in Christo procedendi modum ad- uercentes noui aliquid sospicari: praesertim scis- res tantam Principum contra eum conspiratio- nem; proinde timore percussi se inuicem inter- rogant: quid est hoc? Quo tendit noster magi- ster? An ignorat se iam morti condemnatum? numquid forte proficiscitur Hierusalem, ubi et ipse & nos omnes occidamur & percamus? *Ecce autem in via ascendentes Hiero. olymam, & praecedebat illos Iesus, & susceperunt, & sequentes, et imbebant.* Aduertens Dominus timorem eorum, meram & mali suspitionem, illos instruit de abscondito mortis suae mysterio, ac declarat quod ipse iam tenderet seipsum morti tra haturus. Ad- circo cum innumerabili hominum multitudine cingerecur, secorsum illos colligit, causamque tanta docet festinationis hauc nempe esse quod Hierosolymam tendere moriturus. *Ecce ascendi- mus Hierosolymam, & filius hominis tradetur.* Euidenter ostendens quod Diuinus ille agnus ad laqueam ipse properaret scilicet Hierusa- lem: erat etenim haec Prophetarum lamina.

Luc. 13. 33 quam hoc nomine compellat dum ait. *Non capi- Propheetiam perire extra Hierusalem.*

18 Appropinquans igitur ciuitati Hierusalem haesit, ac substitit in Bethphage: erat hic pagus Sacerdotum ad latus montis Oliueti; et inde ingressum suum ordinare & tota perficeret so- lemmitate, qua fieri conueniebat velut du Rex Barcelonam: dum enim illi proximat potem si- git in domo aliqua illi vicina, et inde ingressum suum componat pompa regali, qua fieri conue- nit, ostendens se Regem ciuitatis; populoque egrediente illi obuiam atque ut Regem suum suscipiente. Profundum hac notat Rupertus a mysterium. Erat Bethphage ut dixit D. Hiero. b secutus Originem e vicus Sacerdotum ad pe- dem montis olyuarum, in quem ob pascororum abundantiam, ut notat Iansenius d eiciebant agnos & victimas sacrificio destinatas, ut ibi- dem pascereur & impinguerentur. Tempore Capcor. & hora sacrificij inde eas abducebant. Agnus e In ca. 5. Paschalis (nam ut notat D. Thom. e inter castra prima ad Corint. Sacramenta legalia celeberrimus erat, qui ut pra- cipitur, immolabatur a multitudine Iudaeorum) hoc habebat singulare, quod Deus praecipiebat, ut

accedente tempore sacrificij quinque diebus ante illum in domos suas adducerent: quia sacrifi- Ceremo- cari debebat quattodecima die luna ad vespera, nia qua & astuendus erat de decima. Notat autem Ru- pertus & post eum Liranus hoc a Deo praefici Paschalis primum, ut quinque illis diebus agnus ille per do- in vrbem mum & circumcirca dometicos balando corre- deduce- ret omnibus audientibus: quatenus illa memoria batur. ipsos ad debiram Pascharis dispositionem obli- In e. 12. garet. Eo animo, quique suum in domum addu- Exod. ecebat agnum: sic enim lege sancitur. *Decima die mensis huius: ubi uniuersusque agnum per fami- lias ac domos suas.* Arbitratur nonnullis quibus ego consentis, quod agnum illum inducerent horibus ostentum, ipsique ramos frondulos pal- marum & oliuarum gererent: mos enim hic erat Iudaeis frequentissimus, in festis ac recreationi- bus, ut refert Arias Montanus ex libro Iudae- rum, quum modo hoc S. scriptura variis locis in- In Marc. car, nouissimum apud Iudaeos ut aiunt diximus, & lib- pater canticis atque acclamationibus illum in Asia so- domos suas introducebant; si namque hoc non in- ellet, quid urgebat praecipere, ut cota familiae Arae. conueniret ut agnum adducerent. Hoc concessio Iud. 30. agnus pascoribus Sacerdotibus adducebatur de 29. Bethphage vico utpote Sacerdotum, cum maio Hiero. 36. tis ramorum abundantia: & canticibus longe se. Num. 31. fluitantibus.

Hoc, inquit Rupertus, euidenter praesens no- VI. bis demoustrat grande mysterium. Est Christus Hac e in vrbis agnus pro totius mundi salute immolan- Christus dus: ut per hoc verum instruat Pascha legis gra- ad litte- ria. *Pascha nostrum immolatus est Christus:* caui tam im- Ecclesis: Agnus quum qualibet familia sacrificia plera est. bus, illius Pascha dicebatur: hoc indicat D. Iean. 1. Cor. 5. 7. quando locus de superstitiosis illis Iudaeis, aut illos ingressos non fuisse Pilati praetorium: Ne 1 Ioan. 18. contaminarentur, sed ut mandarent Pascha: id est agnum Paschalem, cuius morte Pascha cele- brabat Ratio suadet ut diuinus hic noster agnus modo, quando finem est impositurus omnibus agnorum illorum sacrificijs, moram trahat in Bethphage, vnde introduceatur Hierusalem cum ramis, palmis, canticis, & acclamationibus: ut ta- tem perfecte faciat figurae quinque diebus ante sacrificium (id est ad litteram) eo die quo ho- die, ipsum introducunt, illis autem diebus; ait Rupertus diuinus hic agnus quafi balando cir- cum illos ambulabat: quia nunquam magis con- tinuè ac perseueranter, quam modo praedicabat, nec feruentiori spiritu, nec clarius vniquam lo- cutus est quam toto hoc quinquiduo: in illo con- ciones suere protractiores, quas refert D. Mat- thaeus,

Mut. et. thens, habuitque ad Principes & omnem po-
 pulum: in illis diebus miracula edidit. Solem
 ad 25. mors & potiora in consella. rocius populi suo-
 rumq; inimicorum, eodem Evangelista testate.
 Verè mihi persuado hic ad litteram exprimi
 (& ita mecum sentit doctissimus Genebraudus)
 quod ecclesiis ille muscus cecidit psalm. 117. in
 quo ita loquitur ad litteram de Christo, quod
 postea sui ingressus, idie lune scilicet hebdo-
 madæ maioris contra Pharisæos de tonans, ver-
 sum hoc protulerit. *Lapsam quoniam reprobaui-
 adfuerit, hic factus est in capite Angeli, & c. C. 6.*
 templatur illum David Spiritu plenus Prophe-
 tico, qualiter in Bethphage seie ingressus prepa-
 ret Hierusalem, de totus gaudio delectatus, quasi
 qui velit modis præferibit recipiendi, qui tan-
 to conceniat Regi, omnibus vrbis civibus, quæ
 sem agenda proponit. Primò: cõponit illis me-
 lodiam & acclamationes cantandas: etenim sua-
 det æquitas, ut illæ singulorum arbitrio compo-
 nende non permitantur sed illi tantum qui
 tantã, quantã David, pollet auctoritate: vnde
 quod illi conceniat: *Benedictus qui venit, & c. ho-
 sanna in excelsis* ipse David cõsoluit, dicit dolo: *O
 Domine saluum me fac, & Domine bene prosperare.
 Benedictus qui venit in nomine Domini.* Secundo:
 quod illis sit agendum cõstituit. *Constituit autem
 saluum in cõdensis vsque ad cornu altaris.* Sole-
 bant Iudæi festa celebrari: celebrata, primò
 deum illis designare eumq; promulgare: ita nam-
 que egit Aarõn populo preparatus festiuitati
 illi, et magne ita Sacilegg adoratiois ritus a
 se conuulsi: nam pridie per præconè toti populo
 festiuitati manũ *festum Domini eras.* Die hunc, in-
 quit David, maxime sollemnitatis prænotate. *Con-
 stituit autem saluum, & hoc quidem in cõdensis.*
 Hæc est SS. Litteris pluralis communis, quã
 significat ramorum frondescium & virentium
 animantia festiua celebrare, cum innumera ra-
 morum multitudinẽ non aridorum, sed virenti-
 um, sp. horum, solbis, venustorum, & hoc illinc
 vnde prodit vsque ad templum, iund vsque ad
 ierusalem: quod est altare. Hoc enim signifi-
 catur his verbis, *vsque ad cornu altaris.* Hæc
 sunt ad litteram que sunt hodie: nam ad eccle-
 sias huius agni reptionem & introductionem
 in Hierusalem, sollemnitatem instituerunt ad eò
 festiuitatem, ut nunquam talem quis ibidem rido-
 rit, & hoc tanta multitudinẽ ramorum, palma-
 rum, obuarum aliarumque arborum ac florum,
 ut vis certam spargant de operant, vis: plateas,
 portasque impleant, singulis ea manibus gestan-
 tibus, ut eorum præcat omnibus condensitas,

quã prodeunt illum receperunt, idem epiphona-
 ma cantantes à Davide cõpositum: etenim idem
 spiritus Dei qui Davidi huius indidit cõpositio-
 nis, mouet illos ad eiusdẽ modulatione. *Hosanna
 in silis David: Benedictus qui venit in N. Domini. Epist. 145.*
 Rogauit D. Damalus Pontifex D. Hieronymus ad Dam.
 vt pote lingue hæbraicæ expertissimum, et ex-
 poneret huius verbi *hosanna*: significacionem. I X.
 Multi opinantur vocem esse acclamationis: ex
 affectu quodam excitatione & alacritate illa est
 quã vnusquisque Regibus & coronatis, atque trium-
 pho celebri ingressis acclamabat: *Placet Rex.* Ver-
 ba sunt hæc in simili occasione SS. Litteris satis
 vñtata. Quocirca credunt quod acclamante tur-
 ba Domino ciuitatem ingredienti: *hosanna filio
 David,* illi occidere voluerint: viuat Rex nosse
 filius David, & Domine Rex nosse bene prosperare.
 Quod felix sanctumque sit reipublicæ nos-
 træ. Postò D. Hieron. respõdens D. Damaso sic
 illud interpretatur: *Salua ob sepe.* Notatque ad
 legitimum sensum non coniungendum verbum
 illud, *filio David.* Illi *hosanna*: nam significat sa-
 lus sit Domino filio David, sed illi *dicebant,* vt
 sensus fiat: *dicebant filio David, hosanna in excelsis,
 Rex Israel. Benedictus qui venit Rex, & c.*
 Quod idem est ac si dicatur, quod cognoscẽtes
 Christum esse legitimum Messiam descendẽtem
 ex familia David, de quo sperabant salutem, vi-
 tam, redemptionem, gratiam & gloriam, vocife-
 rando postulem ab eo, vt hanc illis optatã con-
 fetat salutem gratiamq; redemptionem. Et quan-
 tum ad me hunc sensum approbat interpretatio
 quam Ecclesia his verbis tribuit in officio huius
 processionalis, quæ à populo profertur. *Cum
 audisset populus, quia Iesus venit Hierosolimam,
 acceperunt ramos palmorum & exierunt et obuia-
 bant, clamabant dicẽtes: hic est qui venturus est in
 salutem populi: hic salus nostra, & redẽtio Israel.
 & c. Hosanna in excelsis: miserere nobis fili David.*
 Comprehendit D. Cuiusdam quod hi & illi D. C. r.
 intelligunt. *Hosanna* (ut quidam interpretantur) *ho-
 gloriam, ubi v. adoracionem vnũ salutem sine saluum Ho. 2. 1. ex
 fac: nam ex gloria illi debetur, & redemptio illi dicitur in
 eodẽ: quia omnis redemptio, & pretiosa sui san. Mach. 10
 quoniam effusa saluum & hoc t. secundum D. sine. To. 2.
 Hieron. t. est caritate eam cum illud à Davide Epist. 145.
 cõpositum. O Domine saluum me fac, & De. est.
 mine, & c. Benedictus qui venit, & c. Hoc idem
 cantant ab eodem spiritu quo David, inspirati
 & illuminati: nam intelligentes hunc esse mun-
 di saluatorem, ipsum deprecabantur & inten-
 sus orabant, vt veram illis salutem & gratiam
 nempe celestem, impetraret: hoc etenim est,
 hosanna*

hosanna in excelsis: Prænotetur autem David, quod ingressus Dominus hic Hierusalem, illico rectè tenderet ad templum seipsum æterno Patri præsentaturus; decernit cogique ut ramos conferat in tanta copia & abundantia, quatenus ex illis adornent vias, semitas, plateas, domus, & pavimenta, nihil omittentes usque ad ipsum templum & altare. *Vnus ad cornu altaris*, q. d. sciant se præmonitos iam agnum advenire in arventis immolandum, per eum figuratum, qui ramis adducitur immolandum in Hierusalem. Eximium igitur est mysterium quod Dominus moram trahat in Bethphage, ut inde deducatur in Hierusalem: quatenus in omnibus & per omnia agni figura compleatur, qui ex eo loco deducebatur & trahebatur in Hierusalem cum ramis olivarum & cantico quinduo ante sacrificium, ut per diximus.

§. 6. *Ite in castellum, &c.* Invenietis asinam, &c. si quis vobis aliquid dixerit, &c. *Ut Dominus ostendat quod propria sponte tendat ad mortem, divinam patefacit potestatem in eo, quod duobus suis Apostolis præcipit & ordinat.*

20 **P**orro cum hæc sit illius litteræ veritas, corpus huius vmbre & huius figuræ spiritus, mille præcellit prærogatiis, & unâ hæc singulari, quod agnum hunc adducant, ipse tamen propria voluntate ad mortem non proficiscatur: verumtamen agnus hic divinus ex se ipso vadit. Ipse accedit Hierusalem, ipse hæret in Bethphage, ipse iubet adduci iumenta, ipse sua voluntate proficiscitur. Ut autem Prophetam Isaias hoc in præfato capitulo significet, in quo magis Evangelistam agit quam Prophetam, sic ait. *Oblatus est, quia ipse voluit.* In hebreo legitur verbum *Vagae* quod in coniunctione significat *Accessit*, verbum proprium quo significetur quod accedat ex mera & libera sua voluntate, nulla factâ ei violentiâ: sic enim scribitur in illo quod dixit Isaac Iacob. *Accede huc sibi mi, ut agam te, & in eodem Isaiâ, eo quod appropinquamus populo meo iste.* Est autem hoc verbum proprium S. eloquio quando de sacerdote agit qui ex mera sua voluntate accedit ad altare: & in omni e gote illud. *Oblatus est* transsesti potest: *Accessit ad altare ad offerendum se.* Ecce quam bene sibi conveniant hoc *oblatus est* vel *accessit* *Vacis Isaiæ*, cum illo *sum appropinquasset* Evan-

gentiæ *Matthæi* quatenus aperit conflict apertius se posse dicere cæteris omnibus: *Voluntatis sacrificio sibi.* Et hoc divino profusè consilio.

Doctrina est doctissima quam singulariter expendunt D. Ambr. a D. Greg. Nazianz. hoc opus a *In psal.* reddere coram Deo maiori præmio dignum, & 29. gratitudinè apud homines, si voluntate hæc integra & perfecta: quocirca quantumlibet exiguum Opus sit opus, si multa sit voluntate, coram Deo meriti habet exitium & magnum coram hominibus adferre gratitudinem: quod si hæc deficiat, nec in oculis Dei meretur præmium, nec apud homines gratum officium; licet in se magna sit utilitas. Inestimabile est quod nobis confert sol. virtutis suis radiis ac influentiis, per quos vitam habemus, eamque consequamur, atque inde nobis produci: alimenta terræ quo fructus, quibus vivimus: suo illo autem cuncta foris umbra mortis & noctis noctis imago: poro nunquam vidisti hominem iudicio pollentem qui conversus ad solem tollat sibi pileum, atque pro re acceptis beneficiis gratas rependat. Cur hoc? Quia hoc non agit voluntariè, sed ordine sibi à Deo præscripto ad hoc movetur: unde Deo referenda sunt gratiæ, qui creavit illum, & sua voluntate nobis illum tribuit: etenim hoc Salomon expendebat. *Sol vni admirabile opus excelsi magnum Dardanus, qui fecit illum, & in sermonibus eius festinavit iter.*

Idem considerat S. Doctor Greg. Nazianz. de Luna & stellis, & eadem ratione argumentari potes de terra: que quamvis nobis ita sit benefica, ut illa nos alat & sustentet, nunquam tamen illi ob concessos tibi fructus frangebat, gratas rependit, propter eandem rationem. *Qua D. Gra. igitur gratia habenda est* floquitur D. Greg. Nazianz. *quod vultur? Vult enim à natura habet, lo illud Que aqua, quod deorsum servitur, hoc enim à summo rerum opifice habet. Quia enim gratia, habenda est, quod frigida est, aut sibi quod inerat, consuetudo enim estiam inuitus. Et si hoc ita sit inier, masset homines qui manibus & operibus indigent alie. *Lejus huius, multo magis in Deo: sicut enim nullius non sermons strem, indiget, non magnificat id quod eius post me gratiâ sit, nisi pro mensura libertæ voluntatis, dnm & quâ sit: in illam quippe primò conicit oculos, col a. seq. ut videat qualis illa tulgeat. Hoc inuit Spiritus S. postquam enim dixerat quod creavit & statuit primores illos parentes in mundo, ut seruirent illi, divinamque legem custodirent, adiungit: *Vosus orbulum pium super corda illa.* *Est 17. 7 vum* quia primum quod attendit, cor est & voluntas, ut rependat, soluat, & æstimet id quod sit.**

1. Christi
volunta-
ria.
Isai. 57.
Gen. 27.
21.
Isai. 29.
33.

fit. pro ratione voluntatis quā sit. Hoc item Psal-
 mogaphus iudicant. *Rescribit mihi Dominus
 secundum iustitiam meam, & secundum pietatem
 meam in conspectu oculorum eius.*
 Rependet mihi opera mea iuxta quod bona fue-
 rint coram eo, & dimittet eius peccata. *oc-
 cidit. Iam olim dixit Deus, quod cordis intima
 perpenderet. Hominem videns in qua potest, Deus
 auctem intuetur cor.* Ita primum cor insperis &
 voluntatem Abel, quam eius oblationem. *Repe-
 nit ad Abel, & ad munera eius.* fuitque illi obla-
 tionis gratissima, non ex ipsa oblationis dignitate
 in se, quia patui hoc referebat Deo; sed ex pro-
 pteritio voluntatis quā offerebat: quam quia
 non offendit in oblatione Cain illam dedignans
 reiecit. *Ad Cain verō, & ad munera illius, non
 respicit.* Non vidit in Cain congruam oblationi
 voluntatem: unde non est cur illam aspiceret.
 Sacerdotium à Christo iam nunc offerendum, om-
 niumque supremum, & infinite magis merito-
 rium, quam quacumque; in mundo fuerant obla-
 ta, vel etiam offerenda: quocirca necessarii erant,
 ut supremam omnium haberet voluntatem, &
 famulē esse voluntarium: ut ipse sit Sacerdos,
 ipse sacrificium, ipse qui accedat ad altare, ipse
 qui se tradat manibus eorum qui vitam illi el-
 iant ablati.

Hoc David prædixit in verbis illis, quæ cou-
 gruenter expendit Apoll. *Holocaustum pro pec-
 catis non tibi placuerunt. tunc dixi: Ecce venio.*
 Non percrepauit illud aduerbium *Ecce*: quod
 rudes me promptissimum, magnisque voluntarium
 quam istas quando dixit: *Ecce ego, misit me.*
 Cum autem hoc tantū referat, vult ut huius pat-
 teris modestia & veritas statim à principio, quan-
 do agitur de morte sua, & conflet omnibus,
 quod ipse sit, qui voluntarie progrediatur ad
 mortem, & sicut dum venit hora celebrandi sa-
 crificium, quando iam capiens erat, voluit eui-
 denter demonstrare nullas ad hoc vires sufficere,
 ipso restigante: quia ad solum oris sui verbum
 detrahit & in terram prostravit quotquot illum
 capere aduerant, imò & ipsum Iudam turbae
 huius ducem & antesignanum, omniumque of-
 fudit memoriam & reliquit quasi excerebratos,
 & ilapidos: ita nunc ad primum gressum quod
 tendit Hierosalem moturus, expressit vult ut
 ea fiat demonstratio, quod ipse ex se ipso nullo
 cogente veniat quia vult: quadoquidem ipse sit,
 sicut ante diximus, qui plenus habet dominium
 super omnem creaturam, estque Dominus ita
 universalis, etiam voluntatum, ut eas manu sua
 concludat, quatenus ex illis quilibet efficiat: &
 Hieron. *Bapt. de Lanuca. Tom. IV.*

sicut illam habet, ut quosdam illuminet, quare-
 nus illum cognoscant, fateantur & extremo
 gaudio, iubilo & triumpho suscipiant: ita pariter
 habet super ceruices & refractarias suorum
 hostium voluntates: quatenus contra ipsum ni-
 hil eorum opere compleant, quæ desiderabant,
 atque in concilio suo fieri determinarant.

Ad huius clariorem confirmationem, primò
 binos mittit de discipulis suis, ut adducant illi
 asinam & pullum ligatos in vico seu loco illis
 opposito. *Tunc misit duos de discipulis suis, dicent-
 eis: Ite in castellum, &c.* Non est cur hæreamus
 inquirendo quinam fuerint illi duo discipuli D.
 Chryf. & D. Ambr. opinionem referunt alicuius
 auctoris quem non nominant, dicentis fuisse D.
 Petrum: & D. Philippum: quia illo actu imagi-
 nem præterebat Dominus eius quod asinus
 esset per discipulos suos, gentes à peccatis suis
 abluendo (quas hæc animalia designabant) il-
 lasque sibi, fidei, & Evangelio subiucendo. Fue-
 runt autem hi duo Apostoli qui primò gentes
 ad Christum adduxerunt, illas ab erroribus suis
 & peccatis abluendo. D. Philippus Samaritanos
 conuertit designatos per asinam. Samaria
 namque prima recepit reibum Evangelij huius
 predicatione Apostoli: & D. Petrus gentes ad
 eum reduxit predicando, & docendo. Corne-
 lium, ac declarando visione illa quam habuerat,
 gentes admittendas fore ad noui gratiam Evan-
 gelij. *Quidam duos illos Petrum & Philippum
 Apostolos exponit: quoniam ij primū transgra-
 ditores Iudæam gentes adduxerunt ad Christum:
 Philippus quidem Samaritanos, quæ asinam esse
 interpretatur. Petrus autem gentes accipiens Cor-
 nelium ex gentibus, quasi asinam a pullum.*

Hoc quibusdam non placet, præsertim quod
 credat illum qui primò in Samaria verbum Dei
 disseminavit, non fuisse Philippum Apostolum,
 sed Diaconum, vnum de septem à Apostolis
 electum, quomnis multi contrarium insistent, ut
 D. Philippum qui conuertit Samaritanos, vocant
 doct. Apostolum. D. Clem. a Papa, & D. Aug. b. Sine
 Christo in quicumque fuerint Apostoli: parum namque re-
 fert ut illi insistant: sed proposito nostro con-
 uenienter uotemus illud aduerbium *Tunc*. Morā
 trahit Dominus in Bethphage ut iter suscipiat
 morti suæ in Hierosalem. Hoc eodem tempore
 priusquam pedem inde efferret, ostendere se vo-
 luit supremum omnium Dominum, voluntatum
 scilicet & cordium liberorum: hæc etenim emi-
 nentissima & suprema est omnis potestas ut ex-
 posuimus. In decursu viæ suæ quandoque se omnium
 Dominum maris ostendit, calcans illud atque dignum
 inam-

21
 V.
 Quinam
 fuerint hi
 duo disci-
 pli.
 Ho. 23. im-
 varia. ibi
 Matt. 5.
 Lib. 9. in
 Luc. 10.
 prim.

A. For. 8.
 a Lib. de
 b. Lib. 1. de
 doct.
 i. rom. 10.
 Vide Lo-
 c. 1. c. 8.
 v. 15.

inambulans velut lateritium pavementum, illiq. maxima scienti tempellate imperans, vt a fu- rore suo deservat: alijs ventorum: dum enim tempellatam cient periculofam, illos solo verbo suo refranat & compescit: iterum salutis, illar quibulliber impertiens, quomodo & quando lub- debat: denique mortis, eam de corporibus eif- cients que iam possederat quid plura? Etiam do- monum, solo vocis: suae imperio illos ad ea con- stringens quae faciendā mādabat. Nec omittam etiam legis: dum vni praecipit vt Sabbatho gra- batum suum tollat, feratque per publicas plateas vrbis Hierusalem: addamus etiam ipsius naturae, vnam substantiam in alteram commutans, vt a- quam in vinum, idque libera sua voluntate. Ver- tūtamē Tuac iam morturus se Dominū osten- dere vult vniuersalem caeli & terra, hominum & animalium, temporalium & aeternorum, nec quidquam esse eorum tam absolutum, atque vi- ribus robustum de quo supremum illum Do- minium disponere non valeat.

Misti Apostolos, vt adducerent sibi asinum & pullum prudenter illos praemonens, vt si quis te illis opponeret aduersarium, illi responderent: Dominus hu. opus habet, aduertendum cum D. Chryl. quam prudēter & cōsultō illis manet, vt nunc illum vocatēt Dominum. Dominus: no- men hoc est quo communiter Iudaei Deum ap- pellabant: Dominus absolute quo declaratur, quōd Dominus sit vniuersalis illimitatus, nulli creaturam excepiens: & eo solo quo talis nomi- natorum omnium obseruationem: vnde hoc sibi proprium adscribebat epitheto. Ego Dominus: cum igitur dicat: Dominus his opus habet signifi- cat Apostolus ex mente D. Chrysol. Non dicatis Dominus tuus, neq. Dominus noster, vt intelligant quicquid, quia ego solus Dominus non solus anima- lium, neque solus eorum qui tibi subditi sunt, sed omnium hominum, etiam eorum qui contra teq. sūt, meus est enim orbis terra. & plebsudo eius. Et clarē probatur eum esse Dominum absolutum in hoc casu, quia cunctibus discipulis & soluentibus animalia, illi qui Domini erant praecipij, il- los impedire conati sunt, vt narrat Euangelista

Ho. 41. & 37 in 100 per se 4.

D. G. H. R. x. s. o. s. t. Hom. 41. & 37. In imper perfect. Tom. 4.

Luc. 19. 33

D. A. T. H. A. N. A. S. In illud sit in ca- p. 185.

Lucas. Soluentibus autem pullum dixerunt Da- minus eius ad illos, quid soluis pullum? Intentioni nostrae congruē perpendit haec ver- ba D. Athanaei. tract. quodam singulari, notatque non vnicū sed plures fuisse Dominos, qui Apo- stoles impedire studuerunt. Cum plures sunt eius Domini, secundum Euangelicam dixerūt enim [suis] Scriptura Domini eius ad discipulos. Cur soluis

pullum? fundat autem & profecquitur datō operā VI. super hoc allegoriam: cum enim pullus esset li- gatus, Symbolū peccatoris, datur intelligi, quōd asinum & non tantum vnicum patitur diabolum, sui Do- minum, cui se per peccatum subiecit. sed rancos, designe- quanae sunt peccatorum peccet, quibus Diabo- li ligatum eum detinet. Itaque multi fuerunt iumentorum Domini, & abique dubio essent ma- ritus, vxor, & filij: nā erant omnes velut Domini eorū. Et insuper D. Marcus aduertat, necū fuisse illos qui seie Apostolis opposuerunt, sed etiam alios asstantes, nam iudicabāt illi non licere A- postolis aliena abducere. Quidam de illis scribitur dicebant illis: quid soluis pullum? Considerat D. Athanasius Dominos dixisse: Fratres mei rehibere manus: etenim animalia haec Dominos habet, & scitote nos eos esse, nostris que ea seruate vobis & obsequiis, vnde illa ligauimus, illis nobis vi- ctum acquirimus quem nobis auferitis si illa aliō abducatis: ita vt hi & illi oblatent Apostolis, quibus tamen nihil cōmoris nec momento quid- dem desistentibus ab eo quod agebant, tantum dicendo: Dominus his opus habet. illa liberē per- mitterent deligari & abduci, ne verbum quidem opponente quo implebatur quōd Dominus illis dixerat, ostendens se Dominum animalium ho- minum que absolutum, cuius Dominio se cuncta submittēbant.

Et quamuis indicet D. Chrysol. nonam hic subelle ansam admirationis, dum videmus Do- minos illos nec verbum quidem responsione A- postolorum opponere. Dominus his opus habet. Au- lito- quis enim forte dixerit quod illa audita denudō nomine possent illis commoueri, audiendo facultatū tra- tum alium vocari Dominum, illisque responde- re: quid ergo nun alius domi nostrae Domitus. lus se op- ell? Molestū hoc tu pateris si quis in hortum ponit A- tuum sacundissimum quis alius intree & pija- postolis- ubi colligat tibi gratissima: porci multo gra- VIII. tius tibi foret si contradicenti tibi & dicenti: Simili- amice, scias has mess esse pirois tibi responderet: tudō- Dominus hoc praecipit & vult quasi suas: quid diceret? Quis Dominus, quanam haec amentia? An alius huius horti, & piji meae Dñe. Quā- ego? Nihilominus perpende inquit, quōd quae- rentes animalium Domini cur illa soluerent & abducerent, illi vero responderent: Dominus his opus habet, eum scitote illos esse Dominos legi- timos horum animalium; audientes tamen al- terius Domini nomen tacent, obediunt eius- que se submittunt mandato, & dispositioni. Argumentum euidentis est hoc, quod cognoue- rint illum haec praecipitētem Dominum esse

VI. Quid pec- gatus, datur intelligi, quod asinum & non tantum vnicum patitur diabolum, sui Do- minum, cui se per peccatum subiecit. sed rancos, designe- quanae sunt peccatorum peccet, quibus Diabo- li ligatum eum detinet. Itaque multi fuerunt iumentorum Domini, & abique dubio essent ma- ritus, vxor, & filij: nā erant omnes velut Domini eorū. Et insuper D. Marcus aduertat, necū fuisse illos qui seie Apostolis opposuerunt, sed etiam alios asstantes, nam iudicabāt illi non licere A- postolis aliena abducere. Quidam de illis scribitur dicebant illis: quid soluis pullum? Considerat D. Athanasius Dominos dixisse: Fratres mei rehibere manus: etenim animalia haec Dominos habet, & scitote nos eos esse, nostris que ea seruate vobis & obsequiis, vnde illa ligauimus, illis nobis vi- ctum acquirimus quem nobis auferitis si illa aliō abducatis: ita vt hi & illi oblatent Apostolis, quibus tamen nihil cōmoris nec momento quid- dem desistentibus ab eo quod agebant, tantum dicendo: Dominus his opus habet. illa liberē per- mitterent deligari & abduci, ne verbum quidem opponente quo implebatur quōd Dominus illis dixerat, ostendens se Dominum animalium ho- minum que absolutum, cuius Dominio se cuncta submittēbant.

ambrosium, ne hum iumentorum, sed etiam
 creaturarum omnium, quodque suam illo vocem
 emittente & rem aliquā postulante. nō est quod
 illi replicetur aut opponatur, sed caput oportet
 ut inclinetur, & profundo silentio reiectā omni
 replicā cognoscatur & adoretur eius magnitudo
 : prout faciebant mystica illa animahā, quae
 vidit Propheta Ezechiel (quibus supremi mundi
 Monarchae notabantur) nam audita voce desu-
 per firmamentum voce scilicet Dei, cuius pote-
 stas super omnem extenditur creaturam, alas
 suas & capita sine ulla contradictione aut oppo-
 sitione demittebant, alto silentio Dei dominium
 adorando.

Hoc supposito multa sunt, inquit D. Chry-
 solom. in hac actione consideranda. Primum, o-
 scendit se Dominus omnia praenoscit, non solum
 praesentia, sed etiam absentia, sicut illud quod di-
 xit Apostolis suis. Invenietis asinam & pullum
 allegatos, & illa quidem domita erat & oneribus
 frangit addicta, hic verò indomitas, cui nullus
 infederat aut onus imponerat. Secundum: om-
 nipotentiam suam manifestavit, dicendo: solti-
 te & adducite mihi, nemo vobis oblatit nec
 ipsi Domini, sed nec verbo quidem obloquen-

ter Verba proferamus D. Chrysolom. Tu vero
 in diligenter expende, quae mirabilia peragis. & quae
 prophetas adimplet. Asinam invenituros praedixit,
 nomenque prohibuiturum. & omnes tacituros asser-
 tuisti. Nō fuit res ipsa parva. Quis enim illo per-
 fectus, eam rei ipsius asserentur, praesertim pau-
 peribus, ut forsam agricolis, nullo modo aduersari
 Cur dici non aduersari sed nec interro, nec quidem
 sui interrogantes, responso aucto tacere atque ce-
 dere. Nunc utraque ista pariter mihi mirabilia &
 inaudita videntur. Nam cum paruum est cum tra-
 herentur iumenta, nihil dixisse, ut si dixerunt cum
 auctores, quia Dominus illis indigeret, cessasse, ma-
 xime cum non ipsum, sed discipulos suos viderunt.
 Exeuntur [sic] D. Chrysolom.] manifestare voluit
 quod Dominus esset absolutus eorum omnium
 quos sunt in terra, imo & cordium, atque per hoc
 probare mortem suam esse voluntariam. Nec
 quemquam posse conata cum, mouere vel digi-
 tum, nisi ipse hoc consentiret, quodque solo
 suo verbo de inimicis suis facere posset quid-
 quid animo beneplaceret. Hinc omnes docet Iudaeos
 in ipsum irruentes solo uerbo reprimere potuisse.

Ex hac ratione [sic] notat idem D. Chrysolom.] pas-
 sionem suam iam in ierusalem & Pascha celebraturus,
 alios duos misit de discipulis suis in ciuitatem
 Hierusalem intingens illis, ut sequerentur vi-
 rum illum quem ostenderent intrantem in ciui-

ratem, & amphoram aquae batiuantem, domum-
 que notare et quam ingrederetur, dicerentque
 Patrifamilias domus, quod in ea desideraret ce-
 lebrare Pascha, & ipse (sic Christus) ostenderet
 vobis cenaculum grande stratum, bellique pra-
 paratum. Haec hic D. Chrysolom. cur illos
 mittens dixerit eis: *ut in ciuitatem ad quendam*, Quis ille
 nec illum nominauerit? Quare non dixerit quis quidam
 esset? D. Ambrosius opinatur hominem quendam fuisse,
 fuisse pauperem, ut habet commune procer. *Mat. 16.*
 bium: homo quidam: porro D. Chrysolom. ubi-
 18. tratur fuisse virum diuitijs affluentem, quod pa-
 Luc. 21. ter ex adornatu quo fulgebat elegantiori, Chri-
 Luc. 21. stoque in coena seruauit. Carinus fuit ex fina-
 ragdo ita extra ordinario ut ex illo paropsis ta-
 cta sit adeo magna, ut integrum cepit agnum
 stratum, quo Christus cenā cum Discipulis le-
 galem celebravit. Calix similiter ex lapide con-
 stratus erat pretioso ut dicens in tra-
 Dominus: *ad quendam* quis homo erat Apo-
 stolis ignotus, & ab illis non frequentatus, nec Do-
 mini discipulus. Vir erat primarius, & cenaculū
 sibi splendide praeparauerat cum suis suisque
 cognatis Pascha celebraturus. Ad illum hos misit
 ite ad Dominum domus, sit quietumque sit,
 illique meo nomine dicite, quod in domo illius
 cenaturus velim adesse & Pascha celebraturus.
 Ad quid hoc Domine: Ut euidenter tibi pateat,
 quam sum ego Dominus vniuersalis, facultatum,
 domus, cenaculū, diuitiarū, in o etia cordis
 ac voluntatum: ut solo verbo dicendo: quod ita
 velim, cuncta vobis submittenda sint. Hoc verò
 pateat antequam passionis inchoetur mysteris,
 quo conspicue confirmetur Christum esse Do-
 minum adeo potentem, ut quaelibet posse: unde
 si moriatur, moritur quia vult, nec cum ad mor-
 tem trahunt inuictum: quinimo ipse pergit seip-
 sum in mortem voluntarie traditurus.

§.7. Cum appropinquasset, &c. ipse mori-
 turus venit, suo motu amore, velut electum
 Ezechielis: *altus multo praclarior illo, de
 quo filia Iephte celebratur.*

Ad hoc igitur inchoat Christus hanc heb-
 domadam cruciatuum suorum, poenarū,
 passionis, ac mortis, illo actu adeo illustri
 & glorioso triumpho, quo confirmat velut pri-
 mum principium, mortem hanc esse planē vo-
 luntariam, quodque ipse meta ac libera sua vo-
 luntate proficiscatur seipsum in sacrificiū obla-
 turus: quatenus dum viderimus id quod patitur,
 D 2 inde

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

inde inferamus vel conclusionem, quanto me-
riti sit ex illa parte coram Deo, & quam aeterna
digna gratitudine coram hominibus: praeferat
quod in se opus sit infiniti beneficii. Ipse venit
moriturus, verbaque quae ore profert, eadem
sunt, quae mille annis ante composuerat, & Da-
vidis ore pronuntiaverat. Oblationem, & hostiam
noluit, &c. holocausta non sibi placuerunt,
&c. Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam Deus.
Pater fecisti, Pater mi tam innumeros agnos ac
vitulos quales tibi obtulerunt in varijs oblationi-
bus speciebus in sacrificijs & holocaustis quia
praeferam quod in se non haberent quisquam

Ps. 119.

I. Quare
vetera
sacrificia
Deo non
placent
runt.

tois dignum oculis gratumque voluntati, nec
virtutem aliquam efficacem: etiam illis deficiebat
voluntas ut sacrificarentur, & hoc solum
sufficiebat, ut tuis parum essent accepta. Ego
praeferam quod in me habeam esse meum di-
uinum, valens infiniti, & gratiae plenitudinem,
nec non virtutes immensae pretij praefatas: idas
meam superaddo voluntatem, quam tu tantum fa-
cis: etiam ego ipse sum qui cum illa & per illam
adsum me sacrificaturus. Ecce venio, &c. hoc vult
Euangelista ut primo consideremus: quod ipse
sponte sua venit: Cum appropinquasset Ierusalem
Ierosolymis. Quando hac septuaginta Dominum
huic videtur manibus captum crudelium ac sa-
guinolentorum hostium, omnigenis tormentis
percutisue contritum, hoc sumitur credas, non
esse vel minimam coercionis, umbram, sed in
omnibus & per omnia integram meamque vo-
luntatem.

II. Quid sit
violenti-
a.

Philosophus sic definit violentum. Violentum
est quod a principio exiret, passio non conse-
ratis vivit: ita ut in eo qui aliquid patitur nihil
accidat vel ad hoc auxilietur: sicut violentum
est lapidi, quando illum sursum proiecit: quia
motus ille est a causa extrinseca lapidi, non in
brachijs tuis. nec est aliquid in lapide quod mo-
tum advenit: quoniam intra se habet gravitatem
ac pondus, quod in omnibus repugnat & huic
accessu contradicit. Hoc supposito considera in
ijs quae videtur Christum patientem, nullam in
aliquo intercedere violentiam: quia intra se ha-
bet qui disponit & in omnibus adest quae cum-
que patitur, ipsa se eius voluntas & amor velut
in lapidem deorsum proiecit, nulla hic videtur
violentia: quia ipse in se continet id a quo dis-
ponitur ad descensum, pondus intelligit quod si-
bi habet inhaerentem. Intra se concludit diu-
inus hic & supernus lapis, quo symbolo commu-
niter in S. S. literis describitur pondus volunta-
tis & amoris (sic enim vocatur a D. Aug. Amor

meus pondus meum) idque tantum et disponit D. Av.
quatenus descendit ad vltimum vsque centrum lob. 1. de
inmortalum & tormentorum. Vnde ad mortem, Cuius e.
mor. em autem crucis. 28. 20. 9.

Obliguit Angelus D. Ioanni lapidem grandis
malorem, quem in mare dimisit. Descendit hic Apoc. 18.
tanto celer impetu vt fulgur esse diceret, & ipse
motu proprio ad usque profundissima demerge-
batur. Longe ab hoc alienum est quod Angelus
tunc D. Ioanni ostendit voluit: verum praeter-
tem exponit materiam. Dimisit pater aeternus
lapidem huic diuinum, de sua diuinitatis altitu-
dine, qui eo vsque descendit, donec in mare
decideret tormentorum, perentem, ac dolorum,
nec subleuit donec in profundam crucis abyssu
mergeretur. Nulla hic facta violentia, quia mo-
uit illum inmensum voluntatis for & amoris Amor-
pondus. Hic est qui profugum in Ephrem quia pondus
illum magis adiuuabat, hodie inde retrahit el-
vetus Hierusalem, mortem peneque subiru-
tum. Pondus hoc amoris illi brachio extendit
et illis funes inuectantur, ipsae ligantur. Pondus
hoc est, quod illum detinet velut agnum in
manibus hostium suorum mansuetissimum. Pon-
dus hoc est, quod ad columbam ligatus fuit, non
solum illam non euersurus, cum Samsone, sed
flagrorum quinque milia recepturus. Pondus
hoc est, quod caput roborat vt se non subducit
spinarum aculeis. Pondus hoc est, clausus ille
fortissimus, quod in cruce confusus decinetur: sic
vt ipse brachijs suis fortius crucis brachia te-
neat, quam eius brachia a crucis brachijs con-
stringantur.

III.

Hoc vates, ab hac considerat. Capua in
manibus eius. ibi abcondita est fortuna eius.
Quis quem tenet, an brachia crucis Christi
brachia, vel brachia Christi crucis brachia? Brachia
crucis fortia sunt idcirco vocantur cornua, quia
animalia, cornuta, ip. cornibus omnem suam ha-
bent fortitudinem. Fortia sunt crucis brachia,
quandoquidem in illis consistuntur & confi-
gantur eorum brachia, quibus mundus homici-
das non vidit atrociores, latrones non misit au-
daciores, & fortiores non crucifixi nebulones,
confusis in illis eorum brachijs fortia erant bra-
chia crucium quibus duo illi nequam crucifixi
appendebant, porro fortior est Christus: etenim
ille est, qui brachia sustinet crucis: quandoqui-
dem eius non possit crux contringere brachia,
si ipse crucis brachia non sustinet. Audiamus
illum hoc attestantem. Possentem habeo ponendi
animam meam, & potestatem habeo iterum su-
manis eam. Vbi iam ergo est illa tanta fortitudo
24 Hab. 1. 4.
IV. Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.

24 Hab. 1. 4.

IV.

Brachia
Christi
fortiora
brachijs
Crucis.

10m. 10.

18.

202

do tibi contemplet eum infirmum & capi-
te inclinatum. Ahcenditum suo pectore gerit
illum *Abcondita est fortitudo eius*. Hæc est
illa amoris fortitudo, quem corde suo gerit ab-
conditum. Patet carnis infirmitas oculis cor-
poris, patet amor in corde illius abconditus: id-
circo namque voluit vt sibi laus micronie lan-
te appetitur atque ea de causa D. Ioan. quan-
do hoc contigit, dixit. *Vnus militum lancea laus
mei aperuit*. Non sic diff. egit, vulneravit, sed a-
peruit quia hoc Dominus præterdit, vt fenestra
illa seu porta aperiretur, quæ clausa erat sicut
que cor contegebat: quatenus ignis percipiatur
amoris in eo flagrantissimus. Hic est qui ducit
eum per omnia tormenta & pœnas tantas, tam
varias quam infortatas, vt videbimus illum pa-
tientem.

Qui non admiretur visum Ezechielis,
quam licet aliis euoluimus, non erit incongru-
um aliquid ex ea denno. repetere. Contemplabatur
vates ille sanctissimus ad oram fluminis Chobar
in Babylonia mylticum quendam lapidem à Deo
suo demonstratum, non minora contineantem
Sacramenta, quàm alter continebat Zacharie
demonstratum nam quamuis in se lapis esset pre-
tiosior & admirabilis, multo tamen magis talis
erat ex motu quo discurrebat velocissimo. Vocat-
ur Electrum lapis maximo opere mirabilis:
cum enim vnus esset, vt aduertit D. Gregorius
dus in se complectebatur naturas, vnâ auri
puri, & alteram argenti deferens; Species est
auri electrum sita D. Greg. quod constat ex ar-
gento & auro in quo aurum descendit propter
argenti, cui vultur, & ascendit argumentum
propter aurum cui copulatur. Est æs seu lapis
alutabilis nam velocissimo cursu inter anima-
lia reptebatur, quodcum vnâ vi debatur leo, al-
terum taurus, alterum homo, & aquila alterum
Ergo vnus discurrens inter animalia. Quod si sci-
re desideret quis nam illud diceret, intellige in-
quit Propheeta hoc illi non præstitum ex viribus
animalium, sed cuiusdam ignis vehementioris,
illud penetrantis, quod totus circumdabatur, &
involuebat.

Ex mente D. Greg. significabat electrum il-
lud Christum humani generis Redemptorem,
in quo diuinitas vultur humanitati quod aures
de agerem indicant: atque in illa obliuenda
vitate descendit Deus, vt esset homo, & ascen-
dit homo vt esset Deus. Quis modum explicet,
quo lapis hic hæc hebdomada inter animalia
discurret, de vno ad aliud? Ministros profectos,
vt illum capere taurus verè dixeris & iuuen-

cosistit namque figura vidit illos Dauid, quan-
do in nomine Christi loquebatur: *Tauri pingues
obstulerunt me*. Principes animos induunt leoni-
nos: sic enim eos Dominus vocauerat per Iere-
miam *Facta est hereditas mea quasi leo in silua, de-
dit contra me vocem*. Herodes se hominẽ osten-
dit propter curiosum desiderium sciendi viden-
dique miracula. Aquila fuit Pilatus Imperatoris
Romani prætor, cuius insignia aquilis depinge-
bantur. Ecce quàm velociter electrum hoc diui-
num inter animalia discurret: iam videbis illud
inter taurus & ab ipsis captum. *Circumdederunt
me vituli multi*. Et quam graues illi cornibus
suis ferocissimis nequirit: *Inter ictus infigant?*
Modo comparet illum in eo concilio, in quo
præstolabatur eum, vt leones rugientes. *Sufce-
perunt me sicut lea paratus ad prædam*. Vbi col-
lapis eum collidunt, spatis commaculant, pug-
nis contundunt, intusque assigunt: nunc eum in-
tuberis inter vitules equitæ Pilati, qui modo
in vnâ modo in alterum trahitur reus tribu-
nal: iam coram curioso siltitur Herode, à quo
substantur, atque à tota eius curia vilipendi-
tur: iam tandem iterum vitibus traditor aquilæ
Pilati ab ipso condemnandus. O cælestis elec-
trum, quis te ducit? Numquid vires apparitorum?
Quis te ligatum detinet? An sorte fortitu-
do summi? Quis te propellit ad discursum inter
talia totque animalia? An hoc viribus eorum ad-
scribam? nequaquam, sed igni amoris. *Ignis ex-
stans claususque in ossibus meis*. Sic per Prophe-
tam loquebatur. Hic est ille qui trahit eum, li-
gat, & submittit in his omnibus itineribus, sic
enim ore Dauidico protestatur. *Eccè venio, vt fa-
ciam voluntatem tuam Deus*. Ego ipse sponte
mea perficior æterni patris mei voluntatem
impletur: atque vt sit summi menti sacrificiũ,
paretque homini quantum pro illo debeat, huic
hodie principium consecrat, cum ipsemet ten-
dat Hierusalem expleturus illud sacrificium, quo
seipsum vt iramque suam est oblatorus.

Aduertit D. Ambro circa illud quod nonnul-
li scriptores & Auctores Gentiles omnem suam
impenderint eloquentiam in referendo virorum
quorundam opera heroica, ex quibus non vul. Amoc-
garem sibi famam obtinuerunt. Vnde D. Ambr. mutus
respondet concedamus fuisse verã (non tamen amon &
sunt sed plurimã eorum fabularum figmenta) il-
la tamen multo excellentiũs & notissimis sul à veteri-
gent prærogatiuis in in SS. literis clariora, in bus cele-
viris populi Dei præstantioribus. Huic confort-
miter expendit amorem planè heroicum quem
tota celebrauit sapientia gentilitatis sed potissi-
mum

quid eloquentia Ciceronis, duorum illorum amicosum Damonis & Pythia quos Pythagoras Philosophia professor docuit discipulos: cum epim alterum horum Dionysius Siculus tyrannus morte damnasset, diemque signasset quo capite plecteretur, petie reus a tyranno tempus sibi concedi, quo de rebus suis disponeret promittens se rediturum hora signata mortemque subitum, vadem prestans reditus sui amicum suum, expressa conditione, quod si hic statuo die minime reverteretur, in vade mortis sententia exequeretur. Hoc dato recessit, & labente tempore fidei iussor summopere gaudebat, sperans amicum non rectorum, pro illo mortem oppetere deliderans, ut ille viveret incolomis nihilominus ad praestitutum tempus adest capitis damnatus, & ecce inter illos amica sis oritur, vter eorum caput praesidio submitteret, ut alter viveret idque ita constanter, ut tyrannus hinc intuitus contentionem, dixerit non convenit tam veros dividere amicos, sed ipsos rogare, ut me certum in suam admittant amicitiam. *Hoc cuique suis mirabile, ut tyrannus eos sibi in amicitiam adieceret, quorum vergebatur periculum.* Hic oratorum omnium panditur eloquentia, tantum pependens amoris vinculum: Et sponse sua veniat morietus capitis damnatus, ut fideiussor suus vivat, relique mori fideiussor, ut amicus suus iam morti additus vivat superstitos.

Lib. 1. de Abrah. 6. 2. VII. Sed huius praefatur obedientia filia lephre.

Præclarum est hoc nec contradico respondet D. Ambros. poro quid hoc confertendum cum eo quod SS. litteræ nostræ scribunt infallibili veritate de nobilissima virgine filia Ducis inuicem in campum contra inimicos infidelos, a Deo favorem effugians votum emisit quod si retinuerit ab inimicis eius ducatu referret, sacrificaret illi quod primo de domo sua sibi obitum occurreret. Victoriæ obtinuit, domumque reuertens primò omnium occurrit illi non exipuis illum receptura gaudijs filia vni genita. Heu filia mihi charissima quanto me dolore corripit tuus ille conspectus, & occurfus: te Deo deuot, et bique moricundum. Quod felix faustumque sit, pater mi fiat: hoc vnicum deprecor ut mihi bimestre concedas temporis, quo solitudinem petens alijs comitata virginibus, ipsa cum illis meam iugeam mella virginitate. Per placet filia, lumen oculorum meorum porrò talem tibi statuo reditus diem, quo tibi mortem inferam. Abijce pyssima puella & bimestre cum alijs puellis planctui impendat & ipsa horâ praefitura reuertitur iam immolanda, ut eam nec mortis

formido deterrcat, nec ceterarum lacrymarum virginum emolliant: nec ceterarum lacrymarum quam praemantibus habebat abeundi & aliò dicerendi: solummodo ut patrem suum à voti solueret obligatione, quod Deo praefiterat, ea ipsa suis pedibus, suasque duela voluntate proficiscitur ad locum solemni sociata ouillarum processione vbi occidenda erat & sacrificanda: illa ipsa patrem animauit, patremque iuicauit, ut stans promissis Deo factis eam necaret & sacrificaret, hinc realiter eam Deo consecrauit. Quid hinc comparemus illud, quod de duobus Pythagoræ discipulis actum circumferunt, quod unus proprio motu reuersus sit occidendus ut morte sua fideiussorem à vita periculo liberaret? Audire liber D. Ambros. *Non stans aequalium mensi praesentiam, non dolor stans nec gemitus retardauit, nec dies praeteriit, nec hora sefellat, Rediit ad patrem, sic quasi ad votum euidet, Co-voluntate propria sua. Te a. Hancem impulsit, fecitque arbitratu pontificis ut quod eras amplexatus fortuitum fuerit praesentis sacrificium. Opus aeternâ memoriam dignissimum cui ut tali annuatim dies praeritus est, ut in populo Dei, integra seruaretur.*

D. Ambros. Lib. 3. Conf. 11. Te a.

26. Hic tamem praecellit amor Christi erga uos.

Cæterum quid illud huic comparandū quod hodie Christus animarum nostrarum anctor feruentissimus operator? Quid hoc tanti, quod condemnatus sit reuersus, ne fideiussor capitis periculum incurreret, si spectemus illud quod amicus hic agit verissimum: cum enim mortis effemus rei nedum temporalis, sed aeternæ & eternitatum maximè horribilium, non ex tyrannide Dionysii, sed ex iustitia diuina, ipsa ueniat sponse propria morietus, omneque nostras toleraturus pœnas, ut nos ipsi uiueremus, & ab his omnibus immunes efficeremur? O amor emiuentissimus! O amorem diuinitissimum! etenim certum erat ad ille opus non sufficere omnium amorem creaturarum, sed requiri Dei ipsius amorem non ergo. Magnam facinus est quod condemnata illa lephre & dedicata sacrificio cum iam discississet, & eripere se posset periculo, non velis tamen, sed ipsa redeat & ad locum properet, ubi à patre immolaretur: ut illam non retrahat terror gladij, quo iugularetur, nec horro: intimidet ignis quo combureretur, nec aliarum preces virginum vel amicarum fluctante, nec patrem peccatoris lacrymarum retardent, nec dolor emolliat in omnibus excitandus, quibus esset probè nota: solo mota, ut patrem à voti vinculo absolueret, cui suo iudicio cum Deo se innodauerat ex emissione voti ac iurandandi.

Nov

Non est quod huic comparem actum Salu-
 toris nostri hodiernum: ad mortem etenim dam-
 natus a pleno concilio Principum summorum-
 que Sacerdotum fugam retractus in desertum E-
 phrem, cum ibi posset liberè morari; ipse tamen
 mors sua voluntate ductus iter reperit in Hie-
 rusalem sacrificandus: ut eum nec infamis mors
 crucis detineret illi imminere, nec tormentorum
 horor, que passurus erat, nec ineffabilis amicu-
 rum luctus, nec discipulorum suorum metus, nec
 scandalum quod præciebat illis obcururū, nec
 lachrimæ plaususque sanctissimæ Matris suæ,
 eo tantum animo ut nos ab obligatione solueret
 in quam iniecerunt nos parentum nostrorum
 peccata, & nostra similiter, atque ut satisficeret
 immenso debitorum nostrorum Chistogapho,
 de quo memorat Apostolus, que tantum saluti
 nostre præiudicabant; ipse vero tanta animi ve-
 nit alacritate, promptaque voluntate, ut volue-
 rit in huius confirmationem tantā Hierusalem
 ingredi pompā & festiuitate, quantum mundus
 nunquam viderat, tantā inquam, ut illam diui-
 ni sponsa à longè contempta iudicaret iam ei-
 us celebrari sponsalia & tolemnes nuptias, dis-
 que hunc iocunditatem & cordis sui lætitiæ con-
 fectatam. Unde nos omnes hortatur ut foras
 egrediamur illū spectaturi. *Egredimini filie Sion,
 & videte Regem Salomonem, &c. in die desponsa-
 tionis suæ, & in die lætitiæ cordis sui.* De quo dixi-
 mus alibi: Quamta postulat beneficium tale
 gratitudinem? Quamta recognitionis officia?
 Diuina placeat misericordia, ut de te non possit
 hoc proponere querimoniam quibus ingratos
 quosdā & rebelles dicitur excepit. *Esuerunt ad-
 uersum me mala pro bonis, & odierunt pro dilectione
 mea.* Quidnam in tanti amoris illius refundis
 cambium, nisi odium? Quid in talium honorum
 compensationem, nisi mala, nisi Argitia? Qua ra-
 tione prois illum offendere, qui tanta tibi præ-
 stitit obsequia? Quo modo talis potes favoris ob-
 liti? Qualem aera non hauris inquirendo
 quā potius rationem saltem in aliquo tam præcis
 satisficere obligationibus?

Deo populū opprēsserant duo illo monstra
 tyrannidis ferissimis Madiatarum Zebē &
 ut amos Sabmona: nec erat qui tam ducta posset illum ori-
 pere feruore quā ad extremam usque trilitiam
 plantarumque deuoluebatur. Prodit in medium
 fortissimus Dux Gedon & proprio motu se
 contra illos offert certaminē, atque amici, ego
 me illis vestris opponi inimicis antagonisiam
 dūque illos bello durè impugnabo: ut vos ipsos
 redam indempnes: meam ego vitam discretamini

exponam alicuique subijciam, ut vos ipsi secu-
 ri & quieti vitam transigatis. Fecit hoc, magno-
 que suo dispendio illos in libertatem asseruit.
 Hoc adeo grato recepit animo populus, ut pa-
 rum censeret esse, si suas illi facultates offerret;
 sed decretum est ut seipos illi submitteret, &
 perpetuos se seruos manciparent, & hoc nedum
 illi, sed & filio illius eiusque posteris, missa
 hac illi solemnī legatione: *Dominare nostris tu,
 & filius filij tui: quia liberauisti
 nos de manu Madian.* Hac gratitudine Chistito
 respondent viri iusti, dum enim considerant quid
 pro illis egerit, eius se postibus prouoluunt, di-
 uinoque consecrant obsequio quidquid sunt, of-
 ferunt animam, corpus, opes, voluptates, pro-
 priamque vitam. Quid tibi ergo faciendum in-
 cumbit?

§. 8. Imposuerunt vestimenta sua, & sternebant in via: cædebant ramos, &c. *Myrtis non uisunt hæc duo animalia, & vestimenta, quibus populus illi occurrit, sicut in sacro Lehu.*

A Ductis animalibus, Chistius super illa
 sedit. Nonnulli probare conantur tantū
 ascendisse pullum: quia possibile non vi-
 detur, quod amobus pariter insedit & cū iter An-Chri-
 estel adeo breue, congruum non videtur quod de
 suo ad alterum transiherit: Rationem hanc se-
 quitur D. Hiero. & indicat D. Chryf. Recur- pullo in-
 rens ad sensum mylticum *Esio super matrem se-
 federe.* debas, numquid & super pullum sedebat? Tamen a *Luc. 21.*
est corpus aliter fieri non poterat, ut super animal Matth.
uirumque sederet. Spirituualiter poterat, cum esset b. Ho. 23.
Deus ut & in Iudeis sederet & gentibus simul. Se- ex dicitur
dero autem est super iumenta, id est in precordijs si in b. Ho
habitate ut erat illis Chistius solite iugum meū tibi.
super vos, & uidete, quoniam mitis & humilis
corde: mansueti eum in mansuetum uobis potare.
 Hoc idē ut video tres dicitur Euangeliæ: qua-
 scribit D. Marcus Chistum dixisse Discipulis
 dum eorum mitteret. *Inueniet pullum ligatum in- Marc. 14.*
per quem uero nūc hominum sedet, &c. Et a-
buuies, ueni ueni pullum ligatum. Super quem
Luc. 19.
Luc. 19.
Luc. 19.
Luc. 19.
 sedit, nulla facta mentio de aliā. Idem refe-
 runt D. Luc & D. Ioa. *Et inuenit Iesus asellum &*
Luc. 19. 14.
sedit super eum sicut scriptum est. Noli timere filia
Sion. Ecce rex tuus uenit sedens super pullum asina.
 Hinc etiam occasionem præbuit quod non-
 nulli aduertunt, nomen hebreum quo Zacha-
 rias ritur esse commune aſino & aſinæ, & uide-
 tur

177
4

27

Marc. 14.

Luc. 19.

Luc. 19.

tur

tur D. Ioan. hoc intelligere de asino, nam erat pullus. Et quamvis D. Athanasius hæc tractans Prophetiam inducat Zachariae eodem sensu declaratam. *Sedens super asino, & pullo subiugato, sedulo: signans verbum pullo non significare alterum animal, sed declarari qualitatem asini, qui pullus erat indomitus.* Porro D. Thom. iuxta communem sanctorum sensum declarat quod scilicet Christus utriusque insederit, primo asinæ deinde pullo. Et congrua mihi videtur auctoris moderni sententia, dicens hanc veritatem adeo placam esse ut illi contrasici nequeat: quando quidem Evangelista clarioribus hæc verbis non potuerit exprimere, nec illa negari Vatis Zachariae, quæ profert: & sine dubio actio illa ita singulari & inusitata quâ tam brevi spatio itineris transfiliat de asina in pullum, significare voluit profundum aliquod mysterium. nimirum illud, quod notant SS. Patres, nominati in D. Ambrosio & D. Chrysolto. b. quod super populum Iudaicum & gentilitium vel Dominus Iesus esset, eosque sibi subiugaturus. Asina populum præfigurabat Iudaicum vel synagogam: quia super omnia cetera animalia est irrationabilior & levissimis oneribus spiritus talis fuit & synagoga cetera vi pondos ferret legis antiquæ grauilissimum, communiter procedens ut animal irrationale nec illam intelligens: ob intellectus sui ad res diuinas hebetudinem. Pullus indomitus populum designat gentilitium: numquam enim subiectus fuit diuinæ legi, sed libere vagabatur sine iugo suis deitis voluptatibus, adorans Deos quos volebat, quomodo volebat, & quando volebat.

Tract. in
ha. ver.
ba. ite in
causa.
lith. E.
38.
in 6. 21.
Matth.
cap. 9. Za.
cuaris.
38.

II.
Christus
prius asi
na deiu
de pullo
incedit.
a. L. 9. 20
Luc.
b. He. 67.
in Matth.
cap. 23. in
Ioan.

III.
Hoc al
legoricè
expanti
tur.

IV.
Soli A.
postoli
soluunt
hæc ani
malia.
D. Chry.
top. 2. 8.

Notandus cum D. Chrysolto. contentus Pro
phetiarum, nam hæc adimpleus ingrediendo
sedens super asinam & pullum, hoc ipso actu
condebatur Prophetiam, quâ significabat ablatum
impletionem dicentium, quod legi, sueque E
uangelio Iudæos gentesque subieceret, atque ex
illis populum vnum, quamque constaret Eccl
esiam. *Hæc facebat ut figuris ventura significaret.*
Perpende, inquit, primo: Apostolos inungi ut
soluant asinam & pullum; Apostolos fuisse qui
illos ad Christum adduxerunt: isti namque fue
runt qui soluendo Iudæos à vinculis legis, & op
tus & Gentiles à peccatorum vinculis ambos ad
fidem Christi adduxerunt. *Discipuli inuenta sol
uunt, quoniam & nos & illi per Apostolos voca
ri, & adducti ad Christum sumus.* Perpende se
cundo: quod sicut tunc temporis nullus potuit
Apostolos impedire in illa actione deligandi &
& adducendi animalia: ut seruirent & seculo Chri

sto subiugarent, quamvis eorum Domini potestate conati sunt oblatum, ita nemo potuit impedi
re Apostolos, quominus Iudæos & Gentiles ad
fidem Christi conuerterent: quamvis illi acriter
sele oppulerint, qui in mundo domini erant, in
teligo Principes & Imperatores. Aduerte tertio:
cum D. Chrysolto. *In verbis subiugati pullo domitatem
nem admirare: quomodo dum esset indomitus, &
franco omnino aspectu (similiter & oneris) non resp
dit, nec se lucidus est, sed quasi quæsi assuetus ser
batur. Gentium enim obediuntia (Christo eiusque
Euangelio) hæc significatur. & repetita in me
liorem vitam mutatio: quæ omnia illi verbis facta
sunt solus & adducte embi. Et cum ita sit quod
numquam iugum tulerat legis diuinæ; ei tamen
ita perficere subiecit ut prius illi vitam quam
fidem auferre potuerit.*

Hæc verba Domini tam efficaciter fuerunt in
quit I. Chrysolto. ut tantum illis apparen
ter de asina & pullo materiali loquendo, quod
que tantum eorum mandabat dissolutio: uenit il
lis etiam virtutem & potestatem exposuerit
quæ illos muniebat ad opus illud adeo efficac &
omnipotentia: diuinæ proprium, quæ est ho
mines à peccatorum suorum nexibus absolueret,
cunctosque populos Christo, fidei illius, legi, &
Euangelio subiugare. Considera quarto: quod
quamvis Redemptor noster prius insiderit asi
na: tamen ex illa descendit antequam accederet
Hierusalem, & tunc ascendit pullum, ut in eo
residens Hierusalem ingrederetur: unde primi
palus in illo quam in asina sedit: quia sedit in
eo in parte triumphi sui primaria: qua de causa
tres Evangelistæ tantum pulli meminerunt, ut
diximus, quo significauit, qualiter synagogam
desereret, atque ex ea in partem lux perfidie
descenderet, nec non ut principalem triumphi
sui & gloriæ partem statueret sibi populum su
biugando Gentilitium.

Vltimo: referet D. Athanasius sapientissimo
consilio Christo visum fuisse illo verbo *Soluite*
cum enim hæc animalia peccatorum notarent
etot constrictos funibus, quot peccatis innotan
tur, iuxta illud sapientis: *Funibus peccatorum
constringitur impius: potestatem exprimere vo
luit quam illos præbuit deligandi flagitiosos, ut
nosque non modice gauderemus tantâ concessâ
misericordiarum eternam fundat in terra remitt
tendi peccata potestatem: quod soli Deo proprie
contenit, talemque numquam mundus accepit
viditque potestatem. Ceterum aduerte non dari
Apostolis potestatem præscindendi, sed soluen
di. Ut declaretur mysticum quod superius ex
plauui. *NH. 445**

Tract.
cat. ad. 10.
V.
Quid
soluere
hic sig
nificet
pra. 2. 8.

phantimus, quo pramonet Sacramenti pœnitentiæ ministros; quandoquidem scire debet & vngues expendere ille, qui eorum vult nodum deligare: etiam instruit peccatores, vt ministros inquit, qui vincula eorum fortia nouerint deligare. Magna sunt hæc mysteria, porro diutius illis non licet inhære.

Ascendit primò Christus asnam iter exorsus à Bethphage, ac tunc tendit Hierusalem. Eo ipso tempore, mouente Domino (vt ante diximus) corda ciuium populi que ciuitatis, aliorumque innumerabilium, qui Pascha celebraturi eò conuenerant, subito & quam primum audiunt aduenire Christum, prosiliunt turmatim omnes eum vt Regem, Dominum, verumque Messiam accipiunt, atque vt tali comitarum ingredienti præstituri. Vt autem festiuum illum & iucundum redderent ingressum, arbores detraçiant, ramosque in via spargunt virides, & frondolos: nam sic ut illos vocat D. Maresus *Evangel.*: sicut miris plebes detraçtis sibi vestibus struant, pariter manibus gestant ramos palmarum & oliuarum aliarumque arborum: & si quando occurreret illi, summa illum reuerentiâ prouolatant illicque acclamabant: viuat Rex, Dominus, Saluator, Messias, Deus, voces canitibus alitis attolentes, quæ aera implebant, & caelura vsque ascendebant. Præclarum est hoc facinus, nec facile quis hoc hominum adscribat inuentum, sed supernam Dei cognoscat in hoc dispositionem insignibus plenam mysterijs.

2) Creaturus Deus in Regem Iesu ducem atque italem declaraturus, cum ipse medius pluribus abis sederet ducibus, eò mitur Prophetam, qui ingressus eum de medio ducum euocat seorsum, atque cum illo in cubiculum secedit, cui sic: Deus meus te manibus ungit in Regem, & Rex tuus es, diuina eius potestate constitutus. Stragemaria non vulgaris in illius edes obsequiũ, plurisque de inimicis eius illustres referes videtur. Et quomodo hæc futura cognoscentur? Prodi foras & videbis. Prodit Iehu, & cum esset doctibus illis obuius factus, continuo *Festinauerunt* & unusquisque tollens pallium suum, posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis, & cecinerunt tuba, atque dixerunt: *Regnauit Iehu.* Inexplicatus ille motus & actio ita particularis, atque illorum non præmeditata acclamatione, euidens est argumentum Deum hic operari atque per hoc declarare Iehu Regem esse legitimum. Multo præclarus hoc Christo contigit: quandoquidem ita subito & nemine tale quid cogitante, tanta moueatur populi multitudo, fo-

ras exiliat, illum recipiat, pedibus eius propria prosterinat vestimenta, Regem acclamet eum & mundi Saluatorem. Expendit D. Cyprian. in *S. L. de vni.* Eloquio vestes significare regnum. Sic ostendit *ea. Escal.* Propheta Samuel quando Rex Saul vestimento detinebat illum ne progredieretur, eò uisilomi- Probanus procedente vestis illa inter manus Saul dirumpitur, ad quem Samuel conuersus ait: In hac vestimenti diuisione, regi tui scito diuisionem.

Scidit Dominus regnum Israel à se hodie. & *tra. 1. Reg. 15. didit illud proximo tuo.* Eodem modo Yates *A. 18.* *niat Silonites, vt Regi Ieroboam indicaret à Deo eum constitutum Regem, atque in regnum decem tribus daturum, duabus alijs relictis posteris Salomonis: pallium suum in duodecim discidit partes, decem autem ex illis tradidit Ieroboam: in hac verba: Tolle tibi decem scissuras: hæc enim dicit Dominus Deus Israel: ecce ego scindam regnum de manu Salomonis. & dabo tibi decem tribus.* Quinimo idcirco teste D. Cypri. non permisit Dominus tunicam suam in partes discindit multiplices: erat etenim regni sui, i. est Ecclesie sanctæ symbolum, quæ perpetuum sine aliqua scissura aut diuisione seruare debebat unitatem.

Igitur pedibus Saluatoris pallia sua & vestimenta indurisa atque integra populus ille prosterinat, protestatus in hoc, quod supremum & absolutum huius Domini regnum agnoscat, quod independens plenum & indiuisum unitumque possidet, cuius pedibus omnia Regum omnium regna prosterantur, illique hoc super scriptum optimè conuenire. *Rex regum & Dominus Dominantium.* Coguouit hæc beata turba à Spiritu S. edocita, vt cantat Ecclesia, ducem hunc maximum & Dominum, triumphantem agere de peccato, morte, inferno & Diabolo, atque per mortem suam nomen obtinere super omne nomen, eunctorumque Reges ac regna eius pedibus fore subicienda. O mysteria! O sacramenta! hoc intendit vt absoluta illius & suprema pateat potestas, quo tunc illi ipsi, qui post passum, cum sunt negaturi & occisuri, primò ore proprio Regem illum, Dominum independentem, & triumphantem acclamarent: quatenus illi ipsi sciant, quod si moriatur, propria moriatur uoluntate, vt id perficiat quod illi ipsi suis ab eo postulare acclamationibus: nimirum, vt eos saluet in ex-celsis, & referat de morte, peccato, & inferno victoriam, quam illi palmis suis uocibusque protestantur.

VIII. Christus Rex Regum qui proclamatur.

Apoc. 17. 14.

17. 17.

§.9. Optime descripsit Propheta hunc ingressum Christi, & declarat eum ad gloriam illius, nostrumque esse emolumentum.

30 **H**oc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est per Prophetam dicentem: *Ecce filia Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Non vult Evangelista ut tot tamque praecleara mysteria maneant non expolita: protinde eorum adducit rationem, nempe ut vaticiniis impleretur Zachariae dicentis: *Exulta satis filia Sion, inebria filia Hierusalem: ecce Rex tuus venit tibi iustus, & saluator, & ipse pauper, & ascendens super asinam, & super pullum filium asinae.* Duo continet hoc oraculum: primum in triumphum & gloriam Christi: secundum ad totius generis humani non legem consolationem. In gloriam Christi redundat, quod per hoc vaticinium triumphat Christus de Iudaeis: etenim ut notant D. Chrysostr. & Eusebius Caesariensis. Ex hoc argumentum formatur irrefragabile contra ipsos, & quod omnem respuit oppositionem: probat eteum Christum esse, verum Messiam per Zachariam promissum: quia satis manifestum est & evidens, quod ab eo die, quo Propheta hoc pronovit, usque ad destructionem urbis Hierusalem, Iudaei nullum habuerint Regem, qui in eam intraret sedens super asinam & pullum, nisi tantummodo Christum: hic enim ut vidimus eodem intiauit, fuitque receptus ut Rex eorum legitimus. *Regum numquam aliquis* (sic D. Gregorius. Nylenus hoc expendens vaticinium) *asina insidens Hierosolymam inuenit esse.* Ex quo collat eum esse de quo locutus est Propheta, & per consequens verum esse Messiam: haec ex una parte Regem describit, atque ex altera pauperem & mansuetum, ut pariter ardens completeret desiderium eius, qui doabus his peribat eum ornari conditionibus, ut esset agnus mansuetissimus, & Rex potentissimus. Sic precatur & optat Ilias. *Emitte agnum Dominus, Dominatorem terra.* Agnus est mitissimus sed Regis viribus potentissimus, quibus contrarias possit hostium vires subnatare, terramque sibi subigare terram ut Dominus absolutus. Venit similiter qualis idem praedixit vates. *Ecce Dominus Deus in fortitudine venit, & brachium eius dominabitur.* Sic agnus mansuetus qui mortales sua non terreat maiestate, sicut dum descendit legem condituros sit agnus humilis, sed Dominator: quia in eius humilitate latet eius fortitudo & moriendo

eum superet inimicos, nec non se Dominum constituit omnium in caelo & in terra creaturatum. Principaliter depingit illum Regem potentem, pauperem & humilem asinae insidentem: quatenus toti mundo demonstret fumum huius Regis auctoritatem & potentiam, quae non consistat in diuitiis, exercitiis, tormentis aeneis, & apparatu militari, sed in pietate eius virtute.

Non miramur quod Regi Xerxi porta patenter ciuitatum ingressuro: nisi ut habeo ex D. Hieronymo in exercitum traheret decies centena millia bellatorum. Nec hoc quisquam obstupescit, quod Alexandro magno totus se mundus subderet: quandoquidem tanta Rex fuerit potentia, quanta neminem Graecia cognouit potentiorum: quia de causa S. Tertius ait. *Qui primus regnavit in Graecia.* Non vult autem asserere quod ipse primus Graeciae Rex imperaverit: nam illum plures antecesserunt sed quod ceteris Rex fuerit principaliter, armorumque viribus longe potentior. Nec minus quis admittetur, quod ipse veniens contra Hierusalem a portas offenderit portas, quem sacerdotes comitati ad templum deduxerunt: tanta namque erat eius potentia, ut ad obtinendam urbem Tyrum, insulam adeo fortem, ut dicebatur: *Factitudo maris*, mare exerceverit & riam strauerit a terra usque in urbem, cum tamen saecus intermedius esset profundissimus: nec non adduxerit centum octoginta naues bellicas potentissimas, quibus haec sibi subderet ciuitatem, in qua triginta millia hominum subegit: haec tanta fulgebatur potentia quando legatos misit Hierosolymam minus terribiles, cuius oppidanis tantus inuasis tremor: ut se posse illi resistere omnino discederent, praeter alia quae ut narrat Iosephus, acciderunt: *Ho-* I. 11. de Iosephi populi proliabatur odiam eum receperunt. ciuitates clauis illi deferebant seque eius potestati submittebant: quia innumera erat illi populi multitudo, inmensa diuitum, & copiosissimus exercitus quem adducebat, cui nullas opponi posse vires sibi persuadebant, ut patet in lib. Iudith. Porro Christus pauper, humilis ascendens super pullum asinae tanta viget potestate, ut omnium sibi corda denunciat & sic procedenti, lassissimae pateant portae urbis ingressuro. Hic igitur Rex est supremus verusque Deus.

Praedixerat Iob inter cetera, quibus Deus infinitam suam probabat sapientiam & omnipotentiam, hoc vnum esse: *Ad siticem extendis* Iob. 28. 8. manum.

2ach. 9.9

1. Ho. 69. in Math. b. Lib. 8. demonst. Euang. 4. 1. lib. 9. demonst. 17.

D. Greg. Nyss. Tract. de resurrectione Christi contra Iudaeos.

1. Christus mansuetus est & puerus. I. Iai. 40. 1.

I. Iai. 40. 1.

I. 11. de Iosephi

11. Christi potentia

31 Ad siticem extendis Iob. 28. 8. manum.

III. *manum suam subvertit à radicibus montes* Mon-
 Chistum ter firmiores & exceliores petris seu maioribus
 populum ianitur silicibus : qui subverte illos studet ,
 talis manu inuicem petris , illaque cardinibus suis
 lit, ut excellat & subvertentur montes. Principes illi &
 Sacerdotes dicebantur montes , quia ceteris al-
 tius caput atollebant , & auctoitate, potestate,
 & sapientia eminebant. Eo nomine compellat
 illos Palmographus : *Suspiciens montes pacem*
 Et Abacuc interprete D. Augustino il-
 los inscribit : *Montes saculi*. Montes illi funda-
 bantur in silice, id est in populo : quia propalam
 omnibus est Principum Regumque maiestatem,
 subsistere & fundari in multitudine, subiectioe,
 & obsequio populi, teste Salomone. *In multitu-*
dine populi dignitas Regis . Et in paucitate plebis
ignominia Principis. Proprietate vero singulari
 ignominia nomen hoc populo Iudeorum du-
 ra crucis , qua de causa sapientis audiuit (ex-
 postore D. Stephano) contumaces , oblipti-
 dum & arx ceruicis , qui semper Spiritui S.
 resistebant , & velut silices, beneficiorum dono-
 rumque scilicet, scintillis respondebant igniuo-
 mis, iniuriam in Deum & flagitiorum obdu-
 ratissimi.

Intendit modo Christus Rex nosler poten-
 tissimus ad nominis sui gloriam & potentie de-
 monstracionem omnes suis pedibus prostratos
 videre. Vnde primò manum admouet hinc sa-
 lici id est populi cordibus indomitis & obfir-
 matis, atque diuisa sua luce, multo efficaciori, quam
 solis illa est respu cerx, illum in amore suo
 liquefacit & emollit & ad se trahit inclinatum.
 Ecce qualiter totus excurrat populus obuam,
 quanta felicitatione curmatim prodeat Dominum
 recepturus. Quis illum educit? Dubitat nemo
 quia ipse Saluator illum ad se trahat: etenim, ut
 diximus in principio, manum eius cordibus in-
 nocerat efficacissimam. Hoc modo transfert de
 radicibus montes, Principes scilicet, illos ener-
 uat, perurbat, replet confusione, quem licet ipsi
 morti adiudicasset, & confidissent, proferspissent,
 & publico precone capiendum indixissent, ipsis
 tamen spectantibus Hierusalem ingreditur, quo
 tales eriterunt, quales describit idem Euangeli-
 sta *Commissa est vniuersa ciuitas*. Nominis ciuita-
 tatis Principes eiusdem indigat. Hæc est no-
 stri Regis gloria, qui sine gladio, lancea, arcu, sa-
 pientis, curribus falcatis, militum exercitibus sed
 sola manu sua potentia tale quid operatur. *Ecce*
Rex. Ecce Rex potens, omnipotens, triumphator
 insignis. Hoc primum hortatur Propheeta vt
 contemplantur: hoc primum est quod nos in hoc

ingressu læticia complet ineffabili, hoc est quod
 gloriam Christo & inlyto Regi conciliat in-
 comparabilem.

Porro secundam nobis proponit gaudendi ra-
 tionem, quod nobis veniat ad solamen & om-
 ne bonum. *Venit tibi*. Exulta & iubila, ecce ve-
 nit tibi, saluti tue, vitæ, gratiæ, & gloriæ. sit tu
 In mysterio redemptionis quod Dominus no-
 bis operatus est, labores inuenio, penas, lachry-
 mas & dolores innumeros. Pariter inuenio
 nire me gaudeo commoda, bona libertatis inef-
 fabilis, redemptionem, æternam requiem ex
 illo procedentia. Ipse sibi sumpsit penas &
 cruciatum: quod autem utilitatem spectat & be-
 neficium, contulit nobis liberalis. Plane subtili-
 ter, vt video, hoc *Tibi* indicat D. Ioannes altero
Sibi: quamuis enim videatur superfluum, absit
 id tamen omnino: nam celesti additum est sa-
 pientia. Quando Christum describit morti cru-
 cis adiudicatum, & iam ad sacrificij locum ten-
 dentem, sic ait *Banulus sibi crucem exiuit*. An
 ergo crucem hanc non mihi, non omnibus baiula.
 Vtque: porro notat D. Ioan. & nomine vitæ
 tur crucis, quod significat instrumentum extre-
 mi doloris, & cruciatus indicibilis: dicere autem
 quod sibi crucem assumpsit, idem est ac si di-
 cat: sibi cruciatus, verberatus, clausus, crucemque as-
 sumpsit, & quidquid in passione sua molestem
 illi fuit & difficile, hoc est: *baiulus sibi*: nobis
 relinquens totum illud bonum infinitum inde
 procedens, omnes interpretor virtutes, gratias,
 criminum indulgentiam, penarum satisfactio-
 nem, & æternæ merita beatitudinis, hæc omnia
 tibi sunt, *venit tibi*. Itaque sibi sumpsit infirmi-
 tatem, tibi vero seruat fortitudo: sibi lachry-
 mas, tibi gaudium: sibi ignominiam tibi honori:
 sibi mortem, tibi vitam: sibi crucem, tibi gloriam.
Venit tibi.

§. 10. *Exulta, iubila, &c. Ecce Rex tuus
 venit tibi. In illis que scribit Euangelista
 huic intercurisse ingressui, declaratur, totum
 huic nobis profuisse.*

ET illud insuper est quod in hac supplica-
 tione significatur, ac duobus exprimitur, 32
 quæ in ea contigerunt. Primum est, quod
 ipse Dominus plorans & lugens incessit, cui
 lachryma vbetim de oculis defuebant, testante
 Euangelista Luca. Quid hoc igitur Domine mi,
 in die lætitiæ tuæ plorasti? Quia exultationis offer-
 tur occasio, vt Propheeta tuus ad summum nos tet-
 inuitet

inuitet gaudium, quod duobus illis verbis expo-
 suit: *exulta*, & *subila*: quod gaudium significat
 excessiuum: nec satis illi fuit absolute dixisse,
exulta: sed addit, *satis q. d. quantum potestis*:
 & in hac omnium exultatione tu lachrimas
 fundis? *Sig. est*: etenim lachrimas planctum-
 que suis continet oculis: nos autem ad tantam
 inuitat vates mentis alacritatem: vt nos ad tri-
 pudiandum prae gaudio moneat: hoc enim est:
subila: Ipse etenim est, qui patitur: nos autem
 qui per passionem eius requiescimus: ipse qui
 moritur, nos autem qui ex morte eius viuimus:
 ille qui laboribus examinatur, nos qui ex eius
 doloribus gloriam adipiscimur: ille qui lachri-
 matur, nos autem qui lachrimatum eius meri-
 to iubilamus: ille feminator est, qui nostram
 feminat redemptionem in terra carnis suae ar-
 tro crucis elaborata, nos autem qui mensem
 colligimus, & proprium est mercenibus mes-
 semque colligentibus exultare. *Lachrimatur co-*
ram te, sicut qui latantur in messe. Coram te la-
 tabuntur: tu namque eris ille qui feminabit, ip-
 si vero qui prouentum colligent. Insuper idcir-
 co Abraham bis millenis annis ante contempla-
 tus huius domini mortem exultauit prae gau-
 dio, teste ipsa veritate. *Exultauit vt victor*
diem mortem, vidit & gauisus est. An ergo dies
 ille Christo tantam non peperit trititiam vt ip-
 se testaretur: *Tristis est anima mea usque ad mor-*
tem? Numquid non ille dies in quo fuit ama-
 rius & anxius ingemuit. *Cum labore valido &*
lachrimis. Quomodo igitur Abraham tam effu-
 so latatur gaudio? Quis Pater exultat filium
 cernens leonem vnguibus dilaceratum? Quis a-
 micus gaudio de mulcet amicum suum acutis-
 simis cernens spinis inharcentem? Imo & ipse
 Deus quasi melius inter flammam apparuit: tam-
 quam illis cruciatus, videns populum suum in
Exod. 3. 7. *Aegypto diis adeo cruciatus exponitum. Vi-*
dens vidi, afflictionem populi mei: &c. Conspicit
 Abraham hunc filium suum caelestem tormen-
 tis pennisque subactum in figura arietis spinis
 intricati, & adhuc exultat? Lachrimas exspe-
 ctarem & luctum amarissimum. Optime qui-
 dem: nouit etenim hoc mysterium priusquam
 Zacharias prae-diceret: *Ecco Rex tuus uenit tibi:*
 II. *Iam vidit illum & praesentis nobis venturum,*
 Vt nobis quodque in eius trititia nostra lateret alacritas,
 veram in eius aduersitatibus nostra quies, sicut vidit
 adferat quod libertas vita & fors optima Isaac late-
 ret in spinis, morte, immolatione & agni sacri-
 ficio.

Tertium quod huic interuenit professioni

hoc erat quod scilicet populus ipse palmas de-
 ferret & ramos oliuarum. Videtur hoc incom-
 niens, & rerum ordinem immutare. Palma praed-
 fert victoriam. Vt obtinet victoriam, Christus ipse, sed
 an homo? Acclamant omnes: Christus ipse vi-
 ctor ille, cui David plures de Palmis suis con-
 fert palmifecans iuxta quosdam translationes dedicati-
 onis hoc addidit epithetum *Victori*: & D. Ioan. nobis vi-
 uocem audiuit dicentem. *Uis Leo de tribu Iuda: est.*
 Brachium eius illud est quod proferunt inimici. *Apost. 1. 4.*
Brachium eius dominabitur. Quinimo, vt S. *I. 4. 10. 11.*
 Mater Ecclesia in hoc officio palmarum nos in-
 struit, populus ille ad hanc conueniens processio-
 nem, ramos palmasque gestans edoctus a Spiritu
 S. intuebat celebrari Christi victoriam: hoc
 idem protestatur. *Es triumphatori digna datus ob: in officio.*
sequia. Quae de causa ait Ecclesia: Talia admini-
strabant, quae in illo triumpho victoria delecta-
bant. Hoc praemisso, ratio videtur exigere vt ip-
 se populus palmas Christi manibus in-poneret,
 & non ipse suis illas manibus gestaret. Quis ha-
 us explicet arcana mysterij?
 Non contradico, quod illi intellexerint Chri-
 stum esse triumphatorem & victorem: porro si-
 mul intellexerunt hoc vatis oraculum: *Ecco bra-*
uius uenit tibi. Quod ille scilicet triumphus ac
 victoria, siquidem illa Christus obtinet, in no-
 strum tamen cederet honorem & beneficium.
 Deo autem *Gratias quis dedit nobis victoriam per 1. Cor. 15.*
Iesum Christum. Sic ait Apollolus: vnde conue-
 niens est, vt ipsi in hoc tropheo victoriae sectio-
 que letitiae, palmas deferant, in quos, hoc vi-
 ctoriae gaudium redundat. Eodem modo illi ma-
 nibus suis ramos portabant oliuarum, qui signifi-
 cant misericordiam: quia in redemptione no-
 stra iuxta merentem iustitiam, quae supplicium
 fumpit & vindictam nequam aequalem, sed cul-
 paе malitiam excedente, & peccatorum mundi
 grauitatem, interuenit etiam summi Dei miseri-
 cordia, quia peccatoribus gratis remissa sunt cri-
 mina, prout conformiter probat D. Pau. in ep. ad
 Rom. Christus Redemptor noster sibi partem
 hanc assumpsit, vt diuine satisficeret iustitiae
 vnde Pater in illo cum excessu quodam executus
 est, quicquid peccatorum omnium culpe mere-
 bantur, vltque dum cum crucifigeret. *Ad offensio-* Ro. 1. 24
nem iustitiae suae: nobis autem concessit iniustitiam Ro. 4. 24
potius misericordiam, quae est in Christo Iesu,
per redemptionem, quae est in Christo Iesu.
 Eleganter nobis hoc exponunt duae personae
 quas D. Euang. Ioann. proponit, monetque vt in
 illos oculos dirigamus. Prima est Christi Re-
 demptoris nostri: huic etenim nobis obiecit
 quali-

III.
 Nō Chri-
 stus ipse, sed
 populus
 dōtor ille, cui
 David plures
 de Palmis suis
 confert palmi-
 fecans iuxta
 quosdam trans-
 lationes dedicati-
 onis hoc addidit
 epithetum *Vic-
 tori*: & D. Ioan.
 nobis viuocem
 audiuit dicentem.
*Uis Leo de tribu
 Iuda: est.*
 Brachium eius
 illud est quod
 proferunt inimi-
 cos. *Apost. 1. 4.*
*Brachium eius
 dominabitur.*
 Quinimo, vt
 S. *I. 4. 10. 11.*
 Mater Ecclesia
 in hoc officio
 palmarum nos
 instruit, populus
 ille ad hanc
 conueniens pro-
 cessionem, ramos
 palmasque ges-
 tans edoctus a
 Spiritu S. intue-
 bat celebrari
 Christi victoriam:
 hoc idem protes-
 tatur. *Es trium-
 phatori digna
 datus ob: in offi-
 cio. sequia.*
 Quae de causa
 ait Ecclesia: *Talia
 administra-
 bant.*
 Hoc praemisso,
 ratio videtur
 exigere vt ipse
 populus palmas
 Christi manibus
 in-poneret, &
 non ipse suis
 illas manibus
 gestaret. Quis
 ha-
 us explicet
 arcana mysterij?
 Non contradico,
 quod illi intel-
 lexerint Chri-
 stum esse trium-
 phatorem &
 victorem: porro
 si-
 mul intellexerunt
 hoc vatis oraculum:
*Ecco bra-
 uius uenit tibi.*
 Quod ille scilicet
 triumphus ac
 victoria, siquidem
 illa Christus
 obtinet, in no-
 strum tamen
 cederet honorem
 & beneficium.
 Deo autem
*Gratias quis
 dedit nobis
 victoriam per 1.
 Cor. 15.*
Iesum Christum.
 Sic ait Apollolus:
 vnde conue-
 niens est, vt
 ipsi in hoc
 tropheo victoriae
 sectio-
 que letitiae,
 palmas
 deferant, in
 quos, hoc
 victoriae
 gaudium
 redundat.
 Eodem modo
 illi ma-
 nibus suis
 ramos
 portabant
 oliuarum, qui
 signifi-
 cant miseri-
 cordiam: quia
 in redemptione
 nostra iuxta
 merentem
 iustitiam, quae
 supplicium
 fumpit &
 vindictam
 nequam
 aequalem,
 sed cul-
 paе malitiam
 excedente,
 &
 peccatorum
 mundi
 grauitatem,
 interuenit
 etiam summi
 Dei miseri-
 cordia, quia
 peccatoribus
 gratis remissa
 sunt cri-
 mina, prout
 conformiter
 probat D. Pau.
 in ep. ad
 Rom. Christus
 Redemptor
 noster sibi
 partem
 hanc
 assumpsit,
 vt diuine
 satisficeret
 iustitiae
 vnde Pater
 in illo cum
 excessu
 quodam
 executus
 est, quicquid
 peccatorum
 omnium
 culpe
 mere-
 bantur, vlt-
 que dum
 cum
 crucifigeret.
Ad offensio-
 Ro. 1. 24
*nem iustitiae
 suae: nobis
 autem concessit
 iniustitiam*
 Ro. 4. 24
*potius miseri-
 cordiam, quae
 est in Christo
 Iesu,*
 per redemptionem,
 quae est in
 Christo Iesu.
 Eleganter nobis
 hoc exponunt
 duae personae
 quas D. Euang.
 Ioann. proponit,
 monetque vt in
 illos oculos
 dirigamus. Prima
 est Christi Re-
 demptoris nostri:
 huic etenim
 nobis obiecit
 quali-

qualiter Pilatus illum foras produxerit ad populum, pedibus discalearum, purpureo vestimento delatum vt Regem riste dignum, spinis coronatum, arundinem in manu gestantem vt ceperum ludicrum, toto corpore flagris concisum, sanguine manantem, talem vt crederet Pilatus (ex mente D. Chrysolomi) quod ad compassiorem moueret inimicos suos licet rigide ferociores: vnde proposuit illum in hac verba. *Ecco homo* Secunda est mulier in caelo iunam pedibus proferens, stellis coronata, sole vt pallio amicta splendidissime micans, & lucis solis splendore fulgentissima. *Que hæc tanta mutatio?* Mylterium denotat propositum. Mulier hæc Ecclesiam denotat, cui subtribuit gloriosus Martyr D. Merodius D. Ambr. D. Greg. Rupertus & alij. Mirabile recambium, & permutatio: homo ascendit in caelum, quia Deus descendit in terram: hic terram calcas, & homo sidera ipse sibi coronam sumit spinicam, & homini imponit diademata gloria: ille paritur ignominias & homini feruatur honor ipse mortem tolerat, & homini vitam tribuit: ipse veste circumdatus opprobrij & ignominia, & vestem homini tribuit æternæ beatitudinis. Vnde patet quidquid agit nostrum sperare commodum.

Concinne fieri potuit istas, quando spiritu prophético nascentem illum conspexit. *Parnalus natus est nobis, & filius datus est nobis* omnia nobis. Confortinet mysterio liceat Angelis tantæ huic præsentis natiuitati. *Annunto vobis gaudium magnum: quia natus est vobis saluator.* Loquitur nunc, & horret nos Zacharias, quando venit ille mortuus & immolatus pro nobis: *Exulta, iudæa ecce Rex tuus natus tibi.* Nec unitatem D. Bernardum, ipse cum Domino & in Domino desecetur, dica que toto mentis iudicio. *Totus es meus, Domine Iesu, & in meo ius est in te.* Nobis igitur eius prodest natiuitas, nobis eius vita, nobis eius ieiunia, nobis eius dolores, nobis eius mors, nobis eius sanguis, nobis eius triumphus. Sit igitur in æternum talis Rex beneficentis, qui ita in suorum adit ventique beneficium, & qui tanta tantaque pro eorum suscipie agenda redemptione. Hinc gratitudinem ad discit huic Domino debitam. Sibi persuasit Iosephi pedes manibus ligatas ne suum posset Dominum offendere, quia tantum eum & quid immeritum præuenerat beneficiis, vt quidquid haberet, in eum illius & potestati commendatam tradidisset, & hanc peccandi quasi impossibilitatem Domine fax castissimus proposuit, quando iustitiosa pollex ad facinus eum inuitauit, quò

Dominum non posset grauius irritare. *Ecco Dominus meus omnibus mihi traditus, &c. Quomodo Gen. 29. 9 ergo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum?*

Ad trutinam reuocat D. Ambros. illud: *quomodo possum?* Quo significabat se vinculum & ad sit nobis impossibile redactum. Quanto magis deceret impossibiles dicere Diabolo, mundo & carni, quando ad bile tale offendendum hunc Dominum acriter ab illis inoffendere? *quomodo possum?* Quia quidquid habet beneficia mihi conseruauit & quidquid paritur, mihi patitur. Quomodo prouocem eum qui tantis suis cruciatibus tantam mihi largitus est gloriam? Tanta sua paupertate, tantis me cumulauit diuitiis? Tam amara morte ad vitam coexit adeo gloriosam? Hinc peccati grauitas appenditur cui se peccatores obstringunt tantum Dominum offendentes. Si præsens adstrissem in monte Caluarie quando crucifigebatur, vidisset autem barbaros illos ministros tartarea crudelitate immanitate manus illi acuto duroque clauo transfodiendes, quid rerum ageres? Diceret: angit me dolor maximus, & compassiua teneritudine defecero: etenim libens meam discrimini supponerem vitam ad illius defensionem.

Quid diceret si tibi probarem nedum hæc te non agere, sed illud quod apud idem esse, ac dicere: *Euge agne satellites, non mihi sufficit manum illius clauis vobis tebrari: nam & ego decem alios desidero adiungere nec mihi septuaginta & duæ spinæ sufficiunt, quibus caput illius perfodiatur nam & alias quingentas illis voluntas est superaddere.* Hoc tibi constet: quid esse arbitris animæ respectu Christi? Quantum est ex parte illorum & tua; non nisi clauis sunt, spinæ, verbera, sel. & acetum. Tot peccata committendo, quot committis, quid agis, nisi vni ministrorum clauo centumtuos adiungere vni spinæ, myriades, funium verberibus, carenas ferreas, Felli & aceto, mortales amaritudines, vni cruci, millenas? *Rursus crucifigentes, sibi inestis filium Dei & ostentis habentes.* Tantoque molestior illi est eorum & clauis flagitiorum, quam illi quos passus est, quanto fuerunt hi propter illas. Sic aucto mellissimum Bernardum Christum proponentem quasi de cruce tibi colloquentem. *Nonne scis pro te vulneratum sum? Nonne scis pro Philippo iniquitatis tua afflicto sum? Cur addis afflictionem afflicto? Magis aggrauant me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei.* Hoc age quod mouet Apollolus tibi faciendum. *Hoc sentite in vobis quod & in Christo Iesu.* Hoc in teipso experire, hoc tibi molestum sit, hoc tibi lachrimas exciet.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exciter, quod in Chirillo perpendis fuisse illi per-
moleſtū. An hoc sētis moleſta fuisse illi. dicissima
illa verberat illa in te experire: tūz namq; sen-
ſualitates carnisq; voluptates, carnem illi lace-
rāunt. An hoc in illo fuitis quod spinæ sacro-
ſantum illi cerebrum terebrarunt? Hoc idem
in te ſentendum: eteum tua non ſerenda ſuper-
bia spinæ ſunt cor illi transigentes. An hoc in
illo fuitis quod cruci ſuſpenſum videas ſic omni-
tudum ſubſidio, vt non habeat vbi caput reclinet,
vel quō ſe veſtat, vbi grauiorem non ſulti-
neat cruciatum? Hoc tibi perſuade crucem illi
moleſtam tuas eſſe nequicias, illumq; tibi de
cruce loquentem audias & per Vtē Iſaiam
de te conquerentem: *Laborem mihi tribuisti in
iniquitatibus tuis.*

§. 11. *Præcipit Deus Prophetias ſcribi in libro,
& libris vt illas ſuo tempore depromant
Euangelista, ſicut modo D. Mattheus, &
conuulſio fiat ſeptem Pleiadum.*

34 **H**oc totum ſalūm eſt, vt adimpleretur quod
dicitur eſt per Prophetam dicentem. *Dixit
ſibi Sion Ecce Rex tuus venit tibi, mansue-
tus, ſedens ſuper aſinam & pullum ſuum ſubi-
gatis.* In conſeſſo eſt apud omnes Doctores, hoc
vnum euidentiſſimum & efficaciſſimum haberi
argumentum, quō probatur Chriſtum Domi-
num noſtrum verum eſſe Meſſiam, filium Dei,
miſſum in mūdum: quod in ſe veteres adimpleat

D. CHR.
VSOST.
in Matt.
apud Leo.
Caſtreus.
in 1. 10.
Iſai.

Gen. 3. 15.

1. Cor. 2. 8.

1.

Prophetias, quas D. Chryſoſt. vocat. *Argumentū
indivulſibile noſtræ veritatis.* Decevit Deus mi-
ſere filium ſuum in mundum Saluatorem po-
ſtrum, reparatorem & vnicum remedium. Hoc
promiſit hominibus ſic à primis mundi incuna-
bulis, vt quā primū Adam ſeruus factus eſt
diaboli, & morti temporalī ac æternæ per pec-
catum ſubiectus: aduerit offerens illum ei in
remedium culpæque reparationem: vt notant
ſſ. Patres in verbis illis, quæ tunc tēporis ſer-
pentis dixit. *Inimicitias ponam inter te & mulie-
rem, & ſemen tuum, & ſemen illius.* Cæterū quia
requirebat noſtræ redemptionis ratio per mor-
tem crucis agenda vt tranſfiguratus adueniret, ſi
hanquāquam illum morte crucis aſſeſſent: vt
Cur Deus ait Apoſtolus: *Si cognoviſſent, numquam Domi-
num gloriæ crucifixiſſent:* idcirco ſigna neceſſaria
fuerunt, quibus cognosceret, quæ ſtatim iuſti-
ficat. In cum ſinum Prophetas ſuos miſit, qui

velut diuini pi Aores expreſſius quā oleo: illū
delinearent nonnulli operibus ſuis & facinori-
bus, alij verbis & oraculis. Hoc ipſe teſtatur eſt
apud Oſeam interprete D. Hier. *Et lacus ſum
ſuper Prophetas, & ego viſionem multiplicavi eis,
& in manibus Prophetiarum aſſimilavi ſuos.* Ne-
mo non merito miratur verba Apocalypſis quæ
Angelus D. Ioanni expreſſit, dum illi demon-
ſtrat ſponſam agni: nam ſubiō ad pedes corruit
Angel: eos excolaturus. Cui ſic Angelus: *Vide
ne feceris: conſeruus tuus ſum, & fratrum tuorum
habentium teſtimonium Jeſu.* Quod eſt illud teſ-
timonium? *Teſtimonium enim Jeſu eſt ſpiritus
Prophetia.* Nota cur Deus Prophetas miſerit, ſci-
licet vt *prædicarent de aduentu Iuſti.* Et quānam
hoc ſpiritus propheticis loquuntur? Illi qui in i-
ſtis prophetiis teſtimonium Jeſu inueniunt: nam
illi qui litteram tantū mortuam conſiderant,
illaſque mutant, credendo quōd tantum loquan-
tur de aliis hiſtoriciſ, ſpiritus prophetiarum
non penetrant.

Ad rem noſtram eleganter diſputat D. Auguſt.
contra Fauſtum eſturiētem. Prophetas de Chri-
ſto. Redemptore noſtro nihil prædixiſſe. Tanta per ſai-
loqui ſunt vt nihil omiſerint, nec de concep-
tione eius, nec de natiuitate eius, nec de vita, nec
de operibus, nec de miraculis, nec de doctrina,
nec de paſſione, nec de morte, nec de reſurrectio-
ne, nec de aſcenſione, quod non dixerit ſigno
aliquo particulari: quod conceptus eſſet ex
virgine puriſſima de familia David, natus in
Bethleem, adorandus à Regibus, &c. & ita
conſequenter ſinguli, vt nullus fuerit Prophe-
ta qui non loqueretur & ſigna daret particularia,
quæ ſic omnia in illo cōpleta ſunt, vt nec vnum
compleri deſideraretur. *Huius omnes Prophe-
ſtiamus perhibent:* ſic ait Apoſtolorum primi-
tius caputq; Petrus. Quærum intelligo, oſtē-
dit Apoſtoloſ impletum opus illud admirabile
à Deo propoſitum lob, velut infinite ſax tan-
tum omnipotentis reſeruatum. Et quod illud?
*Numquid coniungere valebit micantes ſtelle Ple-
iadas:* Sic enim interpretatur locum hunc mo-
talis Doctor D. Gregor. ſunt ſtelle Pleiades quæ
noctu in celo circa poliū ſeu aequilonem appa-
rent: & partium vſum componunt. Quanto lu-
cent ſplendore? Quanta luce noctem illumināt,
duces ſunt in mari nauigantium, & in terra vic-
torum, & in paſcuſ Paſtorum. Septem ſunt &
ſingule ſuo loco ab aliis ſeparatæ fixæ con-
ſtunt. Quis tantis pollebit viribus vt illas com-
prehendat, & in vnum coniungat? Domine quan-
tum mihi eſt iudicij, omniū ad hoc manus ſunt
inuulſæ.

Ad 10. 41.
I. I.
A. 10. 41.
Iob pro-
poſitum
ſoluit
Chriſtus.

insidit. Igitur efficiat hoc ego ait illis, omni-
 potentia mea manu potentissima. Quando hoc
 Deus efficit? In mysterio Christi. Quid fuisse
 crederi Prophetas nisi splendidiſſimas ſtellas, qui
 curſum animarum ſuarum peſſificabant in celo
 luce divini ſpiritus fulgentiſſima colluſiſſim? Se-
 ptem dicuntur fuſſe, hoc numero ſignificando
 eorum dominum vniuerſitatem, iuxta phraſim S.
 Scripturæ familiarem. Splendebant illi in nocte
 Iudaica qua tempore in illo verus ille ſol
 Chriſtus non oriebatur. Erant illi vix ſeces
 Sacerdotum & ſecularium, illi ſidem docebant,
 ſpem foſebant, & charitatem accendebant. Se-
 gregari erant omnes ab invicem temporibus,
 terris, regionibus, locis, occaſionibus, oraculis
 omnes tamen Chriſtus ita omninix in vnum,
 ut quidquid omnes illi dixerint, totum in ipſo
 completeretur, ut nec apert aut iota deficeret. Ecce
 omnes coniuſtor, ait D. Pet. *Hic omnes Pro-
 pheta teſtimonium perhibent.*

Hoc autem ita ſci, ut cum D. Hieron. ita re-
 pugnet illi qui 55. Prophetarum torquent Scri-
 pturam, veſtiſque nullam inſerri vim litteræ eo-
 rum Prophetarum, veſtiſ tamen, ut in eo quod
 videtur Iſaias de aliis rebus loqui in ſenſu litera-
 ri, loquatur de Chriſto in ſpirituali: nec non
 quædam addit verba, quæ pro more habeo ex-
 pendere contra eos qui ſuperſicialiter ſunt litte-
 ras, quibus compieſcens quaſi omnes Hiſto-
 rias, de quibus agit Iſaias, in quibus minus vi-
 detur recordatus fuſſe Chriſti, dicere tamen
 quod in illis etiam Chriſtum nobis deſcribat.
*Post illa omnia, ſpiritualliter accipienda
 ſunt omnia: Et ſic Iudæa, Et Hieruſalem, Babylon,
 Et Philiſtya, Moab, Damascus, Egyptus, Et de-
 ſertum mare Adumæ, Et Arabia, ac vallis Sion,
 Et viciſſimis viciſſimis, Et ad extremum Tyrus Et vi-
 ſus quodruplum intelligenda ſunt, ut cuncta qua-
 ramus in ſenſu Et in omnibus in quaſi ſapientis
 attributus Paulus Apoſtolus ſocias fundamen-
 tum, quod non eſt aliud præter Chriſtum veſtum.*

Hic illam habemus diligentem curam, quæ
 III. Deus præcipiebat ut ſervarentur Prophetiæ, ut
 Cur De illis tempore Meſſiæ produceret, quatenus ex
 illis agnoſceretur. Apparet quondam Iſaiæ Pro-
 phetæ ſuperna revelans illi de Chriſto myſteria
 & obſcondita de divina ſua perſona Sacramen-
 tuſ, itaque illi Prophetæ iam ita clarè ac diſtinctè
 ſuæ conſcriptæ Prophetiam, ut revelante me tibi
 myſteris tu illa Vates prælixeris. *Nonne ingreſſus
 Iſaiæ & ſcribit ſuper buxum, Et in libro diligenter exara-
 vit illud, Et erit in die noviſſimo in teſtimonium vſuſque
 in 2. in eternum.* Nonnulli volum idem eſſe dicere ut

ſcribat ſuper buxum, atque in libro; ex regula
 quadam Vlpiani, nam pergamentum, ſolia ſolu-
 ta, imò etiam tabulæ ex buxo ſen ebore in qui-
 bus ſcribebantur, libri dicebantur. Porro indubiè
 credo quòd illi præcepit ſuas ſcribi Prophe-
 tias & in libro, & in buxo. Primo in tabulis bu-
 xi: quia ſicut expendit D. Ambroſ. hunc locum
 Iſaiæ explanans, ex quo hoc ſuſcepit D. Iſido-
 rus euſdem loci interpretes, ſunt hæc hinc valde
 aptæ, quia planx ſunt ſine nodis, ſine ſirculis, aut
 fibris (nam idcirco nonnulli vocant buxum al-
 bam Ebenum) ve in illis diſtinctè clarèq; ſcriba-
 tur: tam quia in eis optimè formantur litteræ,
 quàm quia ſunt velut incorruptibiles: quocir-
 cã antiquitas ex illis ſiebant pueris tabulæ,
 quædam ebuxæ, quædam buxæ. Sic hoc in-
 dicat D. Hieronym. & ita intelligo quod idem
 ſcripſit Romanæ euidam ſæminæ nobiſſori Le-
 tæ nurri filie ſux ſpirituſ D. Paulæ, viori
 Toxory filij eius formam illi præſcribès qua fi-
 liam ſuam velut uia nomine Paulam educare
 debeat & inſtruire. *Fiant ei litteræ vel buxiæ, vel
 ebuxæ, Et ſuis nominibus appellentur: Iudæi in eis,
 ut Chriſtus ipſe eruditio ſit. Hinc eſt quod cum
 vellens ut aliquid ab omnibus legi poſſet; illud
 tabulis inſcriberetur buxiſ affabre terſis & ex-
 politis.*

Idcirco reſpondens Deus quibusdam inſer-
 gationibus à Propheta Abacuc obiectis, illiſque
 prægtonde revelans aduſtus Meſſiæ myſterium,
 inuixit illi ut tabulas quaſdam præpararet bu-
 xæ & litteris ſcriberet diſtinctis oraculum il-
 lud ita clarum, ut quilibet accedens illud ita in
 poſſet legere nec in aliquo hæteret vel offende-
 ret. *Scribe viſum, Et expt. na ſuper tabulas, ut
 percurrat qui legent eum. Tranſcram Septua-
 ginta: Scribe viſionem Et maniſeſta in buxum, &c.
 Itaque primo præcepit Iſaiæ Deus, ut Prophe-
 tiam ſuam ita clare ſcriberet, ut quatenus omnes
 illam inoffenſè poſſent legere, illam in tabulis
 exaret buxiſ. *Scribe eam ſuper buxum.* Adverſe
 D. Hier. ex Symmacho legi: *Scribe eam ſuper la-
 tiſſimam tabulam.* Ut omnium pateat Iudæorum
 oculis clariffima. *Scribe eis, haud dubium Iudæis,
 ut nulla diſſimulati ſi loſſantur.* Secundo præcipit
 illi ut pariter illam in libro ſcriberet illum que
 clauderet & ſignaret. Ita notat D. Cyr. Alex. &
 ita legit: *Scribe Et ſignum libri.* Quis magni
 hic non aduertit Sacramentum? Domine ſi in-
 iungas Prophetias illas in tabulis buxiſ ſcribi
 gradiori, ut eius ſcriptura omnium pateat oculis, ſive
 cæque quilibet nullo poſſit negotio legere: quia de
 caula madas in libro ſcribantur & obſignentur
 Panditur*

35

Abac. 2.

D. Hier.

L. 1. in 2.

Iſa. de 2.

Panditur

Panditur hic mysterium, quod saepius occurrit D. Paulo, etenim ex vna parte mens ea fuit Dei, vt Prophetiae Iudaeorum omnium essent oculis patentissimae, vt minimus eorum & illiora literarum caperet, posset illas distingere clareque peroluere, vt omnibus manifestae constarent. Sed ex altera parte de clare voluit quod cum essent ita clare & dilucide in seipsis, atamen Iudaeis ita obscurae & clausae viderentur ob eorum malitiam, quae obcecabatur, sicut illa est Scriptura libri clausi & signati: hoc etenim paulo ante Isaias illis procellatus fuerat. *Et eris vobis, vna omnium, sicut verba libri signati*

Isa. 29. 11. Notandum verbum illud *Idem*. Scripturae & Prophetiae erit in seipsa luce clarior: verumtamen oculis vestris ita obscurae sicut Scriptura libri signati, & clausi. In illis impletum est, testante D. Paulo, illud Dauidis oraculum: *Fiat mensura eorum, eorum vis in scandalum, &c. Offensus erit oculis eorum ne videant*. Loquitur ex mente Originis de S. Scriptura: hanc enim eorum oculis Deus parulam opposuit velut mensuram, in qua pascerentur & velut diuino cibo famelici saturarentur. Porro excœcauit eos malitia eorum, vt res adeo conspicuas nequaquam intellexerent. Scribè illas (sic Isaias Deus) in tabulis buxeis, vt clare sint & perpetuae, atque in libro in quo feruentur, sic vt nunquam periantur & intereant. Et quo sine Domine? *Et eris in die nouissima in testimonium usque in aeternum*. Dies nouissimus in SS. litteris tempus est aduentus Messiae legitur Evangelicæ: primus dies fuit legis naturae, secundus legis scripturae, tertius legis gratiae. Ita ipse Dominus loquitur de aduentu suo in parabola de viuca. *Nouissimè misit filium suum*. Cui concinit D. Ioan. Euang. *Filii, nouissima hora est*. Prophetiae clare tunc & seruatæ, vt in omnium producantur conspectu, ipso die quò Messias in mundo natus illas complebit, ad manifestam confirmationem, vt quicumque viderit illas in eo impletas, cognoscat ipsum esse verum Messiam, sineque perpetuum atque inextinguibile veritatis huius argumentum. In testimonium usque in aeternum legunt alij Scribae, &c. *Ad tempus quando haec erunt*.

36 Ex praedictis conspiciatur argumentum quo Christus familiariter vti-ur vt Iudaeis probet se verum esse Messiam, profereus illis Scripturas & Prophetarum oracula in se completa. Sic illis ait adhuc vivens, *Scrutamini Scripturas, &c. Illa testimonium perhibent de me*. Ita loquitur est Ater postolis suis iam proximus passioni. *Consummabatur omnia, quae dicta sunt per Prophetas de*

filio hominis. Ita D. Petrus praecipit iam passionem suam exorturus cum volebat illum gladio suo defendere: *Conuertere gladium tuum, &c. Quia Mat. 26. modo ergo implebitur Scriptura, quia sic oportet fieri*. Ita iam à mortuis resurrexerat docuit euntes in Emmaus probans seipsum esse Messiam, ex eo quod hoc ipsum quòd mortuus esset atque in morte sua talia contigissent quae ab hominibus memotia nunquam vna fuerant in dampnatis ad mortem ea essent, quae probabant eum esse Messiam: quandoquidem haec ea erant quae scripta erant, & velut terra personae suae signa constituta. *Ostuli & parci corde ad credendum in omnibus quae lactu sunt Prophetae, &c. Et incipiens à Moysè & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant, quòd quod procedens de Scriptura ad scripturam & de Prophetia ad Prophetiam, ostenderit has sic completas in eo quod sibi contigerat: quia omnis de illo loquebatur, omnes illum descriperant, ac semper illum delineabant, postquam autem autem omnes Prophetas. Hoc significat, in omnibus scripturis quae de ipso erant.*

Hic laudatur loquendi formula consueta Evangelicis, vt quadam referentes Christo Domino singularia, Prophetias confectum in medium producant, illas in Christo asserentes esse completas. Ita perfectam illam ostendit D. Mat. 1. Mat. 2. quae praedicebatur, de virgine nasciturus in illa Historia, quae mentionem faciturbationis Ioseph: & illam quae signabatur iurus in Aegyptum, quando virgo Mater cum Ioseph illum eo transegit, Herodis declinans praesentiam mortemque innocens, nec non miracula quae passim faciebat atque in rebus passionis suae notabilioribus: nam sicut illas referunt Evangelicæ, sic in eis ostendunt impletas esse Prophetas: vt patet in recitatione Domini, quae Iudas illum triginta denariis distaxit: & deinde in emptione ex iisdem denariis agri in sepulturam peregrinorum, atque in potu fellis & acciti Christo propinaculo scienti: atque in diuisione vestimentorum eius, & super tunicam inconfusibilem fortis missione inter celeberrimos singulares & Iudaeis magis familiares Prophetas, expectantibus Messiam, est illa hodierna, quae praedicitur quòd triumphans Iersalem ingrederetur, se Regem ostendens inelyrum Deumque omnipotentem, sedens super asinam & pulum, tota ciuitate festina gaudia celebrante, eumque illustribus recipiente acclamationibus: idcirco ita singulariter in hac occasione illam referri & expendi D. Euangelista. Non licet hic praeterire

Isa. 29. 11.

Y.
In se clare erant sed Iudaeis obscurae.
Rom. 11. 10.
Ps. 68. 21.

Mat. 21. 17.
1. Ioan. 1. 18.

Apoc. Leon. Ca. 1. 30. Isai.

36

V. I.
Vnde Christus ad eas frequenter appellabat.

poterit D. Chryſoſt. Tu verò diligenter expende quod mirabilia peragit, & quos Prophecia adimplerit. *Aſiam inuenturos prædixit, neminem prohiberent, & omnes ſacros affirmant, &c. dupliciter Prophecia, alteram opere, alteram verbis adimpleat. Opere quidem quòd ſuper aſinam ſedens, verbi verò, quia ſcriptum eſt à Zacharia quòd in aſina ſicut Rex ſedebat, &c. interrogatur ergo Iudaus quiſnam Regum aſina velus Hieroſolymam intraverit? Neminem præſertim Chriſtum dicere poſſunt. Tu verò etiam admirare, quomodo tam à Zacharia quàm à David ad vnguentum prædixit fuerunt, &c.*

ſ. 12. Exulta ſatis filia Sion: Iubila Hieruſalem. *Magis timere poterat Hieruſalem quàm Sodomam: illi amen dicit Prophecia, ut exulteret deſignans Chriſti Spiritum ſalem eſſe, quem Iacobus & Ioanni declaravit.*

Cum ſic hæc Prophecia adeo illuſtris, pluraque nobis præclara proponat de Chriſto myſteria huic ſolemnitati maxime congruenter ſuadet ut illi inhæreamus omniq; credendum ad gloriã illius, noſtram verò conſolationem & veritatem. Sumpta eſt ex Prophecia, atque ex diſſis utriuſque vnum componit Euangelista vaticinium, quod valde frequens eſt Evangelis, & merito: quandoquidem vnus illaque fuerit omnium Spiritus Prophetarum, quæ de vno eodemq; myſterio ſic vniformiter ſeruant, ut Spiritus S. per eos locutus fuerit quòd ea vno ore, ſicut dixit Zacharias Pater D. Ioannis Baptiſtæ. *Locus eſt per os Sanctorum. Vnum quidem vaticinium legitur apud Iſaiam. Dixit filia Sion. Ecce Saluator tuus venis, ecce merces eius cum ea, & opus eius coram illo. Alteruſt eſt Prophecia Zachariæ. Exulta ſatis filia Sion, iubila Hieruſalem: Ecce Rex tuus venit tibi iuſtus & Saluator, & ipſe pauper & aſcendens ſuper aſinam, & ſuper pullum filium aſina. Applaudite vaticinio: etenim inter alia præclariùs emicat, ex eo quod diſtinctè totum de Chriſto confirmat myſterium: nam nobis exponit quis ille ſit, quis ſine aduentus illius, quàm inſignis operum illius altitudo: proinde & vnus & alter obiectum illud reperunt: Ecce monentes nos ut oculos obſciamus in id quod nobis vaticinatur. Itaque ambo incipiunt omnè auferendo forſitan ordinem atque ad mentis alacritatem & gaudia provocando. Exulta ſatis filia Sion: iubila Hieruſalem. *Cap. de la Nua. Tom. IV.**

ſalem. Legit D. Ioan. *Noli timere filia Sion.* Scri- pturaliter notum eſt quòd filia Sion idem ſit mali for- quod Hieruſalem: vel quia ciuitas illa ad latera midia- montis Sion ædificata erat ex quo naſci videba- tur: vel phraſi communi S. Scripturæ: quæ iuxta idioma hæbraicum filias nominat ciuitates, ut bene perpendit Ribera modernus auctor. Sic di- citur: *filia Babilonis, filia Edom, &c.* Dicitur (ait è. s. Amos Prophecia) ciuitati Hieruſalem, ne terrore per- cellatur, imò potiùs exulteret & iubilet, & præ gaudio tripudiet. *Noli timere, exulta, iubila.* Et phraſi. hinc optimè ſuum inchoat Euangelium: diuina patrauerat Domini opera & non ſimilibus ciuitatem illam cumulauerat beneficiis: nam benefaciendo atque in nonnullis operando miracula fulgidiffimam effudit lucem, diuinitatem ſuam omnium patefaciens oculis, ſi videre voluiſſent. Curauit paralyticum triginta octo annorũ languidum, cui piſcina nouiſſima tot annorum cur- riculis ſanctatem non poterat impertiri. Ibidem viſum dedit lumenque inſudit cæco à natiuitate vniuerſali vrbis, & maximo ſtupore, de quo ipſum Principum & Sacerdotum concilium ple- nam certamq; inſtituit informationem, quibus ille probabat ab orbe condito nullum ſimile prodigium vel viſum vel auditum fuiſſe: ibidem geſſum pluribus reſtituit claudis, multis cæcis donauit viſum, erantque talia eius opera, ut pu- blico conſenſu ſibi mutuo aſſeruerent quòd plura, quòd maiora, quòd magis propria ipſi Meſ- ſia quem expectabant, attribui non poſſet. Pro- pe Hieruſalem vltimum edidit miraculum famã noſtiſſimum, Lazari reſuſcitatis mortuum, ſepulchrum, imò quateriduum corruptum, tanta manifeſtatione publicatum, omniumque oculis expoſitum, ut nec celari poſſet, nec negari, nec diſſimulari.

Quibus obſequiſ Principes & Sacerdotes tantis grati reſponderunt operibus? Quæ ratione talia dona rependerunt? Quo loco illum habuerunt cui ita deuinciebantur? Quibus beneficiis beneficia cõpenſauerunt? Plenum conuocant concilium, & nouam inſtituunt operum illius confirmacionem, quorum excellentia & magnitudi- ne conuicti, fatentur omnes diuina eſſe & ſuffi- cientia ut ex illis totus eum mundus agnoſcat, credat & ſuſcipiat ut Meſſiam: quamuis enim ipſi nunquam tale quid publicè conceſſerint, quando in foro deambulabant, vel in corona po- tuiſſent ne Domino hunc deferrent titulum & ho- norem, & per hoc populum excitarent ut illum tanquam Meſſiam reciperet, & ſeipſos non con- demnarent qui tanta bile rabidi illum perſeque- bantur.

Ribera in num. 4. & in c. 3. So. num. 24.

104. 7. 31.

I. I. Iudei be- neficiis ingrati Chriſti necem meditantur.

F bantur

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

bantur: quando tamen in generali Concilio soli considerat, ubi summus presidebat Sacerdos, ab ipsa veritate superati ex vi tantorum operum Salvatoris hoc confessi sunt atque huic constantibus adhererunt dicentes: Hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credidit in eum.

IOAN. 11. 67.

Peraclia hac confessione clara & sincera, unanimi & communi eum suffragio unnes mortis reum acclamant, & absolutam contra eum ferunt sententiam ac decretum illi vitam auferendi. Hoc idem ipsum hodie Christus in gressibus Hierusalem tantam gloriam sublimis & triumpho venerabilis, illis significavit in parabola de vinea, quos agricolarum nomine decorat: nam accedente patrisfamilias filio, conspirant unanimis & cognoscetes eum ac falsi talem, esse nimirum legitimum Patris primogenitum & heredem ex alle in eius mortem conveniunt homicida: Hic est heres, veni concitamus eum, &c. Hoc ipsi crimine commiserunt, nam id ipsum postmodum illis

MATTH. 21. 38.

Apost. Petrus obiecit. Hunc depulso concilio, &c. Affertur interemissio. Quo supplicio Dominus adeo refractariam punitur iniquitatem: Quid talis civitas talisque populus poterat expectare? Occiderunt Prophetas, persecuti sunt electos quos Dominus illis miserat, & modo visis operibus adeo preclaris, receptis beneficiis ita obligantibus, tantisque divinis beneficiis pleno concludunt concilio eum ipsam interire.

38.

Quasdam peccatis suis impulsit Sodomitum incolae diuinam irritarunt indignationem, non tolerandis eum iniuriis afficientes, persequentes & ultra modum affligentes plurimum Lot quem Deus ministrum suum miserat, qui luxuriam eorum nefandissimas argueret, & terrore illos diuinis percelleret iustitiae, qua de causa eum D. Petr appellat, iustitia precoriam; Diuina moram traxit misericordiam: veritatem: quando eo usque perueria eorum ascendit audacia, ut diuinam suam personam non vererentur invadere iniuriosi, cum descendisset in illam civitatem sub quorundam Angelorum forma, illique in commune conueniunt, ut indignam illi inferrent violentiam: hic inquit Deus non est quod ultra differamus: aut tempus concedamus vterius. Vnde confestim ibidem, postquam Lot preceperat ut cum vxore & filiabus foras egredere-tur, illico super eos eorumque civitates horribilium depluit de caelis ignem & sulphur: tanto dirum impetu, ut momento temporis & ipsos & ipsam, & quicquid in illa erat in cinerem fumumque conuerterit. Subversa est in oneramento. Non videtur minor posse timere rigor in gen-

Thom. 4. 6

tem ita perduellam & audacem, quae in ipsum (proh uerba) insurgit ut ipsum de medio tollat, qui in eum dignatus est descendere civitatem.

Mea quidem sententia, potiori iure timere poterat hodie Hierusalem idem vel grauius multo supplicium: postquam enim Domini huius occiderant Prophetas & seruos quos illis miserat ministros suos, & iustitiae suae praecones ac misericordiae suae fidei iustores: videntes eum ipsum, quod ad eorum descendat civitatem, eamque compleat misericordia, postquam illum extra omne dubium cognouerant, & talem esse confessi fuerant, ipsa luce conuicti, quam de operibus suis prodigiosis emittebat: tanto perduelles animo conatur in illum insurgere eoque modo eius honori derogare, ut in tantorum cambium beneficiorum, quibus illos affecerat, unanimi calculo concludant nihil minus quam ve illi vitam auferant Deicide. Sic iudico, quandoquidem postquam Dei fidelissimos ministros & seruos occiderant eo usque progrediantur in nequitia peiores, ut ipsius Dei necem moliantur quem talem esse vel inuiri fatebantur, atque in eum seditiosi dolos machinantur: quod nihil aliud iam illis superesse sperandum iudicandum, nisi perditio totalis eorum, vrbisque de-nastatio. Et tauto magis videbatur hoc posse timere, quanto magis parabat omnibus quod ipse Dominus tantam ceruens impudentiam, nec illam patiens, egredietur de vrbe illa & procul ab illa decedet in civitatem Ephrem mozarus. Quis crederet quod, si reuertetur, non e mente veniret, nisi ut illam euerteret, pessimaret & igne & sulphure grauiori quam Sodoma funditus eueret: Attamen celestis huius Domini perpende misericordiam, quo veniat anti-

I V. Merito timere poterat Hierusalem.

V. Christi benignitatem: eo nimirum solo ut nouis ac maiori- tas in illa- bus illam ditaret beneficiis, noua in illa & emi- dxas- nentia miracula patret, illis dona conieceret gratiarum, singularia communicaret beneficia, ac subsidiis diuinis abunde cumularet. Proinde- prium quo Vates orditur illi in spiritu pra- uidentis a lucenem, hoc est, quod huic loquitur civitati: Exultate filia Sion, tubila Hierusalem: ecce Rex tuus venit tibi. Quam euidenter decla-

V I. Quam euidenter decla- rauit hic Dominus noui Ispitum testamenti, Quis fue- quo descendit, quem alias aperuit duobus suis rit Chri- affectis & Apostolis Iacobo & Ioanni fratribus. Iti Ispiti- Die quadam ascendit de Galilea in Hierusalem: tus, oportebat autem eum transire per Samariam, praesertim deo de Discipulis suis ut sibi locum & di-

& diuersorum praearent in illa ciuitate. Eo
 Discepli appulerunt: intellexerunt autem op-
 pidant, quod Dominus petra scilicet tantum
 vellet eibem ingredi, eo quod facies eius erat
 sicut in Hierusalem cum qua perperes gerebat
 Samaritani similitate: portas igitur illi praeclu-
 sione & recipere in ciuitatem eum noluerunt.
 Iacobus & Ioannes fratres hanc agere ferentes
 iurabantem vt Ioues exarserunt & conuersi
 ad Dominum: sic ait: illustrissime Domine
 quis tantam tibi illatam ferat impedietiam? No-
 bis concede facultatem vt iustam a caelo contra
 illam vniuersam expostulemus. *Vt dicamus, vt
 ipse descendat de caelo. & consumat illos in gra-*
co hoc verbum additor: vt etiam fecit Elias nam
hoc expostulauit Theophylactus & Euthymius.
 Merito in fori hoc, Domine supplicium, quod
 Elias sumpsit de militibus illis incredulis, eo
 quod illum contemptui habuerunt. Coelum ob-
 testatus est vt illatam sibi iniuriam videretur,
 vt verbum efflatus fuerat, & ecce tam vehemens
 subitò descendit ignis, vt in instanti cunctos
 cum dace suo in cinerem redegit: non vnam
 sed duas cohortes militum quinquaginta.
 Quando iustus meretur hoc illi supplicium
 cum illis te iudicauerimus, tuamque uocem in
 personam, ex eo quod praeteritis diebus fueris
 inter illos conuersatus, quando ad meliora con-
 ueristi Samaritanam, nunc autem hanc te con-
 spiciunt ignominia, vt tibi portas occludant ci-
 uitas & ingressum negent inhumani? Domine
 tu ueni a licet nobis eorum conera ipsos pro-
 uocare ad vindictam, quae adeo iusta est vt tan-
 tummodo illam petendo certo certius sit omen-
 tura. Conuertit se Dominus contra illos vultu
 minax eracchato, acriterque increpat. Heu filij
 mei, nescitis quantum Spiritus meus a vestro, &
 eo quo flagrauit Elias, disceperet. Au hoc uobis
 perueniat, quod uenerim puniturus, combustu-
 rus & perditurus homines offensis & iniuriis
 mihi illatis iracundus? Nequaquam: adsum enim
 eos saluaturus & in recambium scelerum & in-
 iuriarum quibus me prouocant dona illis colla-
 turus diuini, caelestisque misericordias. *Nescitis
 quantum Spiritus eius. Filius hominis non uenit ani-
 mam perdere, sed saluare.* Non est ille Spiritus
 qui me ducit, trahit, inuocat & impellit, uelut il-
 le veteris Testamento, Elias & ueteris est etiam
 uindictae Spiritus & supplicij: meus autem be-
 nignitatis & misericordiae, qualem declarant
 per prophetam meum Hiam, cuius uerba in
 me compleuit. Spiritus Domini super me: eo quod
 uocari me, ad *ΑΚΗΝΟΥΣΙΑΝΑΝ ΠΑΡΕΡΘΗΝ* uisit

*me ut mederer contritiis corde, & pradicorum cap-
 tius indulgentiam. & clausi avertentem, & pra-
 dicarem annum placabilem Domino.*
 Vident illum Spiritu Prophético nunc pra-
 VII.
 sentem, idem Propheta Isaias & Zacharias, quod Christus
 modo tendat Hierusalem, hunc agnoscens hic forum
 Spiritum quod uenit, & quamuis uideatur acce-
 Spiritum
 sus hic percellere posse ingratam adeo ciuita-
 ostendit
 tem, quae tam euoribus grauibique illum as-
 suauem.
 fecerat ignominij: & cum iam brachij eius vi-
 res haberet perspectas, timere posset illum in-
 uita uenientem: attamen hortatur illum vt e-
 xultet, iubilet: non enim aduentus eius in eum
 dirigitur finem, vt eorum puniat scelera, templi
 euertat, Principes perdat, sacerdotes terrae hian
 absorbeat, populum Getis inhumaniore flami-
 nis deuoret refractarium & perduellem occi-
 dat: sed vt misericordiam praestet, remittat pec-
 cata, curet infirmitates, redimas animas, & cor-
 pora restituet. *Ecce Rex tuus uenit tibi, iustus &
 Saluator mansuetus.* Haec etiam est illius Spi-
 ritus diuini suauitas, eius magnitudo misericor-
 diae vt dum grauidibus eum prouocat sceleri-
 bus, & diuinae eius maiestati relictis pericacior,
 & sperare posses, imo merito timere, quod uen-
 turus esset fulgure te percussurus, condemnatio-
 nis, in profundum barathri demersurus, & ignis
 aeterni titiorem te damnaturus: adest tamen &
 ad te reuertitur, tibi blandiens, suam gentiam of-
 ferens, te uocans, te ad pacem inuitans, gloriam
 suam tibi prouidendo.
 Haec est illa spiritus illius caelestis grata dul-
 cedo vt dicere possit. *Spiritus meus super me dul-*
cis. Vatem uideo Oleam nostro loquendi modo,
 intuentem & audientem Deum qui sub fugura
 peruerse mulieris, querelas exponit contra syna-
 gogam, cuius caput & metropolis erat Hierusa-
 lem, etenim non ferendas illius considerans ini-
 quitates & horrendas impudentias nec non mo-
 dum agendi contra se Diabolicum, sic ait: *Quis
 tale quid perferat scientem? Mihi terga uertit,
 & oculos suos ac cordis idolis consecrat: impu-
 dentissimè. Hòc me laedit, hoc me confundit,
 quòd contra me & in mei nominis detrimentum
 concilia cogat, amicis suis. scortis: & perpetua
 inhaereat illis: eo ipso complaceat & blandia-
 tur, quòd ipsi contuli, & mulieres meae sibi data
 conuertat in scelerum & rebellis argumen-
 tum. *Dicit: uadam post amatores meos, quidant pa-
 Of. 2. 5.
 nes mihi & aquas meas, lanam meam. & L. num. 4.
 meum, & oleum meum, & posum meum.* VIII.
 Quam grauius commouetur maritus 26. Simili-
 solus audiens & conspiciens uxorem suam cui iudo.
 monia,*

40
Ecclesi 24
27

Of. 2. 5.
L. num. 4.
VIII.

F 2

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

monita gemmas pretiosas, calcemque tribuit mulierem, quae diceret, haec mihi mei contulerunt amici, illos sollicita requiram, a viro devotum faciam, illum interimam ut tanto liberius eius fruar, cuius voluero, contubernio, talis videtur Deis, tamque graviter in illam commotus videri impudentem. Videamus igitur, quod tantam proponat punire impudentiam? Qualis procedat contumeliosam adeo correpturus audaciam. Qua ratione mulierem hanc tractabit adeo impudentem; quae sponsi sui & mariti cogitat interfectionem; tale quid inultus non perferam ait Dominus: potentissimam extendam manum ut lex severissimus. Ecce ego visitabo super eam. Et quomodo quae? Domine: an fortitan horrendis fulminibus eam prosteras velut Sodomam? An horribili grandine velut Aegyptios & Pharaonem prolocabis? An terra suum suum dilatante cum Dathan & Abiron illos vivos absorbebis, Nihil horum: quid ergo propter eos, ecce ego lactabo eam & ducam eam ad solitudinem. Et loquar ad cor eius, &c. Porras illas ingrediar ego, illaque cor meum aperiam, ubi praestabo, lac dulcissimum offeram panis mei ditionum: coelestem, ego ipse eam eorum enim & loquar ad cor eius. Intrabo velut in ea regnatus; quid est regnare Deum in aeterna? communicare illi divitias suas donaque caelestia. Hic apte profertur illa Apostoli sententia.

1 p. 1. 2. Christus dilexit Ecclesiam. Et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret mundans laqueo aqua in verbo vitae. Et exhiberet ipsi sibi gloriosum Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam.

IX. Animo revolue quid Christus intendit: amavit Ecclesiam suam, non proprii commodi gratia, sed illius intuitu: etenim, hoc est amare quempiam amore sincero. Unde seipsum pro illa tradidit, non pro se: nihil enim debebat ipse sed ut illam sanctificaret, hoc est sua illi divina tribueret dona, Spiritum S. infunderet quem credimus totius auctorem esse sanctificationis. Et hoc quam ob causam? Ut eam reddat gloriosam, hic suam illi impertiens gratiam aeternae percipiunt pignusque beatitudinis.

In esp. a. Familiare est (ex sententia D Hieron) Spiritui S. ut exprimat quempiam alteri, blandè tenere, consolatorie colloquentem multaque promittentem, ut dicat loquitur illi ad cor. Ita

Isaia 40. 1. apud Iherosolimam legimus eum dicentem. Consolamini me. Quia sit iam populus meus (legunt alij) populus meus. Quia sit iam populus meus: loquimini ad cor ad cor. Hiersusalem. In libro Genesis quod in nostra vulgata legimus de Principe Sichem quod Di-

nam blanditiis & lenimētis studeret demulcere. Triflamy, delimitis blanditiis: Textus hebraicus Gen. 34. 1. scribit. Et loentus est ad cor Adolefcentula. Hoc ego, dicit Dominus praestabo Hiersalem: quo namque tempore non tolerandas contra me no-liur impudentias, scelera temeraria meditator, atque in pleno consilio vitam auferere mihi proponit, totoque conamine Sacilegas suas & impissimas laborat exequi resolutiones: illius ego portas benignus ingrediar, mea lacte suavissimo turgentia, propinabo peccata, caelestia spondebo promissa, & divinis totus comis alliciam fauoribus. Hic est spiritus eius omni melle & sauo suavior: unde non incongrue monet Propheta. Exulta filia Sion, inbiba Hiersalem. Etenim venit Deus in animam ipsam ut ea operetur. Quid amabo, operatur in anima? Declarat hoc D. Bernard. nihil aliud esse, quam quod illi benefaciat, atque ad hoc divinae naturae pōderat excellentiam illud Davidici curiosus expendem. Tu es Deus qui facis mirabilia magna solus. Colere autem illud quod Deus in anima operatur, cum illo quod Angelus. Hec eius sunt verba. Adfuit Angeli & Archangeli, sed ille gemmior nobis, qui non modo adest, sed inest. Quis si dicat posse nulli & Angelum, non inficiat. Memini scriptum: Angelus qui loquitur in me. A qui afferentia est, a hoc, inest Angelus suggerens bona, non rogans: inest horum ad bonum, non bonum creatur. Deus sine illi ut afficit ut in, unum, vel pariter ut infundatur vel pariter inficitur: ita ut unum pariter eum nullo spiritus esse dicere quis non timet. Et si non unam personam, unumque substantiam, habet enim: qui adhaeret Deo, unum spiritus est. Angelus ergo cum anima, Deus in anima: ille ut contubernalis inest, Deus in vita.

S. 13. Exulta satis, Et. Deteguntur hic Dei retributiones, quae sunt contra carum ordinem, retrogradientes sicut Sem & Iaphet.

Miseri cordiam Dei bonitatem infinitam? Merito David animam suam exultabat ut infinitas Deo caneret gratiarum laudes; non tam ob beneficia ab eo sibi praestita quam ob retributiones quibus illi subveniebat. Ita notat aliquoties D. August. haec verba psal. D. Ar. terij Benedic anima mea Domino & non oblitus es in p. 1. omnes retributiones eius. Numquam o anima mea de memoria tua exciderit Dei retributiones, spiritus & Ponderemus cum illo haec verba & laudem at. Int. 1. tendamus magno consolationis misericordiae Dei

Dei. *Secula tecum eadem ipsa paululum, obsecro, in specie delectabilem laudem misericordie, hoc est gratis Dei.* Non ait: *retributiones eius quod fig-
urabat beneficia quae absolute tibi concedit, &
tena licet digna gratitudine: sed retributiones,*
hoc est quae tibi in tuorum operam mercedem
retribuit. *Non ait, retributiones, sed retributiones o-*
mnium, qui tribuit bona pro malis. Quid illi tu tri-

buis, nisi contumelias, opprobria calumnias? Qui-
bus occurris illi nisi luxurijs, vanitatibus & pro-
ditionibus? Quid agis, nisi animae tuae coadun-
are potentias & velut ad concilium convocare
contra ipsum, vt illum sceleribus tuis exacerbet,
& quantum est ex parte tua vitam illi adimas,
denovo crucifigas imo tot crucibus assigas quot
sunt à te commissa peccata sic loquitur D. Paul.

*Et quas (ambo) tribuit tibi retributiones? Solem
tibi concedit qui de die te illuminet & lunam
Dei erga quae de nocte, terram quae tibi fructus accumu-
lat, aeternam qui te refrigeret, ignem qui te calefacit,
angelos suos qui te custodiant, inspiratione-
no suas, coelestesque voces, quibus tibi ad cor
loquuntur, suam tibi pacem offert & amicitiam,
quibus tibi benedictus, apothecam tibi aperit coc-*

*lestium torum medicinalium, intelligo Sacra-
mentis suppetentem te quaerit, iram tuam te pro-
uocantem longanimitas expectat: refragum susti-
net dum te Diabolo tradis in mancipium, sua te
domus alienis liberalitate: dum audax contra cae-
lum scelerum emittis sagittas, inde tibi suas de-
ponit misericordias. Noli obliuisci omnes retribu-
tiones eius.*

Noli timere Hierusalem: *exulta satis, iubilala,*
ecce quibus tuas compenlet nequitas retributioni-
bus. Tu istum mortis adiuticam, venit ille vitam
tibi largiturus: tu omni conaris istud in mundo
quoniam exterminare, quare ille inducere te suisque
rebus collocare palamque laboras illi vitam per-
tere, adit ipse suam tibi oblaturus aeternam.
Hic est illius spiritus, & quantum intelligo
quandam huius magnam nobis delectat & re-
loquit D. Bern. etenim nos praemonuit D. Iuan-
quod illam electis suis quandoque communi-

cat. *De spiritu suo de his verbis.* Indiguo sanctum
hunc virum opprobrio confudit consobrinus il-
lus nomine Robertus: etenim contempta eius
sacerdotate, ex qua non vulgares recipiebat fau-
res, abne quo pollet maiori sui libertate, non to-
lerandis laetissimum virum: conuictis laetatis
dissimulato, ingenuit vis sanctus eiusque plant
rituam, & quantum modicum dissimularet sper-
rans futurum quod iunens ille in te reuerfus
praenocet: verumtamen tandem eternis vitam

illius semper in peiora ruere & festino gradu
tendere ad damnationem; proponit illi literas
scribere: vt autem hoc ageret imperturbatus as-
sumpto secum notario fecit in campum, vbi
quam primum declare cepit epistolam tamque
scribere secretarius, ecce nubibus caelum obdu-
citur & imbrem minatur vehementissimum.
Conuoluit notarius chartam: nequaquam hoc
feceris, inquit D. Bern. non est quod pluiam ti-
meas ingruentem: etenim opus hoc à Deo pro-
uenit, & ille eventum tribuet illi felicissimum.

Nec vana praedictio cum enim pleno purgite
pluuia decideret, scripsit secretarius epistolam,
quem ne modicum quidè pluuia turbant. *Scrip-*
si ergo epistolam in medio imbre, sine imbre. Sic
igitur exordium habet epistola: longanimitatis
vique modo expectaui te patientia, fili mi Robe-
te, sed quandoquidem tu me reuerfus non con-
uenias, ego ad te conuersus accedo cum tu mihi
loquelam neges ego tibi meam prior offero **Con. D. Bern.**

*tra iuris ordinem: egor reuocare laesus sum qui me Epist. 1. ad
laesi, spiritus requirere contempserem, iniuriam Roberti,
passus iuratori satisfacere, rogare denique à quo
rogari debebam.* Contra deturam iuris regulam
tecum ipse procedam. Cum enim tu mihi terga
verteris & abieris, tu ille qui me conuenire de-
beueras ego tamen ille sum qui te aberrantem in-
quiro. Cum mihi tu iniuriam intuleris, & deli-
cti veniam rogare debeueras, ego à te illam sup-
plex postulo. Cum tu me despexeris, contemp-
tui habueris, & ignominia patrem affeceris, &
tui munus eslet mihi satisfacere, ego sum qui
te rogo, qui meam tibi offero cordis amicitiam,
qui mea tibi praesento beneficia.

Hoc repugnat omni iuris ordini atque hic est **IV.**
spiritus huius Domini pra clarissimus, ex quo il-
lum hauriunt eius electi, vt congruè dicere pos-
sit, *Contra iuris ordinem egor reuocare laesus sum applica-*
quae me laesi, &c. O amira cum tu cum grauer tur-
offenderis, teque decerem lachryma quibus eor-
ram postulates criminum indulgentiam, ipse est
qui te conuenit, qui rogat, qui supplicat vt illam
velis admittere: cum atrocissimum sceleribus
tuis & impudicitijs tu illi bellum indixeris, &
tuarum partium esset pro pace & reconciliatio-
ne deprecari, ipsi tibi eam offert suosque mittit
ministros supplices vt illam digneris admittere.

*Pro Christo legatione funguntur, tamquam Dei 1. Cor. 5.
exhortatione per nos obsecramus pro Christo, versu. 10.
edimini. Deo.* Cum tu ille his eius contemptor,
donorum illius ac gratiarum aspernator inpu-
dentissimus, ipse ipdem te allicet, pronocat &
inuitat vt accipere non pigeat: ipse cum Iob te-
statu,

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Job. 19. stat. *Cybam filius uiri mei.* Numquid tu ille
 17. qui Deum ab anima tua repellis & ejcis? Num-
 quid tu ille qui rogare veniam, qui regressum de-
 precati debueras? & numquid ille qui non inui-
 tatus adest qui repulsus postulat regressum *Con-
 tra iuris ordinem?*

42 Nefas est praeterire circumstantiam, qua ad-
 uertit Spiritus S. in 2do illo laudabili duorum
 filiosc Noe Sem & Iaphet: plantauit vineam.
 Noe, & inexpectus efficaciter fructus illius, bi-
 bit ex illa immoderate ut ebrius obdormierit:
 corruis igitur in terram prostratus; partibus vi-
 rilibus discooperitur, quas natura velari docuit.
 Patrem vidit iacentem Cham filius & digito
 notare, nasoque coepit suspendere, ad spectaculum
 & iocum fratres conuocans Sem & Iaphet: illi
 vero ut filij patrem reueriti, nedum illum non
 exhiberant, uentum insuper. *Pallium impo-
 suerunt humeris suis, & incidentes retrorsum, operuerunt
 uentem patris sui,* &c. Huic actioni SS. Patres
 inharent & iniquis perpendunt mysteria: mihi
 vero hoc praclarum censetur, quod uentem pa-
 tris sui operuerit incedens retrorsum contra uen-
 tura ordinem.

O Christe sanctissime, quanto tu studio ope-
 riri laborasti parentis tui. Adam nuditatem, ig-
 nominiam & opprobrium, quam nos nuditatem
 ut immorerij filij peccatis nostris & impu-
 dicit atque stultis deteximus actionibus. Et sine in
 humeros tuos nostrae pallium sumpisti humani-
 tatis, faciem tuam illa cooperiens, hoc unice la-
 borans ut ad salutem nostram retrorsum incede-
 res. Quod peruersus puniatur, & liberetur igno-
 cens ad passus hoc spectat directus & iuris ordi-
 nem: porro quod innocens laet & sanctus, pec-
 cator aut euadat immunis hoc est incede retro-
 sum, *contra iuris ordinem.* Quod moriatur De-
 gitus sanctissimi proditor & leditiosus. Dex autem
 viuas, via hoc est ambulare rectam: porro quod
 Dex iustissimus interficiatur, & a morte soluat
 traditor homicida: quis non dicat hoc esse in-
 cedere retrorsum: *contra iuris ordinem?* Quod debi-
 tor soluat creditore iustum est & iuxta iuris ordi-
 nem: uerum tamen quod soluat creditor & li-
 ber maneat debitor, gressus hic noto retrogra-
 dos: *contra iuris ordinem.* Quod offensore ueniam
 ab offenso postulet, via incedit hic directa: ceterum
 quod offensus inquirat offensorem, domi-
 que eius accedat ueniam deprecaturus, incedit hic
 retrorsum *contra iuris ordinem.* Hoc agit supre-
 mus ille & omnium Dominus? *Incedens retror-
 sum contra iuris ordinem:* cum enim offensusset
 est Hierusalem & vulgo notissimis cum prouo-

castet foederibus, qualia sunt in eius perniciem co-
 gere concilium, determinare, quandoquidem ope-
 ra illius diuina essent, ut moueretur exigeret au-
 tem rectissimus iuris ordo ut ueniret, Egredis, ful-
 minibus & Angelorum armatus exercitibus ut
 illam euerteres: cum ipsa potius illum quere-
 re, illi occurrere deberet, atque ab eo ueniam de-
 precat: ipse ad illam accedit, ipse portas eius in-
 greditur misericordis domique circumspicitur,
 offerens illa & alliciens, ipse uenit moriturus, ut
 ipsa uiuat, ipse captiuandus, ut illa in libertatem
 uendicetur. Diuinam laudem misericordiam: quam
 bellè suis praecipit Prophetis, ut illi acclama-
 ent & horrentur ut iubilet, ut exultet, ut per gratia
 tripudiet. *Diri & filia Sion, iubila seru Hierusa-
 lem: ecce Rex tuus uenit tibi mansuetus.* Et hoc
 ipsum uobis inuigilat, ut tibi hodie dicamus, O
 anima Christiana. Ecce qualis uenit, cum enim
 tu illum inuicis affeceris, & quantum in te est
 morte damnaueris, eo contra illum mortis cru-
 cisque fectus sententias, quod cum foederibus ir-
 rituali, cum tu uillens eum opprobrijs foelau-
 eris, impudens contra illum machinata res-
 tiones, iuris ordo requirere uidebatur ut ueniret
 animo conuocans, accubiori, spirans, minarum &
 sanguinis, ignis aeterni praefrens sententiam, il-
 lis te conuocans & crudelum manibus tra-
 dens tortorum excruciantium: *contra iuris ordi-
 nem,* ipse est qui tibi uenit, rogat, atque ad iun-
 gulas ostium, pacis suae & optandae imitat gra-
 tia, dona sua, diuitias suas, seuque offerre
 regnum, ac seipsum tibi consecrat: uenit ete-
 nim moriturus ut tu uiuas, passurus ut tu quies-
 cas, opprobria toleratus ut celesti tu honore
 semper exalteris. *Ecce Rex tuus uenit tibi man-
 suetus.*

43 Exulta iubila. *Timore ac tremore Pro-
 pheta ciuitatis percutiebant, ad quas mitte-
 bantur. Christus autem exultat, ipse Sa-
 muele magis pacificus.*

Z Acharias igitur spiritu prophético prae-
 uentus Christi tenentem uelut Hierusa-
 lem astra & pullo insidentem, praemonet
 & hortatur ad effugium plenamque gaudium. *Ex-
 ulta, iubila:* quo declarat directum esse ualde ad-
 uentum huius Domini ab eo quo Propheta ci-
 uitates ingrediebantur. Aduertit D. Hieron. fa-
 miliare fuisse ciuitatibus ut non parum turbas-
 set quocumque ad illas Propheta descenderet: *ad in-
 ter:* ut enim graua erant & inuata humani pec-

V.
 Miseri-
 cordia
 Dei con-
 tra iuris
 ordinem.

43

I. res quibus in se diuinam pronocant itam, sed mitebat Prophetas & m. n. i. r. o. s. supplicio- rum minis terribiles, vt illos reducerent ad me- liorem vitam fugerunt: nam vt ferorum & pue- rorum statum praeferebant (ita sentiente D. Paulo) erat illis metus maximè conueniens. *Propheta saluans populo peccatori trillia nuntia- uit. Et eximianu supplicia vt eos retraherent ad penitentiam.* Ita notamus quasi omnes Pro- phetas vbes ingredientes, ac clamantes, *Quasi- id est supplicium, paxna, pondus: q. d. Annu- tiaturus ad sum, Deum ciuitatem hanc ob non tolleranda eius crimina puniturum.* Eratque hoc ita commune vt quàm primum à longe videret Prophetam aduenientem, illico occurrerent illi de ciuitate quaesituri: Propheta, quale nobis annuntiatorem es supplicium, & quo terecula- mento percussurus?

Hoc Hieremia contigit: cum enim venien- te aspicerent, prodibant omnes dicebantque illi: ecce mali ominis campanam, ecce supplicij præ- conis. Modò quomò sunt quibus terribilis ades, terculamenta? Quamam nobis supplicia, quæ signa præfiguratis? Hoc indicabant illa interro- gatione quam ipse scribiti *quod est Onus Domini.* Similiter notatur id in propheta Ezechiele: vnde Deus cetero colloquens, quem missurus erat ciui- tati perdicatoe mali nunciij basili: quo populu percelleret peccatorem: ait illi: vade, curre pro- pheta me & indubie quàm primùm fama tuum in illam aduentum præuenerit, iamque approxima- ueris, turbabuntur omnes & non modicè com- mouebuntur, quorum nonnulli ad domus suæ confilientes ostium, vel in plateis hærentes, alij confectum te qualiter accedas in hæc omnes vbera prorumpent: Vero verius nobis non leuia imminere mala: quandoquidem veniat Prophe- ta: ecce supplicij præ nuntius, occurramus illi au- dienti qui nobis mali denuntiet, quæ que flagra- praemittit. *Filij populi tui loquuntur de te iuxta aures. Et in obsequio amorum suorum, Et dicitur v- nam ad alterum vtr ad proximum suum, Venite & audiamus, quis sit sermo egredientis à Domino.*

Turbat autè hoc eo modo (teste D. Hiero.) vt sunt Prophetæ semper ex parte Dei illis prænu- tiabant supplicia pestis, famis, captiuitatis, gra- uis que aduersitas: Deus autè infinita sua di- uina misericordia tempus illis diemque pro- lon- gabat: vt promptam atque ad- oculum nō aduer- titam minari executionē, Prophetas exhibila- bant: quomò eos vt mendaces arguebant: nonnulli reprehendebant eos; quod populum velut pueros caperebant, dicendo: caue tibi à spæcto, caue tibi

à Diabolo. Ita euenit Isaiæ, prout D. Hier. expli- cat: dum enim urbem ingrederetur, exclamabat, *Isa & in Attendite: quod enim vobis Deus mandauit, ad- sum vobis iterum mandaturus: de die in diem Hierem, vos expectans fatigatur, & iam à ex nunc breui eius percipietis supplicium. Mandata, remanda. ex- Ipsi. 28. pella, respicita, modicum ibi modicum ibi: quàm 13.* primùm illi venientem aduertebant, illudebant ei hæc eadem eius verba repetendo, cumque proxi- mè adesset ciuitati, conclamabant: ecce aduenit faustus aibus, etenim sua nos familiari fatigabit melodia, hoc erit eius thema concionis: *Mandata remanda, expella respicita:* Adeo vt quotiescum- que vates quispiam accedebat, vberumque ingre- diebatur, semper in illa motus aliquis & nō par- ua oriebatur turbatio: sicut dum Ionas Niniuen ingreditur: etenim hæc eius vox erat perperna & indelessa. *Ad huc quadragesima dies, Et Niniui sub- iudicetur.* Eratque hoc ita in more positum, vt quo tempore Propheta in vbera morabatur, nul- lus ei lætitiæ dies affligeret.

III. Ingreditur Amos Propheta ciuitatem Bethel ubi curia erat Regis, & terculamentis ex Dei nomine propositis tantus omnes n. eror oppres- rogatur: sic vt Amasias accesserit vir in aula Regis prima- rius & familiaris, illique dixerit: Propheta hoc nepopulu vnicè te deprecor, ex vbera decede, & nos in pace diuinitas secura, tuque tua in terra Iuda perfrue- res: constat etenim omnibus, quo tēpore hic fue- ris nullus nobis alacris ouerit dies, nec Regi, nec nobilibus. *Qui videri gaudeo fuge in terrâ Iuda. Amos. 7. Et comede iei panem suu. Et prophetabis ibi, &c. 12.* quid hoc? Si igitur Propheta aduenit qui tan- tum erat Dei minister, & eius versus ciuitatem aliquam accessus, tantam excitabat alterationē, tantum timorem propter minas Dei nomine prolatas, sic vt omnis ab illa exularet hilaritas & gaudij, atque in eos omnes nubes irrueret obi- cura tristitiæ, & timoris nimbus, qualem Eze- chiel vidit super Hierusalem, & fulmina, iacula, grandinem, & lapides eubrantem: quanto ma- gis nunc timeret Hierusalem, cum ipse qui ve- niat Deus sit, de quo credi poterat, quod suppli- cius pæcisque veniret obarmatus, cum ipse of- fensam tulisset & passus esset iniuriam ab illa excitator ciuitate singularem, præsertim in hac occasio ad loci- de; cum postquam Prophetas illius occidisset, tiam miniltos indignè traxisset: insuper & nunc plenum contra illum conuocauerat conciliū, at- que constanti decreto mortis in eum sententiam protulerat: Quid boni talis sperare poterat im- podentia? Quid Deus tali rependeret offensæ, quoue supplicio tã effrontē puniret seditionem?

IV. Timere poterat Hierusa- lem, sed sententiam nonnulli ab illa excitator ciuitate singularem, præsertim in hac occasio ad loci- de; cum postquam Prophetas illius occidisset, tiam miniltos indignè traxisset: insuper & nunc plenum contra illum conuocauerat conciliū, at- que constanti decreto mortis in eum sententiam protulerat: Quid boni talis sperare poterat im- podentia? Quid Deus tali rependeret offensæ, quoue supplicio tã effrontē puniret seditionem?

certe multa timere poterat sibi inferenda supplicia.

Nunc ergo huius Domini perpende misericordiam; ait Propheta: cum enim hoc statu res agerentur, nunc dum venit & accedit Hierusalem Lanienam Prophetarum ubi & ipsi horrendis tormentis de medio tollerent cruci que affigerent, non illi inquit tristitia prænunties supplicia, non minis exterritas, sed eam exerta, & vocibus hilaritatis prouoca. illique dicit: *Exulta satis filia Hierusalem. iubila filia Sion*, tantoque gaudio cor eum exibat, ut etiam corpore saltus edas hilaritatis: etenim Dominus hic non venit illam supplicij iudex perditurus sed misericordijs libera- luer ditaturus: non venit alicui vitam ablaturus crudelis, sed suam pro omnibus daturus misericors! non præterit captiuare liberos, sed captiuos seruosque redimere: non ea mente venit ut factilegos euerat Sacerdotes in eius necem conspiratores, ut eos in ipsis altaribus super sacrificia iugilet, ut paulo ante Pilatus quibuldam fecerat Galileis, ut per hoc urbem Romani imperij tyrannidi subiectam coëcceret: sed scipsum in sacrificium oblaturus, ut illos à Diabolica eriperet tyrannide. *Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierusalem, ecce Rex tuus venit tibi.*

Lac. 11.

V.

Samuel populo mittitur sed pacificus.

1. Reg. 16.

2.

Diuinam plane historiam nobis narrat Spiritus S. L. x. Reg. Vocat Dominus magnum illum Prophetam Samuel illique mandat, ut in ciuitatem pergat Bethleem, quò populo suo beneficiũ conferret amplissimum, illi in Regem assignans Dauid. Cui Propheta: heu Domine mi: verè quàm primum ad portas appulerim ciuitatis omnium corda timore concident: nam vt ante diximus, aduentus Prophete erat ipsi fatalis, malique omnium augurium: & scelerum suorum poenitentiam prænuuntium. Eo tendens inquit Deus illis que timorem adimes in manu tua vitulum tollens quem offeres mihi solenne sacrificium: si quando cognoueris commotos illos ex conspectu tuo, omnem mali tolles per hoc fornicium, senos reddes & pacatos: *Vitulum de armento tolles in manu tua, & dices: ad immolandum Domino veni* Proficitur Propheta, & appropinquans ciuitati statim percipitur: & ecce seniores omnes & ciues turbantur & grauiter commouentur si- bi mutuo collocuti: Propheta venit, atque indubiè malum aliquod annuntiaturus. Obuiam illi procedunt omnes primarij & in dignitate constituti pallente facie & corpore tremulo, voce- que interrupta, percunctantur quid hoc sanctissime Propheta, an pacem nobis vel minas lites- que annuntias? *Admirati sunt seniores ciuitatis*

occurrentes ei, dixerunt: quia pacificusne est ingressus tuus: Corda vestra conquiescant, ait Vates, exultate & iubilate omnes, ecce qualis adueniam: hoc etenim vos omni timore soluet, animum præbebit exultationis: cum me pacificum videatis aduenientem vt testatur hic vitulus, quem pro vobis Deo sum oblaturus. Et ait Pacificus: ad immolandum Domino veni. Hoc vobis incumbit, vt soluto omni timore gaudeatis, & vos præparetis vt mihi hoc in sacrificio comites ad- hæratis, vt vobis sit vilitati. *Sanctissimi, & venite mecum vt immolem.*

Hoc idem est quod hodie celebramus tanto dignius quanto Christus Prophetam superat Samuelem, & sacrificium ipsius Dei, vituli sacrificium antecedit. Præuidit hunc Dominum Vates Zacharias tendentem versus Hierusalem asina & pullo insidentem: indicat ipse ciuitatem non parum turbandam ex eius aduentu, & ab illo quærentem: *Pacificusne est ingressus tuus*: Domine mi num pacem nobis nuntias anim bellat Numquid forte venisti temerarios illos puniturus adus tumultuarie huius ciuitatis contra vitam tuam intentatos? An timendum forte nobis ab animo tuo grauius irritato, qui tam horrendam plectas conspirationem, quam exoristi sunt tuam contemptum habentes personam tuam reijcientes doctrinam, te lapidibus impetentes, blasphemum arguentes, concilia conuocantes, vt tibi caput auferretur vitamque communi calculo decernentes, tibi inquam quem integre populi conseruationi consent esse pernitiosum? An te- 4. Reg. 19. cum adducis Angelos, qui populum exterminet 33, non minus sceleratum, quàm illum quem vicius Angelus tuus de exercitu Regis Sennacherib contra Regem Ezechiam conspirantem sub vna nocte interemit ad centum octoginta quinque milia? Noli timere Hierusalem, sic Propheta: exulta satis iubila filia Sion: non enim hic belligerus est ingressus, sed pacificus, à quo si quæras: *Pacificusne est ingressus tuus?* Tibi respondit: *pacificus*: hoc autem tibi persuadebit, si qualis veniat attendis: non militum copijs conflipatus, non equo insidens ferocientem, non hastarijs, non sagitarijs circumcinctus, sed iumento vinctus humili animali & pullo asinae, sic ab omni controuersia alieno, vt nullus adhuc in eo federit, pauperes habet comites & discipulos ita pacis amicos, vt eorum testatur exercitium, quod nunquam eos arma docuit, nec manum alijs applicare nouerit, quàm laceris retibus vilique nauicula: adest pro te sacrificiũ omnium supremũ oblaturus diuinæ suæ personæ, carne amictæ, & purissimæ humanitatis. Hoc

45 VI. Talis est Christus aduenit.

111. Necesse est...

111. Necesse est...

111. Necesse est...

Hoc tuum est & Hierusalem, ad hoc te moco. Sanctissimus & venis mecum, ut immolam, te dignè prepara vt hoc tibi proficiat sacrificiũ, sitque tibi in redemptionem, sanctificationem, salutem & vitam, nedum temporalem sed sempiternam. Ecce ð anima qualis procedat, totus sacrificios illud Hieremias proclamans: Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. Quam conueniens esset ð Christiani, vt vos sanctificaretis quatenus illum in hoc diu inissimo sacrificio committamini: vt vos in die Parasceves prepararetis pacifici, quatenus in vobis sanguis ille omnipotens dignior operetur, cordaque vestra à culparum veltrarum maculis expurget, nouam vobis in Dei seruitio vitam imperpetuum, fiat illud vt spina capitis illius vestri deprimant superbiam, & illi clari manus illius perforantes, vestras ad daram pauperibus elemosynam aperiant, illa, inquam, vulnera quæ diuissima illa flagra effecerunt in carne eius purissima, tuam refrænent, ne tam velociter, vt soles, delicias tuas sekeris sensualis. Huic vos iungite processioni comites: ecce ad vos clamant, vos hortatur: Sanctissimum & venis mecum, ut immolam. Vos illi coniungite, & nos ipsos cum illo pariter in sacrificium Deo consecrate, consilium hoc Apostoli perficite: Obseruato vos, fratres, per misericordiam Dei, vt existatis corpora vestra, hostiam viuam, &c. Dei misericordiam perpendite, qui corpus suum pro vobis obtulit holocaustum, corpus vestrum in sacrificium offerre, eius desideria refrænanando, voluptates iugulando, ac vos ipsos in veræ penitentia: cruce suspendentes.

§. 15. Ecce. Prima ratio hilaritatis est, illud Ecce: quia iam oculis tuis presentem habes desideratum ab exordio mundi.

46. Ecce hic tuus, &c. Non fat erat Prophetæ dicere & hortari Hierusalem, vt propter huius Domini aduentum præ gaudio subfret: sed eius profert rationes: Ecce Rex tuus venis tibi mansuetus: sedens super asinam, & pulum suum subingulis, & ipse pauper. Quod libet verbum plurimas continet veri gaudij rationes: sed tres expendamus eminentiores, & quas ante signationis. Primæ ob personam eius qui venit, scilicet Rex tuus. Secunda: ex fine in quem venis, nimirum in tui salutem, venis tibi. Tertia: ob modum quo venit: etenim a secl. & conspicitur: Hieron. Bap. de la Nua. Tom. II.

Mansuetus & pauper, sedens super asinam, &c. Primò: iobila & exulta ob personam quæ venit: est etenim Rex tuus, Ecce Rex tuus. Docet 25 ar. 4. D. Thom. a ex doctrina D. August. 6 imo etiam b Lib. 14. Aristotelis: fundamentum gaudij esse desiderij de Civit. complementum: tunc etenim exultare scis, quando quod optabas, assequeris, & quod fuerit ante c. 1. Ethic. desiderium ardentius, eò gaudium dum illud obtines est cumulatius. Credamus in hoc Salomoni. Desiderium si compleatur, delectat animam. Et Fron. 13. paulo ante. Spes quæ differtur, affligit animam. 19. Lignum viæ a desiderium veniens. Nihil erat in paratulo delectabilius nec maioris momenti ad vitæ conseruationem, quàm arbor illa vitæ, quam in eo Deus collocant: nam deficiens & languens viribus ex eius fructu nouas sibi comparabat fieri barque robustior. Tale est, eius iudicio desiderium quando compleatur. Quale gaudium, vitæ tanque contulit Iacob dum eius ardentissima complentur desideria, quibus Rachel sibi vxoræ, eiusque frui consortio peroptabat: singula momenta quætordecim annorum videbantur labores, in vita qua nulla in mundo molestior nempe pastoralis. Est, ex sententia D. August. sitis animæ: nam sicut illa corporis efficit vt cum pustu potus recipiatur, tantoque hic est delectabilior, quanto fuit illa aridior: sic desiderare te quidquam hoc ipsum est quod te delectat iam obtentum, & tanto copiosius, quanto feruentius ante desideraueras.

Hinc oritur iuxta eiusdem sententiam vt dū quis te studet exhilarare, & exciãre vt magni facias donum quod postulas, desiderium illius ingerit tibi, non quod nolit tibi hoc concedere sed vt quanto hoc ardentius desideraueris, tanto ex illo gaudium capias vberius quando hoc tibi concesserit. Desiderium ardentissimum, viuacissimum ac supremum SS. Patriarcharum & Patrum huius populi Hierusalem, hoc erat, vt Deū viderent in hoc mundo hominem incarnatum. Illum angeli præstolabantur, sicut ille cui vita deficit vitam desiderat, iustus anxijs doloribus oppressus salutem, cæcus visum, captiuus redemptionem, damnatus ad mortem culpæ remissionem, pauper carceribus constructus, debilitique grauis summam capitalem quæ satisfaciat & solutus euadat libertati restitutus. Quid plurimè huius vnico encta sua litabant desideria: quia boni alicuius desiderium, defectus alicuius spectat reparationem. Illi defectibus se plenos & repletos lugbant, cum homo damnatus esset ad mortem, nedum temporalem sed æternam, cælis extorris, Diabolo subditus, inimicus Dei, dolori-

11. Christus ab omnibus desideratus.

G. bms

bus plagiisque mortalibus infirmis: sciebat autem quod veniente Domino illo in mundum ab his omnibus eriperetur incolomes: etenim in illo bonum omne comprehenditur. Ita Deus **Ex. 33. 19.** Moysi declaraverat illum appellans: *Omne bonum.* Si namque desiderium fit alicuius boni, atque in hoc Domino omnia continentur bona, omnia in illo desideria conquireunt. Idcirco vocatur à **Gen. 49. 26.** Iacob: *Desiderium calium eternorum*, quod desiderium primorum parentum, antiquorum & antecessorum Patriarcharum. Congruè vocat illum desiderium: quia quibuscumque flagrabant illi desiderijs, in illo cuncta terminabantur.

Populus ille plurimis annis ditam & immitè pertulerat in Babylonia servitutem: quando verò diuina favente misericordia ab illa se liberos gaudet, & in patriam solum Iudæi redeunt, ceperunt in Hierusalem reedificare templum: illi autem qui antiquum viderant templum a deo magnificentum tantoque splendore augustum in lacrimas effundebantur: quia hoc novum credebant infinitis modis non posse veteri comparari. Prophetam Deus Aggeum vocat illicque ait. Vade prædica Populo huic, eumque ad mentis exita delectationem: vnde hæc Domine mihi

Agg. 2. 7. *Hæc dicit Dominus Deus exercituum. Adhuc vnum medicum, & ego commovebo caelum & terram, & movo & aridam, & movebo omnes gentes, & veniet desolatus, cunctis gentibus & implebo domum illam gloria. Quis huius prophetiæ nobis explicet mysteria?*

Primò commotionem declarat factã in mundo: nam spectans hic tempus natiuitatis Christi.

Luc. 1. 7. *Hic propter edictum Cæsaris Augusti, quo præcipiente totus mundus describebatur, teste D. Luca Secundo: Regum notatur aduentus præviã stellã, & turbatio Herodis ac totius Hierusalim quam narrat D. Matth. Evangelista: hoc etenim*

Matth. 1. 1. *est: Commotio caeli & terrarum. Tertio declarat præsentationem Saluatoris, cum enim Christus adhuc puer esset, in templo fuit presentatus, quo maiorem illud obinuit honorem ac dignitatem, quam illa fuit unquam quã Salomon illud honoravit: hæc etenim omnia SS. Patres fassus explicant.*

Ps. 47. *Nos nomen tantum expendamus illi datum: Desideratum cunctis gentibus. Hic pedem figit D. Aug. nodumque invenit difficilem: quia iuxta philosophiã instituta desiderij nascitur ex cognitione, nec potest quidquam desiderari quod non cognoscitur. Gentiles nullam habuerunt de Christo notitiam, nec illum expectant: quo-*

modo ergo illum desiderare poterunt? Ad hunc tione diti nodi declarationem quædam profert D. Aug. ar. caturus: gamenta. Nonnulli dicunt Deum loqui de desideratis gentibus, qui in tei veritate notitiam habuerunt cunctis mysterij & aduentus Christi in quem credide. gentibus, runt, quidam implicite, alij explicite, uel difficile creditu: quia conuersari sunt cum Prophetis, Sacerdotibus, & Doctoribus populi Dei, nam multi tales fuerunt & saluti sancti: circa quem subtiliter discurret Theologorum maximus D. Th. 2. 2. 9. 2. e. quandam referens historiam quæ contigit tempore Constantini Imperatoris eiusque sanctissimæ matris Helenæ: inuentum fuisse sepulchrum cuiusdam gentilis incogniti, cuius corpore effuso inuenta fuit super illud lamina hæc verba continens. *Christus nascitur de virgine, & ego credo in eum. O sol, temporibus Constantini & Helenæ iterum me videlicet.*

Verumtamen hæc propria mihi videtur ratio, Christum vocari desideratum cunctis gentibus: quia ille erat qui daturus erat complementum plenamque cunctis satisfactionem desiderij, quibus flagrant & flagrare poterunt omnes homines, in hoc sensu: quod quidquid optant, omnes, erat aliquid bonum, aliqui viã optant, alij salutem, hi scientiam, illi tranquillitatem, illi diuitias, nonnulli immortalitatem: & sicut Christus est omne bonum, potuit ille solus hæc omnia compleere desideria, quando quidem per illum obtinenda erat vera vita & æterna, salus secunda, infinitæ diuitiæ, gloriosa immortalitas & perfecta beatitudo, quia si quidquid possunt homines optare, bonum est, in hoc Domino totum illud quod bonum est comprehenditur: *Omne bonum.* Et sicut huius claritatem habuerunt sancti Patriarchæ notitiam, etiam ipsi ardentioribus flagrabant desiderijs: huius Messia Domini, cum illis vivebant, & illis accessi moriebantur. Hoc est quod eleganter exposuit D. Paul. scribens ad Hebræos: postquam enim amplissimum retulerat catalogum veterum suorum parentum, qualiter vitam hanc hie speque futuri de Iesu Christo transegerant, quã ardentioribus expectabant anhelis desiderijs, concludit dicens hæc eorum morte non fuisse extincta, quinimo in ea flagrasse ardentius. *Iuxta fidem defunctorum sunt omnes ipsi, non acceptis representationibus, sed à longe eius aspicientes, & saluantes. Iuxta super fidem Iesu Christi humanis saluauerunt, nec potuit sunt gaudio illo optime fortis, quã Christum in mundo natum intuerentur: vnde cum more erunt accendebantur in eis desideria multo vehementius, erantque à longe Dominum hunc venturum*

Hebr. 11.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

50.

51.

52.

53.

54.

55.

Salutantes, oculis fidei illum aspicientes, & felicissimæ sortis illius æmuli eorum, qui tandem illum in mundo essent visuri.

IV. Speclat et opinor Apostolus id quod nobis S. Pagina refert de Patriarchis illis sanctissimis, id præsentem quod disponebant, faciebant & dicebant in extrema motus hora. Patriarcha Jacob ad vitam vitæ lineam cum pervenisset, filios suos conuocat paternam illis imperiturus benedictionem, cumque iam his intentus occuparetur procellatus iam vitam sibi terminari, ad Deum conuertitur in hæc verba: *Salutare tuum*

Gen. 48. *expetabo Domine. Quid ais sanctissime senex? Ha tibi iudicium ex multis annis languescit? Fateris imo procellatus te mori, & ais: Salutare tuum expetabo Domine? Vtique, quamuis enim mortem mihi certam imminere, interior tamē Christi fidei mixtus: ipse etenim est qui venturus est in finem mundi, & eo loco ubi fuero in limbo, vivis & tantis flagrabo desiderijs, donec illum rideo, eumque possidero. Sed aliud nobis panditur mysterium altius. Morabatur sanctissimus Patriarcha in Ægypto in quam descenderat, et præsentia & prospera filij sui Ioseph fortunā inueniret. Cumque iam in lecto iaceret viribus debilitatus, & capulo proximus mortemque sibi velut præsentem cernebat: Ioseph hūm suum ad se vocat atque: Adello fili mi, *Pone manum tuā sub femore meo. &c.* Hæc iurandi formam didicit hic Patriarcha ab avo suo magno illa Patriarcha Abraham: cum enim à seruo suo procuratore domus solenne susciperet iuramentum ad negotium aliquod magno momenti peragendum, vocavit eum dixitque ei: *Pone manum tuam sub femore meo, ut adirem te per Dominum Deum cæli & terræ.**

Interrogat hic D. August. quoniam hæc Patriarcha sanctissime iurandi formula? Numquid fecerat quæ ara est consecrata, vel altare aut in templum ægypsum? An forte semper eorum Deus est cæli & terræ ut dicendo, quod adires eum per Deum Dominum cæli & terræ ipse ex precepto tuo super femur tuum solenne præstet iuramentum? Non errabat hic Patriarcha sanctissimus, ex iudicio D. Augustini. sed Patrem se monstrabat credentium, & summæ fidei viuum: cum enim illi Deus promississet ex semine & generatione sua Christum Iesum nasciturum (cuius figura erat semur) quasi per ipsum Christum à seruo voluit suscipere iuramentum, agnoscendo illum esse verum Deum, cæli terræque Dominum. Non errabat beatus Abraham (loquitur D. Aug.) qui propheticis spiritum repleti non-

erat de semine suo Christum cæli & terræ Dominum D. August. nasciturum. Idem dicunt D. Ambr. & D. Gregor. Ter. 76. ad cum autem Patriarcha Jacob eadem gauderet & tempore ipse promissione superque illam fidem suam ad. Tom. 10. ventus filij Dei fundaret, qui ex semine suo nasciturus erat, eandem seruat formam à Ioseph filio suo solenne suscepturus iuramentum; quæ illi imperaretur mihi per Iesum Christum. Ecce quid voluit ab eo iuramento confirmari? Id quod ipse desiderabat: scilicet ut mortuum in terra illa Ægypti non in ea fineret sepeliri, sed inde cadauer suum transferret sepeliendum in terram, quæ Dominus illis promiserat, in qua sepulchri iacebant parentes illius, Isaac pater & avus Abraham. *Pone manum sub femore meo. & facies mihi misericordiam. & veritatem, ut non sepelias me in Ægypto, & auferas me de terra hæc. postquam in sepulchro patrum meorum.* Hoc illi Ioseph promittit & iuramento confirmat omnia se perfectè completurum. Illico ait S. eloquium adoravit Jacob Deum conuersus ad lectuli caput. *Quomodo adoravit Israel Dominum, conuersus ad lectuli caput*

Latet in his verbis præclara mysteria, notatque D. Aug. probatam hæc esse lectionem Septuaginta. *Adoravit fastigium virgæ eius* de quo nos redditi certiores D. Paul. et eum fidem huius Patriarchæ Jacob extollens, idem refert in hæc verba: *adoravit fastigium virgæ eius.* Hoc autem ita contigit, ut quam primum illi Ioseph præstitit iuramentum per Iesum Christum, promittens à se Patris cadauer transferendum in terram promissionis: cum Ioseph videret terræ Ægypti prorex virgam vestiret, illum optimus senex apprehendit, & adoravit fastigium virgæ eius. Quæ illæ sunt actiones? Qualiter pater ætare confectus fastigium adoravit virgæ quam filius deferrebat: omnia hæc diuini scætant mysterijs: nam in his omnibus viva fides præclarissimi illius Patriarchæ operabatur: unde illi D. Paul. adscribit quidquid fecit, imò hoc non modò iudicis docere voluit Spiritus S. illum in his actionibus distentem vocans Israel: *Adoravit Israel Dominum*, quod nomen illi Deus in persona Angeli imposuit, quando se illi manifestauit: dixit enim Jacob: *Vidi Deum facie ad faciem.* Unde nonnulli intelligunt quòd Israel significet. *Videns Deum:* quamuis enim toto vitæ suæ decursu, apertus haberit oculos animæ, viua fide Christum contemplatus de progenie sua nasciturum: multo tamen non illos habuit clariore, quò corporalis illi visus caligabat: unde mysticas illas peregit actiones.

48
lib. 99. in Gen. 2. 162.
Hebra. 11. 21.

VI.
Quid de notet fastigium virgæ.

Gen. 31. 30.

In 6. 11. Epist. ad Heb. 11. Virga regnum significat. Lorin in c. 6. Sapi. 12. Pineda in c. 9. Job 48. 7. Ezech. 37. 16. Et erit in unione in manu tua.

Ut Deus ostenderet cui tribui supremum populi regimen esset conferendum & potestas, duo decim inquit virgas, de singulis tribubus unam in tabernaculo collocari: quia virga supremam denotat potestatem. unde dum a Deo Moyses mittitur in Aegyptum divina polleat potestate, quae illum ipso Rege Pharaone creabat superiorem & velut Regem suum. Constat in Deu Pharaonis. Testatur S. eloquium. *Reversus est Moyses in Aegyptum portans virgam Dei in manu sua.* Et quoniam illud sit valde commune, tamen amplius fuit SS. Patriarchis & Prophetis & in S. Scriptura frequentius per virgam indicari Christum Regem, eius regnum, caelestem & aeternam potestatem: Quinimo & ille petrus Propheta Balaam diuino instinctus quoad hoc revelatione, quia Deus illum certa quadam occasione voluit illuminare, ipsum in figura virgae declaravit, quod toti mundo esset imperaturus, omnemque inimicos sibi subiugaturus: ut notantur D. Hieron. a. D. Ambr. b. D. Cyprian. e. & D. Maximus d. *Oritur stella ex Jacob. & conserget virga de Israel. & percussit duces Moab, &c. Et erit omnis idumen possessio eius.* Ipsum igitur, ait Doctor Angelicus voluit iacob adorare, cum adoraret pariem superiorem virgae Ioseph filij sui. *Consideravit potestatem Christi, & adoravit de Ser. 3. de Christi significatione per virgam illam.* Verpen de flagrantia Christi videndi desideria Regem superemum in hoc mundo: nam cum illa non posset in hac vita gaudere esse completa, hac iam hinc accipiente tanto demonstrat ardentiora, agitque id quod ait Apollolus: *A longe eas aspiciens & saluans:* sicut in mari nauigans, si propatiam suam transeat, quae maeris tempestas no-

suit ad terram appellere, nauisq; vento iactatur contrario, saltem a longe illam inuictet & salutar; sicut etiam postmodum fecit Moyses, dum enim ingressus illi negatur in terram promissionis, ascendit in montem altiore, illamque inde intuitus iam capularis saluat, illique congratulatur & applaudit. Liquidò patet hic ardentissima desideria quibus hic Patriarcha sanctissimus videndi Christum in hoc mundo vehementius exardescibat.

§. 16. Ecce. Antiquorum omnia desideria in Christo terminabantur, illudque testati sunt ipsa dispositione sepulturae suae; & nunc cuncta complentur.

Hae eadem desideria sanctissimus declarat Patriarcha, filium suum Ioseph solemni obligans iuramento, ne corpus suum in terra pateretur Aegypti sepeliri, sed continuo transferret illud in terram promissionis sephendim, in qua sepulchri erant patris sui Isaac & avus Abraham SS. Patriarchae admirantur praecognitionem tam solemni iuramento confirmatam. In quo Curia differret una terra ad aliam? Quis maiorem quietem eob corpus illius in via quam in alia consequeretur? terra Quod amplius solamen animae eius prestitit, ex Chanana eo quod cadaver in via potius quam in altera voluit regione quiesceret: Plures profertur SS. Doctores sepelire rationes, & proposito nostro conuenit ea quae signat D. Augu. quod praenouerant SS. illi Patriarchae, quorum posteritas Deus terram illam addiderat, quod cum ex illis Christus esset in mundo nasciturus, nasciturus erat, victurus, ambulaturus, & terram illam calcaturus, imo in illa moriturus, tam singulariter, ut ab ipsa sepultura quam elegit Abraham suam ab ipso nomine sumptus locus ille desinere est Abrahamus in qua omnes voluerunt sepeliri, ad usque Caluarie locum ubi Christus fuit crucifixus; parum interfuerit spatium. Iraque per hoc ostendere voluit viuum videndi Christum in hoc mundo desiderium: nam hoc sibi praenoscens impossibile obstantem iam mortem, praecipit ut saltem corpus suum in illa terra sepeliretur, in qua Christus seipsum manifestaret, eumque visuri sunt qui in illa viuent: & saltem corporum suorum cineres in illa regione quiescerent quam Dominus pedibus suis erat calcaturus. Tanta mirare desideria.

Iulius ex eodem argumento declarat idem D. August. quare in eadem occasione, qua Iacob spiritum

49

spicium suum redditurus, cum Ioseph filio suo colloctus, & nonnulla referens illi maximè cõsolatoria, illi dixerit: fili mi, perfectum habe illudque noueris: *Quando uenibam de Mesopotamia, mortua est Rachel mater tua in itinere, &c. & sepeluit eam iuxta uiam Ephrata qua appellatur Betsalem.* Ad quid hoc illi dixit? An ignorabat hoc Ioseph? Quid referebat illi huius rei gratie memoriam? Multum quidem per omne modum, tam ad suam ipsius quam filij consolatione Tenerrimè diligebat Iacob Rachel, cuius peperem gerebat memoriam, cumque uxoris illi occurreret memoria, seipsum hac consideratione demulcebat, quòd hoc illi præclarũ conculisset beneficium illam circa uiam Bethleem sepeliendo præclaris illis Christum nasciturum: iudicabat autem nihil in eius potuisse gratiam præstare præclarior, quàm eo illam loco sepeliri, ubi tam beata foret, ut transire posset & calcare Christus natus in mundo terram corpori eius propinquam, suisque planis sepulchri ipsius locum contingere: idcirco etiam demulcere uoluit hac memoria Ioseph illi gratissimã, qua cadaueris matris suæ nollet felicitatem. *Cum Iacob dixit ad Ioseph sepulchrum matris suæ, nisi forte ad rem priuatis commemorare, ibi sepulchrum matrem Ioseph, ubi Christus fuerat nasciturus:* Ea quoque de causa ipse Ioseph patrum suorum insilens uoluptatis, approximante mortis ultima hora, conuocans fratres suos expresso ab ipsis iuramento uoluit, ut ossa sua in terra Ægypti non iacerent, sed ab ipsis in terram transferrentur promissionis. *Cum adiuuasset eos, &c. Asportate ossa mea Ægyptum.*

Admiratur D. Chrysof. & ait: quid hoc homini tamã claris sapientiã quantã Ioseph, quid magis reperit in una quàm in altera regione? An ignorabat Deum ubi libet esse, totamque terram esse Dei, seque eam tam propinquã in una atque in altera conuiescere? *Nesciebat quia Dominus est terra, & plenus desiderij?* Certũ est, nihil horũ uisũ huic latere doctissimũ. *Non hoc ignorabat, qui in terra uisũ ait Philosophus.* Quamã igitur huius facti ratio? Non est res tã parui momenti quantũ quidem Apostolus Paulus eã expendit, & ratione assignauerit, dicendo: eum iam sibi mortẽ cernebat imminere, & possibile non esset ut in uita sua oculis corporalibus in hoc mundo cernebat Dei filium, illum fidei considerans oculis, illaque doctus, eum in regione illa nasciturũ, uisũ, & moriturũ, uoluit expressè cadauer suum ibi sepeliri ut eum iam illi non posset uisus esse uicium, saltem in terra illa iaceret, in

qua cingens illius ac funus tam beata possent forte frui, ut illis proximè transfret Dominus & ambularet. Habes hic illud D. Pauli. *A longe aspicientes promissiones, & eas saluantes:* itaque omnes illi actus insignes nihil aliud præferiebant, quàm uia quãdam eorum desideria, orexiim, & protestationem, ut si cum illis uixerat anhelus, illa mors non extingueret, imo potius illis ardens occumberet.

Hinc nata colligimus tenerissima illa Tobie uerba in instante morte prolata. Translatus fuerat captiuus ex præcepto Regis Salmanassar in Ninium, pluribus annis hic uixit extorris euentibus ualde mysteriosis illi occurrentibus. Adest ultima uita: hora, ad quam se disponens altare erigit beneficium sibi à Deo concessum, atque ut Propheta diuina luce collustratus, illa cepit proloqui quæ Deus populo suo erat concessurus, illum ex hac seruitute in libertate afferens atque terræ Hierusalem restituens: similiter huius uerbis prænotens felicitatem, quam in illa Deus factus homo manifestaret, quæ & ipsi ciues oculis suis aspicerent: ardentiore flagrans desiderio, sanctam quandam & cupidã inuidiã demonstrans, qua illos æmulabatur, huius ciuitatis incipit extollere beatitudinẽ, & postquam illi mille optasset benedictiones faultaque declamasset, sic ait: *Beatus ero, si fuerint reliqua seminis mei ad uisũ.* Tob. 13. *dam claritatẽ Hierusalẽ.* O quam beata foret illa mea fors, & quam singularis illa felicitas, si tam quando mihi licitum nõ est in te morari, o beatissima ciuitas, quãdo portas tuas Messias ingredietur, saltem ibidem vnus esset de filiis meis uel posterus, hoc mihi summæ adscribere felicitati: *Beatus ero, quia beatitudo illatus est, id quo omnia implentur desideria, & omnia beatorũ desideria eo diriguntur ut uideant filium Dei in mundo incarnatum.* *Beatus ero, si fuerint reliqua seminis mei, &c.* Sicut desideria dilata cor offigunt & per linguam expressa replent aera uocibus, talia fuerunt SS. Patrum desideria: etenim ex illis tristes illæ, dolorosæ & anxie manabant petitiones quibus perpetuò sidera fatigabant. *Ueni Domine Ihu, &c. 1. & noli tardare. Emitte agrum Domine, &c. Ostende nobis faciem tuam.*

Quam eleganter expressit uates Isaias, hæc desideria illis uerbis. *Uiam dirumpens calos, & Perueni descendens, Uiam, o Domine potentissimæ tuæ trissimum placeret misericordie ut diruptis oculis ad nos Isaias deualuator descenderet! Quid ais o Propheta sanctissime? An ignoras mundum hunc totum ab ordinato motu & celorum pendere sustententia,*

IV.
Tobias
filijs suis
hanc op-
tar uide-
dicem.

Tob. 13.
20.

V.
qui

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui si deficeret tota hęc vastissima machina
conueteret, sicut illa horologij, si molam aut ro-
tas confringas principales, de quarum motu
totus eius pendet concertus? Nihil hoc te per-
terreat: erant etenim talia eius desideria, ut dis-
cere intenderit: Domine modo illud videam, ut
bene impensum iudicabo, si cœli dirumpatur,
& quidquid in terra uiuit deleatur: quantumli-
bet cuius hominum terra cœlique continent, huic
non potest comparari. Euidenter ostendit Agrippa
mater Neōuis quib. desiderio & cupiditate
flagraret videndi filium suum in Cæsarem ex-
altatum: dum eum illi auteps quidam magus
predicauerit: quod si hoc videre desideraret, a-
ctum sibi esset de vitæ: etenim ad regnum elatus
filius matrem ilico trucidauerit: respondit illa, *De-
sidiu. dum reges.* Perpende Hanc desiderium:
vitium cœli & terra dirumpatur, modo tu
mundo uenias redemptor.

VI. Aliquoties sublitu in eo quod uirat Spiritus
Etiam S. Ac Balaam. Erant hic incantator, præstigia-
tor & necromanticus: etenim diabolo conse-
deratus stupenda quælibet efficiebat ut sentiant
Balaam hanc op- *Origeues, D. Aug. & D. Basil.* illum Rex Balac
rat felici- *quoccat, quatenus præstigijs suis Dei populū per-*
tatem. *deret, animosē ad terram promissionis proficis-*
vide Trans. s. Num. 173 centem: Illud igitur patratuſ cum ea uenire
Dæmonis atraxi sua consecrasset, iam sacrifi-
cis occupatus, ecce à Deo illuminatur in intel-
lectu suo ad Dei gloriam populique magnifi-
centiam; illiq; manifestat Deus populum illum
esse sibi populum electū, de quo natusurus erat
in mundo Messias, nec non egregia & cœlestia ab
eo patranda: hoc autem decreuit Deus ut in
auribus ipsius Regis Balac, atque in totius po-
puli infidelis consensu hanc ostenderet ipse Pro-
phetiam. *Orietur stella ex Jacob, & consurgit vir-*
gula de Israel, &c. Absortus, autem in considera-
tione Messie eius excellentie & magnitudinis
ac præclarissimorum operum, quæ patratet, sum-
mam incipit declarare felicitatem, sortemq;que
optimam corū, qui uisuri illum essent in mun-
do, & trahens imo de pectore suspiria, uociferat-
ur. *Hec quis uisurus est?* legit Variabulus, *quis*
uisit, quando ista faciet Deus? O millies beatorum
te prædico qui hoc uisurus es. O quis ille feli-
cissimus, qui uiuat in mundo, quanto Deus hoc
beneficio cumulabit illum ineffabili? Si tantis
homo diabolicis desiderijs exardesceret, solo
lucis radio à Deo collustratus circa personam
Messie, quò non studio flagrarent electi Dei que
familiares, qui tantò clariori de Christo Redēp-
tore nostro notitig præstabant, eiusq; amore li-
queſcebant.

Si igitur desideriorum complementum ad-
ferat lætitiarum, & omnium suprema, ardentia, ac
vehementia fuerunt illi, quibus summopere
concupiscebant videre posse intrantem Hiera-
salem filium Dei in carne nostra mortalem. *Exulta-
te age Hierusalem, exulta satis subila.* respudis,
due choræas festiuitatis: ecce completa sunt an-
tiguorum Partum tuorum desideria: oculos tu-
os in Dominum hunc conice, tuis hunc oculis
confidera uenientem, in quem omnia prædeceſ-
ſorum tuorum desideria vota que collimabant.
Quam congruè modò dici potest Hierusalem
cuiusque ciuibus, quod ipse Dominus discipulis
suis ante dixerat. *beati oculi qui uident que non*
uident. *Dico enim uobis quia multi Propheta &*
Reges, uoluerunt uideri que uos uidistis. *Et non*
uiderunt. Quid Abraham pro tali conspectu lar-
giretur? cui quia illud ab his mille annis ante
uiderat in umbra & figura atreitis, sublitu præ-
gaudio lacus quous. *Exultauit ut uideret lion-*
nam: uidit & gaudij est. David totum suum
regnum & magnitudinem prodigere in huius
uisionis conſpectationem; Mille uitas, si tantis
habereot profunderent illas & carere Propheta-
tæ; non tamen illam obtinuerunt. Tibi autem
immo uis Hierusalem nullo tuo præce teute
merito, tibi uenit obuiam rursus se sicut illico
conſpectibus. *Ecce exulta satis, &c.*

Hunc ego soleo discursum expendere, quò
declarem quæ preparatione recipere uobis in-
cumbat sanctissimum Sacramentum: cuius be-
niam ad hoc se preparandi bene dixerit. *Exulta-
te subila, ecce Rex tuus uenit tibi.* Quam dignè
gloriam & gaudium celebrates, quo Hierusalem
landie exultauit hoc triumphanti Christi sedem-
ptoris in illam introitu, si sicut illa se ad hunc
recipiendum præparauit humili uestiam anima-
li asina & pulle; te quoque ad eius susceptionem
debitè præparates, ad te sub speciebus Sacra-
mentalibus introitum? O quam prudens foret
illa preparatio, si desideria considerates, qui-
bus inceni celeberrimi illi Patriarchæ, Prophe-
tæ notissimi, & Reges illustissimi oprarunt vi-
dere tantum hunc in mundo Redemptorem?
Quam conueniens esset ut illis te desiderijs ac-
cedentes, quibus tanta illum orei & cupiditate
expeclabant, firma fide credentes, omne tuum in
eo bonum comprehendi? Ad holidem hic cadit
quod Dominus populo suo promisit. Grauitè
laris affligebantur, dolore turbati ex nimia ad-
uentus Messie dilatione: quocirca continuè
& abundantes fuebant illis ex oculis lacrymarum.
Citas Dominus Hanc ait que illi: uade & po-
pulo

VII. Completa sunt desideria tua.
Luc. 10.
Iam 96
VIII. Hic nodus est preparatio ad Eucharistiam.

Num. 24. 23

pulo meo noua conſolationis nuntia, eique lo-
 quere quod omnia eorum ſim completurus de-
 ſideria, conuiuium illis inſtituere opiparum.
 Facit Dominus exercituum omnibus populis in
 morte hoc conuiuium pinguium, conuiuium vin-
 dactum, conuiuium mediatorum, vindictis deſer-
 uatis. Et precipitabit mortem in ſempiternum,
 Et auferet lacrymam a facie, &c. Domine, deſi-
 derium quo flagrant, non potum nō cibum ſpe-
 ctat, ſed conſpectum Dei hominis viſibilis huma-
 nitate noſtra cooperit: quod ſi hoc non illi con-
 ceſſerit, manet eorum deſiderium inexpectum.
 Illud igitur eſt quod illis ſum largiturus, nam
 huic allidentes menſe eum ſuis aſpicient oculis,
 itaque verē ſibi præſentem habebunt, vt illum
 indice digito demouſtrent. Et dicit in illa di-
 uina Domineſter illis, expetamus eum & ſaluabit
 nos.

Quinimo ea de cauſa promitto, inquit Deus,
 me in hoc conuiuium plenam omnium deſiderijs
 durarum ſatisfactionem: etenim ſi ad conſpectum
 Dei in terra tantopere anhelent, hic videbunt
 cum oculis ſuis, & ſignabunt dicentes: Ecce Deus
 noſter ipſe quia cibus illis propoſitus, erit ipſe
 Deus factus homo: nam licet ſub vmbra acci-
 dentium panis & vini cooperitus, erunt tamen,
 verē ipſe in perſona, verum eius corpus, verus
 eius ſanguis; & quale conuiuium! Prin-
 cipaliter omnibus populis. Pauperi & iuſti-
 ſſimo & omnium amabiliſſimo. Secundo: Conui-
 uium hoc ſignificum ſit corporis Chriſti, cum a-
 nima ſua, tota diuina natura repleto omnibus
 que diuiniſſis attributis, puriſſima eius carne com-
 prehenſus: deinde ſanguinem ſuum propinabit
 pro omnium. Vindictis deſeruitis. Hinc per
 hanc vitam mors in æternum elinabitur. Qui
 manducauit me vniuerſi propter me. Hic omnia ſa-
 tuant vota: cum hic quodcumque potelt op-
 tant. Concludatur hic lacrymæ ex diuina præſen-
 tia deſiderio. Quando illum recepturus es,
 audi quod tibi dicat: Exulta ſatis, iubilat, ecce Rex
 tuus venit tibi.

ſ. 17. Rex tuus. Exulta Regem tuum cor-
 nens naturalem ſe manifeſtantiem, ve-
 lut germani de quo Hieremias & lapis quem
 voluit Nabuchodonofor.

52. A Vget propheta ex prædiſto argumento
 cauſam lætitiæ dicendo: Læte rex tuus:
 que pariter celebres multæ compleuit
 prophetiæ. Aſtentiore deſiderio flagrauit popu-

lus ille habendi. Regem ita ſibi proprium, vt
 ex eodem eſſet ſtemmate progenitus. Primo Iudæi
 direxerunt eos Iudices à Deo conſtituti, donec ſummo
 in diebus Samuelis Prophetæ hoc ſuum expo-
 ſere Reſuerunt deſiderium, ſolentem illi ex parte po-
 geres opem
 puli mittentes legationem, in qua mentem
 bant.
 ſuam hanc eſſe declarabant, habere regem ſibi
 proprium ex eadem progenie, ſequè hoc ita
 pollulare. Conſerte nobis regem, vt iudices nos
 ſicut & vniuerſa habent nationes. Grauiſſimè
 hoc accepit Samuel, atque de eo Deum conſul-
 ſit: Cui ille: congratulor illis, ſatisfaciamus
 eorum petitioni, & dicito illis: mihi perplace-
 re conſtituere illis regem ex eadem eorum fa-
 milia, qui illos gubernet. Deceuit illis tunc
 temporis in Regem Saulem eiusque ſucceſſo-
 rem Dauid, vnde per proprios deinde reges di-
 recta eſt illa Reſpublica, cum autem populū
 peccata grauius intreſcerent, & quotidiane
 Deum irritarent tumultibus: eos pariter debi-
 tis puniuit ſupplicijs, præſertim mittens con-
 tra eos reges peregrinos, qui diuerſis vicibus
 urbem ceperunt populūque captiuū in va-
 rias partes abduxerunt: quo factum eſt vt in-
 tam, abiectum vilemque ſtatum decideret ho-
 nor & maietas Regum ipſorum nauatium vt
 iam delecta omnino & proſtrata cenſeretur;
 cum variis ſe regibus, diuerſique Tyrannis
 ſubiectos ingemiterent. Vnde ineffabilis erat
 illa populū triftitia, idque duabus ratio-
 nibus.

Prima: quia iam priuatos ſe debebant Re-
 ge ſuo naturali & exteris ſubiectos eſſe natio. Hinc co-
 nibus: ſecunda: quod ſi illæ ſanctæ fuiſſent cum arti-
 nobiles & illuſtres, malum fuiſſet magis roſe-
 ſtitia, dū-
 rabile: porro barbara erant ſimiles & ido-
 ſolatæ, ſine Deo, ſine lege, ſine pietate, habent
 ſine clementia, ſine miſericordia, ſeruentes
 diabolis, quos vt Deos ſuos colebant & adora-
 bant: cum autem diabolus inimicitias exerce-
 ret & lites ſauiffimas contra populū Dei,
 Reges illos acriter inſtigabat, vt populū dū-
 riuſ exciperent, aſſigerent, omnemque ſi-
 fieri poſſet, exterminarent: non minori ſtudio
 quàm olim fecerat dum adhuc in Agypto iugo
 premeretur Pharaonis: illum etenim exci-
 tauit vt Dei populū deleteret, quod reſpā ten-
 tavit, dum omnes illius mâculos mandauit,
 Nyli ſuctibus abſorberi, ita ſimiliter fecit
 poſtmodum cum Rege Aſſuero miniſterio per
 ſili Aman: edictum enim euulgauit quo cuncti
 Iudæi vno pariter die uocarentur. Ex illa ra-
 tionis duriſſimis illos traſtabant tormentis;
 erat.

1. Reg. 9. 11.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

1. Reg. 10. 1.

catenis onerabant, tantaque premebant seruitute miseris, vt nec otium illis daretur conquerendi fortēque suam insultam deplorandi.

III. Deplorandum hunc statum illis aperuit, quando Prophetam illis misit Ezechiel non vulgari stratagemate: nam decernens vt vxor illi e viuis raperetur quam vt pupillam oculi sui charam habebat, praecepit illi vt in forum prodeat & omnino a lacrymis planctusque ablineat. Si quando facti huius ab illo rationem inquireret, responderet; vt sim vobis in portentum eius, quod vobis accidet infortunium: nam euerſa ciuitate vestra, dicitis & dicitis, depradatis opibus, sanctuario temploque profanato, vestra denique adempta libertate, non erit qui vobis compatiatur, tristēque doleat sortem: sed nec vobis lacrymas permittent, non querelas commune reſpiciet. *Facietis sicut fecit, &c.* His casibus miserisque sortibus redundant S. litterae, sed potissimum vaticinia Ieremiae, sicut in Prophetis suis, ita & in lamentationibus hae de causa tan- tope contristabantur multaque fundebant lacrymas, prout sanctissimi illi iuvenes ostendunt in Babylonia captiui: cum enim ex mandato sacrilegi Regis Nabuchodonosor in fortissimam esse inieci, conuersi ad Deum has illi preces planctusque offerebant. *Dominus imminuti sumus plusquam omnes gentes sumusque homines in uniuersa terra hodie, propter peccata nostra: & non est in tempore hoc princeps, & dux, & propheta, neque holocaustum, neque sacrificium neque oblatio neque incensum, &c.* Hae tantarum caesa lacrymarum, infelices se appellabant se funditus delictos arbitari. Verumtamen adfuit Deus Pater misericordiarum & totius consolationis, promittens illis perfectam itatus sui reparati- onem, Regem à se inaugurandum qui supremus esset, & ita ex eorum stemmate progenitus, vt in illo & per ipsum regnum Davidis restitue- retur, tantis & adeo cogitis illustre prerogatiuis, quantis praeulet spirituale corporali, & aeternam temporali, & diuinum humano, & caeleste denique temporali. Quod si lors eorum eo vi- que mala delederet vt iam nedum Regem non viderent sibi connaturalem sed externos parerentur subditi reges, & hos quidem impios, iniu- stos, inhumanos, idololatras sentinas peccato- rum: ex Dei munere gauderent Rege proprio sibi naturali, sancto, iusto, iustitiae fauore, qui grauidimas illorum tolleret moleſtias, cunctis subueniret necessitatibus, per quem captiuitas solueretur, veraque tribueretur libertas, bonis denique omnibus ditarentur felicissimi.

Exat. 14. 24.

Hom. 3. 37.

Celebrem lego vatis Ieremiae Propheciam egregie mysterium hoc exponents. Ingenuit populus Monarchiam suam eo vique delapsam, vt regibus subiretetur alienigenis sic vt iam bar- barae illae nationes miserum illorum statum in- tuentes mutuo colloquerentur: extirpatus iam est ille populus & deletus, quem Deus Israel si- alem & bi in peculium elegerat, spes ei omnis abiecit sanctum. est: quandoquidem depositi sunt de solo Rege, & Sacerdotes profanati qui erant velut capita plebis, nec vllam iam habet formam modum- que proficiendi, status ille reipublicae. Ad se ci- cat Dominus Hieremiam aitque illi: audiisti Hier. 13. quid isti dicant? *Dua cognationes quasi elegerat 24. Dominus abiecit a suis & populum meum disperserunt, eo quod non sit vltra gens coram mi.* Duo capita Deus elegerat vt regum hoc fuis stabili- ter firmiterque conseruaret, familiam scilicet David in Reges, & Aaronis in Sacerdotes, ille iam delatae sunt: nec enim videmus Reges de stirpe David, nec Sacerdotes de tribu Aaron, qui in mundo magni sunt: iam licet illos dele- tos arbitrari, firmiterque credere, quod eorum Respublica atque successio vltra non sit caput suum elata. Hoc est: *vt non sit gens coram eis.* Propheta mi, non audis illos? vade igitur ad illos & dic. *Hae dicit Dominus si pultum meum inter dies & noctem & legi calo & terra non posui, equidem & semen Iacob & David seruis meis pro- uentum.* Quomodo fiet istud? ecce dies veniunt dicit Dominus, & suscitabo verbum bonum, & Germisore faciam David germen iustitiae, &c. renouat & confirmat promissum quod ante per eundem Prophetam iurauerat: nam idcirco quantum conicio in principio capitis dicitur. *Factum est verbum Domini ad Hieremiam secun- do, & decem capitulis ante habetur. Ecce dies veniunt dicit Dominus & suscitabo David ger- men iustum & regnabit Rex & sapiens erit, & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda & Israel habitabit confidenter, & hoc est nomen quod vocabunt eum Dominus iustus noster.* Consolamini Consolamini popule meus: quamuis enim te loqueas ita delectum & prolatum, vt omnium opinione nulla sit tibi spes reliqua, qua ratione caput erigas, iamque videaris omnino consumptus: quia successio tibi defieit regum naturalium: scito nihilomi- nus, quod quanto magis nunc sine illa depressa contemderis regnumque tuum humile despici- tur atque subiectus regibus alienigenis crudelibus & tyrannis irideris, qui grauiori te premitat seruitutis iugo & inuon tectat libertate, sus- citabo

33
Deus illi
Regem
promit-
tur, natu-
ralem &
sanctum.
Hier. 13.
24
Hier. 13.
24
Hier. 13.
24

citabo David quem iam omnino sepultum xstimant & corruptum faciamque vt de genere illius semen pullulet eritque Rex & in populo meo regni habenas moderabitur, talisque futurus est vt eius virtute saluetur Iuda & Hierusalem, nec non tanta fulgebit potestate, tantaque radiabit sanctitate, vt hoc nomine dignus ille censetur. *Dominus iustus noster.*

Duo te male habent: vnum, quod Rege careas qui tibi sit proprius. Aliud, quod illi quibus seruus subiceris, impij sint, iniusti, & Tyranni scilicet: His duo habebis opposita: nam Dominus erit tuus, & sanctus, imo fons omnis sanctitatis, vnde & te sic nominabitur: *Dominus iustus noster.* Plura continent hęc verba mysteria, na quam literas, præsertim nomen quo Christus, vocandus annunciat: *germen* quod in Hierozo idem est quo Dominus illem declarat Zacharias, dum illi prædixit: *ecce vir, Oriens nomen eius*, in cuius declaratione præclara multa SS. Patres profertunt (& æstior quidam modis demum particularem edidit de illo tra tractum) tantummodo verbum hoc expoundedus *suspensio*: quod communiter promittebat Deus per Prophetas Regem hunc quod proprie dicitur sumpti Metaphora ab eo quod arbori contingit in horto, magna, ramis extensa, foliis viridi, fructibus grauidis, porro multiplici verberere fortique impetu ita desiccatur, vt nihil iam eius restat maneat, non ramos, non folium, non truncus super terram: quando vero iam omnino videtur consumpta, de radice, quæ non videbatur, gemma pullulat for mosum, in quo arboris pulchritudo rearscit, quæ deleta videbatur: hinc optime dicitur *suspensum germen.*

Vel etiam sumitur metaphora à mortuo resuscitato? Quale fuit illud mirabile prodigium quod omnipotens Christi manus operata est in Lazaro? erat hic stemmate nobilissimus, inter ceteros cõuocis suos oculis omnium grauidus quos ad se suspensas rapiebat & mirabundos. Infirmus est & mortuus, totaque eius natura, nobilitas & elegancia consumpta iacuit in sepulcro. Quando vero minor iam spes effulgebat, quod iam in mundo posset comparere r. diuibus, illum resuscitat Christus, sic cõtra spem omnium etiam propriarum sortorum, vt hætenus non visum fuerit mundo tale spectaculum. Arbor illa regni Davidis illustissima, iam quasi sub terra latebat abscondita, splendor illius virotique perierat, eteum sepulchro & quasi mortuus iacebat populus, Romanorum vinctus subactus, quasi in angusto

sepulchro manibus pedibusque ligatis, etenim illi Cæares Romani omnem abstulerant potestatem. Consolamini popule meus, ait Dominus, in hac quippe tempestate suscitabo germen, per quod regni David eiusque familie gloria, detorque reparabitur. Germinabit ille, futurus Rex tuus adeo potens vt Saluatorus sit Israel eritque Dominum eius adeo illustre, vt cognominetur. *Dominus iustus noster.* Cum igitur tam singularis significationis sit verbum illud *suspensio*, vitur illo Spiritus S. in illis locis quibus expressus Christi vult declarate mysteria.

Ita patet in omnibus pene Prophetis, nominatum autem in Daniele, in illa celebri occasione statui illius prodigiosa & nominatissime quam vidit Chaldeorum Monarcha Nabuchodonosor: vt enim notat Theodoretus, manifeste voluit Deus regni Saluatoris eminentiam non solum Iudeis, quibus per Prophetas suos loquebatur, sed etiam gentilibus præclari quibusdam visionibus ad maiorem horum mysteriorum confirmationem. *Et apud gentes huiusmodi prænuntiationes reseruantur*, ita inquit etiam impijs illis principijs eorum: infudit notitiam Balaam gentili dæmonibus confecturatio, quæ de causa à Regibus suis sunt operetur: nam dum incantationibus suis detinebatur, quibus Dei populum perderet & malediceret coram ipsis altaribus quæ crexerat, atque in quibus diabolo sacrificabat, lucem suam Deus interposuit, quæ tacite eum illuminauit, & profundissima de regno Christi, eius potentia, magnitudine, & victorijs plura prædiceret verbis illis omnium ore celeberrimis. *Orietur stella ex Jacob & confusio erit virga de Israel & præcurret Duces Moab & erit iudicia possessio eius* In quorum declaratione SS. PP. multa declarant Sacramenta eodem modo lucem infudit Sybillis singulari illius reuelant cognitione mysteria Redemptoris: ita vt prædixerint perfectè conceptionem eius, natiuitatem, miracula, vitam, mortem, & resurrectionem vt eo modo ea gentilibus redirent credibilia, & apertius conuaderet Iudeorum infidelitatem.

Ostendit igitur Deus maxime illi Monarchæ hæc Sacramenta in somnis representans stupèdam illam statuem quæ perierat cedit in cordis angustias non inuincas. Hinc erat caput aureum, pedes & brachia argentea, venter æneus, torrea ferrea, pedes partim luteæ, partim ferreæ. Intuitus eius magnitudinem hæret attonitus,

54 VI

In præclaris huiusmodi mysterijs, huiusmodi prænuntiationes reseruantur, ita inquit etiam impijs illis principijs eorum: infudit notitiam Balaam gentili dæmonibus confecturatio, quæ de causa à Regibus suis sunt operetur: nam dum incantationibus suis detinebatur, quibus Dei populum perderet & malediceret coram ipsis altaribus quæ crexerat, atque in quibus diabolo sacrificabat, lucem suam Deus interposuit, quæ tacite eum illuminauit, & profundissima de regno Christi, eius potentia, magnitudine, & victorijs plura prædiceret verbis illis omnium ore celeberrimis. *Orietur stella ex Jacob & confusio erit virga de Israel & præcurret Duces Moab & erit iudicia possessio eius* In quorum declaratione SS. PP. multa declarant Sacramenta eodem modo lucem infudit Sybillis singulari illius reuelant cognitione mysteria Redemptoris: ita vt prædixerint perfectè conceptionem eius, natiuitatem, miracula, vitam, mortem, & resurrectionem vt eo modo ea gentilibus redirent credibilia, & apertius conuaderet Iudeorum infidelitatem.

Labat. ca. lxxvii. Quod si profecti verbum fuisse.

Hæren. Regi. de la Nica, Tom. IV.

VIII. Arboris Nabuchodonosor mylteria Dan. 2.

tonitus, & ecce de monte lapis absconditur sine manibus, cecidit in statuum, suoque impetu illam in puluere redigit arenæ maris similem: cepit hic conuulsus sic accrescere augmentis, vt mons eualeat terramque impleuerit vniuersam. Rex obstupescit, multiq[ue] interiectis, exponit Daniel illi visionem. Noueris ð Rex potentissime, quod digitus Dei est hic, tuis placere volens desideria scire, desiderasti Monarchia regniq[ue] successum & quid futurum post hæc. Hoc tibi Dominus in hac statua declarat: etenim refert omnia regna quæ vidit videbitq[ue] mundus. Caput aureum tu es, caput es etenim huius Monarchiæ Chaldaicæ: Hæc finem accipit succedetq[ue] Medorum ac Persarum imperium, quod brachius & pectore figuratur. Post hoc sequetur Græcorum imperiû per ventrem ex are designatum. Vltimum omnium erit Romanorum potestas & Dominium per ferrum præfiguratum: ipsum enim est quod omnia domat: hæc quippe Monarchia suo totum subiciet victor mundum imperio. Quod autem vidisti de lapide qui subito & inspectio de monte recessus euerit & destraxit totam hanc machinam splendorem eius, robur, & diuitias, emineatissimum continet mysterium: nempe, quando Romanorum imperium potentia & virtutibus florebat nominatissimum: suscitabit Deus Regem cuius regnum non sit temporale sed æternum, quod omnia regna & impedia superat is sibique subiciet. *In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cæli regnum quod in æternum non dissipabitur, commensuratum autem & consumens vniuersa regna, & ipsum stabit in æternum.*

Dan. 2. 44

IX. Christi regnum æternum est.

Notemus autem verbum. *Suscitabit Deus cæli regnum*, &c. quod conuenit illi Ieremia: *suscitabo David germen iustum*. Eo tempore & tempellate, quæ regnum David videbitur desinere & potestas populi Iudaici constata, quando tota terra Romanum agnosceret imperium, insperat ð prodibit lapis Petra. Christus de monte recessus vmbroso Maria Virgine sine manibus, & manifestabitur, eiusque regnum incipiet, nec non omnia imperia, Domitia, & terræ Monarchiæ sibi subiugabit. Sæternam hanc felicissimam hodie civitati Hierusalem impleram ostendit Zacharias. *Iubilia filia Sion*: exulta filia Hierusalem plaudere manibus, vrbis benedicta: votis etenim tuis Deus annuit & Regem tibi proprium atque ex stirpe tua natum mittit. Ecce desideratum, inextinguibile cor tuum velo laqueabat absconditum, iam desideria tua

impleri posse desperabas, sed ecce Rex tuus. Et satis aperte liquet hoc à Propheta intentum: cum illud sit quod populus hoc tempore intellexit: etenim luce Spiritus S. diuini collustratus, vt ante diximus, Dominum recepit eterne lætitiæ signis, Regem illum acclamando, in quo refuscitabatur & cleuabatur solium Dauid, non temporale, hoc quippe erat minoris momenti, sed spirituale & æternum impleturq[ue] illud Angeli ad purissimam Virginem: *Dabit ei Dominus Deus sedem David Patris eius*. Vnde vt causas lætissimi gaudij sui panderent, acclamabant. *Benedictus qui venit in nomine Domini regnum Patris nostri David. Hosanna in excelsis.*

sp. 18. Rex tuus. Hic Rex tuus est, ne desiores admittas, de quibus Esther ait, quod esse non habeant, & Isaac vocat pilosus.

Hoc tu, ð Christiane, flagrare deberes desiderio vt in hoc regno anima tua regnaret proprius ac legitimus Rex, nempe Deus, ipse namque creauit illam, esse dedit illi & in signum Domini sui statuit in ea arma sua propria, ita verò, vt ipsam suam illi imaginem inscriberet & similitudinem. Hoc inter alia deplorabat vates Ieremias, populum nempe Dei electum subiectum esse scutris viliq[ue] plebeculæ. *Serui domini sui nosiri*. Seruos appellat ex mente D. Hieronymi Gentiles, Chaldaos & Babylonios: quia præterquam quod terrigeni essent, cespites & abiecti serui erant & mancipia dæmoniorum, quæ vt Dominos suos Deos que habebant & adorabant. O sortem deplorandum ð vrbis Hierusalem, vrbis sancta, sponsa Dei electa ab ipso sibi in Habitaculum, thronumque celsitudinis: vbi templum suum fixerat, legem suam, sacrificia sua, suos Sacerdotes & ministratos quod in tantam deciderit miseria calamitatem vt tales pateretur Reges & Dominos, qui mancipia erant seruique dæmoniorum. Quanta miseria [exclamat D. Hieron.] populi eminentissimi, nobilissimi, tot Dei domus cumulat, quem ipse sibi primogenitum inscribat: *Primogenitus meus Israel*, qui Filius patribus natus tot illustribus & amicis Dei, vt ad tantam descendat vilitatem quod seruos hæc & eorum mancipium, qui Satanae habebantur mancipia *Serui domini sui nostri*. Quod si hæc tanta fuerit calamitas digna lacrymis, nec taceri digna ab iis, qui hanc considerabant, & obortis lacrymis experimebant *serui domini sui nostri*.

55

Regni Iudaici calamitas deploranda.

Eus 4. 21.

in tau.

in tantam decidisse Rempubicam: nostram vi-
sibilem vt Regibus subiacetur abiectis, diaboli
maiepsit ac proinde crudelibus, Tyrannis &
clacis iniquitatum: quanta foret illa, si ipsi doc-
tores illi Reges imperarent & illi Domini
Dominarentur?

Hec lamentabile regnum videre Dei ciuita-
tem, in qua suspensa operabatur prodigia, & ra-
lia que mundum obitus faciebant, terra que
principes sapiebant in admirationem: lam sa-
clan satana ciuitatem, quodque ipse in ea re-
gnat perfectam illius ruinam cogitans & per-
ditionem. Hoc est, & Christi, quod in te li-
ceat deplorare. Numquid anima tua ciuitas est?

11. Sed na-
gi plo-
sita au-
ma per-
dicio, in
qua reg-
nat dia-
bolus.
1. Cor. 2.
17.

Dei propitius omnipotentis illius edificata ma-
gnitudo: nunquid in illa templum glorie sibi
construxit? *Templum Dei sanctum est quod estis*
vni. Nunquid non illam gratia sua reddidit il-
lulitem, qua diuinum illi esse communicauit?
nuncquid non illam dicitur gratis & donis ipsis
stellis cunctisque superioribus? serine potest, ve
pro Rege deamone admiseris? quis in te regnat,
ante crudelissime, nisi auaritia, quae viscera tua
conformet & flammam accendat cupiditatis opum
ardentissimas? hae te regit, te gubernat & cordi
tuo imperat potentissima. *Quis tuus Rex est im-
pudicissime ganeo, nisi carnis tuae deliciae: etenim
illa possident animam tuam omnesque eius po-
tentias, vt non cogites nisi de Amasia, nec dili-
geas nisi quod inhonestis tuis quadrat appetiti-
bus, nec te mouent nisi vt brutum animal tuae
feritas voluptati?* Quis Dominum cordis tui
obscure dignitatum ar delio, nisi fastuosa super-
bia, hae etenim te mouet, excitat ordinat, seu
vniu coordinat omnes tuas actiones & castrum
principale possidet: minimum intellectum vt nec
sua mediteris, nec de aliis discurras nisi de di-
gnitatibus ac honorum augmento, iudicium tuum
exaltantes & cor affligens desideris, studiisque
semper iniquitum. *Quis in te nisi satanas impe-
rat, qui velut Rex & Dominus tuus, cui te per
peccata tua tradidit seruum, possidet imo per-
ditam premis animam tuam, eius obedientem
mandatis, atque in omnibus seruientem volun-
tati? quo properas nisi ad ruinam tuam domum,
quod ipse te propellit? Quid optas nisi quod in-
tuam vergit damnationem quam ille procurat
ardentius? quod tendis nisi in infernum & in x-
ternas praecipit tartari flammis, quod te ducit ille
felicitatis, O miserum prodigum qui terga
vertens diuini sui uobilitate Patris, cum quo re-
ruit alimentis, opibus & honore fruebatur, pro-
fectus suisque passionibus securus indomitae, se*

seruum tradidit & in Dominum accepit eum &
quo tam male exceptus est, vt illum Porcarium
effecerit, & fame enecauerit: ita vt nec illi per-
mitteretur conuiuere porcis qui porcos custo-
diebat, nec siliquas ad saturitatem comedere, prout
suo loco diximus: O Regem omnium pauperum
& infelicissimum! quid obsecro, dabis illi
qui se tibi subiecerit seruumque mancipatit
quid huic tradidisti prodigo?

Expendit D. Cyprianus non tolerabile men-
dacium a diabolo Christo propositum in mon-
te, dum ab eo efflagitat, vt procidens adoret
eum tamquam Regem suum & Dominum: ostendit
aut illi omnia mundi regna & gloriam eo-
rum, atque: en quantus sum ego Rex? omnia re-
gna hae mea sunt, illique trado qui me vt Do-
minum suum Regemque coluerit: *Hae omnia ostendit
mea sunt? Cui uolueris do illa: hae omnia tibi in pro-
dabo, si cadens adoraueris me.* Vah mendace pro-
ditorem, exprobat D. Cyprianus: quoniam obse-
cro regna possides quae tibi sunt propria: nihil nisi
intolerandam superbiam, rabidam ambitionem,
odium crudele & malitiam possides infernalit
quid creaturarum insauitissime possides, nisi do-
lores & cruciatus? quid tecum ducis nisi vora-
cissimas flammis? hae dare potes illi, quicumque
te Regem adorauerit, nimirum pauperitatem, per-
nas, angustias, morbos, cordis tabem, viscerum-
que tormenta. Et hae ea sunt quae miser hic
Rex tradit animabus, a quibus vt talis habetur
in honore. *Quid dedit Sauli nisi cruciatus ad-
cocharis, vt illis oppressus desperauerit? Quid
Iob, quando potellari suae corpus eius accepit,
nisi lepram verminumque colluuiem? Quid illi
daret, si eodem modo voluntati suae tradita fuis-
set illius anima? Quid tibi dat impudice nisi
timores, poenae, anxietates, salutesque iac-
tutam, dies malos noctesque nequiores? Quid
tibi tribuit honoris audissime, nisi vt cor tuum
vanis impleat discursibus, quibus miserè uita tua
dilenditur & ventorum turribus occupatur
imaginatio, quibus tandem evanesces, & omnia
tecum in puncto temporis pariter evanescant?
Quid tibi concessit auti sitientissime? nisi uana
& inuicilia desideria & animae tuae perniciofa
vt dixit Apostolus. O calamitatem deploran-
dam!*

Nemo non admittatur uerba illa vt sanctissi-
ma ita sapientissimae Reginae Esther, in qua-
dam oratione, qua Deo obtulit in praegnant il-
la tristici occasione, qua perfidus Aman agebat esse non
cum Rege Assuero, vt totum Dei populum habet,
quem subiectum sibi habebat, nec hinc tolleret

H a vniuer.

Lib de le-
unio &
umas.
Christi.
III.
Diabolus
mendax
ostendit
pro-
mittedo.
Mate: 4.

56
VI
Diabolus

vniretali, velles exiit illa Regales, mundum deponit muliebrem & cilicium induit, caput cinere conspergit & aureos polluit capillos, atque hanc inter alia Deo proponit in oratione supplex. *Ne tradis Domine sceptrum tuum hu qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram.* Domine mi ne per miseris populum rideri ab his qui non sunt, nostrasque ab illis subsannari calamitates. Quid agis Regina sapientissima? qua ratione regnare possunt qui esse non habent, & quam sunt illi qui cum non sint regnando rideant, subsannent & de illis ludum faciant quibus imperant? D. Basilus duas adfert expositiones. Prima est: quod intelligantur gentiles idololatras qui diabolum vt Deum venerant; de illis dicitur quod esse non habeant: cum enim Deus auctor sit & omnis essentia principium, quique omnem complectitur essentiam, qui verum Deum non habet, dici potest, quod esse non habeat & hoc ex Apollolo nos docente confirmat. *Apostolus in spiritu Dei loquens non existentes appellat gentes: quia cognitione Dei priuati sunt cum dicat: Quoniam quae non sunt elegit Deus Nam quoniam Deus est qui est. Et veritas est vita, qui Deus qui est, conuictus per fidem non sunt, sed non existentes mendacis copulati propter deceptionem qua erga idola affectantur, tum propter peruersionem veritatis, tum propter alienationem a vita, iure vt cecidit, non existentes nominati sunt.* Secunda sic declaratio, quod sanctissima Esther loquatur de Decemionis: illa dicuntur esse non habere quia terga vertendo, sicut re ipsa Deo venterunt, a quo procedit omne, quod esse & bonum habet, manserunt illa ab hoc ita vacua, vt non habeant nisi mala, culpas, odia, malitias, furores, cruciatus poenas & ignes: qua de causa demones Oseas comparat vinaciis uuarum quae cum expressae fuerint omni succo manentariae & non nisi grana remanent aridissima, *Vinacia uuarum.* Diabolo natura solimodo remanent angelica, verum illa cum granis potentiarum suarum, quae complectitur omni gratia, virtute, donis, gaudio & alacritate perarida: vt nihil illi super sit quod bonum dicatur absolutum.

Heu Domine mi, per tuam piissimam misericordiam libera nos, ne tales reges quibus nullum est esse, nullumque bonum nobis imparent: etenim quid de regno possemus sperare quod regeret pauper Rex, infirmus, saucius, vinculus, furens, & inhumanus? Optimè loquitur Esther sapientissima. *Potero si huic annecteret, quod ille Rex praeter hoc, quod nihil boni possideat, ac proinde nec*

illud proficere possit: insuper tam malus esset, vt omnia bona quae in regno reperiret, exspiraret, quid futurum arbitraretis? Si praeterquam quod nemini beneficeret, in regnum ingressus, omnes principum primogenitos occideret, omnes violaret puellas, coniugaras stupraret, pretiosissimas qualque diuitias combureret, palatia, domosque eueteret, quosdam lepra, alios peste, nonnullos podagra, coxendicis dolore, poenis opprimeret molestissimis: & super haec omnia effusus in risum & cachinnos cunctos maiori irideret voluptate, quam olim Nero, dum Romam cernit conflagrantem. Heu quam peruersos fores ille Rex, quam miserum regnum illud quod tali intrasset Regi fidelitate. Oculos aperi, o Christiane, tuamque perpende calamitatem: considera, quod admittens diabolum vt Regem, regem tibi elegeris, qui nullo te potest aspicere beneficio, nolum etenim in te habet atque ideo dicitur, quod esse non habeat, nec lucem possit infundere intellectui, nec tui relacire damna voluntatis, aut tibi conferre aliquid quod bonum sit: & praeter haec perdit & dissipat quodquid in anime tuae ciuitate bonum inuenit: fidem occidit, spiritum adimit, perdit Charitatem, diuitias consumit, meritum quae possideas, gratia pulchritudinem incendit, haec palatia potentiam euertit, rationem oboccat, appetitum seu voluntatem peruertit: & praeter haec omnia, de te ludum facit, tuam ridet calamitatem & illam subsannat amentiam, quod eo modo tuo incommodo te illi subieceris talis, Regi seruum tradideris.

Heu Domine mi, quis talem patiat, & quis animus tam e sufficit ferendae perditioni? *Ne rideant ad ruinam nostram,* deprecatur Esther quod ipsum Propheta David tantopere timuerat. *Deus meus in te confido, non erubescam, neque irideant in inimici mei.* Animam considerauit in qua tot regnant diaboli, quos ipsa peccata commisit: etenim per singula peccata mortalia aperitur porta, patequet ingressus diabolo quatenus illum possideat: Nam ideo ait Dominus aliquando intrate septem: id est plures: qui simul habitant in ea. *Assumit scum spiritus nequissimi se et in. Luc. 11. gressi habitant ibi.* Quot sumis tam derident, stultitiam illius exprobrant & pra gaudio laceri subsiliunt: quia iam illam suae subiecerunt seruituti, ipsa vero sit aeternae eae perditionis. Iuxta Theodoretum sententiam eleganter in e. 17. hoc expressit uates Isaias non semel sed bis. *Isaie. Describit enim regni calamitatem quod dicitur*

nonces

D. BASIL. lib. 2. contra Euzoniam ad med.

Osa 3. 1.

V. Similitudo.

V. I. Diaboli crudelitas ostenditur.

70

Luc. 11. gressi habitant ibi. Quot sumis tam derident.

VII. moer occupant, quos describit in figura
 Diaboli crudelium; immundorumque animalium, Dra-
 conum, coluborum, struthionum, vularum,
 cycionum & onocentaurorum. *Replebuntur do-*
mus eorum draconibus: & habitabunt ibi fru-
itiones & pilosi saltabunt ibi, & clamabit pilosus
alter ad alterum.
 Eleganter hic describuntur SS. Pates horum
 animalium expendentis naturam, eorumque acta
 torpia & crudelia, in quibus diaboli facinora per-
 pendunt, & quod in anima quam intrat, opera-
 tur. Illud solummodo notemus quod ait quod
 in ea saltent pilosi & sibi mutuo colloquantur.
Pilosi saltabunt ibi, & clamabit alter ad alterum.
 Quoniam sunt hi pilosi? Leo castrensis intelligit
 capros sine capris pilosus, quod videtur confir-
 mari ex eo quod nonnulli Regis Ochozix famu-
 li dixerunt de propheta Elia: *Erat vir pilosus &*
una pellicia acutus. Si quaeras cur sic voce.
 hoc ait, respondit D. Thomas eo quod Elias indutus
 esset pelibus caprinis, nam eius gratia singulari-
 ter dicit Apostolus Paulus. *Circueunt in mela-*
ris & pelibus caprinis, sic etiam hunc locum in-
tellexerunt D. Chryostomus & Theodoretus
in 1y. ad h. Si ille qui pelibus amictus est caprinis appel-
 letur pilosus, magis adhuc proprie hoc nomine
 vocabitur ipsa animalia quorum sunt pelles.
 Voluit autem vates Evangelicus inquit hic auc-
 tor eorum nomine describere diabolos, cum
 sunt inmundi & impudica animalia, & quia fre-
 quenter sub talium figura apparent ijs qui se illis
 subiciunt, vt communiter de sagis magisque cir-
 cumferunt.
 Porro Septuaginta tollunt difficultatem qui
 vocem hebraicam ex textu nostro, *pilosus* transfe-
 runt, *Dracones saltabunt tibi*, Hebraeo valde con-
 firmante, qui sic solet transferri. Sic legitur in
 Leviticis, vulgram lectionem nostram sic trans-
 ferri. *Libanus hostias suas draconibus:* & Libro
 Paralipocotus de Idololatris Roboam, *Con-*
struxit Sacerdotes draconum. Per hoc propone-
 re vult propheta, quantum gloriantur seque ta-
 ctentur Demones animam possidentes, quos gestus
 saltusque & tripudia edant super eam, velut ob-
 temerati & inuites, captaque praeda venato-
 res. *Sicut exultant victores capta praeda quanto di-*
uidunt spolia. Quod in te excitant caecummos ti-
 bulosque inuocant, quod te velut pilicem tibi vili de-
 losum expeiusim, igitur ratione tibi oculos fasci-
 naris, qualiter te gradū celeritimo ad tateara
 direxime, quibus medijs exlestia in te dona con-
 sumplerint, deinde quo praetexto te fatuū ad
 praeca tua sedes abducant aeternum perituum.

O qui risus, qui lachrymæ, quæ mouentur expro-
 brationes, quod te perdant perdidertque. Illos
 apprimè vates Ieremias in suis expressit lamen-
 tationibus. *Aperuerunt super te os suum omnes i-*
nimici tui, sibilauerunt, & fremuerunt dentibus. *Thren. 2.*
& dixerunt, deueruimus: non ista est dies quam ex-
spesabamus. An grauius potest accidere regno
 infortunium cui talis Rex imperat, qui non lo-
 sum non facit bonum, sed nec quidem potest in-
 super & mala inferre extrema & horrenda: deinde
 post hęc tuam tider ruinam & damnū, solum-
 que hoc sperat, quo possit suam contra te rabiem
 exercere, ad pernas te rapere sempiternas & ig-
 nibus exurere non tolerandis.
 Hoc est quod Dominica tertiā Quadragesi-
 motauimus; quod ostendit Deus D. Iosam sub
 figura Regis qui mors dicebatur, qui vehabatur
 equo, illis omnibus accinctus instrumentis, qui-
 bus vita mortalibus auferret, quem infernus se-
 quebatur, de quo fusè diximus, declarando qua-
 liter Diabolus per peccatum in animam ingre-
 diatur quod equus est ille, quo Rex ille vehitur
 & effectus quos operatur. O anima studiosior
 attende quis sit ille Rex, qui te possidet, animo cū Rex
 regnare qualem te faciat, quam grauius con-
 sumptam, delectam, perditam quam prope vt du-
 cat te secum ad ignes inferni sempiternos. Ocu-
 los attolle, regem tuum intueere. *Erat Rex tuus.*
 Hic est Rex tibi naturalis quia Deus tuus est. Ita
 hic, qui Rex est, qui esse habet adeo perfectum,
 vt propterea hoc sibi Epitheton uomeaque pro-
 prium adscripserit: *Quis est: quia fons est & eu-*
iuslibet boni scaturigo. Ita hic est vita & quo-
 conque intrat, vitam tribuit: Lux est illuminans,
 fortitudo roborans, gloria Angelorum solamen
 adducens, Dominus est virtutum, etenim illas
 plantat & consolidat: Fortis est & potens, ete-
 nim animas in libertatem asserit, quas diabolus
 sibi subiecerat, hic Rex est adeo precellus & li-
 betalis, vt quocumque intrauerit, mille dona &
 fauores impertiat.
 In ventrem ingreditur castissimæ Virginis
 & ipsam grauis implet, seraphinis multo ditio-
 rem. Scabulum ingreditur & illustrat Angelis.
 Templum subintrat & Sineonem, Annam Pro-
 phetissam, omnesque presentes illuminat. In-
 gressus est Egyptum & ad introitum suum Ie-
 dola cuncta prostermit, deserta colit & ea sacra
 reddit ac Angelorum Choris referta qui ei mi-
 nistrat. Accedit in Cana Galilee, matrimonium
 sanctificat & aquas in uina conuertit. Visitat
 Capharnaum, & seruum corat Centurionis. Ad
 sedes accedit laici Principis & filiam eius duo-
 denarium

58

Apos. 6. 2.

17.

Exd. 3. 14.

denem ad vitam reuocat. In domo Petri Simo- nis focum illius sanat febrientem; Apud Phari- seum peccatricem in Seraphiam immutauit: Cenaculum uerit in templum in quo sanctissi- mum instituit sacramentum, pedesque lauit discipulorum: in horto tera suo sanguine rigauit, tacet in sepulcro illudque Angelico reddidit mi- nisterio gloriosum. Si quocunque introgreditur talia deferat conferatque beneficia, quid efficiet si in animam tuam uelut Rex & eiusdem Do- minus ingrediatur, teque illi ut tali subicias im- plebis splendoris animam tuam & ossa tua irri- gabit. & eris quasi hortus irriguus, cuius non defi- cient aqua. Sic tibi uates addidit Hilarus. Eris quali Paradisus in quo morabitur Deus uelut fons e- minentissimus, omnes plantas, id est animae tuae potentias irrigando, eam sua gratia uentilando, uoluntatem inflammando, intellectum illumi- nando, memoriam excitando, & mille similes fructuum plantas producendo mente gloriae im- poni dignissimas. Euge aye anima, te prepara hinc regi suscipiendo, ecce Rex tuus. O quam ap- te his dicere possemus qui se hodie preparant uel preparabunt ad Communionem: & quam congrue illis hanc possemus annuntiare festi- uitatem cordisque letitiam exulta, *Subila filia Sion: ecce Rex tuus.*

Isai. 58. 11.

§. 19. Venit tibi. Secunda letitiae ratio est, quod ueniat tibi, Regibus terra praeficior, quorum thronos, & alas manus sustinent subditorum.

Ps. 99

Secundam haec uerba continent gaudij & letitiae rationem. Ecce Rex tuus uenit tibi, quibus uerbis implicite declarat Regē hunc esse uerum Deum ceteris Regibus superiorem, quos terra uidere potest imperantes. Ambigit nemo, quin illi inuagrentur in commodum do- numque Reipublicae. Ita Deus declarauit Daudi; quando namque regni sui iam cepetat postel- sionem, transactis iam grauibus multisque diffi- cultatibus, & throno iam sederet Regali glorio- sus: haec illi dixit, hoc sibi persuaderet se a Deo Regem inuictum in populi sui beneficium. sic uerba haec interpretatur Card Cajetanus, *Cognouit Dauid quod confirmasset eum Dominus Regem super Israel, & quoniam exaltasset regnum eius super populum suum.* Hebraei sic legunt: *prepter populum suum*: de quo plura diximus alias. Caeterum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intuenti, ut non sint pro-

I. Reges inunguntur ad bonum publicū. a. Reg. 5. 32. Ho 15. n. super populum suum. Hebraei sic legunt: prepter populum suum. de quo plura diximus alias. Caeterum nec sunt nec esse possunt ita beneficio bo- noque regnorum tantum intuenti, ut non sint pro-

prio, quoque commodo studentes: etenim iustitia est, rationi consonum & necessarium ut Rex ceteris supereminet in potentia, auctoritate, & magnitudine, hanc non habet ex natura sua sibi propriam: quia secundum illam ex aequitate. I. I. sua, pauper adeo est & infirmus, totque sobiectus Reperi- miseris ac ipse pauperissimus regni sui subditos, natura & ita nulli omnibus nascitur lupem Reges, sua care- ac miserimus omnium terae operatus, idem. eis sunt que singuli eorum: eum nobilissimo Rege Iob aequales. fateti possunt, & exclamare. *Nudus egressus sum Iob 1. 21. de uero matris mea & nudus ueneri. & illuc.* Ve- ro ueritatem scripsit Salomon hanc proposi- tionem *Omnes homines de solo, & ex terra, unde creatus est Adam.* Omnes homines ex natura sua propriaque messe sunt eiusdem habitaculi, & de- terra non erigit uisus alicui superiorem.

D. Angu bene fundatum edidit tractatum cui inscribit D. Geog. quod nempe Deus homines non creauit inaequales, ut aliqui loco resident al- tiori, alij autem inferiori, sed omnes statuit in eodem loco & solo. Hoc quidem dixit et, de- claraturus Dominium quod illos dotabat. *Crescite & multiplicamini, & replite terram, & subice- te eam, & dominamini piscibus maris, & volucri- bus caeli, & uniuersis animantibus, quae mouentur super terram.* Melioria retine Dominium, & lu- p. rioritatem quam illis contulit, non hominibus in homines sed in animalia & bestias terae, qui- bus est homo natura nobilior. Eodem modo per- tende eum D. Greg. quid Noe filijque eius, di- xerit quando post diluuium in illis tolli huma- nae propaginis mandit seminatium. *Crescite & Gen. 1. multiplicamini, & replite terram, & terrores uerter D. G. 1. ac terrores sit super cuncta animalia terrae, & super Lib. 11. omnes uolucres caeli, & c. non autem inquit illis in- ca. 11. per homines qui summi sunt, sed sit super cuncta animalia terrae. Homo quippe animalibus rationabi- libus, non auctore ceteris hominibus prelatum est. Omnes hominum (sic Spiritus S.) de solo & ex terra, unde creatus est Adam. Hic terae quaedam Omnes sunt alij fecundiores, & saniores, qui in illis ex eadem sol efficiacius operatur & in quibusdam producit formati aurum, in alijs argentum, in alijs argentū uiuū, sunt in alijs plumbum, in alijs aes seu chalybem, id alijs ferreum. Quaedam regiones quibusdam sunt aptae plantis, aliae alijs, quaedam nonnullis effe- ctibus & aliae alijs, maioris uel minoris estimati- onis, imo & quaedam aptae sunt ad uasa terrea, aliae non, & in illis una plurimum praecellit al- teram, quia ex illis uasa constantur primaria, qua- lia sunt uasa murchina, ad quae aliae terae aptae non iudicantur, sed ad summū ex illis famia hin- guntur,*

Lib 14. de
Gen. 1. 11.
Deus ho-
mines
hominu-
bus, non
sed ani-
malia
Gen. 1. 11.

gnotus, & alix: quæ tantum ad communes va-
 lere possunt, & alix: quæ nec ad hoc possunt assumi.
 Si hominis licet de terra sit, formati fuissent
 ex diversis terris, aliquam prætereundere potuissent
 prærogativam & auctoritatem iuxta terræ qua-
 litatem, ex qua facti prædixissent, potè creavit nos
 Deus ita cunctos æquales, ut omnes nos de eadè
 terra formaret: etenim ex ea ipsa ex qua pri-
 mum Adam patrem nostrum formavit om-
 nes, nemine excepto, genitramur. Hæc ea est con-
 sideratio: si D. Gregorio credere velint, maxime
 necessaria Principibus, Regibus & Monarchis:
 quæ insurgentes refrænent vndas, quas turbines
 excitant in mari capitis eorum & imaginatio-
 nis: potentibus viris magna est virtus humilitatis,
 celsitatis æqualitas conditionis: omnes namque
 homines natura æquales sumus. Hæc sibi assump-
 sit sanctissimus Iobiam ad solium clatus, ne su-
 perbus in subditos insolereceret: unde protestaba-
 tur, *Scintilla subitæ indignum eum seruo meo &*
iam ancilla mea, cum abceperam me adterram me,
&c. Numquid non in vtero fecit me, qui & illum
spuatus est, & formavit in vulva matris?
 Hæc illa, quæ celeberrimè illum Regem
 Salomonem ad tantam procevit sapientiam, ip-
 som fecerat. *Suum quidem & ego mortuus homo*
sum, & omnia ex genitrici terræ illius qui prior
Salomonem factus est, &c. & ego natus recepi communem aë-
rem, & in similibus factum deiciis terram, & pri-
mo non in similibus omnibus amisi plorans, in inno-
centia & virtute sum & curia magna. Nemo enim
ex his quibus habuit naturam istam, &c.
 præter hæc ipse & datus est mihi sensus inno-
 centia & virtute in me spiritus sapientia. Ex mea na-
 tura meque labore, loquutus hinc inclutus Rex,
 cunctis hominibus nihil amplius habeo. Primor-
 di mortalitatem sic des. *mortalis homo sum simi-*
li omnibus: sed subiectus angustis & intumescen-
tationi. Secundo quo ad naturam: formationis
meæ & in propolis patrem meorum & proge-
ntem ceteris non sum dissimilis: ex genere
terre &c. Tertio: commune cum alijs aëre vi-
vo & respice: natus accipi communè aëre. Quar-
to: quo ad terram quam calco & in qua de ven-
te matris meæ prodixi: hæc etenim ita maledicta
est, ita calidus spiritusque obfusa ita hyemi & æ-
stati subiecta: ita calores & frigus patitur: atque
illa omnia ceteri perambulatores, in similibus factum
deiciis terram. Quinto: similibus in nascendo cum
alijs ploravi, eisdem perferent dolores & acci-
dentia: ceteris. primo: vatem similibus omnibus
enim ploravi. Sexto: eisdem subiacti: necessitati
ut ipsi me eum ceteris suis salicis pammis que invol-

uebant in insipientis notus sum: Septimò: ea-
 dem solitudine eutritus sum si laborarem va-
 rios scabie & forte laborer & vbera frequens
 fugerem vel non. *&c. & magis curia.* In his om-
 nibus æqualem subeunt sortem supremi & in-
 fimi, reges ac subditi, divites ac pauperes. *Nemo*
enim ex Regibus aliud habuit naturæ initium.
 O Reges, o Principes, o Monarchæ, o nobi-
 les, o Titulari exclamati D. Greg. quam nobis for-
 ret vile & animæ proficuum, si oculos vestros
 frequenter ad hoc vestrum declinaretis: princi-
 pium de scalis istis descendite quas per accidens
 ascendistis, illudque perpendite quod vobis est
 naturale & proprium, & in eadem vos invenie-
 tis, cum magis infimo, conditionis abiectione: si
 meo apud semetipsum descendis de vertice culmi-
 nis certis planicem inveniet naturalis æqualitati.
 Verba sunt D. Greg. Hoc te præparabit ut terram
 assequaris sapientiam, & de rebus feras iudicium
 pio te in se sunt, sicut Salomonem ad hoc præ-
 paravit: propter quod venit in me spiritus sapien-
 tia, &c. Per hoc se disponunt electi, & hoc agunt
 quando ex accidentibus illis supervenientibus se
 vident altius exaltatos: nam in altiori culmine
 constituti secundum quod se vident ceteris su-
 periores, & cogit necessitas ut sint, sicut superius
 expeditur, oculos suos reflectunt: in considera-
 tione, quæ cognoscunt secundum naturam suam
 infimos quosque sibi esse cœquales. Hoc inquit,
 discimus ex Apostolo Petro cum enim Dux ille
 inclutus Centurio Cornelius ad Angelo didicif-
 ser huius supremi pastoris eminentiam, ad VII.
 quam Christus illum exvererat, & pedibus eius
 humiliter aduoluit: cum velle adorare, Petrus
 illum cohibuit ne faceret, atque: sicut Corne-
 lius, allurge Cornele: nam & ego tui similitus sum
 homo mortuus. Hinc est quid primus pastor Ec-
 clesie, cum adorante se Cornelio super se sibi hoc
 norem videret, oblatum, ad æqualitatem conditio-
 nis suæ cuius recurrens, dicens surge, & ego sum
 homo.
 Idè factum legitur à Paulo & Bernabat: viso VIII.
 namque ab oppidanis: Lictis prodigio non vul-
 gari ab ipsis parato, eos illi ut Deos colere vo-
 luerunt: Tauris coronatos in sacrificium illis of-
 ferendo: at illi vestimenta sua scindentes in ve-
 hementissimi doloris argumentum, exclamarunt.
 Viri quid facitis? non mortales sumus similes vo-
 bis homines. Quinimo hinc intelliges cum D. G.
 Grego: cur Deus prophetam Ezechiel ad altiora
 in spiritu raptus prius illum appellaverit filium
 hominis: sic enim præfatus auctor Hinc Prophe-
 ta: cum ad sublimiora videnda raptus filius
 hominis

VI
 VII
 VIII
 IX
 X
 XI
 XII

Ad 10.
 26.
 Hæc in
 D. Petro
 laudatu
 h, allurge
 homo mor
 clesia, cum
 norem vider
 nis suæ cuius
 homo

VIII.
 Similiter
 in D.
 &
 in ve-
 14.
 D. G.
 Hinc Prophe-

hominis vocatur. ut dicitur ad ecclesia. hominem se esse unum. ac si dicitur. vultis quid sit ne de his ad qua reperit. extollit. sed ab iudicium revelationis tempore memorat. conditionis. de quo alias fuse diximus. Hæc autem omnia probant Reges ex se non habere. nec maiorem potestatem. nec maiorem potestatem. nec ampliores divitias. nec digniorem auctoritatem. nec thronum alijs a-tiorem. Quocirca necessarium est. ut illa sibi procurent quibus hæc assequantur. & disponant ut illis regna subueniant. iura solvant subiectis. opes. ædificas. castra. milites. cultodes & quidquid necessarium sequitur. fundatio auctori-tatis eorum & celsitudinis ac potentie confer-natio.

61

IX. Hanc significat thronus Salomonis. 3. Reg. 10.

Hoc apprimè intellexit Regum sapientissi-mus Salomon: etenim ad regnum euectus thronum illum erexit sibi. illustrem adeo ac magnifi-cum ut Spiritus S. tale fecit de ipso testimoniu. Non est solum tale opus in uniuersis regibus. Et si quidem talis fuerit ratione materiæ: erat quippe ex eorum & vestitus auro purissimo fulas nimis multo fuit præclarior si figuram specles: quidli-bet enim eius particularem habebat significatio-nem. Erexit illum in alium sex gradibus subli-men. in quorum singulis. duo considebant. al-trinsecus leues. quò significatur. quàm excellēs & subditis sublimior Rex debeat præcellere. vir-tutibus: illas etenim conuenit ut habeat grada-tim ascendentes: pariter qua ratione. in ferendis iudicijs leonina debeat possere fortitudine. ut iustitiam timore. vel amore detorqueat. Rotun-dum fecit hunc thronum ut æqualitatem ostendat. quæ recti tenax in sententijs suis ac iudicijs Rex oportet ut procedat. porro notanda venit quædam circumstantia singularis. quòd scilicet sedile hoc in duabus hominis manibus fonda-uerit. quæ utrimque illud sustentabant. *Da. 4. ma-nus hinc atque inde repositæ sedile. q. d. Auctori-tas. Maiestas thronique Regis manibus indiget subditorum. quibus sulciatur. etenim manus subditorum facultatibus & redditibus illi lubue-niunt. manus militum eius timent. magnitudi-nem & regnâ defendunt. quæ possidet. illaq. e-conquirunt. quæ alij sibi usurparunt: manus sp-paritorum. & inceptorum latro eius circum-cingunt: manus seruorum seruiunt illi. quidam in cubiculis. alij in mensa. nonnulli in vena-tione.*

X.

Maiestas Regum pendet à manibus subditi-rum id est tributis.

Hæc omnia Deus per peragionem suam Sa-muelem populo suo significante. illum lucisque Hæc per iudices gubernauerat manu sua constitutos: Deu po-viros qui nequaquam rempublicam grauant pulo suo operibus. Desiderium illis iudicis Monarchæ per Sa-regalis. quòd circa communi consensu satem as-muelem dicte Samuelem. hunc vili libellum suplicis as-judica-ferentes: *Constitu nobis Regem. ut iudicet nos si-cut & uniuersa habent nationes.* Hoc populi vo-tum Samuel Deo proponere petiitque consilium. cui Deus: petitis illorum annue Regemque illis constituo. cui ego suffragabor: verumtamen prius in viros eos cõuoca. illosque serio admo-ne. quatenus diligenter attendant quid possulent. & quænam iura sint. quibus Regibus seruire tene-antur. *Vocem eorum auis. utrum tamen consistant eos & pr. die eio ius Regis qui regnaturus est super eos. Regemne possulant sciant illi graua compo-tere iura: & quænam hæc quòd multa sibi arro-pabit quæ ex natura non habet. Filios vestras tol-let & ponet in curribus suis. facietque sibi equites & constituet sibi tribunos & centuriones & ar-mos in agrorum suorum. & sibi vestras faciet sibi vnguent-vias. & facarias & panificas. Sibi vestros assumet hortos. etenim Rex hortis indiget. gre-ges vestros illi debebitis. quibus sibi mensam im-stituat.*

XI.

Maiestas Regum pendet à manibus subditi-rum id est tributis.

Hæc omnia Deus per peragionem suam Sa-muelem populo suo significante. illum lucisque Hæc per iudices gubernauerat manu sua constitutos: Deu po-viros qui nequaquam rempublicam grauant pulo suo operibus. Desiderium illis iudicis Monarchæ per Sa-regalis. quòd circa communi consensu satem as-muelem dicte Samuelem. hunc vili libellum suplicis as-judica-ferentes: *Constitu nobis Regem. ut iudicet nos si-cut & uniuersa habent nationes.* Hoc populi vo-tum Samuel Deo proponere petiitque consilium. cui Deus: petitis illorum annue Regemque illis constituo. cui ego suffragabor: verumtamen prius in viros eos cõuoca. illosque serio admo-ne. quatenus diligenter attendant quid possulent. & quænam iura sint. quibus Regibus seruire tene-antur. *Vocem eorum auis. utrum tamen consistant eos & pr. die eio ius Regis qui regnaturus est super eos. Regemne possulant sciant illi graua compo-tere iura: & quænam hæc quòd multa sibi arro-pabit quæ ex natura non habet. Filios vestras tol-let & ponet in curribus suis. facietque sibi equites & constituet sibi tribunos & centuriones & ar-mos in agrorum suorum. & sibi vestras faciet sibi vnguent-vias. & facarias & panificas. Sibi vestros assumet hortos. etenim Rex hortis indiget. gre-ges vestros illi debebitis. quibus sibi mensam im-stituat.*

terat, & facultates vestras quibus familiae sumptus toleratis. Non potest hoc Rex excusare: si enim hoc ex se non habeat, sumendum est hoc illi à republica: tenetur etenim illa eius tueri maiestatem & tandem de illo dicitur: *solles sibi, castellanos sibi.* &c. Imo suadebit aequitas ut vos ipsi tribuatis, quo Rex sit sicut Regni statum conferret inolumen.

Hoc eo modo fiet, ut etiam beneficia quae facit, & illud quod ipse dabit, non poterit esse nisi ex eo ipso quod vos illi prius dederitis: & primo illi res publica quidquam largietur, quam ipse Republicae: & hoc tanto vetus est, quanto Rex fuerit nominis institutus cuiusque potestas ac regnum minus stabilitum: tunc etenim omnia necesse est, ut ab his & illis recipiat ad decens maiestatis Regiae stabilitum. Hoc necessarium dicitur in omnibus terrae Regibus, quoniam regna conferuntur graoaminiibus & tributa subditorum: ita ut omnes passim obmurmurent & conqueantur, quod illis est necessario tribuendum, nec hoc Tyrannidem arguit: etenim ex actu, quo Regem illum creastis ius sibi vendicatis hinc & illa exigendi. *Hoc est ius Regis, qui imperantibus est vobis* nam de iure competit Regibus medijs deficientibus exactiones & paxdagia imponere iuxta oblatam necessitatem rei que consuetudinem, ad qua soluenda tenemini in consuetudine ex sententia Apostoli: *Cui tributum, tributum, cui vestigal, vestigal.* Conformiter de hoc iure illi Saluatoris: *Reddite qua sunt Caesaris, Caesari.*

3. 20. Venit tibi, Christus Deus est, & thronus illius Regalis sicut sol, ac regnum illius velut Dies: *solam & totaliter in nostrum committam.*

¶ Si sunt Reges terrae, nam eorum maiestas solidatur, & consistit in eo quod sibi somnari: & hic maiori praesulget dignitate, & maiestate illustriori, qui plura sibi assumit, & cui maiori liberalitate regna profundunt vectigalia, paxdagia naua, exactiones, & exercitus, & obsequia. Porro Rex hic venit tibi non venit ut tibi capiat quod tuum est avarus & pauper: sed ut tibi deo quidquid suum habet diues & liberatus non venit tibi terrae diuitias sumptuosus, sed sua largiturus caelestes. Non ut illi viuis subuenas corporalibus, quibus mundi conquirat finibus ciuitates, sed daturus tibi suas spirituales adeo potentes, ut illis tibi compares regna Dei semper. *Simon. Luc. de la Nuxa, Tom. IV.*

piterna: Non auferet tibi patriam, non vinu, quo vitam sibi conferret, sed largiturus est corpus suum & sanguinem sub accidentibus panis & vini, ut vitam suam tibi tribuat interminabilem. Non ideo ut vitam tuam pro illius immunitate discrimini exponas, sed moriturus, ipse ut vitam tibi tribuat immortalam. *Nobis datus, nobis natus, canit Ecclesia: paruulus natus est nobis, sic nobis loquitur Propheta Isaias. Natus est vobis Saluator, ita proclamarunt Angeli.*

Quam graphicè nobis regem hunc describit David. *Misericordias Domini in aeternu cantabo.* Nam ad litteram de illo loquitur, & promittens illum Pater aeternus mundo, sic ait. *Thronus eius sicut sol in conspectu meo.* Ecce Thronus sedesque Regis sicut sol in oculis meis. Solapè dicitur Rex omnis naturae creaturae quem ut talem Deus Thronus fixit in caelo. Quale est hoc solis regnum? qua eius soli ratione regnat in mundo? nunquid sibi sumit quod bonum est in creatoris, super quas radios potestatis suae, splendoris, calorisque diffundit: nequaquam; sed illis tribuendo quodquid in illis bonum inuenitur. Luna impertit pulchritudine stellis lucem, terrae virtutem producendi in absconditis venis suis aurum, argentum, & aliaque metalla, campis fecunditatem, herbas planatque germinandi, arboribus vitam vigoremque communicat fructus proferendi, aquis pisces animandi, floribus ut venustissimi prodeat: itaque nihil nec atomu quidem ab his sibi mutiat creaturis, nullamque nouimus, quae non ab eo recipit id omne quantum in se continet bonum: Hoc enim ex ore Davidis intelligimus. *Non est qui se abscondat à calore eius.* Talis est hic Rex eminensissimus, & haec regni illius est gloria: *Ego claritatem ab hominibus non accipio.* Etenim non recipit ille lucem, non aliquam sibi perfectionem, nec rem aliquam alicuius pretij pro regno suo aut hinc quae ad illud spectant, sed ipse omnibus largitur quidquid boni, venusti, gratique possident. Angelis tribuit lucem, Patriarchis fidem, Prophetis spem, Charitatem Apostolis, fortitudinem Martyribus, sapientiam doctoribus, confessoribus gratiam, virginibus munditiam, & penitentibus indulgentiam. *Omnia per ipsum & in ipso constant* (tellem inuoco Apollolum; *sine in caelis sine in terra.* Itaque nihil est boni quod aliquis in regno illius habeat, quod non ab hoc sole diuino sit collatum si que participatum.

¶ Hoc eximus ille Theologiae Doctor D. Ioa. exposuit aduentum huius Regis vobis enarrans. Ne verearis quod veniat ablaturus quae tua sunt, & que illi daturum, quod in te possidet bonum.

¶ Non est qui se abscondat à calore eius. Talis est hic Rex eminensissimus, & haec regni illius est gloria: *Ego claritatem ab hominibus non accipio.* Etenim non recipit ille lucem, non aliquam sibi perfectionem, nec rem aliquam alicuius pretij pro regno suo aut hinc quae ad illud spectant, sed ipse omnibus largitur quidquid boni, venusti, gratique possident. Angelis tribuit lucem, Patriarchis fidem, Prophetis spem, Charitatem Apostolis, fortitudinem Martyribus, sapientiam doctoribus, confessoribus gratiam, virginibus munditiam, & penitentibus indulgentiam. *Omnia per ipsum & in ipso constant* (tellem inuoco Apollolum; *sine in caelis sine in terra.* Itaque nihil est boni quod aliquis in regno illius habeat, quod non ab hoc sole diuino sit collatum si que participatum.

¶ Hoc eximus ille Theologiae Doctor D. Ioa. exposuit aduentum huius Regis vobis enarrans. Ne verearis quod veniat ablaturus quae tua sunt, & que illi daturum, quod in te possidet bonum.

Ps. 82. 39.

11.

Thronus

Ps. 82. 6.

10a. 5. 41.

Collo. 2.

ut ipse ille potatur: imo vero plenus opibus venit celestibus, ut ipse D. et filius, tantaque est hominis solis divini plenitudo, ut nihil ipse recipiens a creaturis suis, veniat eo modo illas ditaturus, ut quodcumque quaerit eorum bonum possidet, a perfectissimo & excellentissimo usque ad minus in ultimatione, totum eius sit ascribendum liberalitati ipsius audiamus: *Vidimus eum plenum gratia & veritate, de cuius plenitudine nos omnes accepimus, gratiam pro gratia: a prima usque ad ultimam.* Pende an non bene dixerit: *Thronus eius sicut sol in conspectu meo.* Et Metaphorâ hanc

III. Deus in operatio-
ne sua soli con-
fertur.
Apostolus
19.

statueris velut Regem cuiusdam civitatis cyne stallinæ suæ Adamantibus constructæ, qualem vidit idem Apostolus Ioan. Quid esset, quarto, regnare solem super illos? an ipse ab illis suam mutaret lucem, divitias, & pulchritudinem: nequaquam, sed ipse illis suam communicaret. Primo: ipse est, qui dedit illis esse amantes: nam ex terra sua tantum erant communis. Secundo: super illos radians, singulis daret esse quoddam Solis participatum, ut singuli ipse sol esse viderentur. Tercio: ipse esset: qui non vulgarem tribueret venustatem & pulchritudinem illis omnibus partibus, & a. gulis si haberent. Itaque quantum illi bonum in se & in omnibus partibus suis haberent ab ipso sole procederet. Hoc est regnare Deum in animabus in illis residere, ut sol residet in adamantibus. Iumens non ab eis bonum, sed tribuens & efficiens quidquid in illis est: primo tribuens eis esse

2. Pet. 1.4. quoddam gratia divinum, quod, docente D. Petro, divinae quædam est participatio naturæ, & secundo: locupletando, pulchras reddendo omnes earum partes: vivâ fide intellectu, spe & Charitate voluntatem, omnes potentias donis proximis & celestibus: Tandem Deum se ipsum bona sua donaque conferendo anima: *Veni tibi.* Tali modo esse Regem Deo propriissime convenit: unde dicente hoc Propheta de ipso, consequenter asserit atque eum esse Deum: *Qua ratione in suo regno, Deus regnat: qualiter cum illo agit?*

IV. Exprimi-
hoc doctè
Apostolus.

Notissima est Apostoli doctrina scribentis ad Corinthios, ubi declarat quale sit regnum Dei, quod Christus venerit regnum sibi lucraturus, in quo Deus perfecte regnet: hoc autem dicimus esse S. S. Regnum: hoc obrinuit & de manibus ac potestate Diaboli vendicavit, quod ipsum conquiret & stabiliet, virtute passionis suæ ac mortis quamdiu mundus est daturus. Quando vero fi-

nem, hic accipiet iudicaturus veniet, & totum hoc regnum electorum suorum congregabit, atque eum illis omnibus altiora exi penetrans offeret illud traditque Patri suo æterno. *Finis, cum tradiderit regnum Deo & Patri cum suaverit 1. Cor. 15. omnem principatum & potestatem. & virtutem, & c. ut sit Deus omnia in omnia.* Quo tempore mundus consistit, magnus hic Rex suum gubernat regnum, ministerio utens Angelorum, Archangelorum, potestatum, & virtutum: etenim illis præcipit per illa omnia subvenire quæ fidelibus suis sunt necessaria, & regni huius conservant conseruationi, per ipsos caelos movet, protegit provincias, conservat civitates, homines custodit, sed præsertim fideles, & graviori cura iustos & electos, quos illuminat & docet ministerio & infligatione Angelica. Quamobrem cecinit vates Regius: *Immense Angelus Domini 1. Cor. 13. in circuitu thronorum eum & scribit eos.* Passim assumit prælatos superiores, Doctores & ministros: porro tunc temporis hæc omnia cessant

Christus igitur hęc erimò suo regno ascendens in caelum illud Patri suo æterno offeret traditque gloriosum *Cum tradiderit regnum Deo & Patri.* Non vulgare neque leuem continent hæc verba difficultate, quæ S. S. Patres varijs doctisque elegant tractatibus nominatim autem D. Chryso. nec licet illis aunc immorari: sequamur tantum modo sensum quem ipsi declarant superficialiter: etenim nobis Apostolus Christum repræsentat cum illa gloriosa Societate ascendentem quam dicit regnum suum quod æterno Patri in hæc verba consecrabit. *Missi me Pater mi in mundum ut generis humani regnum, conquiram gravi per Diabolum oppressum servitute: iam eius operatus sum redemptionem, iam illud conquisiui & prælio decertans legitimo victor obtinui in campo Calvarie, meritis passionis meæ & mortis in hinitis: Hic illud tibi dedico, ut tuum sit atque in eo regnes in æternum. Tunc regnabit Deus in hoc regno perfectissime. Iam regnat Deus in hac vita in animabus iustorum per gratiam, huius regnare illis esse tribuens participatum, eorum intellectum Deum illuminans, voluntatem inflammans, memoriam animæ excitans: sed perfecte plene & integrè non regnat: quia regnare Deum in anima, nihil est aliud, quam illi suæ divitias, thesuros imo seipsum communicare: illam in se atque in potentis suis cum spiritualibus tum corporalibus perfectam elaborare. Hoc perfecte tum & completè efficiet, uti futurus est omnia in omnibus. *Ps. 138. Deus omnia in omnibus.**

63
VI.
Christus
regni id
est ad
Patri ob-
fer.
Habetur
post Ep. ad
Corinth.

VI.
Quid sit
regnum
Dei in
anima

Brevi-

Rebus his verbis eleganter exponit Apost. quid sit regnare Deum perfecte in hominibus: nempe, quod sit omnia in omnibus. Deus Rex est omnium vniuersalis, vnde in illis omnibus est perfectissima, prestantiam & potentiam: quia vero eas est simplicissimum & indiuisibile, totus est in omnibus illis, datus illis esse & proprietate singulari nature sue conuenientes, vt explicat Theologia sol D. Tho. Itaque non est hic Rex eminentissimus in ipsis rebus aliquid ab eis sumens, sed datus illis tantum quantum esse bonique continent. Veruntamen non est omnia in omnibus: quia quibusdam esse quoddam tribuit & proprietates, & alijs alias. Caelo prestat incorruptionem verum non sensum: soli lucem, non tamen vitam: splendorem stellis sed nequaquam intellectum: vim refrigerandi fontibus, sed haudquaquam incorruptionem: Oboem floribus sed non splendorem: Cervus accepit ab ea agilitatem, non fortitudinem: Leo fortitudinem sed minime pulchritudinem: Pavo gaudet pulchritudine sed non claritate, &c.

VII. Nuncquid audisti (quod dicitur Amb.) quod dicitur homo a Deo creatus secundum animam, ad rationem & similitudinem Dei? quid est hoc? et tibi declaratum: anima tota est in toto corpore & tota in qualibet eius parte: non est maior in partibus maioribus, nec minor in minoribus. *Tota in toto. & tota in qualibet parte.* Quomodo tota est in istis partibus: quia indiuisibilis est: licet autem tota sit in omnibus partibus, non tamen tota est omnibus illis, quia omnia sua opera non operatur in omnibus illis. Visum operatur in oculis, & non in auribus: auditum in auribus, & non in naribus: olfactum in auribus, & non in lingua: gustum in lingua, & non in cerebro: & non in manibus. Ex hoc conuenit in cerebro, & non in manibus. Ex hoc conuenit in manibus, & non in cerebro. *Animam in suo corpore ubi libet de qua vixi versant illud. mouens & gubernans.* Sic cum in maioribus corpori suis membris manibus & pedibus, & in minoribus minus: sed in minimis tota. *Et in hoc iuxta eundem, similis debet esse Deo, quia Deus totus est in omnibus operibus, operando in singulis quicquid singuli boni operantur. In quibusdam venustatem vt in floribus, in alijs gustum & saporis sicut in fructibus, in alijs vigorem celi in incorruptionem, in nonnullis hominibus adest tribuens eis precellentem sapientiam velut in Salomone, in alijs extremam pulchritudinem velut in Absalone. Veruntamen in celo regnare Deum perfecte in regno suo, erit quod totum se tradat omnibus, itaque omnia in omnibus. *Erunt omnia in omnibus.**

Primò: se dabit totum omnibus, quia sanctorum singulis se vniet. statens seipsum in anima singulorum; velut si sol se ad amantem vniet in trinitate: itaque seipsum tradet, vnum in essentia & Deus in Trinitate in personis, omnipotentiam suam, & celo erit nitentem, gloriam, omnes diuitias, diuinamque omnia in celsitudinem. Secundo: erit omnia in omnibus, quia in omnibus & singulis producet quicquid boni est & Deus produxit in creaturis. Solis pulchritudinem, stellarum splendorem, caelorum incorruptionem, fontium refrigerationem, florum venustatem, doctorum omnium possibilem sapientiam, robur fortium tantum quantum quis potest imaginari. *Erunt omnia in omnibus:* de quo aliquid diximus in Euangelio de transfiguratione O Beatorum statum, in quo quisque beatorum habebit in se omnes quas creauit Deus perfectiores in mundo, & illas quidem perfectiores infinitas. Ecce quid sit regnare Deum in regno suo animarum.

Hæc est huius conditio Regis quod se totum tradat ijs, qui sunt de regno suo, & per hoc omnes subditos suos Reges constituit, iuxta illud D. Ioannis: *Fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes & regnabimus super terram.* modum miremur loquendi: regnum & regnabimus Verborum videtur improprietates. Etiam Rex ipse regnat in regno, non autem regnum regnat. Hic licet conspiciere qualis sit hic Rex: quia regnare ipsum, nihil aliud est, quam se ipsum regno suo tradere, illudque ita nobile, precellens reddidit & opulentum, vt fari liceat, regnum eius regnat. Ex his intelliges, quo Deus seruet desiderio conquirendi anime tuæ regnum, atque in ea regnandi. Domine quo sine desideras hoc? qua mente sic omnem monisti lapidem veniendo in mundum, pænas & cruciatus a te horrendos mortemque crucis patiendo? vt hoc animæ tuæ regnum mihi obtinerem. Quid autem per hoc tibi Domine lucraris? nunquid tua accrescunt bona? augentur diuitia? vires obrutes maiores? non hoc præteridit, vt lucraret aut recipiat ipse, sed vt tibi tradat & tribuat: natura hæc est boni, vt se communiere & infinitam habet inclinationem bonum infinitum, atque inmensum communicandi se desiderium. Hoc est quod nostro loquenti modo Dei pectus coagulata: Hoc est quod ipsi mouet & instigat vt quærat, cui bona sua & diuitias communiere: velut mulier cui præ copia lactis vbera dilatantur, cuius hæc vicia est diligentia, vt quærat omni illud recipiat & exluget, sicut sit vel catellus. Hoc

VIII. Qua ra. tione

64

IX. Quid sit regnum regnarum

sup.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

supposito non à te flagitat, vt te disponas quatenus in te regnet, eumque vt Regem suscipias, vt illi largus tribuas de bonis tuis terrenis, sed vt ab illo recipias bona illius caelestia. diuina eius dona, eaque in tui beneficium. Hac de causa iustè condemnabit seditiosos, qui noluerunt eum recipere in Regem, dixeruntque cum illis *Noluimus huic regnare super nos*: quia tam excellentia dona operique caelestes recipere contempserunt, qualia offerebat illis in illis regnando.

Luc. 19.
24.

X.
Regnat
Deus in
nobis,
nobis ad
salutem.
Pj. 143.
23.

Hæc igitur est propria Deo conditio, venire vt regnet præcisè ad regni sui salutem & incolumitatem. Iure merito potest Palæstina tale regnum beatum proclamare. *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius*. His conuenienter optime requirit Propheta ab urbe Hierusalem, vt gaudio tripudiet insolito: *Eccè Rex tuus venit tibi*: est etenim hic Rex verus Deus atque vt talis venit totus tibi Eius aduentus nõ eò dirigitur, vt illi in tribuas, sed ipse tibi sua largiatur dona, gratias, misericordias, seipsum, corpus suum, sanguinè, animam, vitam, merita, Sacramenta. Adest vt lucem intellectui tuo infundat, voluntatem afferat, mundet conscientia, peccata remittat, vulnera reparat, infirmitatem cotroboret, iulq; tibi tribuat cæli regna possidendi. O quis ille Rex, liceret hic repetere discursus quos Dominica tertia Quadragesimæ proposuimus declaranda, duos esse Reges qui totum mundum inter se diuiserunt, Christum & diabolum. O quanta in personis, in præsentibus & operibus differentia Diabolus Tyrannus Rex crudelis, cuius proprium nomen est mors & perditio, testè Iob, quum studio conatur regnū animæ tuæ sibi conquirere & quid agit? perdit, aufert, occidit perdit gratiam, aufert ius ad cælum, vitam occidit spirituales, charitatem ipsi stellas charitorem, dona disperdit spiritus 5 quorum quodlibet toti præponderat naturæ creatæ. Quid egit in prodigo illo, nisi facultates eius quas de Patris sui optimi dono demulerat, consumere, delapidare, deglutire? Heu quam crudelis ille Rex, quam seuerus ille Tyrannus.

Veruntamen hic caelestis Rex venit tibi sua tibi largiturus dona, gratias & seipsum: idque adeo perfectè & integrè, vt si rem diuigentius attendas: cum sit ipse adeo locuples & primogenitus æternitatis, nihil inuenies quod non voluerit tibi prodesse: Angelos suos delinuat tibi custodes, Apostolos prædicatores, doctores tibi magistros, Martyres te confortantes, confessorios te absoluentes, sacerdotes tibi mediatores, sanguinem suum tibi lanæcum, carnem in alimentum,

Sacramenta quæ te viuificent, passionè suam, & tormenta, quæ Patri caelesti offeras in tuorum criminum indulgentiam. audi Apostolum. *Omnia vestra sunt sicut Paulus, sicut Apollo sicut Cephas sicut mundus. sicut vita sicut mors, sicut presentia sicut futura, omnia vestra sunt*. Quis ergo credit o Miserrime mortalium, quod Regi huc in animam tuam deneges ingressum, & sedem hinc Regemque in illam admittas diabolum, qui non aliud quam quod latroni proprium est, agit, furari, mactare, & occidere? Aueti & primæ crede veritati. *Fur non venit nisi vt furescat & mactet. Ego perdas. Ego veni vt vitam habeatis, & abundantius habeatis.*

21. Venit tibi. Cum tibi totus veniat, dicit tamen: Dominus his opus habet quia illud ipsum quod accipit, tibi proficit, ut declarat linteam de celo descendens.

Porro non leuis ex prædictis oritur difficultas: si namque Rex hic ea sola mente venit, vt tribuat, qua ratione ingressum suum inchoat denotando necessitatem & iumenta postulando aliena, iubendo illa sibi adduci, & responderi renitentibus: *Dominus huic opus habet*? Numquid illi familiare est quod à me meam requirat animam, intellectum, cor, opera, verba, imo etiã ipsas meas curas, & cogitationes? nunquid à me postulat, vt illi tam perfectè seruiam vt ne minimum quidem in minimo suo præcepto defectum admittat tamque rigorosus in illo perhibetur, vt testetur Apostolus Iacobus, quod licet aliquis omnia seruet vnumque tantum transgrediatur iacturam incurrat omnium, quæ ex aliorum obseruatione, sibi fuerat lucturus? *Quis Iacobus tam legem seruaerit, offendat autem in vno. factus est omnium reus*. Sic ell vt ais, quod petat, veruntamen hoc non sibi, sed tibi tuoque commodo. Nõ quoc fatis mirari verba illa quæ Dominus olim dixit Moyse. *Quis det talæon habere Dentem mentem, vt timeant me. & custodiant vniuersa 12. mandata mea in omni tempore, vt bene sit eis, & filijs eorum in perpetuum*. Perpende adentissimum Dei desiderium: *Quis det*: hæc ea est forma loquendi, quæ desiderium explicat animum & aidentis, quod cordis viscera lauantur. Eo modo desiderium suum Summo David explicauit bibendi aquam de cisterna Be flagrat thleem. *Quis det mihi potum aquæ de cisterna Be*. Deus nobis. Hac simili phrafi peccatoris exposuit an. Rex Iacobus, dum moxitur in peccato Abialou patris deficienda, dolenter nimis loquens filij sui damnatio derisionem.

Quis mihi det ut ego moriar pro te? Quenam sunt hæc, Domine mi desideria, quæ tanta deceleras sollicitudine cordisque anxietate. Quis det? quid tibi refert homines pollere iudicio, vel eo privari? vtrum tua serueat mandata vel infringant? hoc perpende multa à te requiri: Quædò quidem legis à se datæ mandata numerum superne trecentorum, atque hæc velis omnia, nullo excepto, custodiri, idq; in perpetuum. *Vi tollant vniuersa mandata mea omni tempore.* Numquid tu illo, qui nullo horum indiget, tam in templo bonorum omnium diues possides pleuritidinem? non hæc respondet Deus, mihi requiro: nihil enim mea interest sed ipsum, & eorum agitur emolumentum ac filiorum omni tempore. *Vi bene sit tibi, & filius eorum in sempiternum:* vt bene sit tibi. Animam tuam à te petis in tuam utilitatem, vt tibi tuam det gratiam, cor tuum tibi in bonum, vt illud amore suo accendas, tuum tibi intellectum vt cum luce sua diuina collustrat, tuam tibi voluntatem, vt eam attollat eamque in isto collocet tibi ad quietem, tuam tibi eleemosynam: vt tibi faciat misericordiam, tua tibi opera sancta tibi ad gloriam æternamque beatitudinem. *Vi bene sit tibi in sempiternum.* Omnia tibi, tuæ tantum saluti, tuæ beatitudini. Idcirco in hac occasione nomen postulat atque ea sibi necessaria, non sibi præcisè sed vbi Ierusalem: etenim hoc illi exquirebat eiusque commodo eueniebat. Quia quod illi ipsa charius valebat, erat ipsum hæc cognoscere Dominum: atque per hoc manifestata, probabatque Messiam esse promissum, solumque istud in se complectens Zachariæ vaticinium, quod præ manibus habemus: idcirco ait: *Domine, his opus habes:* atque in hoc nobis exponit nostræ mysteria redemptionis.

11. Sciant Deus venire in mundum, nos omnes carere redemptis, eoque sine nostram assūmit caritatem, & animam seu spiritum, quæ asinā & pullū non abstant. Quæ mente Domine assūmis quod nostrum est? Numquid nobis venisti, numquid nobis datus? Numquid tui canuit Propheta: *Ecce Rex tuus venit tibi?* Vtique, potro ad hoc ipsam necesse fuit aspiciere quod nostrum erat, nostram humanitatem, corpus nostrum, carnem nostram, animam nostram: quia nostram operari debebat redemptionem, nostra in se suscipiens peccata, pro his rogans, pro his satisfaciens, & omni modo tollerans, quales ipsi horum rei pati merebantur.

Hoc autem in natura sua diuina facere non poterat: etenim illa in se nec orare potest nec

supplicare, cum inferior non sit, nec pati potest penas aut afflictiones, nec in cruce mori ignominiosā. Ad hoc necessariō nostra requirebatur natura: proprium dolorum, angustiarum, mortisque subiectum. Luculenter hoc expressit vates Isaias Cap. 53. in quo sicur D. Hieronymus ait, magis videtur Euangelista, qui transacta scribat, quam Propheta ventura præuocant. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit.* In mundum veniens notemus quid de nobis accipiat: non aurum nostrum, non argentum, non opes, non bona nostra non sanguinem, non vitam, sed mala solummodo nostra, nostras infirmitates, dolores nostros, cruciatu & mortem: hæc etenim sibi ferenda imposuit: *Languores nostros ipse tulit.* O quam significatiuum est illud ipse quo declarat, quid sumpsit ille qui Rex est inclutus & Deus infinitus. Non sumpsit illud quod Reges qui meliora de regnis suis sibi rapiunt, sed mala eorum. Nemo melius hoc dixerit quam D. Gregor. Nazianz. *Assump. fit quod detorrens erat, ut det quod praesentius est. pauper factus est ut nos illius paupertate deuites essemus: seruis formam accepit, ut nos libertatem recepimus: Descendit ut euehantur Tenentis est ut vincamus: Contemptus est ut nos gloria assueti: Merentis est ut seruet: Ascendit ut ad seipsum trahat homines pernoctans in peccatis ipsius.*

Desiderant nonnulli vt Ciconia in turribus suis ac templis nidum sibi componant, vt autem illas aduocent & inuident vidos illis prætruunt in campantibus Ecclesiarum, quia Ciconia auis est vilis: Etenim sibi rapit non leporem, non omnium cumiculum, non de pratis perdices vt aquila, nec mala à pullos vt myiuis, nec gallinas vt bubo, sed colubros, lacertos, vipersas & venenata terræ insecta: Unde eam mundare perhibetur, hoc factum agerit, vt poscitum à diuina illa ciconia per mundū traheret seunte de quo testatur D. Petrus. *Qui pertrahit bona benefaciendo, & faciendo omnes oppressos à diabolo.* Non enim opes eripuit vt Tyranni Chaldei aurū & argenti rodinas, vt imperatores Romanorum: non hominum libertatem vt fertur de Babilonis, nec quidquam illis charum aut pretiosum, sed languores, aduersitates, cruciatu, mortemque suscepit. Hoc sensu testatur Euangelista Mattheus, impletum hoc vaticinium, ex occasione quā. Christus à quibusdam demones expellebat, alios leprā mundabat, nonnullos à paralyti curabat, & alios à febribus liberabat. *Et ciebat spiritus verbi, & omnes malis habentes curauit: ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam: Propheta dicens: ipse infirmitates nostras accepit.*

D. Greg. Nazianz. Assump. Orat. 1. in Pass. ch. 3. IV. Ciconia. Mes. 8. 16.

Agoniam nostram portavit. Hic est ille sensus verus, & qui se oculis nostris patenter obicit. Sed huic alius multo profundior additur quem Apollonia Petrus indicavit a Propheta nobis declarari, ratione scilicet cur Dominus nostram assumpserit humanitatem: non enim eam assumpsit, ut potest sibi necessariam, sed nobis ad salutem: ut in ea nostra omnia colligat peccata, mala, poenas, tormenta, & mortem quae nobis omnia merito erant iustissima: nam in sola sua remanens diuinitate, illa non poterat in se suscipere. Hoc verbis his exposuit: *Peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum ut peccatis mortuus, ut nos salvaret, cuius lignum iustitiae est.*

1. Pet. 1. 44.

V. Non fallat, si dixerit ab illo spectari quod in Allegoria caelesti quadam visione Deus illi Calarex de de Luteo monstravit: historiam appositam natus hoc modo Petro D. Lucas. *Ascendit Petrus in superiorem usque caelum, et vixit horam sextam.* Factum est autem ut orationi vacans, in mentis rapere excessum.

1. Cor. 10. 11.

Coelum videt aperiri, & linteum quoddam magnum mundissimum & candidissimum a caelo descendere. *Linteum magnum, in quo erant omnia quadrupedia & serpentes terrae, & volucris caeli.* Proponitur hoc Apollonia auctore vocem sibi dicentem. *Petre, ecce & manduca.* Heu Domine mi, ab hoc me tua misericordia liberet: sunt etenim haec omnia animalia immunda, & legitur decreto reprobata, nec tale quid unquam comedi. *Atque Dominus: qui nunquam manducavit omne commune & immundum.* O Petre, repleat illi Deus: ignota planè tibi est huius linteici virtus: est etenim adeo mundum, ut omnia illa animalia, licet horrida & mala ac venenata in illo reposita, munda sint & purificata: ut emittalia fierent, in hoc sunt comprehensa. *Quod Deus purificavit, ut commune non diceretur.*

V. I.

Hic Christo approbatur.

Præclara latent hic Mystra. Porro Proposito nostro concernens est illud quod noat Glossa interlinealis. Hoc linteum purissimum humanitatem signat purissimam, quam Dei filius assumpsit. Hæc dicitur de caelo descendisse, non quod ibidè formata sit, aut ex parte aliqua caeli compacta, ut falso nonnulli crediderunt Hæretici: sed quod virtute caelesti, & operâ sancti Spiritus contexta sit, in texturâ vteri virginâlis de ligno incorrupto & limpido purissimâ sanguinis viscerum mundissimâ Virginis. Hanc quâ de causa Deus assumpsit: ut in illa comprehenderet omnia ferocia animalia, & immunda terrea se penta: quia ea mente nostram indiget naturam, ut in illa assumeret omnia nostra pec-

cata, fordida, pestifera & indomita, atque oculis diuinis: Mactatis excoranda, in illam poenas omnes, reiciens pro illis debitas: operam capiti suo iunxit, ut spiritus perforaretur: Auri- tam percussit in manibus ut essent transmissæ clavis: in carne purissimâ seculares, ut tota flagris aperiretur: iram nostram, odium & contumeliam in corde suo ut morte lanceæ vulneraretur. Purissimum hoc linteum astende, corpus inquam Saluatoris quam hoc edis omnium peccatis, acerbis doloribus, morte quæ tristissima. Est hoc tragulum in quo Deus posuit iniquitatem omnium nostrorum, ut ait eodem loco Ieropha. In illo purissimo linteum collecta sunt omnia nostra scelera ut per eius puritatem ab illis nos ipsi purificaremur. Hoc testatur D. Petrus. *Quia peccata nostra ipse portavit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortuus, ut nos salvaret, cuius lignum iustitiae est.* Habes hic cur corpus nostrum, carnem nostram, nostrum spiritum, animamque assumpserit: Nobis in commodum, remedium, notitiamque redemptionem. Unde ait. *Domine huius operis habes.* Itaque si quidem iam te capat Deus, non sibi hoc iunxit, sed hoc totum tibi proficit: unde semper verum loquimur. *Ecce haec tuus venit tibi.*

1. Cor. 13. 5.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

1. Pet. 1. 14.

Gal. 8. 17. ritum impugnent. Caro concupiscit aduersus spiritum, &c. manifesta sunt opera carnis: quae sunt: fornicatio, immunditia, impudicitia, &c. Nulla radix tam peruersos protrahit pampinos, nullus campus ita pungentes & nocuos germinat spinas, ut maledicta caro, quae etiam, crebris beneque culta penitentis, leuissis, & mortificationibus spinis illis molestas pungitque spiritum hanc sententiam in se maledictionem Gal. 3. 21. a Deo insidit. *Spinis & tribulis germinabit tibi, &c.*

VIII. Quid agit Deus? nostrum cupit remedium, aereque tatis moderari malis. In se hanc carnem nostram assumit, diuinam suam illi virtutem communicat, sibi illam incorporat, esse sumum diuinum illi tribuit, quod sit ut ab omnibus his Lazaris & tribulis emundetur, caro fiat ipsis talis stellisque mundior, atque ipsis Seraphinis multo perfectior, fons & principium gratiarum, virtutum, bonorum operum & vitae beatitudinis. Caro est Deificata, altius multo quam ipsi Angeli Spiritualizata, atque hoc modo dispositam eam nobis reddit, ut ita nostra sit, ut eam comedamus nobisque incorporemus, & per eam nostra reparetur, diuinamque vitam oblectemur. *Cara mea verè est cibus, &c. qui mandum meam carnem, &c. uiuit in aeternum:* retum est, o mortales, quod vestram allumpi carnem, meamque reddidi, *Cara mea:* porrò uos eo animo, ut eam mihi omnino reseruem sed ut inestata, & virtute diuina dotata ad vos per me reueniat, quatenus per hanc vestra restitueret.

IX. Appostet Christus seipsum comparat in multitudine apti, uerum particulariter in opere huic animalculo principali, quam idcirco, commendat spiritus sanctus. In hortum tuum aduolat, floribus insidet purpuribus, rosemque ex illis exsurgit caelo deciduum. Nunquid contra illam expositus, quasi quod tuum est hortique tui sibi scripturae, Porrò nullo iure niteris: quia illud ipsum, quod ex horto sumpsit, tibi reddit in melius commutatam. Rosem colligit indigestum, quod non aliud est quam mollis aqua, uulnus uelutat. Hunc autem sibi incorporat atque in stomacho suo digerit & condentat ut inde mel conficit suauissimum, atque in illa dispositione & prerogativa perfectius tibi reddit in aluam miro opere compositum, quo cunctos opificum stupetacit intellectus, cum videant tali hoc arte dispositum, ut nequeant ad illud primorum artificum ingenia atresque conscendere.

Hoc ipsum diuina illa & argumetosa apis confecit: Etenim in hortum descendens mundi huius, superinsedit flori pulcherrimo & purissimo viscerum Virginis intemeratae. Inde rosem sibi collegit purissimae suae carnis, quem sibi sic incorporauit, sic ut illam diuinam reddiderit, eo-que exultet ut diuinum esse participarit. *In quo Coloss. inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* O qualiter illam digessit & sursum exultet est etenim verè caro Deificata, atque sanctissima huic communicat humanitati, suprema illa & eminentia dona gratiarum & gloriæ: ut nondum illa sola plura contineat, quam omnes Angeli, sed ipsa sit potentis omnium eorum seaturigo. *De cuius plenitudine nos omnes accipimus. Ioan. 1. 16.* hac igitur forma dispositam donisque talibus locupletem illam nobis remittit mel factam suauissimum gratiarum omnium, in admirabili illo alucri sanctissimi Sacramenti, idque tanco-pretiosum officio ut nec ipsi primi Seraphinorum intellectus, modum eius intelligant. Hic attende qualiter, *totum quod de nobis assumpsit, totum nobis contulit ad salutem.* Considerata quanta dicatur hoc ueritate. *Ecce Rex tuus uenit tibi.*

S. 22. Quidquid à nobis sumpsit, nobis reddidit multo perfectius, id agens quod uulget cum sermone.

VT autem hoc exponam, in more habeo notare, quod dum legis Euangelium S. Ioannis atque ad illa accedis uerba planè mystica, quae ut audis, plus a quo est, ut in terram cernuus procumbas: *Verbum caro factum Ioan. 1. 14. est & habitauit in nobis.* Non ibi haereas, quod significent uerba diuinum, de nobis nostram sumpsisse carnem, nostramque humanitatem, quae uelutim habitauit hactenque nobiscum: sed ulterius progredere, illaque his aduunge, quae idem Euangelista scripsi inferius à Christo prolata. *Cara mea verè est cibus, &c. accipite & comedite. Ioan. 6. 35.* Quibus uidebis quod licet aliquid sumpsit de nobis, hoc fecerit, ut illud ipsum quod à nobis sumpsit, traderet, hac etenim mente sumpsit hoc, ut nobis redderet. Nunc credo sentum mirabilem illius parabolae de fermento, quae duo referunt Euang. D. Marth. & Luc. quae Christus exponere uoluit prechata regni sui caelestis, quod est Ecclesia. Sacramenta. *Simile est regnum caelorum, fermentum, quod accipit quilibet asciscit in farina.*

facto

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lib. 3 de doctrina Christiana.

Fermentum variã significatione. Ita fermentum si species amaritudinem, quã corruptis & acidam reddit toram massã, res designat malas, atque ut tale secundum D. Augustinum, Christus produxit ut Symbolum superbia, vanã gloriã & hypocrisis Pharisæorum: Hęc etenim est quę honorum operum corrumpit emolumentum: Attendite à fermento Pharisæorum, quõ liquidõ patet quantis polleat viribus hoc vitium, ut nostras euerat & eueret. Et in quantum hoc habet boni, quod fermentet massã, suoque calore massę digerat indigestionem, res significat ita bonas, quales sunt erimia fidei nostrę: mysteria: unde illo vitur Christus ad eorum explicationem. Referunt Evangelistę D. Matth. & D. Lucas, quõ die quodã dum turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properaret, ut audiret verbum Dei, diuina illi regni cęlestis aperit mysteria, idque variis parabolis & rerum similitudinibus, quas ipsi prę manibus habebant, sepe numero, vocem replicans regni cęlotum, quod, sicut diceamus, nunquam ad eorum accesserat auditum.

¶ I. Cur Chr. istus captauerit attentionem. Luc. 17. 20.

farina facti tritibus donec fermentum est totum. Præmonet nos D. Augustinus: quod sicut in sacris literis, aliquando Leo, in quantum fertitate, & immanitate crudelis, demoneum significet, Tyrannosque Principes: & si species eius magnanimitatem, roburque Regum, Christum denotat, viros eminentes, & pietate spectabiles: significat, ita fermentum si species amaritudinem, quã corruptis & acidam reddit toram massã, res designat malas, atque ut tale secundum D. Augustinum, Christus produxit ut Symbolum superbia, vanã gloriã & hypocrisis Pharisæorum: Hęc etenim est quę honorum operum corrumpit emolumentum: Attendite à fermento Pharisæorum, quõ liquidõ patet quantis polleat viribus hoc vitium, ut nostras euerat & eueret. Et in quantum hoc habet boni, quod fermentet massã, suoque calore massę digerat indigestionem, res significat ita bonas, quales sunt erimia fidei nostrę: mysteria: unde illo vitur Christus ad eorum explicationem. Referunt Evangelistę D. Matth. & D. Lucas, quõ die quodã dum turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properaret, ut audiret verbum Dei, diuina illi regni cęlestis aperit mysteria, idque variis parabolis & rerum similitudinibus, quas ipsi prę manibus habebant, sepe numero, vocem replicans regni cęlotum, quod, sicut diceamus, nunquam ad eorum accesserat auditum.

que colligentis? Dicenda: Cui simile asimabo D. Petrus regnum Dei, appendit animos auditorum & etc. CHRYSOSTOMUS reddi super tota, quid regno Dei, quid in sermo 29. perio diuino, valeat computari, atque illi mentis permulsa & magna persuasionebus coli, Dominus in hospitio pauperis manu paros Cęstaria mulieris, regni sui inuenit & sermo exemplum dicendo: simile est fermento. Hęc est illa Dei inquit prefiguratio uoluntatis semper laudanda misericordia: venit preceptor dominus nescio quomodo populum sublimiori praxtantem illis valingento doctriamque conspicuum, altioribus illigares adque ac singularibus studiis promotum: sed tunc duxerunt eam etiam vilem & abiectam rudiorum ingenij similitudine acque hebetem, cuius nunquam studium volgare domus sue transcendit. Si celestia declararet mysteria sumptis similitudinibus ex diuine sue cellu diuini reconditis mylteris: vel iis que in interioribus Regum aguntur pœnalibus: vel ex pretiosissimis quibuslibet domorum maxime diuini: vel de subtilioribus nature operibus: Hęc philosophos intelligeret, caperet nobilitate, sciret diues, & penetraret naturalium inquit secretorum: Non stipes hispidus, nõ teret truncus, non pauper, non de grege quis ordinarius, qui preter ea que inter manus habet nihil agnoscat aliud: idcirco hildem ipsis magis communibus atque ordinariis suis explicat altissimos conceptus, sumpta similitudine de feminã, de grano synapis, de piscatore laxante retia & de adu domestica nempe fermento, quod mulier vulgaris & infima famula tua vestiat teritque manibus, cui quid cum illo vel quid ex illo fiat, cognitum esse nouimus. Bonus Dominus amat seruum Christi regni similitudine seruat, variat coparationes, quos non de oculis sumis, non capiat de cęlestibus, sed profert de quocidiano usu, de communis conuersationis propozis, ut ad omni genus hominum perueniat, quod est omnibus profuturum. Si quid de diuinitatis oculis, si quid de secretis regalis, si quid de penetrabilibus diuini offerret in medium, hoc nescires pauper, non caperet mediocritas, notum simplicissis non haberes. Nunc vero loquitur nos a diuini, uisitata pauperi, omnibus uita ipsius necessitate vernacula: quia homo in Dei uocatione queritur, non discernitur in eius uoitione persona. Hęc similitudine fermenti, quę est magis domestica, plana & humilis, quam frequentius inter manus etiam ancillarum tangis, atque cuius dentius omnium patet oculis, nullum etenim la hanc fiet, qualiter modicum fermenti magnę quantitati iniectum massę totam illam fermentet, nem de hac inquam similitudine declarat Dominus goetur, profun-

ferissima regni sui id est Ecclesie mysteria D. Chrysostomus per fermentum Apostolos intelligit: cum enim non nisi modicum essent fermenti, quid commode, nullius dignitatis, diuina hoc fermentum sapientia ad mundi utilitatem D. Ambrosius a per illud fidem interpretatur, quae cordis hominis incorporata, totum fermentat hominem. D. Cyprianus & praedicationem capit Euangelicam Deique verbum: quod in principio sui tantillum existens, omnem de terra abstulit crudelitatem infidelitatis. D. Petrus Chrysol. e. & D. Cyrillus Alexandrinus d. ille latine Ecclesie Doctor eloquentissimus, hic autem orator Graece disertissimus, intelligunt de duobus altissimis ac sublimissimis Sacramentis: quae Deus in Ecclesia sua operari dicitur, quatuor est: verbi scilicet incarnatione, atque venerabilis Eucharistiae institutione. Conueniens autem esset ut vnum cum altero conuenerent.

Non erat Domino satis sic generalibus terminis proponere fermentum, sed in particulari commemorata quomodo fit, & quis illud componat, nempe mulier: vbi, scilicet in massa ex farina tribus congesta farinae: qualiter illud apparet, scilicet abscondendo & masse incorporando: quis sit illius effectus, is nempe: ut totam massam fermentet. Circumstantiae sunt haec, quibus licet aliqui opinentur non multum inhaerentiam: sancti tamen Patres illas expendunt, velut ab ipsa diuina sapientia prolatae itaque inhaerent diuinae explicandis. Adest famula tua & tra iunxit farinae mensuras, easque eribrat, florem eliciens purissimum ex furfuribus immundissimis atque asperioribus, indeque massam componit. Haec ita composita cruda est & indigesta, ut non solum panis qui ex illo pinxitur stomacho non quadret: verum & illum exacerbet & commotiones excitet principium infirmitatis, imò etiam materiam suggerat generantis vermicibus. Qualiter fermentabitur sumit fermentum illi que intieci, totum inuoluit, commisceat, & incorporat, hoc fermentum totam praeparat massam, suoque calore illam digerit & fermentat, ut inde panis coquatur vitæ nutrimentum. Hoc opus non terminatur insuper & de hac massa iam fermentata, fermentum componit, atque ei eo tribuit viciniam, & alteri ut

in sume. Angelorum massae fermententur. Notandum hic cum D. Petro Chrysolologo mysterium incarnationis. Adco hoc eminens est ut optime de illo dixerit D. Maximus. *Latius etiam ipsos Angelos inuestigabili Domini conceptio atque modus. Idem Hieron. Bp. de la Nua. Tom. II.*

circò caelestis Princeps quaesuit à caelesti illo Paranymphe Gabriele eius mysterij annuntiatore: *Quomodo fiet istud: Quam ille remisit ad opus Spiritus S. dicendo Spiritus S. superuenies in te, &c.* Illud igitur expositum habe symbolo fermenti. Quod fuit illud mysterium? Sumptis diuina sapientia, per mulierem indicata, tria farinae: quoniam sunt haec farina? nonnulli respondent esse tria illa, de quibus nostra componitur humanitas, spiritum, animam, & carnem, quae D. Paulus inuuit dum ait: *Ut integer spiritus vestet & anima & corpus seruetur.* Quoniam sunt haec spiritus est anima secundum quod est rationalis: anima est ea ipsa secundum quod sensitua: corpus est caro quae vitæ viuic vegetatiuâ. Et declaratur ad rem à Magistro Theologiae primario mysterium illud euolente. Ita quae massam componere ex facis tribus, fuit ad Theoph. componere humanitatem quandam, perfectam intellectu, sensibus, & oënie. D. Aug. opinatur tres has mensuras totam significare naturam humanam, quae conseruata fuit in tribus illis Noë Filiis, Sem, Cham & Iaphet, ex quibus tota mundi est generata progenies. *Tria facta sunt de verb. unum genus humanam in tribus Sem, Cham, & Domini. Iaphet.* Idem opinatus est D. Hieronymus.

Per hoc declarate voluit Dominus eminentissimum Incarnationis suae mysterium, & totum hoc quod dixit Euangelista verbis illis profundissimis: *Verbum caro factum est & vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre plenum gratia & veritate.* Formauit diuina sapientia humanitatem quandam absolutam & quae vices suppleat totius humanae naturae sumptis illam cribro expurgatam puram & ab omni furete desecratam; ne dum peccatorum sed etiam carnalium immunditiarum, in quibus omnes concipimur: quia illam formauit ex sanguine purissimo illius, quae ipsos caelos mundicie superabat Virginis Mariae, purissimae. Commisit illam in lenore ipso sole puriori, in ventre virginali. Vides hic massam quae de tribus resublet facis, spiritu, anima, & corpore. Quia vera est humanitas, quae esse habet intellectuale, sensibile & ex carne, quae totum esse naturae hominum in se complectitur: porro ipsa ex natura sua cruda erat atque indigesta & necdum fermentata. Quomodo fermentata est: abscondit in illa mulier fermentam totumque ei incorpauit.

Ecce cum D. Petro Chrysol. opus sapientiae diuinae praestantissimum. Quod est fermentum, nisi verbum diuinum, & persona eius dignissima.

ma? hæc enim est quæ totum fermentat & omnibus ita esse, virtutem, & perfectionem. *Omnia per ipsum facta sunt.* Vniatur hoc fermentum huic massæ, vniatur verbum diuinum huic humanitati, illi incorporetur, illamque totam sic penetret, vt caro fiat. *Verbum Caro factum est.* Hoc modo illam fermentat, tantaque perfectione cumulauit vt tota ipsa facta sit diuina, diuinoque esse præstantissima. *Donec fermentatum sit totum:* Quò humanitas hæc reddita est sanctissima tantaque perfectione cumulata, vt nec ipse Deus totâ suâ omnipotentia potentissimus præstantiorem illi dare poterit, nec eam ad altiore euehere celsitudinem: quia anima, corpus, ossa, & caro ita vnita fuerunt personæ verbi Dei: vt ipsum Dei esse participauerint, intellectus luce gloriæ beatæ redditus est perfectissimus; voluntas amore & gaudio beatifico. Tandem illa humanitas, tot perfectionis effulsit prerogatiuis, vt tota esset eorum fons & fœcurigo: solo oculorum intuitu illuminare poterat animas, sicut Petrus: solò suò verbo potens erat suscitare mortuos, saluâ suâ impertiri cæcis oculos, vestis suæ hinc omnes curas languores. Vnde addere poterat D. Ioan. *Vidimus gloriam eius quasi vnguentis à Patre plenum gratia & veritate:* & postmodum scribere Apo. Colos. 2.9. *In quo inhabitat omnia plenitudo diuinitatis corporaliter.*

Ipsa quoque caro diuina efficitur, & diuina essentia, diuinaque præfulget virtute. Audiamus D. Petrum Chrylogum hoc mysterium exponentem. *Maria hinc fermentum implet. 19. 1501. & humanam carnem in alio Virginis caelestem totam conspersit in massam.* Notemus insuper cum D. Chrysolomo verbum quo Dominus vititur. Non dixit, *apparusi*, sed *abscondi.* Ad. Mat. 23. *abscondit in massa fermentum:* quia persona verbi diuini, eius diuinitas, Maiestas, celsitudo & diuinitas, ita abscondita mansit vt dicere poterit vates Euangelicus: *Verò in eis Deus absconditus.* Grande mysterium: veruntamen non illi inhæreas: si namque hoc solum attendis, iudicabis quòd Deus de nobis sibi nostram assumpsit humanitatem, eamque sibi vnita habeat, qua Dei natura ita formosa redditur, vt eam semper Angeli videntes videre desiderent. Transi vterius & audi D. Iosueum: *Da plenitudinem eius nos omnes accipimus,* atque intellige, quòd de nostro assumpsit nobis celsitudo in commodum; quomodo hoc intellectu progredere in ipsa actione fermenti; mulier etiam, quæ

cum illo massam fermentat ex eodem ipsa massam fermentata, & facta iam fermentum dispertit & tribuit huic & illi vicinæ quatenus vnaquæque massam domi suæ erudam & indigestam fermentet.

Contemplete: (sic sicut D. Cyrillus mysterium mysterium sanctissimi Sacramenti. Mysterium enim veritatem inquam indigestam & crudam, principium turbulentorum motuum contra spiritum, Eccharistia. 1750-21 Rom. 7.2) Habet quisque in se massam carnis suæ humanitatem inquam indigestam & crudam, principium turbulentorum motuum contra spiritum, Eccharistia. 1750-21 Rom. 7.2) Hæc caro de se massa est indigesta: porò illam meam reddidit, in illa, abscondens diuinum esse, quo tota ita perfectior & fermentatur vt realiter sit diuina. Ex illa fume illamque incorpora huic massæ crudæ & indigestæ carnis tuæ & humanitatis: *Accipite & comedite, hoc est corpus meum.* Illam fumito, eam enim fermentum efficacem, vt totam fermentet massam ex tribus fatig mensuris compositam. quatenus spiritus tuus eleuetur, fiatque caelestis, animæ tuæ vita tribuat æterna; temperetur, reficiatur, & corrigatur corruptio, atque peccantes carnis tuæ motus cohibeantur. O quam latus hic nobis aperitur campus, quò præstantissimos huius diuinissimi Sacramenti in toto homine declaremus effectus: *Fermentat seum;* spiritum, animam carnem, intellectum, voluntatem, potentias rationabiles, ita scilicet, & concupiscibilem pariterque sensitiuas. Non videtur D. Ambrosius hæc explicatio displicuisse, qui eandem parabolam declarans per mulierem in fermento massam abscondentem SS. Ecclesiam intelligit, dicens: *Sauilla Ecclesia, quæ 1990 istius mulieris Evangelica figuratur, cuius farina nos sumus Dominum Iesum in interioribus nostris miscis abconditis, donec animi nostri secreta penetrabilia calor sapientia caelestis adducat.* Veruntamen, quæ nobis ferunt solummodo spectemus, & in eo ipso pateat, quòd iste Rex supremus, si de nobis accipiat, nobis omnia referat ad emolumentum, & dicere possit Propheta liberrimè: *Eccc Rex tuus venit sibi.*

V. I. Mylterium enim veritatem inquam indigestam & crudam, principium turbulentorum motuum contra spiritum, Eccharistia. 1750-21 Rom. 7.2)

1750-21 Rom. 7.2)

D. Ambrosius lib. 7. de ecc. lib. 1. Tit. 1.

f. 213

§. 23. Ipse pauper, & mansuetus. Tertia letitia ratio est, quod pauper veniat: calem enim cuiuslibet optant, talisque nostra conueniebat Redemptioni.

Exultat ad letitiam & confirmat eor Ierusalem vates tertia ratione, qualitates expriment quibus Rex ille venit, nempe: quod pauper sit & mansuetus. Exulta, iubila, &c. Ecce haec tuus venit tibi pauper & mansuetus. Admaior haec verba: quia nedom videtur quod illi Propheta nouas non suggerat letitiae rationes, sed potius iam datas dissoluat & renouet: Etenim illud quod recreare poterat auditum. Haec tuus venit tibi, ipsum destruit dum dicitur, Ecce tuus venit tibi pauper: Quid enim ab eo, qui talis est, potest exspectari? Exhiberat te qui tibi mentat in domum tuam aduenire Principem nobilitatum: potest si subiungat, quod pauper veniat, vt nec aculeam adferat tibi tribulandam, angustias oppressus remedium exponit: potius te corrumpat & angit: cum statim concipias eius aduentum, non tibi fore prodeum, sed nociuum. Etiam frater tuus scilicet Spiritu Sancto tibi male olet teque grauat si pauper adueniat. Pauper etiam proximo suo aduui erit. Profectus est frater tuus in Indiam quam summo exspectas gaudio redeuntem, quia nuntiatum tibi est ea redire intentione, vt tibi in omnibus, fauor accurrat; Veruntamen si tibi referat alius quod adeo veniat omnium indignus, vt nec autem habeat quem domui tuae iuniat, & a te potius alendus; gaudium tibi vertitur in merorem.

III. Hic lapis erat offensionis, in quem impegerunt Iudaei, ne Christum admitterent vt verum Regem ac Messiam. Dixit ore Dauidico Deus Regalem Christi maiestatem eiusque thronum soli comparandum. Thronum eius sicut sol, quia lumen inclyti Regis gloria luce sua obtenderet, & per eam obcearentur aues nocturnae, & resperthiones, bubones, & noctuae quibus oculi tantum sunt, vt ea quae noctis sunt, intocantur: tales erant carnales isti Iudaei: Etenim de rebus ferebant tantummodo iudicium ex his quae corporalibus videbant oculis: vnde illas tunc habebant diuitias carnales, oculi, vt tales, affirmant: Quocirca semper bene affecti sunt Deo auro, argento, bonisque transitoriis occupati, imo iudicio vt Deum susceperunt

magna letantes festiuitate, vitulum aureum: ita vt vim Aaroni inferantes festa instituerint solemnia, plenaque iucunditate, semperque. Deum hunc cordibus suis gesserunt inuisceratum. Promisit Deus Messiam inaequalibus diuitis opibus, quibus omnibus sufficienter occurreret pauperibus: tantaque Regia Maiestate conspicuum vt esset terrae Dominus vniuersae. Domi nobisur a Mari vsque ad mare, &c. Praedixerat per Isaiam quod illum mitteret diuitiis oneratissimum, ac proinde confertur illi, eiusque traderet manibus thesauros omnes terrae visceribus, manisque abyssi absconditos. Haec dicit Dominus Christo meo Cyro (legunt, Septuaginta: Christo meo Domino:) cuius apprehendi dexteram vs subiciam ante faciem eius gentes, &c. & aperiam coram eo ianuam, & non claudentur, ego ante te ibi, &c. & dabo tibi thesauros absconditos, &c. propter seruum meum Iacob & Israel electum meum. Vt illi caruales erant nec alias opes magnum faciebant praeter has retentas, operati sunt tibi a Deo promissum Messiam venturum illis ditissimum, quibus Pastores Iacob populumque Israel ditaret abundantissimè. Propter seruum meum Iacob, &c. Porro ipsis ad oculum dolus hic manifestè detegitur: non enim possunt illi hoc Zachariae negare vaticinium, quod ita ceteris Prophetarum supereminet oraculis: Etenim clare praesagie, quod venturus esset pauper sedens super Ahsiam & pullum subiugalis.

Superest etiam notandum in nomine Hebraeo. Gani, a Propheta posito quod multa signi. IV. sicut quae noster Pagninus in thesauro suo lin. Tria hic quae Sanctus declarat. Porro tria potissimum si ex Zachariae. Primo: pauper: ita transfert praefatus clatia auctor illud Psalmi ex nostra vulgata lectione, notantur Ego autem humiliatus sum nimis: Ego autem de deo Christi pauperatus sum nimis. Secundo: significat humilis, & ita Septuaginta verterunt in Isaiam quod Ps. 215. nos vulgare legitur: Ad quem respiciam nisi ad pauperem: humilem; & ita in citato Psalmi transulerunt: Ego autem humiliatus sum nimis: quia vero pauperes & humiles, mansueti sunt, etiam significat mansuetum vnde vbi legitur apud Zachariam: ipse pauper, legunt illi, mansuetus: quam lectionem D. Mattheus sequitur hoc profert ex eo vaticinium Tertio, significat afflictus, contritus, ita textus vulgaris in Deut. transfertur: Comedes afflictionis panem, & Isai 66. Pagninus vulgaram nostram lectionem in Iob: Deus. 16. 3. Fumibus paupertatis, vertit fumibus afflictionis: & Iob 36. 8. Biblia

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Biblia Regia illud psalmi transferunt. Ego autem aff. Nus sum nimis.

His praeiis evidens est à Deo promissum Messiam, non his temporalibus bonis opulentia, aut terrena celsitudine coruscantem. & mundana Splendidum maiestate, imo potius expressè praemonuit eos venurum ipsum pauperem, mansuetum, humilem, habitu mendicum & afflictum: Quomodo erga sacrum Ethiquum praedicat venturum eum diuitijs potestate & Dominio ammentissimum? Ecce Dominus in fortitudine venit, & brachium eius dominabitur? Quia non intelligit de diuitijs terrenis, aut maiestate temporalibus, sed Spiritualibus, diuinis, & caelestibus. Res est luce elatior opes, magnitudinem, Regisque potentia ipsi Regi debere correspondere, Regique ipsius qualitatibus. Rex hic terrenus non est, non carnalis, non temporalis, regnum illius non caelestium est non perituum, non terrenum, sic enim protelatus est Pilato: Regnum meum non est de hoc mundo. Tales ergo oportet et sint eius diuitiae, dignitas, & potentia; diuinae, aeternae, caelestes, & eminentissimi. Obvies: sic ita, veritatem cur Propheta Zacharias exhilaraturus verbum Ierusalem Domini huius aduentu, non loquitur, nec diuitias illas caelestes & perpetuas proponit, quas secum defert illis ipsam ditaturus sed temporalem paupertatem omnibus odiosam? Si velit eam exhilarare, dicat illi quod gaudium possit adferre & non quod merore deijcere: nihil etenim in mundo ad hoc efficacius quam publicare paupertatem. Ambo duobus complectitur expresse Propheta: nimirum quod Pauper veniet, & temporalibus inops diuitijs, diues autem diuinis & caelestibus; quia ambo pariter ad gaudium poterant excitare Ierusalem.

Isa. 40. 10.

V. Rex cuiusque potestas sibi merito correspondet. Ioan. 18. 36.

VI. Christus autem pauper venit.

Isa. 53. 3.

VII. Talis ab omnibus desiderabatur.

Primò: praedicat venturum temporalibus opibus desitutum, humilem, mansuetum & afflictum, peccis illis artitum quas secum trahit reru inopia: quia sic expediebat ut impleteretur illud ad quod ab hominibus venturus expectabatur. Eleganter hoc expressit vates istas verbis illis celebratoribus. Desideravimus eum de pessimo, & nonissimum virorum, virum dolum. Et scilicet iam infirmitatem desideravimus eum. Nec hoc negamus, & Propheta Sanctissime: nihil enim ardentius optat captivus quam redemptorem, à quo redimatur: nec infirmus quam medicum, à quo curetur: nec afflicus quam amicum, qui verba dicat illi consolatoria. Porro qualem illam desideras? despectam atque ad hoc pauperem: etenim illi à mundo habetur despectus. Humi-

lem, ut vir habeatur nullius omnino, & omnibus dignitate interior. Afflictum, doloribus pensiveque ultra modum oppressum. Taleme illud desideras? utique: quia sic nobis convenit. In qua finem optabant homines tanto desiderio Messiam: ut mundum de fermitate redimeret facta nica, & à peccati curaret infirmitatibus. Igitur in illa forma eum desiderabant in qua melius finem hunc assequeretur: omnis quippe dispositio mediocrius à fine sumitur. qui per hac praetenditur. Finis praecipuus qui Deum in hunc attraxit mundum, ille fuit, ut peccatum tolleretur, & adeo perniciosam curaret infirmitatem. Hoc dupliciter egit, vita scilicet & morte.

Primum hoc egit vivens operibus suis inopioribus vitaeque exemplis illustribus, ex quibus diuinum composuit emplastrum hinc curandae infirmitati praesentissimum. Declarat hoc ingeniosè sacundissimus Pater E. Ludo, Genatensis discipulo iudicio suo conformi: Medici ut aegritudine cuidam medeantur, eo totum suum dirigit studium ut causas eius exterminent: humores dico perverfos & nocivos ex quibus oritur. Principium & peccatorum omnium fons est inordinatus sui ipsius amor, filius primogenitus peccati originalis & totius corruptionis principium, atque Antichristi praecursor. Hic enim regnabit (ut Apostolo credimus) quando ille veniet, quo disponetur homines ad eum recipiendum aptissimi. In novissimo diebus erunt homines se ipsos amantes. Ex illo perverso amore tres generantur filij, tres, inquam, inordinati amores, quibus mundus agit in ruinam. quosque nobis Regalis illa aquila manifestavit: nam mundum superuolans vidit eum illis ad os vestrum repletum. Amor dignitatis opum, & sensuum voluptatum inordinatus. Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum. & superbia. Sic ut enim transiit diluio totum humanum genus propagatum est ex Noè per tres filios suos Sem, Cham, & Iaphet: ita vitiorum mundi omnis universitas de patre nascitur universalis, amore scilicet proprio: illa namque producit, medio trium horum filiorum eius: quia primum quod est honoris famae desiderium inordinatum, innumerabilem principium est peccatorum: quia homines honoris cuncta non in eo statuant, quod debent, in virtute sed in vanitatibus, quas mundus in honorem transfundit.

Quae non peccata committit aliquis, ut dignitatem quam audente ambit, assequatur, vel oblectam non perdat: sedendant Sacer & Pro-

VIII. Quis fuerit & nis adlectus Christi.

In Synopsi p. 3. Tract. 3. Dialo. 3. IX. Amor proprius omnis peccati secretus. 80. 2. Tunc. 3. X. Ex illis tres filij nascuntur. 1. Ioan. 3.

X. Ex illis tres filij nascuntur. 1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 3.

II. sine littera credibus, traditionibus, iniurijs & iniquitatibus, in quas nonnulli prolapsi sunt, ut regna que pretendebant, obtinerent, alij vero ne tam conquisita manibus suis eriperentur. Quantum stragem edidit feminarum pellina illa Regina Athalia, ut Regnum Iudae moderaretur: ut etiam illo pacifica gauderet, omnes occidit, quos innocente potuit Regali stemmate progenitos quod omnino delectum fuisset, nisi summam diligentiam Iosaba Regem Ioam, cuius erat amica, lanculum abscondisset, necique eripisset.

Sursum Abahia & interfecit omne semen Iosabae, &c. & regnavit super terram. Quam molesta atque iniusta mouit Saul persecutiones iocera David: quia a Propheta Samuele dedicatum esse regni sui sacrosanctumque sacrilega atque impia non aggressus est facinorosa Parricida ille filius Abialon aduersus Patrem suum, ut cum solio decurreret, ipse vero Rex eleuatur: Quam fastidioso turbine propriae uouimus ambitionis terrae Monarchas, regna inuadentes aliena, mille millia patentes scelera, iniustitias, sacrilegia, ut Dei templa violata uasque sacra despoliari non vereantur: nam idcirco illos Deus in figura bestiarum ostendit Ezechielis, quae prodigiosa, nec quiescebant quocumque spiritus illas ferebat ambrosios: & Danich in forma uentorum qui in se mutuo insurgentes praehabuerunt, uer corum actiores moueret in mari tempestates.

37 Quis non merito obstupescat horrendum istam stragem quam Herodes edidit: ut notum innocens fundens sanguinem in Bethlehem loci que conseruatis, quos nonnulli credunt ad quatuordecim millia exsternisse. Cur hoc intellexerat puerum natum esse Regem, de quo sibi timebat, ne regnum illi uictor auferret, & quamuis audiret Regem hunc esse Messiam a Deo missum in mundum, ac proxime fore impossibile omnipotentis illius consilia & decreta subuertere: pari tamen cum eo uult mare contendere & eius superare omnipotentiam. Quid plura? Ita illud Spiritus S. axioma. *Inisum omnis potest superbia* q. d. quod si superbia in pectore alienum totum agat sperare posse, imo uerius dicitur, timere quocumque peccatum, imo & ipsam Decidiam.

His conformiter respondet argumentum D. Augustini in quodam sermone ad fratres in exilio, inter illos qui eius nomine circumferebantur. Expenit huc quod Aposto. in ecclia conigit. Oportet ablatum Dominum supremum i. Iosabae sanctissimi Sacramenti mysterium, in quo portat illis ci-

bum & potum, de pane & calice benedictis dicens accipite & comedite: hoc est enim corpus meum accipite & bibite: hic est enim sanguis meus: *Verumtamen* hoc scitote: ecce manus tradentis me. *meum est in mensa.* Magnopere primatu commouentur Apolloli & diligenter inquirunt contentis eorum tam execrandam posset exercere derisionem, atque per hoc: *Facta est contentio* Luc. 22. *inter illos quis eorum uideretur esse maior.* Miraculum: magister uester, o sacratissimi Apolloli mortis opprimitur angustijs, uobisque iustum animae suae detegit dolorem, ex eo quod unus ueltrum illum proditor sit traditurus, & de primatu inter vos inflati contenditis? plus iusto de uobis modo potest conueni, quam olim de Baruch uatis Ieremae secretario: cum enim illi desolanda nimis reuelasset, cepit ille mente cogitare sublimia. *Ece quos adificatio delectat, &c. & in* *quarum tibi grandia: ne miretis, inquit D. Augustinus, nam altercati de maioratu, non tantum fuit cum sibi quicquid praesendere, quantum inquirere quis ille posset esse, qui tantum moliretur facinus quo Dominum perfidus traderet inimicis: nonne tantum quantum posset uictum ambitionis, quod si semel cor cuiuspiam inuaserit, sufficere ut proprii patris mortem machinetur, ut ipse Rex imperet, imo & Deo necem intendet, quod in damo illius & colligio possit gaudere maioratu.* *Quare hoc, nisi quia arbitrari sum, ut homines, ille qui maior est ut Dominari possit, magistrum tradere procurat.* Deo ipsi terga uertit superbus, negat illum & tradit ambitiosus, ne uel apicis uirtus, honoris aut dignitatis qualiter in republica, detrimentum patiat. Hae etenim causa fuit, cur Pharisei, licet mirabilia Christi prodigia cernerent, in illum tamen credere contempserunt: quia teste D. Ioanne. *Dilexerunt enim magis gloriam hominum, quam gloriam Dei.* Quam lenientiam ipse Christus illi iterato obiecit? *Quomodo uos possitis credere qui gloriam ab inuicem accipitis?* Ne plura protetam, hoc possessi uitio uitam Christum abstulerunt, mortisque intulerunt, ne Cathedris suis locisque priuarentur honorationibus: ut die ueneris diximus.

Quid modo de auaritia? noissima est illa & uetissima D. Pauli definitio: *Radix omniu malorum cupiditas.* Cui subserbo & assero ex illa populari stolones desideriorum malorum & XIII. tantum infinitos: generat illa iniustitias, furta, rapinas, uices, simonias, uiduorum & pupillorum oppressiones. Audiatur D. Augustinus. *Ha auaritia dicit omnium malorum auaritia est, maior uisura, nalcituet*

XII. Cur Apolloli in cena deus tradentis me. meum est in mensa. Magnopere primatu commouentur Apolloli & diligenter inquirunt contentis eorum tam execrandam posset exercere derisionem, atque per hoc: Facta est contentio Luc. 22. inter illos quis eorum uideretur esse maior. Miraculum: magister uester, o sacratissimi Apolloli mortis opprimitur angustijs, uobisque iustum animae suae detegit dolorem, ex eo quod unus ueltrum illum proditor sit traditurus, & de primatu inter vos inflati contenditis? plus iusto de uobis modo potest conueni, quam olim de Baruch uatis Ieremae secretario: cum enim illi desolanda nimis reuelasset, cepit ille mente cogitare sublimia. Ece quos adificatio delectat, &c. & in quarum tibi grandia: ne miretis, inquit D. Augustinus, nam altercati de maioratu, non tantum fuit cum sibi quicquid praesendere, quantum inquirere quis ille posset esse, qui tantum moliretur facinus quo Dominum perfidus traderet inimicis: nonne tantum quantum posset uictum ambitionis, quod si semel cor cuiuspiam inuaserit, sufficere ut proprii patris mortem machinetur, ut ipse Rex imperet, imo & Deo necem intendet, quod in damo illius & colligio possit gaudere maioratu. Quare hoc, nisi quia arbitrari sum, ut homines, ille qui maior est ut Dominari possit, magistrum tradere procurat. Deo ipsi terga uertit superbus, negat illum & tradit ambitiosus, ne uel apicis uirtus, honoris aut dignitatis qualiter in republica, detrimentum patiat. Hae etenim causa fuit, cur Pharisei, licet mirabilia Christi prodigia cernerent, in illum tamen credere contempserunt: quia teste D. Ioanne. Dilexerunt enim magis gloriam hominum, quam gloriam Dei. Quam lenientiam ipse Christus illi iterato obiecit? Quomodo uos possitis credere qui gloriam ab inuicem accipitis? Ne plura protetam, hoc possessi uitio uitam Christum abstulerunt, mortisque intulerunt, ne Cathedris suis locisque priuarentur honorationibus: ut die ueneris diximus.

Quid modo de auaritia? noissima est illa & uetissima D. Pauli definitio: Radix omniu malorum cupiditas. Cui subserbo & assero ex illa populari stolones desideriorum malorum & XIII. tantum infinitos: generat illa iniustitias, furta, rapinas, uices, simonias, uiduorum & pupillorum oppressiones. Audiatur D. Augustinus. Ha auaritia dicit omnium malorum auaritia est, maior uisura, nalcituet

D. Avo. *genitrix sponda, fontes culpa, aeterna poena via, n-*
Str. 48 *trix gehenna, abyssus in fatiatis, qui nunquam*
ad fra. in dicit sufficit. Omnia in homine senescunt vitia sola
Evem. de auaritia inuenescit. Scire sufficit quod peccati re-
vera ora- *radicata vnius Apostoli traxerit illum ad horreum*
rio. ad *med.* *dam ipsius Dei venditionem, sicut reipsa vendi-*
dit illum eius inimicis, quem ipsi eodem hoc in-
fecti vitio crudeliter interfecerunt, ne bonorum

XIV.
 Et qua-
 nam ex
 luxuria

patenter iacturam. Porro carnis concupiscentia & delictorum appetitus: quae non producit flagitia, quis eo vltique mundum perdidit vt Deus illum coactus fuerit submergere diluio? quis ciuitates illas Sodomae scdo vallauit incendio, & in cinerem selegit fertilitate Paradiso conferendas? quis virtutes destruit, honorem adimit, & furatur facultates? quis hominem reddit spurcissimum animal? Exemplo tibi sit prodigus.

XV.
 Quis
 debet
 venire
 Christus
 vt haec
 vitia in
 nobis cu-
 raret.

Cum igitur tres habeamus fontes & malorum omnium ac criminum radices, nec non tria praecipua naturae humanae vulnera: veniens de caelo medicus illa sanaturus, quoniam obsecro, adferre oportere eum medicamina, nisi illis opposita? primum hoc egit vitens exemplis in se ipso & vitae suae moribus integerrimis, & multo magis postmodum in cruce mortuus. Si igitur ad hoc venit, quò aliò modo venire conueniebat, nisi pauperem, humilem, & afflictum? an ergo venire expediebat eum pompa fastuque iurgidū vt nostram deprimeret ipse superbiam? absc omnino: An ergo veniret diuitijs opulentus superfluum illarum cupiditatem eradicatorus? nequaquam. An ergo descenderet delictijs affluens alee Salomon, earum damnaturus superfluitatem? non expediebat. Si contrarium a suo curetur contrario, qua ratione horum malorum medicus accederet nisi virtutum medicamentis vitijs omnino contrarijs? Non aliter haec virtutum & exemplorum vitae illius emplastra effectum operata sunt in sanctis optatissimum. Quis obsecro tam omnis expertus rationis, qui contuitus creatorem caeli, Dominum Angelorum, beatorum gloriam in habitu & figura adeo humili ac paupere, vt non habeat vbi caput suum reclinet, rotis & afflictionibus attritum, tam varia tormentorum genera perferentem, nō admittatur salutem aliquid eius imitari, quod in illo conspicit: saltem ne consentiat, vt medicina adeo pretiosa suo priuatur effectu? quae superbia (loquor cum

L. de Ago. *suo priuatur effectu? quae superbia (loquor cum*
Christ. 6. D. Aug.) sanari potest si hac filij Dei profunda
11. vi. su. non sanetur humilitate? quae potest auaritia re-
Hom. 30. parari, si extrema hac Domini huius non repa-
11. 41. retur paupertate? Quae voluptas & carnis appe-

tentia relaxabitur? si vitae austeritate quae Christus suam ab omni lae purissimam, tractat, minime relaxatur? His suppositis aptissime dixit Propheta, vbi Hierusalem vt gaudio magnanimis exultet, quia venit tibi. Infirmus optat medicum, tantoque gaudet alacrius eo confecto, quanto magis in illa venit figura, illaque adducit medicamina quae curanda illius infirmitati sunt opportunita. Venit hic de caelo tibi medicus tuas medicaturus infirmitates, plagaeque sanaturus: tanto ergo tibi est amplius exultandum, quanto magis videris illum illo scema te descendente, tibi magis conuenienti: Hoc est in habitu formaque pauperis, humilis, & afflicti.

§. 24. Ipse pauper. Conueniebat vt Deus latus veniret sicut dixit Moysi. Larua autem secretior erat paupertas.

Porro non solum rationi consonum erat, vt sic veniret quatenus coram oculis nostris exterius emplastrum applicaret exemplorum operumque exteriorum nostrorum criminum infirmitatibus, sed etiam efficeret & compoueret ipsas medicinas, quae animae nosse curarent efficaciter interiora Remedium praefens & efficacius, quo resister omnes animae entratur infirmitates, est ipsa diuina gratia, fuit caelestis, sancta Sacramenta, quorum effectus ad intima cordis peruenit. Haec remedia per passionem suam cre effecturus: etenim in morte illius nostra vivebat vita, in illius vinculis nostrorum absolutio peccatorum, in eius lacrymis nostra laceritia, in eius ignominijs nostra dignitas. Crucis illius mors ea erat, quae in nobis gratiam operaretur diuinam, nostrorum scelorum indulgentiam, cum aeterno Patre reconciliationem, & sanctorum efficaciam, virtutemque Sacramentorum. Haec nobis caelum aperiret, nostrorum debitorum deleter Chyroglyphum, nos suscitaret, filiosque Dei crearet, ius tribueret, & opum illius regnorumque possessionem.

Ad talem subeundam passionem & mortē forte deberet venire summa Maestate tumidus, immensa pompaticus celsitudine & exercitijs stipatus Angelorum? nullatenus: si namque talis uellet quis illi moueree audaculus persecutione: quis vel femel imaginaretur illi manus iniicere? quis mortalium captiuum docere? quis iudex bas, pauperum adde- que dicere? quis cogitate praesumeret mortis

in illum seire sententiam crucisque eum affige-
 re: *Et non cognouissent, nisi quoniam Dominum glo-*
ria crucis eius. Homini eiusq; omnimodo ho-
 mo contemebat, vt Dominus hic in cruce more-
 retur millenis exagitatibus cruciatibus: ad hoc ju-
 sti erat vt larvatus adueneret. Quomodo trans-
 figurate se melius poterat, quoniam ipsi quia suis
 opprobria: quia ratione suas aptius caelestes
 abscendere diuitias, quam nostra paupertate, su-
 premam suam & immensam Maiestatem nostram
 nisi humilitate: gloriam suam infinitam nostris
 nisi calamitatibus? nemo melius quam Isaias.
164.7. Vnde tu es Deus ascendens? Deus Israel saluator.
q. d. vt nos saluaret venire debebat transforma-
tus & absconditus.
 Quomodo reor spectat illud, quod Dominus
 Moyses respondit. Ardenter optabat Moyses vt
 Deus illi locutus, seipsum illi clarè reuelaret: Ita
 vt aperire Maiestatem, diuitias, & faciem illius di-
 re possit gloriam contemplari: quocirca sic pre-
 cauit. *Quoniam mihi faciem tuam.* Cui Deus: hoc
 vixquam fecero: non enim videt me homo
 de viua, nec tibi vita superest, si faciem meam
 aperire contempseris, hoc autem indulgebo tibi:
 habitus in spelunca Petre & me coram te tran-
 sferre manum tuam tuis superponam oculis,
 & illos cooperiam, ne clarè faciem meam videas,
 & cum transfero, humeros meos conspicies. *Ego*
transi coram te & ponam manum meam, &c.
 praedicta se nobis hic offerunt: notanda mytte-
 ras sed illi tantum iohateamus quod ait, Moyses
 ista non posse videre si diminà eius facie con-
 spiciat quomodo dicere potest hoc? si au ignoramus
 vnam aternam consistere in illius facie con-
 templatione: Haec est gloria nostra, haec vltima
 beatitudo, qua speramus Deum videre facie ad
 faciem, vt illud Iouannis in nobis impletur. *Cum*
2. 2. ad. apparuerit similes ei et vniu: quoniam videmus
lumen, cum facti est. Lignum hic aperitur Sacramentū.
164. 10. Lignum enim Ruperto Abbate symbolum hic
164. 11. vultus nostrae signati redemptionis, quae fiet
transiure Domino coram Moysse id est, populo
Israhelico, quem Moyses praefigurabat, & ratio
164. 12. laudatur vt in hoc transitu faciem illius mini-
me cooperiret, si namque illum videret minime
videret.
 Haec ea ratio est, quare vita hominis consiste-
 ret in morte Dei, quem pati oportebat exalta-
 tum in cruce, vt ipse Nicodemo declarauit in fi-
 gura superans aenei quem Moyses exaltauit in
 aere. Quocirca crebro dixit. *Copiet exaltari*
filium hominis. In hac morte vita latebat mundi.
 Hactenus scribit Apollolus in hoc sacrilego lu-

darorum delicto, quò Christum crucifixerunt
 mundi salutem consilire. *Delictum eorum diui-*
ria sunt mundi: nò ex parte illa, quae Iudaei Chris-
sum occiderunt, sed qua ipse mortem recepit &
21. 13. pertulit: vt die Veneris explicauimus. Si Dei fi-
lius manifestus venisset, palam coram Iudaeis
diuitias suas patefaciens caelestes, Maiestatem suam
& gloria reuelans infinitam, nò illum captiuum
duxissent, non illum crucifixerunt, non occidissent.
 Conueniens itaque erat vt larvatus & trans-
 figuratus in illa forma veniret, quae huic maxi-
 me conueniebat. Quoniam est haec, nisi paupe-
 ris, humilis, & afflicti: quia pauper & humilis il-
 le est, cui nulla defertur reuerentia, quae audacter
 capi praecipunt Iudices, quem impetreturè ra-
 piunt apparitores, quem absque vilo scrupulo
 trahunt de tribunali ad tribunal, nec verentur ad-
 uersum eum proferre testimonium licet falsum,
 nec sibi cauent ministri ab inferendis illi iniu-
 rijs, non habet qui partes eius defendat, non ad-
 uocatum qui scilicet causam eius utatur.
 In hac figura seipsum proposuit per os Dauid
 in illo psalmo, qui ad litteram de ipso loquitur.
Domine Deus saluus mea, &c. adiutorium sum (in-
76. 1. quia: eum descendens in lacum, factus sum si-
ff. 47. 5. eus homo sine adiutorio. Non plures me fecerunt
 quam mortuum, quem in sepulchrum deiciunt,
 qui sepultura traditus cum sit, non est qui illius
 de caetero recorderetur. Habuerunt me vt pauperē
 omni subsidio destitutum, qui nullū sibi habeat
 adiutorem. *Sicut homo sine adiutorio:* Vnde nul-
 lā seruati reuerentiā quidlibet in me moliti
 sunt: vt eos nec timor retineret futurum ali-
 quem qui mortem meam ab eis repeteret: nec
 esset aliquis, qui illos cohiberet aut meam co-
 ram Iudice prosector defenderet innocentiam.
 Nec aliter se res habuit: idcirco namque mortis
 contra illum tulerunt impauidi sententiam: et
 nim illud habuerunt vt hominem communem,
 pauperem ab omnibus derelictum, à nemine
 propugnatum, quem omnes hocceperent.
 Euidenter hoc declarauit summus Pontifex
 Caiphas: ille etenim tulit in eum sententiam
 dū ait. *Expedit, vt vnus moriatur homo,* &c. quia
 nomen, quò Christum appellauit, hoc erat vnus
 homo q. d. nihil est quod ab occidendo illum nos
 remoueret, non enim in illo quidquam conside-
 ramus estimatione dignum: non diues est, non
 Maiestate fulget, non gaudet protectore, virum
 non habet autoritatis in defensione, nec princi-
 pē in protectore. Nihil habet vltra esse hominis,
 quibuslibet pauperibus & mundi abortiuis com-
 mune. Ex praedictis figuram formamque collige-

IV. Sed vt pauper & larvatus aduenit

76. 1. ff. 47. 5.

V. Aliter eū nō crucifixerunt,

IV

in qua dicitur ipsum à sanctis Patribus tantopere desiderari: non diuitem, non gloria sublimem, non eam maiestate splendidam, quã descendit daturus legem, & terrore quo percellit uerum populum sed & ipsum amicum sibi & familiaritatem Moysen. Facetur enim. *Exterius sum & tremebundus, sed despectum, contemptum, pacis, dolentibusque repletum, qui sciat & gultet infirmitates & sic omni ope & opera nudetur aliena, ut dolores omnes & ignominie in eum possint iussuere, velut in mare flumina.* Hoc est:

Hebr. 11. 21.

Isa. 53. 2.

Virum doctorem. Desiderantibus eum despectum, & nonissimum uirorum, & scientem infirmitatem. Adhuc igitur ueniat pauper & humilis: quis enim magis quã pauper habetur despectui quis magis derelictus, & in angulum reiectus quã laborans egestate? quis porcis & persecutionibus magis oppletus, quã omnium indignus? quis magis expertus necessitate & infirmitate quã omnibus exutus facultatibus? quis minori gaudet adminiculo contra persecutiones, infirmitates, dolores, ignominias, iniurias, violentias quã reum inops humanarum? Hic concessio prudentissimè vates Zacharias rationes suggerens lætitiæ urbi Hierusalem ex huius Domini aduentu, illum proponit pauperem & humilem: talis etenim erat illi necessarius, & talem eum SS. Patriarchæ & Prophetæ desiderauerunt.

§. 25. *Ipsè pauper, &c. Tu quoque in sanguine testamenti. Terrenis opibus inops uenit Christus, sed cælestibus sic diues, ut nouum illius probat testamentum veteri superioris, quod animalium sanguine firmabatur.*

77 Christi thesauri latent in eius sanguine.

Non hæsit hic Præpheta proponens & nuntians Dominum hunc pauperem: si namque hoc solum fuisset, frustra Hierusalem ob eius aduentum ad cordis excitasset lætitiã: quandoquidem modicam inferre potest illius aduentus lætitiã, qui pauper tantum est, nudusque omnibus, sed ulterius progreditur declatans, quod quacuvis terrenis, temporalibus, & mundanis ueniat inops diuitijs: affluat tamen cælestibus, æternis, & diuinis illæ æterni ueræ sunt, & exhilarare possunt animam, uerum infundere pãnitentiam & solamine cordis intimã dedemulcere. Hoc agit uaticinicus: oculos avertens à Hierusalem cui loquebatur, & conuertens ad Dominum. Hinc sic eum est allocutus: *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti uinilos tuos*

de lacu in quo non erat aqua. An eius uideri satagis diuitias? perpende præcepta & legata, quæ suo mândat testamento: oculos conijce in illa boua, quæ legat & de quibus disponit, illa suo sanguine & morte confluans. Tu quoque in sanguine testamenti tui, &c. Præclara sunt hæc uerba, tanque aperta, & eminentem conuenient prophetiã, ut quia ex illis Iudæi perfectè conuincitur peruersa, proclatantur Rabini & Iudæorum doctores illa corumpere, certum aliquid addendo punctum (etenim ad scripturam Hebraicam sufficit uoum punctum) ut sensus mutetur, de qua peruersa nequitia conuincunt illi. Et talis Doctores Catholici nomina: in auctor mocha. H. demus, ut doctrinã, ita pietate celebri. Primus igitur proponit Præpheta oculus Hierusalem Regem hunc pauperem, atque illi: *Ecce Rex tuus, &c. & ipse pauper:* potest, ne huic soli insisteret paupertati, confestim oculos suos ad ipsum dirigit Dominum. illa colloctus diuitias aperit immensas, quas sub illi paupertate ad mundi salutem gerebat absconditas, atque illi: *Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti, &c. Tu ipse, Domine mi, qui pauper spectante Hierusalem ingressus es, opulentissimus es, & sanguinem habes uentis conclusam adeo pretiosum, ut eius uirtute redemeris & de lacu sine aqua captiuos tuos eduixeris. Non hoc solum attendendũ, quod pauper sis, sed quod tu quoque distitissus sis & potentissimus, in sanguine id est in uirtute, merito & efficaciam tu sanguinis, iuxta communem S. Scripturam: In te oripiar à tentatione, & in Ps. 17. 6. Deo meo transgreddar murum. In te inimicos non timetis uentilabimus coram te in nomine tuo speramus in surgentes in nobis Quantum conijcio huic alludit Apostolus, adscribens uirtuti meritoque sanguinis huius Domini libertatem, humanique generis redemptionem. *Quem proposuit propitiacione in sanguine ipsius.* Itaque, quod præpheta dicit. *In sanguine tuo, dicit Apostolus: in sanguine ipsius* O pretiosum sanguinem, quod quantum in thesauro completur quandoquidem hic solus sufficit omnibus totius mundi soluendis debitis, licet infinitis, & hinc tradendo pro captiuis omnibus per peccatum, qui omnem excedit numerum: deinde ut integrè & perfectè ex rigore satisfiat pro quocumque debito quo genus humanum Deo mandata obstrictum. O sanguinem adeo pretiosum, ut in uirtute illius, & merito debita soluantur pretij infiniti, atque eodem ipso Dei regna conquirantur, cæli diuitiæ & quidquid in illo boni est, imo & ipse Deus possideatur. Aptissimè dici potest ille dicitur,*

II. Sanguis Christi est pretiosus redemeris & de lacu sine aqua captiuos tuos eduixeris. Non hoc solum attendendũ, quod pauper sis, sed quod tu quoque distitissus sis & potentissimus, in sanguine id est in uirtute, merito & efficaciam tu sanguinis, iuxta communem S. Scripturam: In te oripiar à tentatione, & in Ps. 17. 6. Deo meo transgreddar murum. In te inimicos non timetis uentilabimus coram te in nomine tuo speramus in surgentes in nobis Quantum conijcio huic alludit Apostolus, adscribens uirtuti meritoque sanguinis huius Domini libertatem, humanique generis redemptionem. Quem proposuit propitiacione in sanguine ipsius. Itaque, quod præpheta dicit. In sanguine tuo, dicit Apostolus: in sanguine ipsius O pretiosum sanguinem, quod quantum in thesauro completur quandoquidem hic solus sufficit omnibus totius mundi soluendis debitis, licet infinitis, & hinc tradendo pro captiuis omnibus per peccatum, qui omnem excedit numerum: deinde ut integrè & perfectè ex rigore satisfiat pro quocumque debito quo genus humanum Deo mandata obstrictum. O sanguinem adeo pretiosum, ut in uirtute illius, & merito debita soluantur pretij infiniti, atque eodem ipso Dei regna conquirantur, cæli diuitiæ & quidquid in illo boni est, imo & ipse Deus possideatur. Aptissimè dici potest ille dicitur,

Rom. 3. 25.

uet, qui tantas sanguine suo continet diuitias, tantumque precium inestimabile. Ad huius declarationem sanguinem vocat testamenti sui: *In sanguine testamenti sui*: quia virtute & merito sanguinis sui confirmatum est habitique efficaciam conditum à Domino ipso testamentum.

Sanguis hic nobis caelum aperuit, dignosque Dei conspectui preparauit. Ne prætereamus hic, quod Spiritus S. non præterijt: refert etenim qualiter datus præceptis moralibus, & Decalogo, ac iudicialibus præceperit Moyli vt eadem populo promulgaret: fecit hoc Moyses, atque ad hoc preparauit duas tabulas lapideas, quibus inscriberet Decalogum, & ad radices montis altare de lapidibus. duodecim extruxit: Hoc enim significat: *Mana consistens edificauit altare ad radices montis & duodecim tabulas per duodecim tribus Israel*. Fuit hoc secundum altare, quod fecit in Saphidus deusitis iam Amalecitis. Iubet deinde vt iuuenes de filijs Israel, quos Cardinal. Cant. intelligit fuisse primogenitos illustriores, quos sacerdotibus erant, offerrent holocausta, immolaueruntque victimas pacificas Domino vitulas.

Quas regularunt. *illa vero sumptum sanguinem respicit in populum*: deinde ascenderunt Moyses, Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta seniores suorum in mouem iuxta præceptum Domini. *Aperenda ad Dominum, & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta senes ex Israel*. Et quid factum est? *Viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quæ sopus lapidum sapperunt, & quasi calum confertum est: nec super eos qui procul recesserant de filijs Israel misit manum suam, videruntque Deum, & cederunt ac tiberunt: stupet miraculis. Quod viderint Deum & superstitis ac sacres vixcerint quis credat? Opinantur nonnulli quod nullam viderint figuram iuxta illud Deuteronomij: *Nè visistis aliquam similitudinem in die qua locutus est vobis Dominus in Horeb de monte Sinai ne forte decepti fueritis vobis sculptam simulacrum*. Veritatem hoc de toto populo intelligitur proclium ad idololatriam. Nilominus prædixit, vt credunt Lyranus & Caletan, se ostendit Regem Maicellate sublimem, Angelis circumdatum, quasi throno, quem vidit Ezechiel: quomodo ergo mortui non sunt? dicit postmodum Manue: *morte mortemur quia viderimus ultra vocem Domini Dei nostri, motumur*. Similiter & illud Domini ad Moysen: *Non vidisti me homo & viuis*. Ne metuis, ait Rupertus: erat etenim omnes *Hieron. Isai. de la Noxa, Tom. II.**

mystici illius vituli sanguine respersti, quo sic respersti, ita ad conspectum Dei firmati parabantur et absque vitæ detrimento illum videre valuerint. Hinc inquit intelligas verba Domini apud D. Ioannem, *Nisi quis venatus fuerit ex aqua & spiritu S. &c.* aqua quæ virtutem habet sanguinis, & potestatem quæ nos in regnum introducat diuine essentia contemplatores. Quinimo idecirco miscuit aqua sanguinem Moyses vt ait Apostolus: *sanguis & aqua ex latere Christi*. prænotabat enim sanguinem & aquam de latere Christi promissandum. Expofuit D. Paulus illud, quod Moyses aliquantulum obsecrum reliquit agens de sanguine vitulorum quem mandauit Deus per totum populum dispergendum, itaque D. Paulus explians illud sic ait: *Accipiens sanguinem vitularum & hyrcorum cum aqua & lana castinea, & hyssopo, ipsum quoque libum & populum aspersit*.

Notat autem D. Thomas in Exodo tantum legi De sanguine vitularum, quem Moyses potissimum adhibuit. Porro D. Paulus exponit quod Moyses non expressit: *cum aqua*: quia ne sanguis coagularetur voluit eum aqua misceri, vt illo posset populus facilius aspergi: cuius median partem effudit super populum, reliquã vero super altare quod personam Dei referebat, vt notanter sit Caletanus. *Hic est sanguis testamenti quod pepigit humano sanguinis modo firmato facto adhibetur cum enim arcti simum aliquod scelus inter se confirmare voluit hominis, communiõne sanguinis vel humani, vel sacra hostia mixta vobis id faciunt. Vt ex communiõne in vno eodemque sanguine vnus orquo idem omnium eorum animas comproetur: firmus atque stabilis habetur. Iuxta quem marem qui frequenter apud antiquos fuerat assumptus est sanguis vitima d. n. n. quasi sanguis Dei, qui est princeps in hoc pacto & aquis portionibus diuisus in duas partes, & altera aspersum est altare vice Dei, & altera effusus est populus, vt ex communiõne vnus & eiusdem sanguinis diuini firmaretur pactum solenniter inter Deum & populum. & propterea Moyses dicit. Ecce sanguis pacti Dei vobiscum, & nisi solemnitas ista in firmandis pactis nota tunc fuisset commouit populo, non de monstrauit atque populo: Hic est sanguis pacti vobiscum. In duas partes sanguinem diuisit. Tula Moyses dimidiam partem sanguinis & misit in crateras (: qua populum utrigaret) partem autem residuam sudit super altare.*

Lecti dignissimum & diuino plenum Spiritus est argumentum Apostoli de hac materia: *scilicet*

quo sic respersti, ita ad conspectum Dei firmati parabantur et absque vitæ detrimento illum videre valuerint. Hinc inquit intelligas verba Domini apud D. Ioannem, *Nisi quis venatus fuerit ex aqua & spiritu S. &c.* aqua quæ virtutem habet sanguinis, & potestatem quæ nos in regnum introducat diuine essentia contemplatores. Quinimo idecirco miscuit aqua sanguinem Moyses vt ait Apostolus: *sanguis & aqua ex latere Christi*. prænotabat enim sanguinem & aquam de latere Christi promissandum. Expofuit D. Paulus illud, quod Moyses aliquantulum obsecrum reliquit agens de sanguine vitulorum quem mandauit Deus per totum populum dispergendum, itaque D. Paulus explians illud sic ait: *Accipiens sanguinem vitularum & hyrcorum cum aqua & lana castinea, & hyssopo, ipsum quoque libum & populum aspersit*.

Notat autem D. Thomas in Exodo tantum legi De sanguine vitularum, quem Moyses potissimum adhibuit. Porro D. Paulus exponit quod Moyses non expressit: *cum aqua*: quia ne sanguis coagularetur voluit eum aqua misceri, vt illo posset populus facilius aspergi: cuius median partem effudit super populum, reliquã vero super altare quod personam Dei referebat, vt notanter sit Caletanus. *Hic est sanguis testamenti quod pepigit humano sanguinis modo firmato facto adhibetur cum enim arcti simum aliquod scelus inter se confirmare voluit hominis, communiõne sanguinis vel humani, vel sacra hostia mixta vobis id faciunt. Vt ex communiõne in vno eodemque sanguine vnus orquo idem omnium eorum animas comproetur: firmus atque stabilis habetur. Iuxta quem marem qui frequenter apud antiquos fuerat assumptus est sanguis vitima d. n. n. quasi sanguis Dei, qui est princeps in hoc pacto & aquis portionibus diuisus in duas partes, & altera aspersum est altare vice Dei, & altera effusus est populus, vt ex communiõne vnus & eiusdem sanguinis diuini firmaretur pactum solenniter inter Deum & populum. & propterea Moyses dicit. Ecce sanguis pacti Dei vobiscum, & nisi solemnitas ista in firmandis pactis nota tunc fuisset commouit populo, non de monstrauit atque populo: Hic est sanguis pacti vobiscum. In duas partes sanguinem diuisit. Tula Moyses dimidiam partem sanguinis & misit in crateras (: qua populum utrigaret) partem autem residuam sudit super altare.*

Lecti dignissimum & diuino plenum Spiritus est argumentum Apostoli de hac materia: *scilicet*

177

pentis ad Hebræos. Non hoc te lateat à Deo bina fuisse condita testamenta vetus & nouum. vetus statuit mediante Moyse, qua de causa dicitur Lex Moyfi: alterum per vnigenitum filiū suum Iesum Christum: vnde dicitur Euangeliū Christi. Plurimum inter se discrepant (vt Apostolus exarat) hæc duo testamenta: Primum fuit legis antiquæ, modicæ virtutis: quæ libet enim promissa simul iuncta sponderet, non digno aliū à terra erigebantur. Nec viciam mihi gratiæ valebant impetiri, nec minimam mihi culpam vel peccatum remittere, imo potius eius occasione peccata augebantur, quāto plura fuerunt eius præcepta, quāto etenim hæc plura sunt, tantò sunt defectuum plures occasiones, Sic enim ait Apollolus. Non iustificatus homo ex operibus legis: & iterum: In lege nemo iustificatur quod Deum. Promissa quæ iurabat, & hereditas, quæ addicebat, bona erant terrena: panis, vinum, oleum, de inimicis victoria, campos fructibus gaudere, scilicet, sicut, visis vicis. Si volueritis, & audieritis, me, bona cetera comedetis. Sacerdoti unusquisque subterfugium regni suam.

Gal. 2. 16. Galat. 3. 12. VI. In veteri lege nūquā promittebatur regnū celorum. Non recordor (inquit D. Chryso.) in toto veteri testamēto me legisse celestis regni promissionem. Quamuis in suo corde est, legens legem, legens prophetas, legens psalterium nunquam regnum celorum audiuisti nisi in Euangelio. Idem quasi isdem verbis dixit D. Hieron. & exposuit scribens amico suo integerrimo Dardano quem appellat. Christianorum nobilissimum, & nobilium Christianissimum, qui illi de hac re consulerat atque extra controversiam esse tantum bona temporalia, promitti in veteri testamēto, Regionem adeo secundam, vt de illa dici poterit, quod lacte & melle manaret, fructus camporum & vinearum vberissimos, armenta gregesque fecundissimos: Porro regnum celorum nec quidē nominatur. Regnum celorum vetus testamentum omnino non nominat. Verum quidem est, quod sub figura terrenorum bonorum viti sancti fide illustriores bona intelligerent: celestia, illisque ardentius inhierant: Ceterum grex populi communis cogitatione suscipere terrena scilicet & abiecta) tantummodo concipiebat & intelligebat bona terrena. Hæc tantum in illo testamento mundo proponebantur, hæc solum promittebantur & publicabantur, de his tantum erant illa præcepta, nullo testamento constituta. Et bene quidem, (inquit D. August. de hoc agens) populus enim ille pueris erat comparandus in primæ ætate remanentibus, cui, scilicet Apostolo Deus

Lib. 18. de Civit. 11.

legem statuit velut pædagogum & Didactum vt eum educeret acque ad Christi cuiusque fidei instrueret parateque receptionem. Lex pædagogus non fuit nisi in Christo.

Promissa quibus pædagogus puerum allicit, vix vilius sunt momenti, non regna promittit, non ius ad primarias dignitates, sed poma, sed condituras, sed bellaria: & ita fieri opus erat, ait præfatus doctor ex lege Apostoli: Non prius quod spirituale est, sed quod animale. Puer prius regitur per sensus carnis quædammodi animal: non enim proponit illi primo conceptus sapientiæ sublimiores, vel astrologiæ profundiores, sed corporalia quæ spectat oculis & carnis eius conueniunt appetitibus. Hoc vetus fuit testamentum, quod Deus, scribente Apostolo sanguine & carnis de firmavit animalium. Singulare erat & frequens sacerdotum sacræ quam profanis litteris, vt omnia patet, congruentiones & fœdera, sanguine & nec animalium firmarentur, quæ coram Deo immolabantur: qui nunquam talia faciebant, vt illa confirmarent, animal aliquod iugulabant Deoque sacrificium offerebant in cuius conspectu protestabantur, illudque membratim diuisabant, perque medium illorum transibant fœdera facientes, quod sicut Deus, in cuius conspectu hoc pactum & promissum statuitur, vt ira sanguis illius fundatur, membratimque illa diuisaret, vt animal illud, quicunque verbo suo non steterit fœderis, ita nonnulli ex mente Theodoretii hanc de Abraham intelligunt historiam. Pactum iuit eum in illo Deus terramque promittit Chanaan fertilis. suam, quæ nomen inde sumpsi vt terra diceretur promissionis: vt autem promissum certius asseueraret, iubet sibi offerri sacrificiū & vnicuique membratim diuisit animalia, inter quæ Deus in figura lampadis accensæ pertransiit, Lampas ignis transiens inter diuisas illas, quæ agendi ceremoniâ Deus promissum pactumque à se statutum confirmauit. Quiddam ferunt quod Deus volens demonstrare promissionem suam firmam esse de morte quæ tunc obibat, pactioes inuisi seiebant eum sacrificio tripartito sic pactioes inuicem firmatas contraxerunt. Ex Iudæis morte hunc fuerunt Gentiles, nã eadē ceremoniâ fœdera sua confirmabant pro vt Cicero (a) & T. Linius (b) testantur: Nã hæc eadē Romani & Albanenses acta & promissa considerationis inter se inita confirmabant. Quia vero animal quod Gentiles immolabant, cuiusque sanguis effundebatur, sus erat vel porcus, & hoc animal immundum est, quod latinè dicitur fœdum: inde pacta, dicta sunt fœdera, nec aliter credo, quia eadē ceremoniâ

VII.

Ge. 15. 17

(a) L. 2. de

inuentis

(b) L. 1. de

verbo

ditæ

lib. 18.

Vbi dicitur Deus antiquum statuerit & firmaverit
 testamentum.
 Mandavit Moysi, vt velot notarios actū reci-
 piat scribatque testamentum, quod Deus illi po-
 pulo condebat, & promissa quae Iudaeis iurabat,
 idque quod illi seruire promittebant: simul etiā
 iniunxit, vt illud populo intimaret. *Veni ergo
 Moysi & narrauit tibi omnia verba Domini ad
 quae uicisti.* Respondet populus: perplacet, &
 quidquid in eo decretum est, melius decerni
 non poterat: proinde omnes admittimus clausu-
 las illius testamenti, & eorum quae Deus a no-
 bis testatur iuramus obseruationem. *Respondit
 omnis populus vnū quae: Omnia quae locutus est
 Dominus faciemus.* Perplacet & illi respondet
 Deus: potero necessarium est testamentum illud
 firmum ratumque consistere. Ad hoc iniungit
 Moysi vt erigat altare, vitulos sumat, offerat in
 sacrificium, illosque igni immolando ac sumendo san-
 guinem membraeque diuidat: *Immolauerunt vi-
 tulos pacificos Dominus: Quo sanguine totum
 populum conaspergat in haec verba. Hic est san-
 guis foederis, quod pepigit Dominus vobiscū super
 omnia uerba haec.* Et quamuis hic non feri-
 batur, quod transierint inter diuisa animalia, ta-
 men ipse Deus indicat quod realiter inter illa
 transierint principes tribuum omnium eorum,
 & totius populi nomine: sic enim Propheta suo
 terentis dixit de populo illo graues depouens
 quatinus: quia promissis non stabant tum
 permissis, quando per vitulum diuisum in partes
 mediis transierunt. *Non obseruauerunt uerba fide-
 ra quibus assensū sunt in conspectu meo, & vitulum
 quem considerasti in diuisis partibus. & transierunt
 inter diuisiones eius Principes Iuda & principes ter-
 ritim. Euan: hi & sacerdotes & omnis populus
 terrae, qui transierunt inter diuisiones vituli.*
 Hoc profundius examinans alius aperit sub-
 lime mysterium. Foedus inquit Deus cum populo
 suo, voluitque ratum illud obseruari. Hoc autem
 videbatur impossibile iuxta illud Apostoli: *Vbi
 enim testamentum est, mors necesse est intercedat
 testatori: Testamentum enim in mortuis con-
 firmatum est, alioquin nondum ualere, dū uiuit qui
 testatus est.* Qui uero testamentū, hoc condidit,
 Deus erat, & Deus non moriebatur, nec mori
 poterat. Quid ergo fiet vt vim habeat hoc testa-
 mentū a se constitutum? *Testamentum enim ad va-
 lidum non nisi qui testatus est.* Praxi uenit omni-
 no singulari enim Deus in se mori nō pos-
 sit, statuat vitulos, qui per sacrificiū Deo ob-
 latis, iam quasi quid illius, adit & in locū eius
 substituitur, atque morte ipsius vim habeat va-

leaque testamentū. Occidatur, sanguis sumatur
 illeque in populo resperisus futurus sit: uelut
 testis mortis testatoris, non in se sed in vitulo, si-
 mum sit ratumque testamentum, atque hic san-
 guis sit ille, qui confirmet deique vires iis om-
 nibus, quae testamento hoc continentur & pro-
 mittuntur. *Vnde nos primum quidem sine sanguine Heb. 9. 16.
 dedicatum est;* scribit Apostolus. Opinabat il-
 lum dicendum: non habuit virtutem & efficaciam
 nisi ex morte: Hanc etenim perit ad sui firmi-
 tem testamenti: porro apertē loquitur: cum enim
 sanguis hic testis esset mortis animalium immo-
 latorum, quae uices supplebant testatoris, plenam
 atque perfectam dabat testamento stabilitatem.
 Sicut inter nos illam probat mors testatoris. Ec-
 ce quam bene conueniat vnum alteri. Testamē-
 tum terrenum promissa continens terrena &
 corruptibilia. Testamentum inefficax & inuali-
 dum, vt eo bona caelestia tradantur & spiritua-
 lia, sufficienter confirmatur morte ac sanguine
 carnalium & terrenorum animalium, sanguine
 terreno & corruptibili, quod utique congruum
 inde nomen accepit, vt dicatur sanguis terrenus
 veterisque testamenti.

§. 26. Ipse pauper. Tu quoque in sanguine
 testamenti. *Perpende quā diues sit in le-
 gatis noui sui testamenti omnibus promulga-
 ti; quod sanguine suo & morte confirma-
 uit.*

Hoc fuit testamentum uetus per manum Moysi
 factū. Ceterum aliud testamen-
 tum condidit ipse Deus (teste Apostolo)
 per se ipsum; idcirco enim descendit de caelo
 testamentum ore proprio promulgatum, testa-
 menti tali testatore dignum, qui Deus est, atque
 ut talis bona promittit diuina, aeterna, caelestia,
 spiritualia, talique testatori conuenientia. Habes
 hoc ex Apostolo. *Melioris testamenti sponser sa-
 ctus est Iesus.* Uetus illud testamentū per manus
 Moysi institutum, quae graues erant & leprose; Testa-
 & ore illius promulgatum, quod facebatur elin-
 gue & balbutiens ad exprimenda diuina promissa
 Christī ea solū continebat, quae manibus illius respō-
 debant & illo poterant ore declarari. Hoc por-
 ro testamentum ab ipso Deo decretum est & pro-
 prio illius ore de clamarum: quocirca promissa
 complecti debebat insignia & diuina: talia quae
 statuere, declarare & proponere tantum poterat
 lingua Dei ipsius. Audi loquentem Apostolum.
Nunc autē melius seruitus est ministeri gratiae & Heb. 9. 14.

maioris testamenti mediator est, quod in melioribus re promissionibus sanctum est. Et hoc eodem die dicitur per Prophetam Hieremiam adhaerere. Ecce Dies veniens, dicit Dominus, & consummabo super Domum Israel & super domum Iuda testamentum novum, non secundum testamentum, quod feci Patribus vestris in die qua apprehendi manum vestram, ut educerem illos de terra Aegypti. O quale hoc testamentum?

Quantum inter se Christus Moysesque differunt tantum hoc ab illo differt, & haec promissa ab illis, in melioribus re promissionibus. Christus in mundum veniens & frater postea factus, nos

fecit filios Dei. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Itaque nobis Deum sic in Patrem dedit, ut concelleret, quatenus illum pleno ore Patre nominemus. Non accepisti spiritum servitutis, in quo clamamus: Abba Pater. Nec crederetis solo nomine vocari aut titulum esse sine re, sed realiter nobis coeclit esse. Dei filios per gratiam quae

participatio quadam est divinae naturae: Vultis qualem Charitatem deis nobis Pater, ut filij Dei non nemo & finis. Efficiens nos Dei filios ex consequenti, ut tradit Apostolos heredes non esse regni caelestis & aeternae beatitudinis. Sibi & heredes. Quam primum in mundum venit statim testamentum suum exorditur, donaria statendo, gratiam promittendo & divinam amicitiam, remissionem peccatorum, nominatim autem regnum caelorum.

I. Magnum continet mysterium phrasia quae videtur D. Matth. referens qualiter Christus suam primam exorsus praedicationem, celebri illa cognitione in monte, & huius testamenti legata statuens, os suum aperuit sic intonans. Beati patris os suum aperit spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum. Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

toris. Modo novum condit per seipsum & ore proprio illud promulgavit. Porro placet mihi illa ratio, quam idem Sanctus indicat, voluisse scilicet Evangelistam ostendere completum Davidis Eodem oraculum, quod idem dixit in Christo perfectum. Apertum in parabolis os meum, erullabo abscondita. Quae a constituto mundi. Quae sunt illa ab exordio mundi abscondita? quae nam tunc Deus constituit? Regnum caelorum. In mentem tibi veniat quod Dominus electis suis in die iudicii dicitur est: Venite Benedicti Patris mei, possidete regnum paratum vobis regnum a constitutione mundi. Ceterum illud: abscondita a constitutione mundi, cum dicitur: Regnum paratum a constitutione mundi. Diximus agentes de die iudicii, & haec verba declarantes, primum omnium a Deo constitutum & depositum fuisse regnum caelorum, nam hoc d. Augustinus diximus intellexisse de his verbis Pater. Nam omnium creata est sapientia, atque idcirco dicitur: Regnum quod vobis paratum est a constitutione mundi. Expendit D. Chrysostomus illud: vultis quod vobis paratum fuit regnum meo Et enim infernum non homini Deus, sed diabolo constituitur dicentem audivimus illi maledictis. Dicitur a me maledictis in regnum aeternum qui paratum est Diabolo & angelis eius. Nemo sibi persuadeat (sic omnes monet Apostolos) a Deo nec creatos ea intentione, ut nos perderet, damnaret, interficeret, irae ac furoris sui pleceret supplicij, ut relique omnipotentis. Sae impenderet, quibus nos contereret: sed ut nobis in regno suo caelesti salutem tribueret. Scilicet enim. Non perit in Deo in iram sed in acquisitionem salutis.

Itaque hoc primum, Deus creans mundum disposuit & voluit, ut nobis seipsum, bona sua, & regna aeterna communicaret. Quamvis autem haec manifestaret dispositione in hominis creatione: verumtamen, quia per peccatum factus est carnalis & terrenus, & velut animal iudicatum, non percipiebat ea quae Dei erant, nec divitias eius spirituales bonaque caelestia perpendebat. Regnum hoc sub metaphoris typique retrah bonorum abscondit, vnde quae tunc promittebat, bona erant terrena, & dicere possumus quod de regno caelorum quasi inter dentes multicaulo loqueretur, ut illud tantum amici illius familiares intelligerent, ut dixit D. Hieronymus, proponens illud in figuris & tropis bonorum verborum restitum: illa namque tantummodo verbis audiebantur ut diximus; porro veniens in mundum novum conditurus testamentum, in quo promittebat Regna aeterna, bona caelestia, & quaevis Dei divitias, aperto capite ore loquitur.

Cur de Christo dicitur aperit os suum? quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Sic enim legitur: Vultis turbas ascendit in montem. & c. & aperuit os suum docuit eos dicens: Beati patris Spiritus: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Perpende qualia promissa in hoc novo conditamento divinum ius os aperiens illa promulgavit. Ut quid ait, aperuit os suum? evidens videtur si illa doctus erat quod necessarii os suum debebat aperire Praeclara multa hic con-

fer. 1. in gerunt SS. PP. sed ratio communior ea est D. Bernardi, quod scilicet declarare voluit, quod minus SS. usque modo locutus fuerat ore alieno, ore inquam, suo si Prophetarum. Locutus est per os sanctorum qui a saeculo fuerat Prophetarum eius. Nunc vero ore locutus est proprio. Pius testamentum vetus ore Moysi promulgavit erat enim hic mediator. Vox ordinata per Angelos in manu medin-

Et videtur, distincte, & sine vllis ambagibus in prima sua concione & principio suorum promissionum flammens regnum caelorum, illudque semel & his proprio nomine compellans. *Beati spiritus spiritus, quantum est regnum caelorum, beati qui perfectionem patiuntur propter iustitiam: quantum est regnum caelorum. Etenim uerba capta est in calu.*

IV. Vm habet singulari, verbum quo vitur: *Erudabo abscondita a constitutione mundi.* Ex parte illud data opera D. Bernardus, a & prior illo D. Hieronymus b. scribens Principia maneat Romae Nobiliori & D. Augustinus. *Erudabo, inquit, abscondita a constitutione mundi.* Verbum illud eructare nauicam quandam rebus quae dolet, carnale videtur & rebus spiritualibus se dimittit incederem, quae de ore Domini illius, qui ipsa puritas est, egrediebantur. Spiritus S. auditor agnosceret sacra scripturae, ipse est qui per os Prophetarum loquebatur & linguas loquentium dirigebat, & calamus scriben- tum moderabatur: vt autem purissimus est & mundissimus: *Spiritus inchoat inchoat & mundus* mirabile profecto est, quomodo res obscenas ac turpes, terminis exprimit castissimis, immondas autem & execrandas verbis mundis & urbanis: pono quomodo declaratus promissa a Chri- sto facta, & praedicationis illius excellentiam, v- nitur verbo illo eructare? *Erudabo abscondita.* Terminis videtur absurdus, & confusionem tibi pareret, si de te referret quod dum loqueris, eructes. Sed diuino plane artificio vitur illo (ex mente SS.) vt termino ita tibi doceat proprie uoluntatem hebetudinem: vnusquisque enim apte docere terminis rerum, quas distinctius expe- rior, & inter manus habet, vt ante diximus ex Petro Crisologo a. Nascitur ructus inquit a ore D. Hieronymus & D. Bernardus b. ex plenu- to stomachi cum motu quodam naturali, & sponte, vehementi, quasi rancore vi propulsus, vt illum uoluntatem cohibere non possis, sed etiam respices illum ore conuocando. Unde ipse tibi os aperit, etiam uolito: & uelut stomachi illius pleni fili- lus odorem referat eius, quod in stomacho re- sonatur, quoque is grauat, ita vt ex illo quodam latet in stomacho, cognoscatur: Ex- tera uoluntatem hoc clare D. Bernardus. *Quis tuo ructu* do *in lege imponit vel regulas? non recipit tuum mo- dum, non a te compositionem expectat, per se ex utrumque non modo cum non xis, sed & cum m- cu, erumpit, emulsius patitur quam emulsius, Tamen odorem portat ructus, &c.*

portionem inter ventrem & intellectum quam V. communiter prosequuntur SS. Patres duo Gre- Intelle- gori, Graeci Nazian. a & Nysse b P. Hierony- cius & mus c. & D. Bern. d. Latini quoque propter verbum, uenter eructare, quod proprie declarat status de pleni- tudine stomachi procedentes, transfertur ad dis- cussus qui procedunt ex abundantia conceptuum a *Orat. ad* & rerum quibus intellectum impleueras, *Ructus eius.* proprie dicitur *dige, io sibi & tollarum estarum b Orat. 24* & uentorum efflatio. *Quo modo iuxta qualiter in illud ciborum de stomacho ructus erumpit & boni uel Cant. 109.* meli odorii status indicium est, ita interioris homi- nis cogitationis uerba p. serm. & ex abundantia ebulliens, cordis loquitur. Huc utique D. Hieron. hac pro. c. Ep. 140. portionem plus amicus ille Iob Eliu, auditis plus- cit. & in- tibus rationibus a Iob propositis, cum peccus il- *illud Iob.* li Caputque plenum elicit argumentis sic effatur. *20. Neque* *Florus sum sermonibus, & coram me spiritus u- est salta-* *teri me, & uenter uentus quasi multum absque spi- tus uen-* *taculo quod lagunculat uentus dixim vi loquar & ser uis* *re, pirabo paululum, aperiam labia mea, & respon- d Ser. 36.* *deu.* Hinc antiqui, vt scribitur Caelius Rodeg. c. 67. in a. & Aelianus, b. vt declarant Poeticae sapien- *Cant. D.* tia plenitudinem in Homero & abundantiam, Ep. 140. qua ore suo uersus effundebat, fluxerunt & pin- *cit. Iob.* xerunt illum quasi eructantem, imo conuocantem, 32. 18. caeteros autem poetas uas hae mundissimis a L. 21. 6. haurientes.

Hinc est vt credimus D. Hieron & Bernardo b *Lib. 13.* quod David toties hoc termino utatur locutus *uaria Ha-* *de se ipso, de sanctis, imo de ipso Deo, demon- stratio 5. 22.* stratus quanta plenitudine donoru caelestium *Apud. lo-* *spiritus suus exuberaret, quibus ad Dei laudes rin in* *celebrandas impellebatur, sibi adeo liberalis, sic Psal.* *ait: Eructabunt labia mea: ymnium* similiter ex- *Psal. 119.* *placatus uerberatem charismatum caelestium 171.* & abundantiam spiritus atque amoris quo Deus cor la replet electorum, ita in hac uita per gra- *Me. Pf. 43. 7.* *moriam abundantia suauitatis tua eructabunt D. Hier.* *Aucto interpretationem D. Hier. in uicome. Epi. 140.* *deus replet animum suum. Cum qui sacri delirio cis.* *fuerit saturatus, de bono thofano cordis sui prefer-* *ta, quae bona sunt, &c.* Eodem modo, inquit, non- *32* nulli intellexere Dauid locutum fuisse de Deo, quando declaratur altissimum mysterium quali- ter uerbum aeternum seu uerbum suum diuinum Pater producat, nempe filium suum, eodem ter- mino utitur, & hoc quod quidam intelligunt a Dauid dictum de se ipso, interpretantur illi dictum ab eo in persona Patris aeterni. *Erudabo. Pf. 44.* *ait cor meum uerbum bonum. Significans quod* *procedat & nascatur filius de diuino Patris ce-* *lestis.*

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

V I. Iusti intellectu velut de stomacho repleto natu-
Patet ver. ra infinita divina lux essentia, atque de clara &
hum eru- comprehensa eiusdem noctis, atque in ea om-
Asuit. nium creaturarum possibilem, secum trahens
odorem ita perfectum & integrum abundantia
stomachi illius, ut in se plenè & perfectè quid-
quid in eo est completatur, ita ut verissimè dici
possit *Verbum bonum*. O quænam hic forent di-
cenda!

Quia verò tanta vis est huius termini signi-
ficativa, convenienter, inquit D. Bernardus per
hunc exprimitur efficacia vehementissima, quæ
Apokoli, ut primum illos Spiritus S. replevit
donis suis eminentissimis, foras prodierunt præ-
dicantes, ita ut audientes illos ex abundantia vi-
ni tucare iudicarent.

*Bullare massi crapulam
Alumnos Christi convocat*

VII. Nihil
Christus
predica-
bat quàm
regnum
Dei.

Perpense igitur, quàm plenus fuerit Christus
regno celorum, quoque desiderio flagravere il-
lud nobis communicandi: quandoquidem in
monte consilium, turamque conspiciens: *Ille
erullabat abscondita à constitutione mundi*. Sicut
enim ille, cui stomachus regurgitat, ex hac ple-
nitudine ad eructandum loquitur: ita pectus
Domini hoc regno, eiusque divitiis repletum,
& summa flagrans cupiditate illas manifestandi
& communicandi: euomit atque eructat verba
tanto impetu, ut os illi diuinum aperiant, &
sic sine vlla profiliant molestia, ut potius exone-
retur ex hoc illa eructando, ut ille qui dicebat:
loquar & respicabo paululum. Ecce quantà co-
pia ex illo profiliant regna celorum, quoties il-
la reperat, seu proprio nomine, seu aliis, qui-
bus illud declarat, promittens mansuetis, terræ
possessionem. *Bene miles, quoniam ipsi posside-
bunt terram*: Non illam terram (intellige cum
D. Hieronymus) spinis oppletam transcurrentes
pungentibus, sed terram vitæ adeo securæ ac iu-
cundæ ut dicatur. *Terra viuentium*. Promit-
tens plerantibus consolationem, quæ si sufficiens
sit ad abstergendas omnes lacrymas penita-
tisque auferendas, necesse est ut coelestis sit &
infinita.

Matth. 4.
17.

Diligenter expende quantis Dominus reple-
tus fuerit desideris votisque hæc promissa fa-
ciendi, ac nouum suum declarandi testamen-
tum nam primò mundo locutus primùm hoc
effatus est verbum. *Facientiam agit: appropin-
quant enim regnum celorum*. Suos delegans A-
postolos predicaturos & publicaturos aduen-
tum illius, quod primùm illis præcipit publi-
candum, est hoc testamentum. *In quædamque*

Luc. 10 9

*ciuitatem intraveritis, &c. dicite: Appropin-
quant in vos regnum Dei. Conuersatos cum po-
pulo hoc illi proponebat, predicabat, & promit-
tebat. Loquebatur illis de regno Dei. Hoc igitur
est nouum testamentum, quod in melioribus re-
promissionibus sancitum est. Non sunt hæc terre-
næ vires & abiectiones sed diuina, coelestes tota-
que natura creata superiores, & quæcumque crea-
ti potest ant cogitari, vita Dei, regnum Dei,
diuitia Dei, imò ipse Deus. Hæc est repromis-
sio, quam ipse pollicitus est nobis vitam æternam.*

Expense illud: *ipse qui vetus Deus est, & illud:
repromissio, id est sæpè sæpius iterata. Hoc est
illud, quod ille qui motui non potest, illud
quod ille, qui Deus viuus est promissit crebro
ac sæpius, vitam sempiternam. Repromissio quam
pollicitus est nobis, vitam æternam.*

VIII. Sangui-
nera

ad rem veniamus. Domine mi, promissa ac fra-
dera sanguine firmantur & redduntur securiora, nisi Chris-
ti Testamentum, vires recipi ex morte testatoris. *Et non
fœdera necis diuina & diuinam conditis testa-
mentum. Quo sanguine illa confirmabuntur. Tella-
& quænam mors vigorem dabit huius ac securi-
mentum? Vetera promissa terrena erant & corru-
pibilia, firmantur illa sanguine terreno & cor-
ruptibili animalium terræ. Pius testamentum
vitæ erat carnis & temporalis: vigorem acci-
piat & robur ex morte temporalis & carnali vi-
talorum. Promissa quæ ego statuo bonorum
sunt diuinorum & coelestium, ipsius Dei eius-
dem regni: firmantur ergo ipsius Dei sangui-
ne immaculato. Vita quæ legatur in hoc testa-
mento, vita est diuina, quam solus Deus pos-
telt impertiri: ipsius ergo Dei morte confirme-
tur. *Hæc est sanguis nati & æterni testamenti* di-
xit Dominus iam morti proximus. Tanta pro-
missa firmati non possunt sanguine qui minoris
sit meriti quam meus mihi proprius. Testamen-
tum quod Deus viuus condidit robur non po-
telt accipere nisi ex ipsius Dei viui morte in-
nocentissima. Hoc ipsum declarat Zacharias.
*Tu quoque in sanguine testamenti tui emissisti
vinclis delatu, in qua non erat aqua, q. d. tu
Domine in virtute, & merito sanguinis quò-
tuum firmasti testamentum, in libertatem ven-
dicasti captiuos & vincula dissoluisti ligatorum
de lacu in quo non erat aqua.* D. Hieronymus, *In Zach.
D. Cyrilus, & D. Thomas per lacum sine aqua
lymbum intelligunt, in quo SS. Patres detine-
bantur. Nam virtute pretiosi sanguinis sui Do-
minus eos inde liberavit secumque seculit in
caelum, de quibus David loquitur in psal-
mo de triumphis Christi cuius meminit Apo-
stolus**

Ps. 16. 4. Noluit ascendere in altum, cepisti captiuitatem.
Ps. 139. 1. Potest etiam intelligi totum humanum ge-
nerum quod in lacu immensum erat culpe, & sub-
mersum. Quod si dicitur delectatur per metaphoram de lacu sine
aque. In historis S. Scripturae mittit aliquem in
puteum sine lacu sine aqua, erat nolle ut ille
moeretur, sed ibidem haeret sicut seipsum pro-
ptus vitibus non possit eripere, sed tantum alie-
nis. Ita quando fratres Ioseph mortem eius me-
diabantur respondit Ruben non occidamus il-
lum sed iniciamus in cisternam sine aqua: ait
*autem S. Pagina eum hoc dixisse: *Volens eripere**
eum. Habebat enim postmodum eum liberandi
voluntatem. Similiter demeruerunt Iudaei Ier-
emiam in lacum sine aqua, illi scilicet quibus
mens non erat eum interire: sed solummodo
eum detinere quanto tempore luberet. Talis fuit
illa culpa, in quam homo incidit: non enim ta-
lis qualis Angelorum, nimirum irremediabilis,
sed voluit Deus ut illi remedium superesset, non
saturis vitibus, etiam omnes infirmas ad hoc
inueniebatur, sed robore diuinae omnipoten-
tiae. Ecce nunc quam eleganter Propheta decla-
rat praclaras & insinuat huius Domini diui-
tiarum. An illas placet inuenire? Perpende quale sta-
tuat testamentum, quae legata in eo disponat.
Qualia sunt omnes diuitiae Regni Dei & que-
cumque bona Deus possidet: eius omnipoten-
tia, aeternitas, sapientia, & essentia. Quo medio
habundat? quis illis robur attribuit? quae pi-
gora pro illis statuuntur? Sanguis Christi. Igi-
tur sanguinis illius pretium minoris non valet:
quia pignus non minoris esse debet pretij quam
illud pro quo datur, nec illud quod aliquid fit
minus minoris quam illud, firmitatis. Quis hoc
fecit testamentum? Deus: solus etenim ille est
qui talia potest legata contere Regni caelestis,
& Dei diuitiarum Testamentum enim non valet.
nam vixit qui testatus est. Sic allegit Apostolus.
Hinc adhaec diuitias, meritum, & valorem
meritis Christi Saluatoris. Sanguis hic qui tan-
ta pollet virtute, ut regna diuina & aeterna con-
ferat, firmet, quantas in se continet diuitias? Si sanguis
Tanquam & Hircorum, &c. Argumentatur A-
postolus, quia illo quaedam purificabantur inha-
bitantes & immunditiae caruales, & per illam
terrena firmabantur promissa & corruptibilia,
*quae tamen fuerit pretij. *Quanto magis Christus, &c.**
Est enim hic vitae aeternae pretium, regni Dei
pignus & clavis qua nobis illud aperitur. Sanguis
Christi clavis est paradisi dicentis ad intron-
*tionem. *Hic est vitae aeternae. Sic D. Hieroni-**
mus. Quo tempore sanguis hic non apparuit,

neque inuentus est, clausus erat Paradisus. Effusus est in cruce, portasque eius ita late referauit ut illico intrare potuerit latro nequissimus. Igitur pro conclusione considerandum quod maxime infirmum & minoris aestimationis, quod in Christo videbatur, fuit, proprium suum sanguinem fundere, pati, crucifigi, atque inter latrones illis comparem exspirare. Si hoc adeo locuples sit, pretiosum, valoris infiniti, & ita tota creata natura superius, quae est, & esse, imò & comprehendi potest. *Quod infirmum est Dei;* (Sic Apostolus:) *Fortius est hominibus: Quid est pretiosum potens, opulentum, ac forte, & maioris in Christo aestimationis? si tanti meriti sunt tantique valoris eius propter, quanti erunt ipsius gloriae? si tanti valeat eius mors quanti valebit eius vita? si tantum robur habeat sanguis eius in cruce profusus, quale non habebit eius diuinitas, in sanctissima sua humanitate comprehensa? Igitur optime probat Propheta, quod si Dominus hic pauper veniat ut nemo pauperior, diuitius terrenis & temporalibus, multo veniat opulentior aeternis, caelestibus diuinitusque facultatibus.*

S. 27. Venit tibi mansuetus. Ostendit Christum Regem esse promissum ipsa mansuetudo, qua venit mirissimus: non sicut Monarcha in ventis furiosis, & bestiarum defrenati crudelibus.

Iam praenotauimus quod verbum Zachariae **84** Prophetae quod nostra vulgata transfert pauper, declarans per hoc id quod diximus, septuaginta transliterum, *mansuetus*, & ita ponit Euangelista Matthaeus, *Eccce Rex tuus, venit tibi mansuetus*. Aliam per hoc insinuans verbi Ierusalem letitiae rationem & Salutarem populo Iudaico instructionem. Expectabant illi Messiam qui totius mundi Dominum obtineret, suumque imperium extenderet de mari ad mare: *Dominabitur a mari usque ad mare, a summo usque ad terminos orbis terrarum.* Hoc iuppiter credebant futurum illum virum bellicosum, qui copiosissimis instructus equitum peditumque legionibus Dominum hoc super totam terram assequeretur, velut alleit Nabuchodonosor, aut Secundus Alexander Magnus. Occasionem magnam sumebant ex dictis sacrae Scripturae & Prophetarum oraculis enim promittentibus. *Dominus fortis & potens Dominus potens in praesidio.* David

T.
Iudaei
Messiam
expecta-
bant bel-
licosum
Ps. 71. 17.
Ps. 23. 7.
ab

ab illo postulans vt veniret supplicabat, vt de capite ad calcem armis coopertus adesset, gladio femor cuogret, pharetras cingitis impletet, quibus populum prostermeret inimicum. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime: sagitta tua acuta populi sub te cadent Et alio loco: Apprehende arma & sensum, & exurge in adiutorem mihi.

Non omittere hic praeclaram Ezechielis Prophetiam per duo integra capita, in quibus agit de Tyrannus nationum tercia sub figura Gog Magog, Molog, Tubal, Togorma Gomer, & aliorum atque: quod venturos Mithras bello lacesset ipsos per se suosque exercitus cunctisque sibi subingabit. Legebant haec promissa Iudaei, & vt erant casuales sine spiritu quibus illos describit Apostolus. Animalis homo non percipit, quae sunt spiritus Dei & Apostolus D. Iudas: animalis spiritus non habent: intelligebant illa carnaliter secundum sensum corruptum litteralem. O capita cerebri vacua: an ergo vobis ita feliciter successit, quando vobis apparuit figura militaris terribilis, nimirum extra sua tormenta explodens in monte, fulgura, tonitrua & ignitos radios vibrans & vt eos illuminaret D. Euang. hanc inducit Prophetiam, in qua protellatur ipis Messiam non venturum bello notissimum, qualem ipsi imaginabantur, sed pacis amantissimum qualem describebat. Ecco Rex tuus venis tibi mansuetus, sedens super quinam, & pulum.

I. Nihil frequentius quam hoc in sacris literis: qua de causa voluit mandauitque Deus vt principalis ac magis expressa figura Mellis atque Iudaeorum oculis parentissima, esset agnus, cuius sanguine Pascha celebrabant, festum omnium celeberrimum, & hoc symbolo declarat illud varians Isaias tam illum rogando: mitte agnum Domini, quam illum promittendo. Quasi agnus coram tonante se obmutescit non aperit os suum. Quinimo ipse per Ileriemiam sic loquitur. Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Videbatur sufficere vt mansuetudinem suam declararet si compararet seipsum agno, vt pote qui de se illam habet super omnia animalia praeclariorem: porro hoc illi satis non fuit sed addidit, agnus mansuetus, q. d. agnus mansuetudine singulari qua ceteris agnis mitior effulget.

III. Reges per Consuevit Spiritus S. describere, ac proponere ventos & terrae Reges in symbolo animalium ferocium ac crudelium, eorumque quae impetu feruntur ventum animalia hementi viribusque, polleat acrioribus. Ita designauit scripsit Propheta Daniel omnes Monarchas,

quatuor insigniorum Monarchiarum, quas mundus vidit & videbit; Primo: sub figura ventorum quorundam furentium qui flatu arce impetu quam maximo contra se mutuo in mari tempestatem excitabant quae tanta fuit, vt nunc maxima & Triformes his turbulibus agitate ad profunda demersa perierint.

Secundo: in forma quatuor animalium quibus natura non tulit ferociora & immensiora, terrore totam terram concutientia. Vnde in Dan. 7. ecce quatuor venti caeli pugnant in mari magno, & quatuor bestiae grandes a caudibus de mari, prima quasi leona & ecce bestia alia simili vt p. & ecce alia quasi ursus. & ecce bestia quarta terribilis dentes ferreos habebat magnos, com. dea atque cornutus & reliqua p. d. b. u. s. u. n. c. u. n. t. Cur toties repetit illud eorumque hic tantopere videndum in violentia singularum ventorum, acque in feritate cuiusque animalis? nunquid non uno possum hac omnia intitu contemplare? vult, vt attendas quod si ferus & crudelissimum erat animal quod transibat, non minus ferus & truculentum erat, quod sequebatur. Erant hi Monarchae superueni, Reges illi Babylonie, Medii & Persae, Graeci, & Imperatores Romanis: venti erant atque eorum impetus vt venti alicuius, turbulenti, de opo Dominus ait, quod non ex ratione procedat sed ceteris eum dirigat appetitus. Spiritus vt vult spiritus, & non sicut vult ventus, aut quo vadit. Licet iustitiam Nabuchodonosor: nam consilium suum militare congregans manifestat suam hanc esse animi voluntatem, vt omnem terram, regna & provincias ditiois suae subiugeret imperio, non illa d. n. s. u. s. ratione quam impetu voluntatis suae agitarus ambitioso. Dixit, cogitationem suam in eo iudicasse, vt omnem terram suo subiret ari imperio. Videre licet Alexandrum Magnum, quam velox instat Euri percurat paucissimo tempore totum occupans mundum: sed quo iure? qua ratione? desiderio flagrabat vt mundi Dominus diceretur vniuersalis. Erant hi velut Leones crudelissimi, velut Vrsi infatigabiles, velut Tigrides immisericores, velut bestiae dentibus armatae ferreis, quibus omnia dissipant, disperdunt, & demoliantur: ventus venti validissimi iuuicem oppugnabant, ceterisque praeualebat, qui visibus erat potentior: velut ferus in se mutuo insurgebant, ille vero regni tenebat clauum, qui potentia & robore ceteros antecedebat.

Porro qualis est hic Rex? agnus ita mansuetus, vt sit ipsa mansuetudo. Ecco agnus Dei, in Christo qui D. Iohannes, qua vice primum suo sanctus mansuetus mouere videtur

monere illum ostendit mundoque reuelavit. *Ecc*
es qui tollis peccatum mundi. Proponitur olim
 104. 1. 20. & offerbatur pro populo agnus & quamvis nō
 sufficeret ad peccatorum remissionem, tamen e-
 rat symbolum eius qui venturus esset, vt peccata
 auferret in forma agni mansuetissimi. *Eccc agnus
 Dei.* In sacris litteris frequens est vt dicatur ali-
 quid esse Dei eo quod in genere suo sit excellen-
 tissimum: sic dicuntur *montes Dei.* Id est altitu-
 dinis precellē & *cedri Dei,* quæ vertice caelum
 tangere videntur. *Eccc hic agnus Dei.* Hoc est,
 ille agnus in quo agni mansuetudo tanta est, vt
 supra se, tandem mansuetudo Dei, quæ est in-
 finita. Hoc vnicum intendit D. Mattheus ex hac
 qualitate & mansuetudine ratum facere. Christū
 verum esse Messiam: vnde completas in illo de-
 monstrat binas insignes prophetias cæteris emi-
 nentiores, & Iudeorum omnium oculis euiden-
 tiores. Prima est vatis Isaia: illum etenim Pater
 æternus eius ore promittens sic ait. *Eccc puer
 meus, &c. non clamabit neque audietur vox eius
 foris, calanum quassatum non confinget, & linū
 sumigum non extinguet, &c.* Hunc intueretis qui-
 dem secundum diuinitatem mihi sit æqualis. se-
 cundum tamen humanitatem puer meus est &
 seruus. Cognosces illum ex sua mansuetudine
 quæ tanta erit, vt non clamet, nec vociferetur,
 nec cum aliquo contendat, adeo mitis vt cala-
 num quassatum non concenter, & linum fumi-
 gum non extinguat. Quænam hic occurrunt
 explicanda: hoc oraculum confirmat Euangelista
 quâdam occasione completum dum Christus
 loca illa perambularet mille beneficiis mortales
 cumulat, curans infirmos, mundans leprosos,
 erigens paralyticos, liberans emergentes: in-
 tera pharisæi in tantorum operum compensatio-
 nem conueniunt ingrati ad concilium, media in-
 quiritentes quibus eum de medio tollerent etiam
 innocentem. *Pharisæi concilium faciebant aduer-
 sus eum quomodo eum perderent.* Quid tunc Chri-
 stus audiamus Euangelistam. *Jesus sciens recessu-
 rade, & sequuti sunt eum multi & curauit eos
 omnes & precepit eis ne manifestum eum facerent.*
 V. Quis non admiretur tale facinus, tantam non
 oblitescere patientiam, & inauditam non extol-
 lar mansuetudinem? etenim medi iudicio ratio
 suadebat, vt Christus tunc temporis potentia
 suæ brachium exeret tam horrendam punitur-
 us ingratiitudinem, & diabolicam perduram
 nequitiam: Non hoc voluit. sed elanculum disce-
 dit selesque iubarit. Quo fine non def. ctus hic
 arguitur potentia (teste Euangelista) sed vt ora-
 Hieron. B. pt. de la Noza. Tom. IV.

culum impleat de mansuetudine sua præmissi:
 Quid litigator non esset futurus, neque prælia-
 tor: imo à litibus & præliis tantum abesse, vt
 nec in loquendo vocem attolleret, nec eū qui-
 quam audiret vociferantem; quod bellis est in-
 solitum. *Vt adimpleret ut quod dictum est per Isa-
 iam prophetam, dicentem ecce puer meus, &c. non
 contendet neque clamabit.* En quanta mansuetu-
 do, cum enim posset ille contra Pharisæorum
 non tolerandam expostulare nequitiam quæ per-
 dere illum conabantur bonorum illius operum
 inuidiâ tabescentes: non tamen conuictus est,
 non vnicum de hoc verbum protulit: sed summo
 taciturnus silentio se subduxit, occasionem gra-
 uioris illis adimens turbationis quæ ex luore
 diabolico contra eum ingrati mouebantur. Hæc
 pendere mansuetudinem: confidero etenim,
 quid amplius Christus faceret si vix esset facio-
 rosus, & iniustus, furis infamis, puellarum vio-
 lator, iniuriarum illator, grauisissimus, Reipublicæ
 perduellis proscriptus: intelligeret autem, Reclor-
 rum contra se concilium congregatum quo reū
 tantorum facinorū pro merito castigaret: quid
 ea faceret occasione amplius, quàm suum illis
 corpus suffurari, secedere, latebras querere, stu-
 dens intentius ne læuens inueniatur: hoc enim
 iustum est, vt qui malum agit, timeat, nec se fla-
 tnat eximium suorum defensores. Veruntamen
 quod operibus insillens sanctoribus, atque rei-
 publicæ utilioribus, coactio contra eū pratorum
 concilio: non se defendat, non conuictetur, non
 partem suam tueatur, sed quod vltro secedat ne
 noua turber inquietudine pectora illa diaboli-
 ca: ser sententiam, an maior possit dari mansue-
 tudo.
 Alterum oraculum erat Zachariæ, quo præ-
 dixit Messiam ingressum in Hierusalem man-
 suetum & ab omni sic lre & controuersia alie-
 num, vt probat pullus Asinæ cui insidens urbem
 ingreditur. *Eccc Rex tuus uenit tibi mansuetus,
 sedens super asinam & pullum.* Equus semper de-
 notat bellum atque vt Deus Iob dixit ad hoc
 videtur creatus, quod ipsum generoso suo se
 monstrat fastu, quo erines erigit, & huiusmodi
 percipiens buccinæ clangorem, & fremitus
 ad sonitum tympani, & totius motu corporis,
 quod pronocatur a voce tube, & elatione mem-
 brorum quæ se commouet & erigit in altum:
 dumque vngulis terram fodit, velut qui omnes
 velit collidere omnes impetere omneque offen-
 dere. *Numquid præbebit equus fortitudinem? &c. Iob. 39. 19.*
*gloria parium eius terræ teret in unguis fudit,
 exultat audacter in circumspici pergit armatus con-*
 M. semus

VI.
 Equus
 b. illum,
 asina pa-
 cem de-
 notat.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

remittit pavorem, &c. *Ferens & fremens forbes terram, nec reputat iuda sanare clangorem: ubi audierit buccinam dicit vobis: procul odoratur bellum.*

Ho. 21. ex diversis in Matt.

Verba que hinc proposito convenienter adducit D. Chrysol. licet locum non citet. Idcirco apud gentiles magis solemne ac proprium sacrificium oblatum militie Deo nempe Marti erat equus, ut refert Plutarchus: Eratque hoc ita celebre ut omen maximè certum futuri belli, esset aut videre aut occurrere equo. Ita canit Poetarum latinorum primigenius. Etenim ex eo tantum quòd notissimus ille Anchises quosdam in campo vidisset equos, ad suos conuersus, bellum illis prædixit imminere.

Virg. l. 3. Aeneid.

Quatuor hic (primum omen) equos in gramine vidi. Bello armantur equi, bellumq; hæc arma minantur.

Vide Pin. in c. 39. Job v. 19.

Econtra verò Aña & pollus semper pacis fuerunt & mäluetudinis indicia: etenim sine vlla membrorum elatione, recalcitrante, corporisq; repugnancia onera sibi imposita, suscipiunt, imò & verbera quibus tunduntur. Sic lego apud

D. Græ. l. 2. Mor. cap. 33.

D. Greg. *Per asinum qua sese contrahit nulla se vocitatis injuria resistit: patientia mansuetudo significatur.* Hinc emanavit, ut sicut videre aliquem equo insidentem, indicium erat animi generosi & commoti: Ita videre quempiam aliu vel pullo insidentem, indicium erat quòd pacificus ingrederetur & mansuetus.

86

VII. Cur David vocatur ut Salomon super mulam sederet Rex intraretus.

Ve omnino singulari inramur dispositionem Proph. David, quando successorem regni sui declaravit filium suum Salomonem. iam vltimus iustabat vixit dies eratque septuagenario maior: & ecce filius illius Adonias quem genuerat ex vxore sua Hagith, ut erat animo ferax & iam nonnullos haberet fautores, paulatim se Regem declaravit. Paternique regni successorem: quocirca sibi curtus, equos populumq; concitavit, qui sibi de regno congratularetur Regemq; acclamaret: Rescivit hoc Bethsabee mater Salomonis relictq; tendit ad virum suum David hæc illi propositura, Domine mi, cum iam te videam ad vltimam redactum metam, cõsultum foret ne forte inter filios de successione in regnum tux nascatur sanguinaria, ut ipse declares quem illorum velis & eligas in regno tibi successorè. Memineris (amabo) sæpè te mihi iurasse fide Regia Salomonem tuum meumq; filium fore successorè: proinde necessitas virget ut huic malo sanguis prospicias: etenim Adonias ad thronum se promoveri vultq; Rex acclamari. Statutum est, inquit David, nullum alium præter Salomonem filium meum fore mihi successorè, & ne in futurum de hoc oriantur contentiones aduoca mihi Sacerdotem Sadoc, Prophetam Nathan & duodecem strenuissimum Banaiam, vocati coram Rege consilium quibus ille suam vltimam declarat hæc esse voluntatem: volo mihi in regno filius meus Salomon Rex succedat. Quocirca quàm primum illum adducite & supraginta duos Iudices populi congregate vobis sodales: nam illos intelligit D. Hieronymus fuisse quos vocat *seruus Domini sui*. Sedeat super malam meam illum. que foras extra ciuitatem ducite ad fontem Gehon, ibi vero Sacerdos Sadoc vngat in Regem, ex quo loco solentis instituitur supplicatio cum clangore tubarum & sonitu buccinarum versus Hierusalum, ipso super mulam meam sedente, cui omnes voce concordia acclament: *Vivat Rex. Tollite vobiscum seruos Domini vestri. Et imponi. 3 Reg. 1. te Salomonem filium meum super mulam meam. 3. vngat eum Sadoc Sacerdos, &c. & ceteri buccinantes dixerunt: vivat Rex Salomon.* Verbum hoc *mulam meam* nolim præterire: videtur enim indicare quòd quantum equos, mulas & asinos aleret quam plurimos, tamen ut erat iam auius gratius fractusq; corpore, mulam aleret mansuetam, cui insidebat nihil timens quòd aut recalcitraret, aut ferociret. illum ego inponite super mulam illam: Quis non admiscetur? Nunquid proposito magis conveniret equus: quatenus Salomon ingrederetur eques eo die quo Regni illius Rex proclamabatur & à tota republica vrbeq; talis suscipiebatur: hoc mihi firmiter persuadere Davidem voluisse declarare, quod illi Deus revelaverat, Salomonem Regem futurum pacificum & mansuetum: populum autem sub illo pace poturum securissimam. Deo templum David edificare voluit: verumtamen non hoc illi Deus permisit: quam ob causam? audi rationem. *Mulum san. 1. Paris. quoniam effudit, & plurima bella bellasti, non per. 2. 1. teris adificare domum: non mihi meo tanto effuso sanguine coram me. Filius qui nascetur tibi erit vir quietissimus. Et ob hanc causam pacificum vocabitur, &c. ipse adificabit, &c.* Rex qui prædicatur futurus mansuetus & in summo gradu quietissimus, ut quietissimus, iustum est ut ingrediens ciuitatem in primordio regni sui, atque in illa receptus ut Rex, intret, non equo ferociori & hincienti redus quòd bellum designatur, sed mulæ insideat ita mansuetæ, ac mea est, que mansuetissima ab omnibus esse cognoscitur.

Optimum hoc Regis & Prophetæ facinus, nec possit expressius declarare quam humilis, mi-

Venit non ut pugnet viuis, sed ut triumphet occisus.

O te mente captum exclamat D. Leo) Pilate præses, quid te turbat audire quòd se Regem appelles, quid times ne Cæsari bellum inferatur? inquit: attendens illum considera num aliquid in illo reperias. quod bellum armaque redoleat. vbi nam militaria consilia, vbi nam confessus consiliatorum? vbi nam conseripti militum? vbi nam armorum apparatus? vbi nam vexilla splendens explicata? imprudenter Pilate titulus: Vermisabile fuisse nomen Regum, si do-

D. LEO. *minandi consilii tyrannicus tibi prodidisset apparatus: si profusa armorum, si congregatio diuisionum: si profusa delecta sunt militum.* Illum attemis intueri, & non iuuenies cum aliud egisse aliudve prædicasse, quam humilitatem, subiectionem & mansuetudinem. Quis enim grauari finis & Pilate de afflictata poenitentia: cuius specialis fuit de humilitate doctus, in Romanis legibus non contraxerat, censum subitis, sicut in solis, viti-galia non inuoluit, quia sunt Cæsaris Cæsari reddenda constituit. paupertatem elegit, mansuetudinem prædicauit, obedientiam iussit, &c. Porro etiam quâ pollet mouendis non impendit seditionibus, non colligendis ad bella populis, regis non occupandis alienis, sed omnibus benelicentus. Desicte diligenter Præses quis de potestate eius comperitum sit, cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, mutis donauit eloquium, febres abegit, dolores relaxauit, æmonia cecis, mortuos viuificauit.

§. 28. Mansuetus. Cum Mansuetudine venit: etenim illa mundum sibi subiicit, est que vermis ligni tenerimus.

Diuino plane consilio motus Rex hic diuinus, ex hoc quo et talis ingreditur suam singulariter prædit mansuetudinem, & hæc est quam vult cæcis inuenire atque ex ea vult sibi à Propheta primum imponi epitheton, atque in illum statuit, vt omnes oculos nostros coniciamus. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Altissimum hic panditur mysterium. Adest modo Dominus hic moriturus & passurus. Et ait quod regnatus adueniat. Ecce Rex tuus. Quæ ratio quia supremam magnitudinem & regni sui gloriam assecutus est patiendo & moriendo. Non mundum occupauit Rex ille manu militum copiosa prepotens, qui traxerat illum igni & sanguini, vulnerando, feriendo, & alibi cuncta lenam profundendo sanguinem. Sed plagas subiecit, & vulnera imò lanceam perferendo, qui om-

niem suam effundat sanguinem, ad victimam usque putam intimis sui cordis finibus absconditam, non in vincula carceretque hostes coniciendo, sed ipse captus, ipse durioribus constructus vinculis & per publicas rapatus placas vrbis Ierusalem, non flagellando inuoluitque tortura subiciendo inimicos, sed ipse flagellis cæcis & tortura subditus horrendis spinarum inuentionibus molestissimæ, tandem non occidendo sed moriendo. Ad hoc venit, vt per mortem de-

de-
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567

Spiritus sanctus deprecatur, David autem ceteris omnibus palmam eripit fortissimus. *David sedens in cathedra sapientie sicut princeps inter eos, ipse est quasi tenerimus ligni vermiculus, qui oblongatus interfecit imperu vno; Vifco cognoscere qualis sit David? scito similem illum fuisse vermiculo ligni tenerimo: verum cuiusmodi brachii adeo robustum vt vnico impetu interfecit fortior octingentos. Videntur hac disparata & insulsa, quae se mutuo destruunt, vocat vermiculum tenerimum tinea, quae de ligno generatur, est etenim mollior, infirmior & ceteris vermiculis ad resistendum impotentior. Vnde nec satis fuit eum vocasse vermiculum, addit etiam hoc Epitheton *tenerimus*: quia nihil minus resistit sibi malum inferenti, non enim requiruntur ligones, non mallei, non hila, sed solo digiti cui extremo illum interimit. Quia igitur similitudine David huic confertur vermiculo, qui extrema laborat infirmitate, si pariter declaret, vires eius ducum suorum, quibus modus non admittatur est nec ipsa Graecia fluxit fortiores, tamen esse superiores? Vnico tantum congressu, vnico tantum impetu quasi quis dicat vnica laetitia comissione, octingentos interimit inimicos *Interfecit octingentos imperu vno*. Quae veritate dici potest eum qui tanta pollet fortitudine, vermiculo comparem esse tenerimo atque ad resistendum impotentissimio? Insuper si dicere hoc Spiritus sanctus in diversis occasionibus, quod occasionibus praehorum expulsum tanto robore praestiterit vt vnico contactu occideret octingentos: atque pacis tempore distulset sic eum ab omni duntie procol abfuisse vt uicinis metereetur vermiculi tenerissimi, transeat: verum an vno vnâ complecti sententiâ, quis non dicat esse philosophicum imperitiosum? Ne tale quid dixeris: Nec enim imprudenter locutus est Spiritus prudentissimus.*

Exponit Prophetæ Regis David mansuetudinem, quodq; cum illa obtinuerit atque ad summum ascenderit regni fastigium, ad quod eum Deus praeelegerat. Ipsa fuit quam ceteris plurius estimauit, illa fuit quae diuini oculis placuit gratissimas: vnde sic plalabat. *Memento Domine David & curus man mansuetudinis eius*. Ex vna parte benignitatem eius manifestat, quam merito vermiculo comparaueris, atque ex altera explicat eius fortitudinem adeo singularem, vt vnico impetu interemerit octingentos: et eum haec praecipua est mansuetudo benignum esse & patientem, nec in offensorem, truculenter insurgens, cum tamen viribus vigeas quibus eum vni-

co statu prostratum interimit. Non est mansuetudo sed timor vel pusillanimitas eius qui suffert illatam sibi ab altero iniuriam, quia viribus non pollet quibus nocenti resistat: sicut non est mansuetudo canis furiosi nec aliorum ferocium animalium, quae resistere aut mouere se non audent ad rugitum Leonis, sed ea illius est, qui cum nullo possit negotio offensorem elidere, patitur tamen pacatus, remanet blandus & benignus nec contra eum durus mouetur aut irritatus. Haec ea fuit Davidis fortitudo, atque per hanc cathedram obtinuit & sedem regni illius eminentissimi. Cum enim ex vna parte esset adeo robustus, vt quando ad singulare prodit certamen, vel se mel tantum torquendo fundam Gigantem illum terribilem prostrauerit atque vnico facto impetu octingentos occideret inimicos: ex altera tamen tanta fuit mansuetudine facilis vt pertulerit aspera quaeuis veluti ligni vermiculus, qui nullatenus vires exeret nec contra offensorem viciorum insurgit vt parit in tot tamque toleratu indignis, quibus Saul illum infestabat atque in peruersis illis actionibus quibus a filio suo innocens impugnabatur, in opprobriis illis adeo ignominiosis, quibus eum ille Blatero nefandissimus Semei subasubabat, in his liberioribus inimicis quibus eum dux illius Ioad impetebat. Indicat autem, quod sedem regni sui occupare atque in illa residere, opus fuerit & effectus huius blandae mansuetudinis, sicut domum sibi constitueret sedemque figere in ligno opus est tenerimi vermiculi, qui nullis pollet viribus ad resistendum. Hoc dixit Spiritus S. de David sed multo verius de Christo cuius David omnimodam expressit figuram. Obtinuit sibi regnum atque in eius throno resedit sublimiori omnes sibi terreae populos subiciens, vt ait venerabile Beda sub nomine duodecim tribuum Israel: Ex quo modo apparuit in mundo Velut blandissimus & tenerimus ligni vermiculus nulla duritie robustus: *Quasi tenerimus ligni vermiculus*.

Subtiliter admodum discitur D. Augustinus declarans psalmum vigesimum primum qui ad litteram de Christo loquitur eia verbâ illa in quibus sic de se Dominus loquitur. *Ego autem sum vermis & non homo*. Qua de causa se comparat redemptor noster vermiculo? pluribus inquit de causis. Vna earum haec est (quam dicit ab antiquis vocari elegantissimam & profundissimam gramem mysticis: *altrudo ferri profunditatis quae mysterij*) vt nimirum declararet quod sicut vermis & terra generatur sola caeli virtute

Cur Christus se vermi esse pareat. Ps 117.

D. Av. rone. *Dicitur est hic sensus elegantiſſimus à patri- Ipsi 120. bnt. ideo hoc nomen Christiſum pœnantiarum voluſt. ad Hono- rati e. 8. Te. 2.*

ſecluſo omni opere carnali: ita conceptus fuerit Chriſtus operâ Spiritus S. nulla viri commix- rone. *Dicitur est hic sensus elegantiſſimus à patri- Ipsi 120. bnt. ideo hoc nomen Christiſum pœnantiarum voluſt. ad Hono- rati e. 8. Te. 2.*

moderatione, & detentione motuum, quos ira 2. 2. comouet in illos, qui nobis iniuſi ſunt, quilibet illi ſint. Ex in hoc [vt colligit ex Seneca] dif- fert à clementia, quæ tantum affectus moderatur iuſtitia: & ira in Principibus ac ſuperioribus erga inferiores. Porro manſuetudo illos coarctat in ordine ad omnes inferiores & ſuperiores, amicos & inimicos, pauperes & opulentes.

VI. Chriſtus manſue- tudine omnia ſuperauit

Porro communis habet ratio, ait, quod per hoc eius ſuprema declaratur manſuetudo profundaque humilitas ſi namque manſuetudo conſiſtat in patientia perſeſcendo, nec in eum excedendo à quo damnum ſeſcipis & iniuriam, in quo clarior illa patet quàm in ligni vermiculo. Ecce qualiter Chriſtus triumpho ſui, repugnantem ſe humilians & demouſtrans vt ligni vermiculum. Supremè potens ex natura ſua Dominus hic agnoſcitur, tantuſque, vt ne dum contingens vno impetu interfecit, vt David, ſed vnica tantum voluntate in æternæ mortis cruciatu Angelos deiecit in inferos. At quòd quàm vnico eſt impetu rotam ſubmerſit in momento: vnico ſuo miniſtro vnico impetu & vnica nocte centuſ oſtogiſta quinque milia militum interſecit exercitus blaſphemi. Senacherib: nihilominus ita manſuetus factus eſt vt vermiculus perſeſcens, patient, nullique reſiſtens. *Qui cum malediceſcitur, non malediceſcit, cũ pateretur, non comminabatur: hæc eſt ita hæc eſt perfectà veraque manſuetudo, cum enim potenti à vigeret infinita, vt in abyſſum demergeret & in nihilum rediret ſui conuiciatorem, patitur tamen & ſilet vt ligni vermiculus.*

Pateſt hic quibus ſe Chriſtus regnatorus vt ſierit, manſuetudine ſcilicet: quia paſſurus erat omnigena tormenta, in omnibus ſax perſone partibus, anima & corpore, in omnibus animæ ſua potentijs, in omnibus ſui corporis ſenſibus, forſitan ab omni genere hominum, vt declarat iſe Doctor Angelicus. Hæc ſunt illæ vires efficaciſſimæ quibus regnatorus erat, tolerantia & patientia, hæc eſt illa fortitudo, quæ conſert manſuetudo. Hinc facile capies illam toties repetitam. Iſta propheta rationem: *Emiſit agnum Dominus, Dominus paratorem terra, Petebat hic propheta vt præclara veniret fortitudine robulit. Conſurgit, conſurgit, induere fortitudinem tuam brachium Domini, Accum illa venturum prædixit vt toti mundo Dominus imperaret. Ecce Dominus Deus in fortitudine venit. Et brachium eius dominabitur. Si poſtulat vt in fortitudine veniat potentique brachio, cur requirit vt veniat velut agnus manſuetus: non illum petij agnum talem qualem, ſed agnum potenti fortitudine inſignem quæ totam ſibi terram ſubiiciat. Quomodo ergo vnum alteri reſpondet: an non conſultius foret Leonem poſtulare cui hoc inferibitur Epicheton. Fortiſſimus belliarum. Qui ſolo rugitu omnia proſtricit & ſibi ſubiicit animalia ferociſſima? Leo rugit, quis non timebit. Veniat agnus qui mundo dominetur per hoc quod agnoſcit proprium agnoſcitur. Quodnam eſt hoc manſuetudo: huius enim agnus eſt ſymbolum in illa eius conſiſtit fortitudo, in faciendo & perſeſcendo viſque ad mortem, mortem autem cinctis. Per hanc ſe Regem ſtatuit & Dominum ita potentem, vt nomen obtineat ſuper omne nomen tanta Maieſtate prælians, vt ad ſolam illius expreſſionem curruent omnia gentes, caeleſtium, terreſtrium, & infernorum. Audiamus de hoc D. Pauli teſtimonium. *Familiaſque ſeruituſque factus obediens viſque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus exaltauit illum. & dedit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen: vt in nomine Ieſu omne genua ſubleuetur.**

1. Pet. 2. 23.

Hac manſuetudine ſuſpenſus in ligno crucis conſregit & vires perſodit ligni id eſt ignominiam, horrorem, contemptumque crucis, ac tormentum ac tormentorū, quæ in ea paſſus eſt: pariter etiã omnes conſregit Satanae Tyrannides, ſuperauit & evertit omnes contrarias vires ac mundi poteſtates omniaque ſibi patientis victorque ſubiugauit: Itaque Rex hic ſuum erat obtenturus regnum atque ex eo hæmonem Tyrannū expulſurus, mundum omneſque hoſtium potentias ſuperaturus, non reſiſtendo, ſed dolore, patientia, tormento, mortem, crucemque tolerando. Quo, huic erat neceſſarium, & arma huic patientiæ propria, ipſa erat manſuetudo, quæ dicitur. Tho. de illa ex proſello tractans, conſiſtere in

moderatione, & detentione motuum, quos ira 2. 2. comouet in illos, qui nobis iniuſi ſunt, quilibet illi ſint. Ex in hoc [vt colligit ex Seneca] dif- fert à clementia, quæ tantum affectus moderatur iuſtitia: & ira in Principibus ac ſuperioribus erga inferiores. Porro manſuetudo illos coarctat in ordine ad omnes inferiores & ſuperiores, amicos & inimicos, pauperes & opulentes.

§. 29. Mansuetus. Mansuetudo arma sunt, quibus suis vestit milites, quos Propheta Michæa vocat septem Pastores, & octo Christos.

Hinc intelliges quomodo congrua fuerint illa arma, quibus Rex hic mansuetos suos armavit milites ad mundi possessionem acquirendam, mansuetudine scilicet agnorum & ovium. *Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos, sicut oves in medio luporum.* Domine, an illos mitis ut lupos sibi subiciant & præcipis ut agni sint & oves mansuetissimi, quibus nulla est alia fortitudo, quam patiendi & sufferendi quicquid illis inferatur lupi, morsus, ungues, dentes membrorum consulationes, necemque corporum? Virque hic etiam latet vera militum meorum fortitudo, hic mei robur exercitus, hic Dei virtus in hominum clarificat infirmitate. Nefas est prætere Michæa vacillare. Exorditur ceteri illa Prophetia, quam proletravit Principes sacerdotum & Doctores legis, quæ signarent Herodis locum quo nasciturus erat Messias, nempe Bethleem. *Et tu Bethleem terra iuda, &c. Ex te erigetur dux, &c.* Illico subiungit Dominum hanc in fortitudine magna venturum, regnumque suum ut pastorem decet, stabiliturum & gubernaturum. *Et stabit & pascet in fortitudine Domini, &c.* Quia verò hoc audito, statim quis timere possit, ne aduentu suo bella suscitaret, regna terrarum Regesque turbaret & Rex ille Reges suos interiret sedibus eliminare: sicut rovera tumuit Herodes tyrannus, quàm primùm audiuit in terra natum, ait illi Propheta: *Et eris iste pax.* Timor aberit ut Rex hic terram sit commoturus & Principibus bellum illaturos, quoniam *Et eris iste pax.* Ecce quomodo alienum ab eo futurum sit pacem turbare communem aut movere seditiones. Huic nomini, ni fallat, alludit Apostolus, scribens Ephesijs: *Iste est pax nostra, qui facti virique unum.*

Porro confestim occurrit, si Rex hic sibi mundum est subiugaturus, & potentissimos quosque Tyrannos eius superaturus, Reges ac Monarchas Domino suo subditurus: necesse est ut contra illos producat exercitus, quo concessio futurus est ingentis armorum strepitus, quibus sibi proscribat adversarios, continuo subiungit. *Cum venerit Assyrus in terram nostram & quando calcaverit in domibus nostris, & suscitabimus super eum septem pastores, & octo principes hominum.* Altilium expo-

nit Propheta mysterium. Oculis prævidet Prophetis Regem hunc pacificum, qui cum pace natus, cum illa vivit, illa offert ubicumque intraverit, cum illa moritur, & ad illam resuscitatus inuitat: etenim hæc ea est quam intendit ita ferre, ut evidenter ostendat se eam ipsam esse. *Et eris iste pax.* Pariter Propheta perpendit præcibus quàm primùm Rex hic, qui totum sibi mundum est subditurus, seipsum in illo revelabit, in eum continuo arma sumpturos Reges omnes & Principes, terrarumque potestates, civitatem cum bello aggressuros, quò nedum oblent illi, & omnem opponant lapidem, ne se Dominum creet mundi, eumque sibi subiciat: sed eum etiam inde propellant, eo modo, ut in eo nec memoria quidem eius vlla supersit, & proponit id quod Rex tali casu sit peracturus. *Assyrus cum venerit in terram nostram, &c.*

Notat D. Basil. in SS. litteris nomine Assyrus Principes omnes & Potestates comprehendi inimicorum. *Scriptura plerique in locis per Assyrum Regem interpretatur adversarium nostrum. Regem O Rex pacis, quando quidem noveris, Assyrum in te commouendum; eam primùm te mundo revelaveris, id est, omne potestatem in illo regnantem Principes, Reges, Imperatores, quos contra terram tuam præfelicis futuros, id est Ecclesiam tuam, ex tuis congregatam fideles, etenim illos iam vidit Propheta regis, quando cecinit. *Assyrii: vni Reges terra, & Principes conuenerunt in unum aduersus Dominum, &c.* Qua ratione sibi persuades quòd eorum pollic obitū viribus quale robur opponis aduersarijs quibus illam parietibus præmunis inuincibilem? quos adscribis tibi milites? quos eligis duces & ante signanos? quoniam illis arma tradis? Procebrimus, ait, ad eorum suppimentam arrogantiam Christum fastumque humiliandum septem pastores armatos, non gladijs, non lanceis, non balillis, non thoracibus, non galeis, armisque regijs: nõ enim pastores talium usum habent armorum, ut patuit in Dauid, sed tantum leuis baculi. *Suscitabimus super eum septem pastores, & octo principes hominum.* Legit Symmachus, ut notat D. Hieron. *Es oves Christos, octo viros vnctos oleo. id est, suetudine blandos, mites, nulla duritie, nulla asperitate terribiles: quid hoc Domine significat? Ut populo resistat adeo feroci, imo subiciat illam, tibi conscribis milites ita iuvenes ut pastores esse dixeris, tamque mansuetos quàm oleo perunctos nitidissimo: sic erit: sicut enim eius milites pastores & vncti, hæc sunt eorum arma leuitas & mansuetudo.**

D. Basil. in SS. litteris nomine Assyrus Principes omnes & Potestates comprehendi inimicorum. Scriptura plerique in locis per Assyrum Regem interpretatur adversarium nostrum. Regem O Rex pacis, quando quidem noveris, Assyrum in te commouendum; eam primùm te mundo revelaveris, id est, omne potestatem in illo regnantem Principes, Reges, Imperatores, quos contra terram tuam præfelicis futuros, id est Ecclesiam tuam, ex tuis congregatam fideles, etenim illos iam vidit Propheta regis, quando cecinit. Assyrii: vni Reges terra, & Principes conuenerunt in unum aduersus Dominum, &c. Qua ratione sibi persuades quòd eorum pollic obitū viribus quale robur opponis aduersarijs quibus illam parietibus præmunis inuincibilem? quos adscribis tibi milites? quos eligis duces & ante signanos? quoniam illis arma tradis? Procebrimus, ait, ad eorum suppimentam arrogantiam Christum fastumque humiliandum septem pastores armatos, non gladijs, non lanceis, non balillis, non thoracibus, non galeis, armisque regijs: nõ enim pastores talium usum habent armorum, ut patuit in Dauid, sed tantum leuis baculi. Suscitabimus super eum septem pastores, & octo principes hominum. Legit Symmachus, ut notat D. Hieron. Es oves Christos, octo viros vnctos oleo. id est, suetudine blandos, mites, nulla duritie, nulla asperitate terribiles: quid hoc Domine significat? Ut populo resistat adeo feroci, imo subiciat illam, tibi conscribis milites ita iuvenes ut pastores esse dixeris, tamque mansuetos quàm oleo perunctos nitidissimo: sic erit: sicut enim eius milites pastores & vncti, hæc sunt eorum arma leuitas & mansuetudo.

91 Quis hic non desertos videat Apostolos pastores gregis Domini liberalissimos? quis non intelligat viros illos victos oleo Spiritus Dei intellim? quis non capiat Christorum illorum fortitudinem, id est victorum illorum: nam omnibus contra illos viribus insurgentibus imperiorum & terrae potestatum, iuno & inferni, fortiter illis obstituerunt insuper & omnes confregunt, contriverunt & ovium agnorumque mansuetudine subrevertunt? Et ait: *Septem pastores & oleo Christi*, q. d. multos, & sine termino: hic enim modus est loquendi in S. pagina frequentior. Sic per Salomonem docens se sine termino dare eleemosynam, ait: *Da partem septem, nec non & octo.*

Itaque hoc numero omnes celestis huius regis milites & advenientes excipere, mansuetudine scilicet pastorum, & lenitate victorum, i. oleo suavi & blando Spiritus Christi. Et appositè dicit: suscitabo illos, ut viribus polleant quibus a deo potentibus tyrannis resistant & prevaleant. *Suscitabimus super eum*: quia Deus novam tribueret vitam, novum Spiritum, novaque vires, atque in illis suscitaret, & Spiritum Christi renouaret, qui mansuetudine sua victor de cunctis suis triumphum egit inimicis.

II. Hæc est illa victoria, quam mansuetudine sua supremus ille Rex obtinuit, cui præcinit congratulans Isaias: *Superasti sicut in die Madian* eteum alludit præclare notissimæ illi victoriæ, quam trecentis solummodo militibus retulit Gedeon de Madianitis, quorum tantus erat numerus, ut eos sic describat S. Eloquium. *Populi quasi iacebant in valle ut locustarum multitudo, & Cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena, quæ iacet in litore maris.* Ad hoc stratagemata præcipit illi Deus trecentos eligi milites, totius exercitus infusissimos qui poplite flexo ut canes de flumine lambent aquam: *Sicut solent canes lambere, quos lagenis terrenis armauit, intra quas lampades ferebant accensas, hoc illis ordine præscripto ut prælium fiat manus contorquendo, non contra inimicos sed contra ipsas lagenas, illas complodendo & confringendo.* Hic mirare cum

D. Augustin. Christi victoriam. Ad hanc eligit paucos, & illos quidem mundi perislem, ut canes, reprobatos: nam Iudæis canis erat abiectissimus. *Iis probati sunt per quos vinceret Gedeon,*

ut similes in bibendo canibus dicerentur. *Significat & similitudinem quod & agnoscitur, & contemptu sua elegit. Dem. 12. 4. Numerum vult habere trecentorum, ut illa fortitudo ma exercitus crucem deservit: sicut enim Latini 10. numerum mille denotant per M. & quinquecentos per D. Græci per litte am. Tau significant trecentos, quæ figuram expressam habet crucis. Quod præfiguravit milites suos in figura crucis dispositos, eaque se signantes, victoriam relativam illustriissimam, hoc est, quod patiendo, Christum iniquitati, carceres, verbera, mortem omnia superarent.*

Excitabit et D. Gregorius susus hoc argumentum deducente, qua methodo Christi milites victoriam obtineant, & rationem modumque dicit esse perpende illis à duce Christo præliturum, non vincendi capita confringendo, non corpora collidendo, Christi non brachia luxando aliena, sed ipsi confringuntur, collidantur, & luxentur, ipsi membrauntur, lividantur, eorumque capita detruentur, per hoc autem lux nra celestis fidei clarissima, cuiusque divinæ virtutis patet eucidentis. Hos mirare Christi milites, quibus mundum sibi subjugavit. *Confidite ego vici mundum*. Ad hoc quibus mediis omnia legi lux sanctoque subdidit. Evangelio, considera qua methodo milites illius, Apostoli, & Martyres de hoste triumphaverunt. *Tales quippe fuerunt Dux noster ad prædicationem D. Christi prælium duxit, qui de secula salute corporum, hostes suos vincendo præterierunt, eorumque gladiis, non armis, non gladiis sed patientia superaverunt. Armis enim vicerunt sub duce suo ad prælium Martyres nostri sed tubi sed lagenis sed lampadibus, dum solvendo in passione sua corpora hostilibus gladiis supponant, respiciendo sunt lampadibus, dum post solutionem corporum miraculis confirmantur.* Quæstionem obicit D. Augustin. vici alterum vicerit Dacianus Vincentium, an Vincentius Dacianum? Cum esset Dacianus, qui torquebat, flagellabat, carnes vngibus laniabat, & occidebat, & Vincentius totus, flagellis cæcus, vngibus disceptus & ocellus: clamabat Dacianus: *Vici sumus* Hæc sunt arma potentissima patientia & mansuetudo: & hæc Rex ille pollulat, vultque ut ipsa præcellat mansuetudo, & nunc omnium pateat oculis, dum intrat regnatores, manifesta Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinum.

§. 10. Manfuetus. Offendit Zacharias Hie-
ruſalem Prophetam promiffum, manfuetum,
Moysi ſimilem, & ſupplicium ſacré innuit
niſillum recipiant.

Imper voluit Dominus hic, vt credo D. Ber-
ſalmabilem ſuam prode manuſuetudinem,
qui cuius veniebat, & vt omnes ſibi perſua-
derent, id quod dixit: ſe non belli cauſa, non ſup-
plicij adelle inuſitatum, quas homines contra
Deum obdurati commiferant, ſed indulgentia,
& ſalutaria. Non enim miſi Deus filium ſuum,
ut iudicet mundum, ſiui vi ſaluatur mundus per
ipſum. Se ipſum mundo reuelare & totum, ait præ-
dicantibus Auctori, atque eo animo talem creat homi-
nibus non ſolum omnes nouimus fuiſſe Ioannē Bap-
tiſtam. Quando hic eum aliis manifeſtat, eū ſub
agui nomine & figura iudice manifeſtat. Ecce
agnus Dei Agnus terreus commendatur à mā-
ſuetudine agni Dei, à diuina manuſuetudine, id
eſt ſuperis & inferis. Forte non credideris D.
Ioanni ſat idem Doctorem quia homo eſt, Chri-
ſtūque euſanguineus. *Fere iſta manus eratis re-*
ſpondere & inuolū, quia ipſe homo eſt, & poris hōle-
re ſe ſedem quia cognatus eius eſt, eius reſponſum
preſtat. Confeſſum aliud adfertur teſtimonium
uolū tubidius, de ipſo celo, ubi nulla poteſt
latere ſua, & illum manifeſtat ipſe Spiritus S.
in figura columbe ſuper eum reſcendendo. Optime
conuenit columba, vt agnum reuelat Non in con-
ſpectu ad indicandam, Agnum Dei venis columba:
quia ubi melius agno tenuit quam columba.
*Quia quia in animalibus hoc columba in aui-
bus eſt ſumma ueritas que innocencia, ſumma ſimplici-
tas, uolū reſpicit, & aderi non nouerunt.*
Hic ſignis Chriſti reuelator in mundum ve-
nit manuſuetudo: his addit uoces Zacharias,
inſuper ſignificam, eas quas nobis ſignauit ad
mortem ſcēdendo, quas præ manibus habemus de
agnis & pullo, quibus inſidens Hieruſalē ingre-
ditur: animalia ſunt hæc domeltica & manuſue-
ta, vt ea quomodolibet & quocunq; ducas à
reſte uia reſiſtentia tantum illis onus, & quale
uis impoſitis, etiam ſi ſtripes & uerbera, nec re-
ſiſtent. Ecce illum quā manuſuetus vibem
ingredietur Hieruſalem. *Ecce rex tuus uenit ti-*
bi manuſuetus ſedens ſuper aſinum & pulum. O
preſclara & plane celeſtis manuſuetudo, quā nul-
lus hominem uidit, in mundo præ clariorem!
Perduclis in eum ſurrexerat Hieruſalem, cui
ſignificatus erat eius Rex ac De minus, atque in
ſiſton. Opt. de la Noza, Tom. IV.

ſummam foediſſima lapſa erat impudentiam, in
eius necem praua cogens concilia, quibus eum
de medio tollat, & per publicos præcones capi
atque in uincula conici mandauerat. Tantum
contra Deum ſuum ira cogniuit, ſcelus impia
commiferat, vt omnia longe ſuperaret, quæ vi-
quam in mundo facta fuiſſe & gnoſcerimus, etiam
illa, quæ Dei patientia ferre non ſuſtinens (ſi ſa-
ti ſic liceat) tam horrendis multauit ſuppli-
cijs de celo miſiſſis, profana illa, quæ tempore
Noë terram corruperant, aquarum diluuijs ex-
cerandas & non ſcēdas Sodomorum luxurias
igne & ſulphure in diebus Abraham: arrogantē
ſuperbiam Dathan & Abiron terre hiatu, quo
miſere abſorpti perierunt, tempore Moysi per-
uerſa infidelium crimina lapidum grandine, &
fulmine imperante Ieſue & Dauid: abominan-
das Sennacherib blaſphemias Angelo vindice
qui ſub uarijs noctis ſpatio centum octoginta
quingenta milia ſub Rege Ezechia interfecit. His
longè grauior eſt hæc ciuilitas, quæ nunc il-
lum Hieruſalem prouocat, inhonellit, abomi-
nabilior, nequior, arrogantior, impudentior, mul-
toque peruerſior, quam omnes in unum combi-
nata: nihilominus attende qualis ueniat: quā
humilis, quā manuſuetus, quā pacificus: quā
ab omni contentione alienus: quā non pollice-
tur gratias, indulgentias, miſericordias: Ecce Rex
tuus uenit tibi manuſuetus.

O Chriſtiane, ſaxit Deus vt hoc agas, quod à
re Prophetæ flagitat, vt oculos tuos in hanc Chri-
ſti conſicias manuſuetudinem, inter tot offenſas,
& non tolerandas iniurias. Quā egregiè illam
Apoſtolus Corinthijs obtulit conſiderandā, quā
recunderet eorum arrogantiam, qui qualibet de
cauſa pungebantur & ita commouebantur. *Iſte 2 Cor. 10.*
autem ego Paulus obſecro uos per manuſuetudinem.
& modeltiam Chriſti Perpendit hæc uerba D.
Chryſoſt. ſufficeret (nōquit) dixiſſe. Ipſe ego
Paulus obſecro. Si namque uim inferat ma-
gnā ipſum uenit Principem, vt à uero quid
poſtulet uulgari: maiorem longe haberet indu-
biè auctoritatē, ſi ſit ipſe Paulus Apoſtolus illos
obſecrans. *Ego ipſe Paulus obſecro.* Quis eſt Pau-
lus? Vas electiſſimum, moſtiller in celo graduatus,
amicus ita Deo familiaris, vt adhuc in terris ex-
iſtenti ad altitudinē cæli ſuſtulerit, eodem præ-
guſtandam propinquit beatitudinis dulcedinem:
miſter Dei ita pollens uirtute, vt unico uerbo
ſuo, tradere poſſet ſatana ſeditioſos. *Ego ipſe Pau-*
lus obſecro. Verū non hoc illi ſufficit, ſed efficit
illis proponere conatur motiuum argumentum,
quo manus illis ligentur, & pedes. *Quale præ-*
cor

cor illud? Mansuetudo Saluatoris. *Obsecro per mansuetudinem Christi.* O quam efficax hoc medium, quo cruxa deprimatur arrogantium, & commotiones sedentur, & eorum confundatur impatiencia. *Magnum illi pudore incutere solet, hac ratione obnoxio supplicans.* q. d. *Ipsam mansuetudinem Christi per quam vos rogo & obsecro, versamini.* Seditiosi & querulosi, vos Christi mansuetudo confundat: perpendite quanta sit inter eos offensas, & iniurias ab hominibus illatas quam inuincibilis: quam non turbetur? quam non moueatur? quam non contra conuincitantes irritetur?

D. CHR. 15087. Ho. 21 in 2. ad Cor. 10. 48.

III. Moyse- tudo comenda- tur.

Hanc hodie representat Zacharias vbi Hierusalem, vt eam ad metus prouocet alicritatem, gaudio perfundat & timorem aufert supplicij. *Noli timere Hierusalem: exulta, iubilat: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Vt video perfectum offedit promissum vt antiquum ita prelatum, quod. Deus populo suo constanter iurauerat: nam vt tale, tam Moyse ad vltimam properante metam, iterum in tota Iudeorum Synagoga replicauit. Casus hic erat, cum populum illum Deus de miseranda liberasset Egyptiaca seruitute, & deducere illum ad terram promissionis per inuia deserta, hoc illi munere & honore dignaturus, quod descenderet legemq; illi praeferberet, fecit hoc eo modo, vt in montem Sinai descenderet: sed tanto tonitruum fragore, ac fulmi- num tremendus ignibus, tubarum clangore, & buccinarum rebotu: vt ex eorum tantum visu & auditu populus a longe distans, tanto fuerit pauore correptos, vt omnes timerent ne caderent: exanimis: quocirca timore tremuli & profertati Moysem conueniunt, rogantque obnoxio, vt nomine suo Domino renuntiet, eumque supplicet, vt manum suam retrahat, talique fauore in futurum abluat, quo descenderet cum illis ipse locuturus: etenim solus timor cum videndi illos occideret, hoc illis beneficium tribueret, vt eorum, quae dicere illis vellet medius esset & interpretas Moyse. *Exat. Moyse vix misissimus super omnes homines, qui morabantur in terra.* Tale refert Spiritus S. de Moyse testimonium, tam heroica benignitas erat mansuetudine, vt quanto populus eum offensis prouocabat indignioribus, tanto loqueretur ad eis beneficiendum promptiorem. Cum ille quadam omnes vt leones futerent, arreptis lapidibus quibus eum praefocarent, hoc vniu- cum egit, coram Deo supplex in genua procubuit pro illis intercedens, atque pro hac eximia mansuetudine elegit eum. Deus in ducem & antefig-

NUM. 11.

nanum huius populi petuicacis duraque crudel- cis, qui minori non poterat doceri mansuetudine, & huius gratia sicut a Deo ita & a populo habe- batur in reuerentia, piopter fidelitatem, quada- ha sit illis indiuicibilis & hoc (inquit D. Bern.) Ser. 5. 11. indicauit Spiritus S. his verbis. *In fide & lenitate p. Nat. ipsius sanctum fecit illum, & elegit eum ex omni vni- carne.* Congruer ergo dicitur ad eius encomium mui in. *Dilectus Moyse Deo & hominibus.* A Deo dile- ctus ob praecellissimam fidem; ab hominibus ob inuincibilem mansuetudinem.

Hanc igitur populus agnoscentes agnina mansuetudinem misit illum cum hoc libello supplicij ad Deum mediatorum. *Loquere tu nobis, non lo-* Exat. 120. *quatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Acc. 19. dit Moyse cum hoc ad Dominum, illique p. bita IV. vota proposuit. *Ca. Dominus: Optime omnia Hecio sunt locuti, & meam illis conformo voluntatem ad Deum & quandoquidem hoc obnoxio postuler, dico a populo illis: amen dico vobis: mittam illis Propheciam mediatori tui similem, qui meo nomine illis loquetur, mittam quando venerit recipiant illum, caueantque ne contemptui habeant, quando ad illos accellerit: etenim si rebelles illi fuerint & immorigeri, sup- plicium lumenilum non si tam manibus monti fueris quam meis. ego vni te vlciscar, eosque radicitus euellam. Bene locuti sunt in omnibus.* Propheciam suscitabo de gente tua similem tui, &c. Deut. 18.

Qui autem eum audire noluerit, ego vltor ex- 17. *iam.* q. d. *Mittam illis filium meum, qui carum ex eorum genere sumar, hoc est, de gente tua, & mansuetus veniet, tui similis, imo mansuetudine tali benignus, quae tuam longe superet, vt nihil sit quod mali vereatur. Hic illis meo nomine loquetur, praebit & ducet eos in veritatem promissionis, nempe caeli beatitudinem. Consi- derant Vates Isaias & Zacharias hoc hodie com- pletum oraculum, vnde vociferantur, voluntque tibi Hierusalem acclamari: *Dicitis filia Sion No- lisse timere, exulta factu, iubilat: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.**

Ecce Rex tuus in ea figura, qua promissum illi- tibi antiquitus, Moyse similis, mansuetus adeo- que benignus, vt grauioribus offensis iniurijs, accurrat, tibi que beneficia afferat ampliora, & misericordias eminentiores. Porro caue tibi re- spondet Deus, ne fastuosus illum asperneis, oee- sordas ei praebas aures, aut contumax eius repel- las mandata tibi meo nomine ab eo proponen- da: quod si feceris: ego tanti sceleris in me susci- piam vltionem. *Ego vltor existam.* Hoc vater in- D. Chry- dicauit, ex mente D. Chrysol. his verbis: *Ecce p. 11. Rex tuus venit tibi mansuetus: q. d. Accende quod t. 1. 1. 1. 1.*

tibi venit ad salutem & commodum, si igno-
 scas illam, aufcultes, audias, credas & vt talem
 qualem est, accipias: quod si non, scito aduen-
 tum eius tibi fore pernitiosum: etenim per hoc
 processit eius de tua perniciosa malitia formabi-
 tur, & decerneret ac iustificabitur supplicium,
 quo domus ita exasperans, & populus adeo re-
 fractus iustè puniretur. Quid acturus est Deus
 cum ciuitate adeo perditâ, vt cum venit ad eam
 totus mansuetus, blandus & benignus, post enor-
 mia scelera durissimis digna supplicijs, & por-
 tas eius ingrediretur superna addicens beneficia,
 gratiam remissionem, vitamque sempiternam;
 non tantum illum non recipiant, sed vltimam
 malitiæ sacrilegæ ab ipsius transgressi manus il-
 li iniurias violentas, & cruci configant ignomi-
 osâ, occidatque eum sacrissimè deicidat, *Eccè
 Rex tuus venit tibi mansuetus*

¶ Significat, vt interpretatur D. Chrysol. in *intelle-
 ctu*, venit tibi: si intellexeris, venies contra te. Si
 scilicet non venit tibi mansuetus, & post tanta à te cõ-
 mmissa scelera, accedit tibi que pacis osculum of-
 fert suamque tribuit misericordiam, illum ciui-
 tatis, in illum insurgas, nemo dubitat, quin ad-
 ventus hic in totalem tuam cedet ruinam ani-
 moque damnationem: nec non tibi eveniet sicut
 illi, quibus cum manna de coelo plueret, & inter
 manus decideret, non vt decabat, illud collige-
 rent, eorum enim cibis esset cælestis diuina vir-
 tute præparatus, gustus suavissimi, & alimèti su-
 peria modum tenerimus, tamen illis in vermes ver-
 sit ut exhorrendos. Hoc miseræ illi contigit ci-
 vitatis & tanta erat huius Domini pietas & man-
 suetudo, vt inter maximas huius triumpho glo-
 rias vberissimas funderet lachrimas, quæ guttatim
 descendebant, (a) considerans hunc ingressum suum
 què ille pro omnium salute instituebat, eis mur-
 randam in ruinam, & totalis eorum perditionis
 eandem argumentum. Tantosque cor eius dolor
 affligebat, vt sententiam requiret vel vnam per-
 fectè pronuntiare, sed intermisciebat verba sin-
 gulibus, quibus incipiam impediebatur perficere
 sententiam, eamque rumpebat intercisam,
 eo modo quo Iob doloribus oppressus aiebat:
Verba dolere mea sunt plena Quod Theodotion
 legit: *Sermones mei intercessi sunt*. Ita Dominus
 loquebatur, sententiam inchoabat, nec perficiebat
 ad singula verba singulis, & lacrymis oppre-
 sus hærebatur. Heu Hierusalem, si cognouisses &
 te, profectò profectò, & quidem in hac die tua
 quæ ad pacem tibi, heu quamamque modo ab-
 condita sunt ab oculis tuis. Heu veniet inimici
 tui, & circumdabunt te, debebunt te, eo quod

tanti beneficij celsitudinem non agnoscat, quod
 aduentu meo, & visitatione tibi Deus offert cle-
 mentissimus. *Videns ciuitatè fleuit super illam di- Luc. 19.
 cens: Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac 41.
 die tua, qua ad pacem tibi &c. Circumdabunt te
 inimici tui vallo &c. Ad terram præsternent te, eo
 quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. O ci-
 uitas infortunata & ingrata, tam eo quod Regè
 agnoscere contempseris, qui tibi modo mansuetus
 adest, fiet vt tibi veniat in perfectam tui rui-
 nam animæque condemnationem. Et veritatem
 rei probauit euentus: nam eo quod Regem pacis
 agnoscere renuerit qui reparator illi veniebat &
 auxiliator; imo postquam illum vt verum Mes-
 siam probauit, & eum esse Prophetam quem Deus
 illi promiserat, hâc dum beneficium mansuetum,
 eius nihilominus necem decreuerit, & cruci affi-
 xerit probreos iustum fuit & rationi conueniens
 supplicium. à Deo prædictum & intentatum,
 quod sibi assumeret iniuriarum vindictam ab eis
 illi iniuriarum, eosque ita funditus deleteret, vt ipsa
 ciuitatis erueret fun lamenta, templum cerneret,
 Principes eius & Sacerdotes interiret, totam
 illam malitiæ collatiem perpetuè subiceret
 seruituti, sic vt amplius caput non attollerent,
 nec honorè se aut fama gauderent eminere, sed
 per orbem dispersi vagique oberrarent, tremore,
 metuque concussi, cum fratricida Cain, in iustum
 sanguinis fratris sui occisi supplicium.*

Egyptè prædixit hoc Deus propheta suo I-
 saia. Cum illi Regis huius in mundum reuelasset
 aduentum, operaq; diuina quæ facturus esset illis
 nominibus impositis. *Voca nomen eius. Accedens
 Isaiâ detrahe, &c.* Statim illi declarat, quæ
 veniens ita mansuetus ac benignus, non tamen à
 Iudæis esset recipiendus, imo ab ipsis è mundo
 extirbandus, & occidendus; quodque in tanti
 criminis poenam eos demoliretur, insani ac
 perpetuè eos traderet mancipia seruituti. *Et ad
 Isaiâ. 3. 3.*
*Seci Dominus loqui ad me dicens: Pro eo quod ab-
 ieci populus iste aquas Siloë quæ vadunt extra fi-
 lenti. & assumpsit magis Rafin & filium Romelia.
 Propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas
 fluminis fortes & multos reges Assyriorum & omne
 gloriam eius, & ascendet super omnes viuos eius, &c.
 Verba sunt hæc omnino mirabilia. Vocat aquas
 Siloë Christum ob eius mansuetudinem & beni-
 gnitatem quâ præcellerat, de qua diximus cum de
 Cæco aperemus. Hos aspernati sunt, & Regem
 sibi consecrarunt Cæsarem, Christum circūgen-
 tes: idcirco mittet Dominus super eos aquas for-
 tes Regem Assyriorum, hoc est, vires Imperato-
 rum Romanorum, &c. Eleganter & appositè
 decla-*

AV
 +

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

declarat D. Basil. D. Cyril. Alex. & D. Hieron. qui notat à Septuaginta addi quod veniens Rex Assyriorum: Ambulabit super murum vestrum, & auferet de iuda hominem, qui iusti leuare caput, aut forte aliquid facere. Ecce quam bene supplicium exprimat illis inferendum, & quod hodie certissimum impletum: cuius euidentis proferunt SS. PP. argumentum, quò suprema omnium confirmant militiam, quam in hoc Iudæi commiserunt, certe grauiorem, quam vquam patrauerant in illa vituli adoratione, vsque ad innumeratas idololatrias & contumaces contra Deum seditiones, quæ licet sæpenuero Deos punierit, non tamen eo vsque ascendit supplicij atrocitas, atque illius quæ castigauit illos Decidij reos iniuissimos.

D. Hieron. Epist. 129 ad Damasum. Tom. 1. VII. Exponit illud D. Hieronimus.

Explicite hoc D. Hieron. verbis suo dignis ingenio cum ipse locutus Iudæis. Multa & iuda, scelera commisit, cuius circa te seruasti nationibus. Ob quod factum? sique propter idololatriam. Cuiusque seruasti crebro, miseris tui est Deus & misit iudices & saluatores, qui te de famulatu Moabitaram & Ammonitarum, & hysly hym quoque & diuersorum gentium liberauerunt. Nouissimè sub Regibus sy adisti Deum & omni tua prouocata à gente Babyoniensis vastata, deleta est: & septuaginta annos Tempus soluitis permansit. A Cyro rege Persarum illi laxata captiuitas. Usque quoque hoc & Neemas pietatis referunt. Extentum est Templum sub Dario Rege Persarum atque Medorum à Zorobabel filio salathiel. & Iesu filio ioseph sacerdotis magno. Quæ passibus à Medis, & yppis, Maedonibusque non cessauerunt. Nec tibi aduocati in memoriam Antiochum epiphanem, crudelissimum omnium regum, nec Ca. Poraporum Galatunus, Scaturum Varum, Capsum, Solimanque replicato, qui tui orbibus, & præcipue Hierosolyma inuisitauerunt. Ad exitum sub Iesuphino & Tuo urbs capta, Templumque subuersum est. Deinde ciuitatis vsque ad Adrianum Principem per quinquaginta annos mansit relictis, vsque eueritorem templi paulo minus per Quadragesimo annos & vrbis & Templi ruine permanent: à quod tantum factum: & Ceteris non colit idola, sed etiam seruasti Persis atque Romanis, & captiuitatis pressus iugo ignoras alienos Deos. Quomodo clementissimus quondam Deus qui nunquam tui oblitus est, tua per tanta spissa te porum miseriis tuis non aduocatur, ut soluas captiuitatem, & ut verius dicam exspectasti tuis miseris Antichristum: Ob quod, inquit, factus, & in excruciatum scelus auertit à te oculos suos? Ignorasti Memens vocem parentum tuorum: animum eius iusserunt, & super filios noster: & vrbis & decimatus

ea, & nostra erit hereditas & non habemus Regem nisi Casarem. Habes, quod elegisti vsque ad finem mundi seruiturus es Casari. Ecce iam Quadragesimo annis effluxerant anni tempore D. Hieronimus, quando Hierusalem destruita iuribus, & populus Iudæorum probro subactabatur iugo seruicij. Paulo minus per quadringentos annos. Quid mole dicemus? iam enim prope medium mille & sexcenti præterierunt anni. Paulo minus permille & secentos annos.

§. 21. Mansuetus. Tibi venit mansuetus, si illum recipias, quam rigorosus eris si lacusseris eum in iuris, & crucifixeris, vt ait Apostolus.

Hoc in illis conspicimus, inquit D. Hier. & recordemur, quod ait Apostolus. Hec & quæ autem scripta sunt ad corruptionem nostram, in quos fines seculorum detentur. Si namque roticus ad nos Dominus ille sicut ad illos, mansuetus benignus, redundat in misericordiam, post tet scelera, quæ contra illum impie commisit, non à nobis recipiatur ad salutem nostram: erit aduentus hic nobis in iudicium casu quoque irreparabilem, & iusta æternæ nobis casta damnationis. Quæ res morti aduocasti in anima tua: tribulati Iesum Dei filium? Quid opinaris agere te, quantum est ex parte tua, de proponis prope de procedari, & tui persequi nominis offensore, dum libet talis ades frequentare, tuis ut vices voluptatibus, & inhonestis stercina lares appetitis, nisi condemnare Christum, eumque Barabbæ, & demoni postponere, determinationis vt Christus in anima tua moriatur, ne vobis tui, delictiarum, fama, honorumque patiare naufragium? Numquid negare potest alioquin, quoniam in iusticia postis sit tui liberum sit electioni, tuas præ eligas delicias, voluptates, luctum, illaque Domit o huic anteponas, vt illi Barabbam Christo præposuerit.

Quid tibi persuades, quærit Apostolus, à te fieri, quando in peccatum laberis mortale, quando luxurijs indulges, vsuræ te conquinat, mendacia tua fraudesque iuramento confirmas & ratificas, nisi quod iustum, quantum in te est, Dei filium crucifigas, sanguinem eius inuiscerandè conculces, diuinam eius personam opprobrijs excipias, tantoque tempore in tui decimas morietem, quanto peccat & pertinax immiseris, in tuo coheres concubitu scortator, in luctis tuis fenerator, in vindictæ tuæ cupiditas

caibus inreconciliabilis, in ambitionibus suis
 hominibus: *Rursum crucifigens sibi misisti fia-*
liam Dei, & ostentus habuit. &c. Duo dicit A-
 postolus te in Christum agere, quotiescumque
 peccas, quantum ad te pertinet. Vnum, quod ite-
 rum illum crucifigis *Rursum crucifigentes filium*
Dei. Alterum quod pudore confundas hoc est.
 1. *Ostentus habuit:* D. Ambrosii. credit idem esse
 2. *Ostentus habere, ac Crucifigere* & consorte vide-
 tur phrasi S. Scripturæ: nam quod legimus in
 vulgata hoc Domini ad Moysen præceptum:
 3. *Tolle conitias primas populi & suspende eos con-*
tra solem in partibus, alij legunt, vt prosequitur
 4. *D. August. Accipe ducis populi, & ostentia con-*
tra solem. Itaque *Ostentus* idem est ac *crucifigere*: vnde ait
 ad Aquila transferri: *Confige eos.*
 5. *Porro D. Chrysost. in hac significare, irride-*
re, exponere confusio, seu ridiculo quod s. pa-
trum alius dicit: Traducere aut exemplars. & hoc
 6. *proprie & Latine significat Ostentus habere,* vt
 7. ostendunt Salustius, & Cornelius Tacit. suis
 8. loquendi formosis. Duo factiora inter ea que
 9. Iudei commiserunt contra Christum, caput at-
 10. tollant & ceteris eminent. Vnum, quod cruci-
 11. fuerit eum, & sanguinem eius innoxium, cum
 12. interfociones, effuderim. Aliud quod hoc fece-
 13. rit, post insignem illi in illam iustitiam, vt Pilatus
 14. cum cruce eum confingeret, illum vno post
 15. poluerim latroni, seditioni, & homicidæ, quo
 16. terra non ferebat nequiorè, scilicet Barabbæ. nã
 17. vt sapientiam ignominiam illis ipsis hanc post-
 18. modum D. Petrus exprobat hinc verbis *Idem*
 19. *autem & saltem negasti & petisti virum*
 20. *hominem sanari vobis: autorem vero vni in-*
 21. *terfectu.* Quanto se Dominus hic opprobrio
 22. conspersum credidit, quando in hac cruce expo-
 23. situs & Barabbæ collatus, falsa libera populo e-
 24. lectio, vixit ad vitam postulari Barabbam,
 25. manu mitti, clamantibus omnibus sibi placere
 26. Barabbam, ipsum autem ad mortem requiri, &
 27. quidem cruci, sibi que per omnia displiceret? O
 28. quæ hæc infamia nota! O quam impudens
 29. & inrecondita malitia!
 30. In hac duo habetis, quantum in te est, Chri-
 31. stumque offendis, inquit Apostolus quando pec-
 32. cas mortaliter. etenim rursum illum crucifigis,
 33. & habes ostentus. Crucifigis eum, inquit Do-
 34. ctor Angelicus: quia tibi peccatum est infir-
 35. metatem peccati iam non habere sufficientem
 36. mercedem, præter Christum & hunc et cruci-
 37. fixum: nec debitum, quod per illud contrahitur
 38. solutionem: expere misericordiam ipso sanguine sal-
 39. uationis in cruce Christi: atque idcirco Christus

iam crucifixus fuit, vt peccati curaret infirmita-
 tem, solueretque debitum hoc. & nunc hoc tibi
 in baptisate salutiferum applicatur remedium.
 Post hæc igitur, si nouis te tradas sceleribus,
 iterumque pecces, ex consequenti desideras, vt
 Christus denno crucifigatur, eiusque sanguis &
 altera vice, in cruce profundatur. Hoc docet
 nos Doctor Angelicus. *Peccatoris quantum in ipso D. Thoma*
si est, rursum crucifigunt Christum: quia Christus Laic. i. in
pro peccatis nostris mortuus est semel. Cum ergo cap. 6. ad
peccata baptizatus, quantum in te est das occasio. Heb. 10.
neus, vt iterum crucifigunt Christum, & sic contu- sine.
melia sit Christo, in cuius sanguine te totum man-
culas. Præter hæc ipsum habes ludibrio & op-
probrio, vt illi: quandoquidem dum peccas, ali-
quo modo hoc facis quod ipsi: nam appello fi-
lio Dei in statera cum omnibus suis misericor-
diis, gratiis, gloriis & essentia diuina, atque in
alicia Satana, momentanea voluptate, aut luero,
aut vili stipendio, aut dignitate Euro leuiori,
confellim ad hæc manum adicias, altero reli-
cto, atque, te feruentius hæc quam illum desi-
derare & amore complecti.
 III
 An hæc vera sunt ô Christiane? aut forte
 mei capitis inuentiones? An hoc vt vitæ, ipsa
 Iuuetitia creditur? vel hyperbolica dicitur exage- a: tot in pecca-
 Caue ne confringatur te illorum numero com- totes.
 prehendi, qui, teste Iob, Deo dicunt: *Recede à no Job 22. 19.*
bis, feruentiam uarum tuarum nolumus. Quando
 Iudei ad hanc delapsi sunt abyssum, non eos Do-
 minus iudicis expectauit, nec patiens eos ultra
 sustinuit, sed adeo cõtumacem euerit populum,
 tam impudens iustè puniens iniquitates. Te li-
 cet tantorum criminum confesum non disper-
 dit, sed patitur longanimis, seruat, expectat, &
 post hæc omnia venit ad te Dominus iste, ani-
 mam tuam ingreditur te rogans, mansuetus, be-
 nignus, misericordiam plenus, omnem tibi suam
 offerens misericordiam, te scelerum tuorum al-
 liciens indulgentiã, diuinamque offerens gratiam,
 & regnum gloriæ suæ sempiternum. Quoties
 ad auxilium pollat ostium: & quidem vehemen-
 ter, se vt olim sponsa, repta scintillas afflictum &
 angustiarum, & tuæ tantum salutis gratiã venit
 instaurator? Quoties pulsat, quoties inspirat?
 iam te interius igne terret infernali: iam te de-
 mulcet & allicit honorum promissis & tectoriis
 iam te redarguit vt insipientem, dicens vt tuam
 attendas animi stultitiam, qua horum velis. pro
 breuissima voluptatis vltura, pati dispendium.
 Quid hoc rei? Ecce Rex tuus venit tibi man-
 ductus. Si portas illi non aperueris, si non ap-
 ueris, si denno dedignatus fueris, si peccatis ul-
 tendis,
 N 3

fendentis, si iterum & iterum imò milles, quantum in te est, illum crucifixeris, & tot crucibus affixeris, quot tua sunt peccata, quid tibi boni sperandum, imò quid non mali timendum, inquit D. Chrysol. *Nisi quod venies contra te, qui venis civis* Hæc igitur sunt ea mysteria, quæ nobis hæc Zachariæ Prophetiæ proponuntur.

§. 32. Qui præcedebant, & qui sequebantur, dicebāt: H. Anna. *Triumphum hunc gloriosum effecerunt populi cantica, illis similia canticis transitus columna per mare rubrum.*

¶ 98 **C**oncludamus igitur concionem cum eo quo Evangelista finem huic imponit. *Euangelio, dicendo: populi qui Christo Domino in hac triumphali gloria, comites adhaerebant, singillatim omnes, & qui præcedebant, & qui subsequerentur, mille laudum præconia ingredientem Domino decantabant. Et qui præcedebant, & qui sequebantur clamabant, dicentes: Hosanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini. Hosanna in excelsis.* Quantum concilio verbis illis nobis Evangelista in memoriam reducit, quod ante trutinavimus dixisse David de eo quod contigit in magnificis illis & gloriosis huius Domini ingressibus, se verum supremumque Regem ostendendo, Psallit atque quoddam præcedere, subsequi alios, prioribus intro-

¶ 67. 26. nantibus & aliis tantum subsequentibus. *Erant enim Principes capientibus psallentibus in medio iuvenularum tympanistratarum, in Ecclesia benedicite Deo Domino de fontibus Israel.* Arbitrantur

I. Canticum SS. PP. David spectare triumphalem illum in columnæ gressum, quem columna divina celebrauit in mari rubro dux populi illius electi, ut triumphum ageret de tyranno illo perniciosissimo Pharaone, eoque eius copiosissimo exercitu, omnes abiissis maris involvens, populum verò saluum, & incolumem, pristinae & optatae libertati restituens. Circa columnam ibant Moyses & duodecim Principes, capita duodecim tribuum festivam canentes melodiam, quos cæteri sequebantur eadem cantica repetentes: sic enim ait sapiens. *Deducit illos in via mirabili, & fuit illis in velamento dei, &c. Transiit illos per mare rubrum, & transiit illos per aquam nimiam, &c. Et decantaverunt Domine nomen tuum, & vultum manuum tuarum laudaverunt pariter.* Ad litteram loquitur de columna illa cælesti, quæ per aërem egat illis in velamentum seu umbraculum

contra solis radios & nocte velut fax ardentissima noctis tenebras dissipabat. Notemus hoc verbum: *Laudaverunt pariter.* Omnes simul, quidam præcedebant: alij vero subsequerentur. Idem alibi Sap. 19. *verbis repetit. Nubes castra eorum circumspicit, & ex aqua que erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via sine impedimento, &c. Videntes tua miracula & monstra, &c. Magnificans te Dominus, qui liberasti eos.* Hoc omnes illi fecerunt circumcincti columnam ambulantes, & qui præcedebant & qui subsequerentur, nedum viri sed & mulieres, in tympanis & sistris (et enim dicebant Theodoret. & Euthym. hoc significat illa vox. *luum: illi*) & sibi mutuo respondebant, & iuicem hortabantur ad cælestes Deo laudes decantandas.

¶ 99. Descendentes ex familia Iacob, qui censetur tur populus Israel, in 5. eloquio dicitur: *De fontibus Israel.* Quia continuò ex illo dimittantur & oriebantur, sicut aquæ de fontis sui scaturigine: nam huic alludens metaphora dicit Hieron. *Aut iste hoc domus Iacob, qui vocantur in 1. Ier. 12. tunc Israel, & de aquis Iudæ exitibus.* Contigit hoc in figura etiam quod præ manibus habemus, & impletum videmus in hoc transitu: nam columna illa divina Christus prævius dux nocte iter ingrediens per mare rubrum sui sanguinis & amaræ Passionis, in quo omnes & illius & hostis demergendi sunt inimici. Columna est, quæ tot miracula, monstraque operabatur quæ, ha videant in miraculis eius, nominatim autem in resurrectione Lazari, ut dici possit: *Videntes Iacob sua miracula, Propterea* (inquit D. Ioan.) *& ob 18. suas venit ei turba, quia audierant eum fecisse illi, hoc signum. Sibi mutuo congedientes Christos; Apostoli ducatum præbentes subsequuntur: verumtamen hymnos horum antesignant, Principes erant, id est SS. principes Apostoli, populi Dei capita primaria. Principes tam copularem illos inscribit Regius psalmographus, ceteri illi prævenit & inchoant, & primi fuerunt qui in triumpho amæbrum inchoant, nam id expresse significatur ab Evangelista Luca his verbis. *Cum appropinquaret iam ad descensum Luc. 19. montis Olivæ, caperunt omnes turba discipulorum gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderat virtutibus dicens, benedictus qui venit Rex in N. Dni, pax in caelo & gloria in excelsis.**

¶ 100. Quinimò ea de causa Pharisæi, quibus hæc 99 melodia gravis erat auditu contra eos potissimum expostularunt, & quatenus os illis obstruerent quia liuore tabescebant, Christo dixerunt: *Magister increpa discipulos tuos: ut enim erant illi, qui primas habebant in hoc amæbro pætes,*

tes, hoc sibi persuadebant quod tacentibus illis
 ceteris silentium esset impositum. Hoc est *Præ-*
uarant Principes. ipsi priores exorti sunt & re-
 liqui omnes profecturi sunt precedentes & sub-
 sequentes, hanc quoque melodiam comitanti-
 bus mulieribus & puellis. In 5. pagina puella
 dicitur, quæ fide viget pura, & constanti: talem
 appellat Apostolus Paulus, *Virginem castam*: &
 quanto olim Synagoga illam seruabat illiba-
 tam, dicebat *Virgo Israël*. Hoc verbo *Inueni-*
ta mysterium indicat David altissimum: quod
 vobis tanquam tale expendit Ecclesia in officio
 huius processionis: nempe quod omnes qui Chris-
 tum receperunt, hymnoque illos solemnes
 cantauerunt, tunc realiter fidem habuerint in-
 regem putamque de Christo Salvatore nostro:
 quia de eo crediderunt in corde suo quod verus
 esset Deus & homo, & Messias, qui venerat
 mundum redempturus, quem ore confessi sunt
 & *filiosimæ diuinitate* coluerunt & adorauerunt
 (sic canit Ecclesia) & furore crepantibus cunctis
 Pharisæis altisona voce, cantuque solempni con-
 fitebantur & protestabantur eum Regem esse
 Messiam Salvatorem & Deum, qui veniebat pro
 totius mundi salute & remedio moriturus. Idcirco
 Mater Ecclesia testatur, quod hac pu-
 blica confessione gratum dignumque præstite-
 rint obsequium: quia voce clara, elata & expref-
 sa, ut videtur, Christum prædicauerunt: *Ocurrunt*
terris cum floribus, *Et palmis Redemptori ob-*
sequium, *Et videri triumphanti digna dant obsequia*
filium Dei vere genitæ prædicant, *Et in laudem*
Christi vocis rorant per tubila: Hosanna in ex-
celsis. De quibus in principio diximus: Quapro-
 pter tunc illa turba populorum ab Ecclesia voca-
 tur beata: *illa beata hominum multitudo intel-*
lit, &c. imo & supplicat rogatque Deum: *Et*
illam innocenciam imitari possumus, *Et eorum*
meritum consequi mereamur. Verè namque ma-
 gnum habuit illa confessio meritum pro tunc
 contra Patre æterno: si in ea perseuerasset, &
 iudices essent profundiores.
 Itaque Principibus hanc inchoantibus, ceteri
 omnes profecturi sunt etiam pueri & puellæ:
 nam & hos licet intelligere per *innocenciam*: quia
 solempne hoc puerorum, puellarumque miracu-
 lum in tam illustrem cessit gloriam Saluato-
 ris, ut sicut tale fuit quo clarissimum Christi di-
 uinitatis prodabatur argumentum, ita & ipsum
 fuit quo inimicorum eius corda feruus huore
 rodebantur, & animo furore succendebantur, ex
 mentali, quæ eum oderauit, invidia: etenim per-
 sone ceterabant, omnem suam infernalium

malitiam nubem non posse excitare, quæ tan-
 ta solis huius lux posset obtenebrari, nec ope-
 ribus insultare calumniatores, quæ omnium eum
 oculis, tum iudicio erant omnino singularia,
 & planè prodigiosa: nam ingrediente hoc Do-
 mino Hierusalem illa tam copiosa ac nobili sti-
 pata multitudinis cateruâ, quæ ab illis summa
 gloria deducebatur: necum ab illis proclama-
 tus fuit Rex Messias & Deus verus, in hæc ver-
 ba: *Benedictus qui venit Rex Israël*, &c. *Hosanna*
in excelsis: sed his etiam vitiorum vocibus
 grauiotibus se voces sociarunt inarticulata puf-
 sionum quos matres ab vberibus suspensos de-
 ferebant, tales etenim dicuntur: *Lactentis*.
 Nam æterni Patris sapientia, quæ antiquior, ve-
 testatur sapientissimus Salomon, quod laudare
 posset & magnificare opera prodigiosa, quæ fa-
 ciebat mediante columna illa miraculosa quan-
 do mare rubrum aperuit, præbens iter me-
 dium populo suo: mutorum aperuit ora, & in-
 fantium linguas erudiuit. *Sapientia aperuit os*
mutorum, *Et linguas infantium fecit disertæ*. Sap.
 10.
 Itaque ut omnes mysticam hanc comitantes co-
 lunam laudibus Dominum extollerent dignif-
 simis, mutis linguas tribuit, & infantes reddi-
 dit omni Cicerone eloquentiores: ita & nunc ve-
 landem vniuersi sui perficeret, qui multo præ-
 clariora, enâm illa columma, patrabat miracu-
 la, cunctis ora laxauit, etiam puerorum Hie-
 rusalem, & effectit illos eloquentissimos qui ad-
 huc matrem vbera lambebant infantes, quate-
 nus elatis vocibus Dominum magnificarent, &
 eandem quam viri ætate prouectiores, emitte-
 rent de Christi diuinitate confessionem. Eo mo-
 do quo Rege increante civitatem eamque festi-
 uâ pompa obambulante, ut Rege naturali, mor-
 ris est, ut ex desiderio videendi eum accurrant
 festinæ matres inter brachia puerulos ab vberibus
 suspensos gestantes, quæcum aliquæ illum
 visuræ ad portas præstolantur civitatis, aliæ for-
 tum petunt & loca magis publica, quæ transi-
 turus est, & eorum pars maior, adit templum præ-
 scia primam stationem illis fore ubi præstitura
 scitur iuramentum Regibus familiare, illud Deo
 Regi Regum, & Domino Dominorum oblatu-
 ras, per hoc se Catholicum ostendens, fidelem
 Deo & Ecclesie. Ita similiter fama præcurrente
 in Hierusalem Regem hunc eo accessurum in-
 numerata concurrit turba mulierum, infantes suos
 inter vbera gestantium, quarum nonnullæ cû illis
 eum ad portas civitatis anhela sustinent, aliæ in-
 fatigabilibus & amplioribus vrbis cõstituta plateis,
 nitæ ad templum præcurrunt, ad quod credebant

V.
 Quibus
 & pueri
 infantes
 cantores
 adiu-
 vantur.
 Sap. 10.
 21.
 Christi

Chilum accessitum, pro more suo ad aeterni Patris sui gloriam & dignitatem.

Vnde quam rimum ad portas appulit civitatis, & innumerabilis virorum multitudo cum ingenium, voces in nubila attolleret, cumque Deum, Messiam, & Regem confiteretur, huiusmodi illum concinens: *Benedictus qui venit Rex, &c. Hosanna in excelsis*, Excitantur infantes, qui matrum brachiis constricti, & adhaerentes ad vberibus suspensi illa torquentes, ac fac fugientes, illis demissis, & capitulis suis versus Christum reflexis, alacri vultu, & subidentes voces suas attollunt, & efformatis perfecte verbis, eandem intonantes acclamationes. cum viris aetate perfectis, illi occurrunt: *Benedictus qui venit Rex, &c. Gratulamur adventui tuo o Rex & Domine, qui venisti redimere nos, caelestem nobis concede Domine salutem quam audi expectamus. Hosanna in excelsis*. Hoc opus celebratur omnium supremum ad testimonium Christi divinitatis irrefragabile, quod caelestis Pater processit sui finem imposuit, coram totius mundi concessu, filij sui revelationis, suisque lapis vltimus quo perfecti hinc edificium, & clavis qua perfectionis eius vltimam obstravit.

§. 33. Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem &c. Vltimam laudibus Christi perfecti orem infantes addiderunt loquendo, quibus inquam dederunt etiam infantes, at moriendo.

Infigne adeo miraculum est, vt mille annis praeterit illud Palmographus, illudq; demiratus sit, atque oracula et singulare conscripserit, cuius verbis saluator noster fortius quam Iureo latere ora nimicorum suorum obturavit, qui hoc nouo prodigio attoniti cum adierunt, tubensque vt attendat & auferat quidnam haec infans puerorum lingua proclamaret, & illis explicaret quidnam hoc protenderet, & indicaret: quibus ille respondit, vaticinium nunc impleri quod a tot annis in Danie legerant: *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos &c.* Ex ore puerorum & lactentium eduxit Deus & perfecti Pater aeternus infigne filij sui precoriam. Diuina miremur verba & preclaris granula historis, quibus inu-do Deus eius diuinitatis & regni eminentissimi probabat veritatem, & quod Rex Messias, Saluator & reparator adveniret, quo omnia multatiana multisq; modis adhauc gloriam nomenq;

verificatur. Nonnulla praeteritis diebus recitamus, quibus & alia duo adiungi possunt valde mystica & huius diei propria solemnitate.

Voloit Deus per pueros innocentes honorari, vt ex illorum innocentia ritus immaculata sapientes populi conuocaret. Sacerdotes scilicet & Doctores, qui tantopere nominis eius dignitatem & personae veritatem obfcurare conabantur, Exorsus est autem hoc a sui inenarrabili. Siquidem expediebat, foand batq; necessitas, vt veniens in mundum Dei filius cum more sua & sanguine precioso redemptoris latuati veniret & incognitus, vt ante declaratumus: verumtamen non ita clarum esse debebat hoc experimentum, vt esset omnino nobis abscondit: & diuinitas profus esset incognita: iam enim ex Spiritu cognoscimus: *Sapientia abscondita & thesauri inuisi, quae velata in visisq; Et sine dispo-* sunt se iam modo nobis occulere, vt huiusmodi ex vna parte nesciam non Deus videtur sed nec homo altius nominis sui affirmationis, ex altera tamen suam proderet diuinitatem, gloriam suam iustitiam, maiestatem immensam. Dominum, regnumque preclarissimum, & hoc publice quidem atque toto saeculo mundo clarius praebens testimonia: Dixit enim diuina eius sponsa iam de carnis eius, & peccabilis humanitatis tubatione, iam de candore purissimi eius diuinitatis: *Dilectus meus candidus & rubicundus &c.* Sicut in mundum veniens, illico lucidissima dare illi voluit humanitatis suae testimonia, natus in stabulo, praefrigore tremulis pannis involutus, non molliori vltu lactulo quam praesepi quod reclinaretur inter animalia pauper, omnium indigus, & humilis; pariter dare voluit suprema suae signa maiestatis, suae diuinitatis, regni sui illustissimi, quo Rex in mundo, natebatur. Licet autem hoc magnifica fieret celsitudine, singulq; plane admirandis, quis in eius ortu contigisse legimus, de quibus diximus in principio, singula iter tamen per ipsos exhibuit innoceutes.

Veneratione digna est historia illa, quam exarrat D. Mesth. natus namque Dominus in Bethlem incognitus, & humanitatis velo cooperitus, stabuli vilitate & praesepis afectione, luce sua decenit caelesti, iam stelle, qua corporis oculos illustravit, quam fidei, qua mentis illuminant aciem tribus Regibus in Oriente sapientibus vt hyemis tempore frigidissimo, aurâ inferendâ, relictis regibus ac terris suis, omni postposita mora, se vt illos nec longitudo retineat atterat, nec tigeat detereat hyemis, nec per alienas regiones vagantâ

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120

vagandi impotuntas, aut periculum auocer, adiciant quocumque transibant præcones facti nisi iam receter Regis mundo p. omiffi: etenim extra conuentionem est, quin venientibus vitis tanta periculis dignitate regia maiestate claris, doctima celebribus, tanto comitatu confidit, tot scribis Gazatum opumque, cuncta ciuitates per quas transibat plenam de hoc habuere informationem. Deinde statuit vt recta remant Hierusalem populi sui Metropolitim, inuenire nati Regis tibianes adeo clamorosi, vt Rex Herodes non minime turbaretur, totaque ciuitas: omnesque pariter inuelligunt iam natum in mudo Regem mundi saluatorem. Quo circa furens sibi que timens Herodes. *Congregat enim Principes Sacerdotum & Scribas populi, scilicet excepit: non ab eis percunctatur vt dicant, quis ille possit esse Rex, aut vitrum iam tempus sit quo nasci debeat Messias, nam hoc iam ille, illiq; vt compertum habebant: eo quod iam adlatum tenerent scilicet de tribu Iuda, et uaticinio Iacob, & impletas hebdomadas quas Angelus Danieli designauerat, & ob alias rationes: Sed scilicet ab eis, ubi Christus nascitur.*

Ingressumque Magi, Regem conclamant natum & Herodes Sacerdotes Doctoresque interrogant: quæ sibi ab eis indicari. *Ubi Christus nascitur: quia realiter & ipse, & illi, totaque ciuitas Metropoli uouerat iam natum esse Regem promissum populo suo Saluatorem: vt autem hoc liquido cunctis amotesceret, uti uoluit Deus medio pætorum, qui toto mundo Regis huius ortum annuntiant non loquendo, sed motando non uerba de ore promendo sed de uentis suis sanguinem effundendo. Facinus Herodis adeo crudele fuit quale mundus nunquam exhorum: neminem intelligens Magos non rediisse, vt de Rege nato nuntia sibi certa descerent, ac proinde eius manibus non incidisset aliquis occidendus, cæcis furoris percitus gladium stringit, omnesq; ubi infantes trucidari urbis Bethleem, cuiusque conuiuium sibi persuadens eodem esse Regem natum occidendum: Tanta fuit hæc innocentiurum læsena, vt multi Doctores arbitramur, Herodiano gladio quatuordecim milia occidisse. Hunc numerum Græci colligunt scilicet inscribunt Caleoda 10, & Christiani Æthiopes, quos dicunt Abyssinos, eodem numero in Canone missæ celebrant.*

Quo sine Deus tantam permisit fieri stragem innocentiurum? Quæ ratione tantam sustinere potuit tanta preces effusionem? quid rationis sub-

est ob quam Deus tam inhumano carnifici tantam concederet in sanguinem innocentiurum potestatem? Plures adferunt SS. Patres. Primum producit D. Aug. ad horum saltem paruulorum, si namque uitæ iacturam passi sunt temporalis, æternæ lucrum sibi lucrati sunt, quam si uixissent, securam certamque non habebant; unde copiosius longe bonum illis Herodiana contulit immanitas, quam si uiuentes singulis ad regiam exexisset dignitatem eiq; singulis regna sua dimississet. *Ecce prophana hosti nunquam iocunde paruuli tantum prodere potuissent obsequio, quam iam profuit cetero: non quantum uerita beatorum paruulos iniquitas abundauit, tantum in eis gratia benedictionis infudit. Secunda colligitur ex D. Chrylost. nam Dei filius huius mundi horum ingressus ilico flores colligere uoluit portiores, atque ex illis compositum Patri dedicare stotilegium. *Transmisit infantes infans Christus ad celum, nona xenia Passi. primitias fructuum exhibet genti, quocirca Iosepho conferendus: hic enim in Ægypto summa potestate Proter patri suo misit in terram Chanaan, in qua morabatur iam senex, muuus ex optimis teræ pretiosum.**

Porro primariam hanc statuamus rationem, quod uoluit Deus tanta strage pætorum toti mundo quasi uoce præconia notificare cælestis Regis in terra natiuitatem, atque ad uniuersarum salutem gratissimum aduentum. Lucilio Ramiro Regi Aragoniæ eouisse campanam cuius sonus totum penetraret orbem, quam fecit: sed quod modot nonnullos viros regni sui dignitate primarios trucidauit: campana hæc fuit quæ per totum audiebatur uniuersum. Quam sonora fuit illa tantorum mors innocentiurum in Bethleem circa Hierusalem, regionem ita populosam, & cui cum toto mundo frequentissimum erat negotium? Quam clarum potuit sonum edere clamorofum ceteræ & efficacem: aut quibus tympanis tubisque potuisset amplius intimari Regis legitimi de cælo descensus, quem Iudei autid expectabant, quam feroci hoc Herodis iustan: idio: quod sibi ita persuasum habebat, vt cum sibi ab hoc Rege timeret regnum fore rapiendum, tantum efferret, homicida sanguinem, nedum filios necis tradens alienos, sed nec proprio parceret successori, quo paratum sibi tutumque redderet imperium. Ita per orbem facinus hoc mauditum & ab hominis pietate alienum resonat, vt intelligens hoc Imperator Oclavianus Augustus, dixerit (teste Macrobio auctore Gentili) præstat in domo Herodis port-

D. Av. 10.

De San.

III.

Plures

hinc in-

tautidij

Dei ra-

tionis:

CHRIS.

[Faint, mostly illegible text on the right page, possibly bleed-through or a second column.]

Lib. 2.
c. 4. apud
Ribadin.
in festo
Innocent.

cum esse quam filium; inuens tyrannum hunc
vtpote ludæum, porcum non occisurum, quò
veteri non ei licebat: & quòd ferus esset. & inhu-
manus vt proprium neci filium tradiderit ad re-
gni sui labilementum.

His præmissis initium præmissis Pater æter-
nus laudis publicationi, & manifestationi glo-
riæ regniq; filij sui recens editi per lactentes
& innocentes, non loquentibus illis ad Dominum
huius encomium, sed morientibus, per hoc con-
firmantibus nouam eius in mundo uarietatem:
fuitq; illorum mors quaquaerisum solemne
præconium, & campana vocalissima: de quo tes-
timonium perhibet Ecclesia: *Dem cuius bodier-
na præconiâ Innocentes Martyres non loquendo, sed
moriendo confessi sunt.* Hoc nunc igitur illi pla-
cet, vt quādoquidem tempus sit moriendi, &
ollendendi humane carnis infirmitatem, quâ
diuinitas absçõla tegebatur, efficaciter sua diu-
nitas innotescat etiam modo per innocentes, &
per ipsos huius laudis encomio, vltima manus
apponatur, non moriendo sed loquendo, non mul-
tiplicando sed singulâ perfecte pronuntiatando, quòd
alij publicare moriendo inchoauerant: quòd si
vero illi moriendo morte sua demonstreturunt &
tollati sunt natum Regem de celo ad mundi
salutem, dicant hoc ipsi, & confiteantur voce
adeo distincta atq; explicata, vt tam omnes
audiant & intelligant, capitales etiam inimici.
Benedictus qui venit Rex, &c. Hosanna in excelsis.

I V.
Vaticini-
um Dauid
uidis hic
impletur.

Secundum præpono in quo vaticinium hoc
Dauidis impletur, nimirum in eadem historia,
vtpote Dauid. *Ex ore infantium & lactentium
uidis hic perfecisti laudem.* Vt enim diximus hymnum
huius Domini Apost. priores intonarunt, vt prin-
cipes & mulicæ directores. *Principes, iuda duces
eorum:* ipsos imitari sunt viri omnes grandiores
eis canitatum præbentes, illud Dauidis perfi-
cientes: *Benedixit Deus Domino de sanctibus Israel.*
Hic tantum ad completam perfectamq; Do-
mini huius laudem desiderabantur animarum
purarum voces, quas vocat. *Inuentulus in medio
inuencularum,* &c. Solum requirebatur vt huic
se cantores adiungerent lactentes innocentes,
in quos nihil inimica poterat operari malitia,
nec proventus aut lucrum, sed nec totius natu-
ræ vires etiam fortissimæ.

Primo decantatæ fuerunt Dei laudes in illo
Cantico, quod in SS. litteris per Moysen com-
positum inuenitur. Etate præcessit cantica Pœ-
tarum Linij, Mosei, Orphei, plusquam trecentis
annis; Magna hic prodigia reperimus: Refert
Philo Moysen dixisse singulos versus, & præ-

cinisse, quem populus cantando subsecutus est: V.
Ve fit in horis & respudis. Ita testatur Abelen &
auct. l. de Mirabilibus S. Scripturæ. & D. Aug.
Enormi admiratione accidit miraculum, vt cuncti
pariter sonus cum pueris. & omnes aetas eodem
inspirati flamine uno quasi ex ore nullo pronun-
tione edocti, eisdem continenter histetiam decantare
in unum. Sed natura inquisitor in hoc loco interu-
efficitur, vbi non consuetudine humoni ingraty, sed
asusio spiritus cunctatione pectora. & ora in fura-
tur. Sed in his tamen cantantibus, nihil idem
ritus contra naturam effectus dignoscitur, in qui-
bus per ora, & lingua, h. e. ut & vox ad vobis
mouetur. & quæ per verbum & studium ipsi fa-
cere poterunt, consensum omnes carmen decantare
in vno momento Dominus illis donauit, & quæ
pulo ante in profundo coram eis apparuerat ipa
postmodum in tali cantio eorum lingua & inge-
na gubernabat.

Et hoc opinor illud esse quod in Exodo scri-
bitur: *Tunc cecinit Moyses cum filiis Israel carmen
hoc Domino.* Sed & aliud quoque miraculum
priori non inferius coniigit ibidem descriptum.
*Sumpsit Maria seors Anon Propheta iympanum
in manu sua egrediens suis omnes mulieres præ-
eum cum tympanis & choris, quibus præcinebat di-
ctis: Cantemus Domino: gloriosi enim magnificatus
est.* Arbitratur, Philo alios fuisse choros ille mu-
tuo oppositos: vnum virorum & mulierum ad
retum, qui alternis carminibus sibi inuicem re-
ponderent. Oleaster tenet Moysen singulos ver-
sus cantasse, quos Maria cum mulieribus repe-
bat. *Cantemus Domino, &c.* sicut etiam fit in
135. Constituitur Domino, quoniam bonus, opo-
niam in æternum misericordia eius. Erpendit
autem Caietau Mariam dici prophetissam. Hæc
illa fuit, excellentia quod talis hic fuit, cui
Deus inspirabat, & reuelabat vt ipsa cum cæ-
teris mulieribus decantaret, id quod Moyses cum
viris præcinebat. Opinor itaque cunctos inspi-
rante Spiritu S. impulsos motosq; cecidisse. Nec
hoc prætereamus miracolum: cum enim omnes
numerus excederent trium millionum, omnes
tamen Moysen adiebat, operante Deo, vt illi
præconia concinerent ob deuictos hostes, & re-
latum ab eis triumphum maxime gloriosum.
Hæc illa fuit figura & præludium, cuius modo
perfectio celebratur, impletusq; umbra dum
Christi victoria solemmiter decantatur, qui nos
de Agypto eduxit peccati, deicit Phara-
nem, prostravit dæmonem, de morte triumphauit,
cunctaque illa maris subit sanguinis sui fla-
ctibus aquilque præfocauit.

Quinto

Quinimò ea de causa David per hoc finem
 psalmi sui voluit imponere: quandoquidem
 in eodem in quo ad diuinas has laudes omnes
 creitas, his verbis concludat. *Laudate eum in
 organo & choro, laudate eum in cordis & or-
 gano, & c. Omnis spiritus laudet Dominum* Quam
 grata est musica, quam chorus cantorum integer
 pleneque complet, ubi quamuis voces sint dif-
 ferentes, vna tamen est, & summè vniuersam
 harmonia per vnum directam phonicam, qui ca-
 tentis præfideat: Quale mirabile illud est organi
 sua mixturam varietate grati in quo plurimæ
 cocurrunt filulæ maiores, mediæ & paruæ,
 sunt etiam nonnullæ minimæ instar digiti, om-
 nes simul diuersis infonant vocibus & vna can-
 dendique formant ordinatissimam musicam, in
 qua maiores maioribus respondent, nec vides
 quæ voces tribuat arg. efformet, est enim spi-
 raculum insensibile quod sonant, quia per canales
 tuboque perforat abconditos, atque in interiori
 lateri instrumenti parte conclusos. Hoc præ-
 mios habemus, Qualem hodiè chororum to-
 cantibus audimus integrè resonantem, in quo
 omnes idem concinebant. *Turba que præcedebat
 & sequabatur.* Cum tanti essent in vnam om-
 nes conspirant admirabilem consonantiam à
 summo dispositam phonica eam dirigere spi-
 ritus S. O quale percipit organum tanta filu-
 larum specie resonans, au diuntur magne, mediæ,
 paruæ, pueri, puella, r. ienens & quatuordecim. *La-
 deat:* vnam omnes melodiam conficiunt dul-
 cissimam. O quam apte ac distinctè filulæ il-
 le maiores voce suâ acuta resonant inter gra-
 uiores, omnesque instat, & resonare facit vnus
 atque idem ventus seu flamen spiritus S. qui
 mouet, impellit, & inspirat per venas cordis co-
 rum obditissimas?

Processionem hanc igitur & nos ingrediamur,
 cum gloriæ diligenter attendamus: & quamvis nunc
 nec pulcherrimus, & gaudio erulremus ob Christi Do-
 minum hanc nobis salutem Regisque celestis gloriam: quia
 præmiis nobis venit Saluator & benedictus: ratio tamen
 erigit, ut herymas habeamus iudiciumque præ-
 paratum: quandoquidem fuit hoc & transacto
 glorie triumpho, cui nunc quantes interfumus
 statim captus istis audietur dolorosus. *Passio
 Dominici Iesu Christi.* Copulare voluit Do-
 minus hanc sui exaltationem, & triumpho glo-
 riam passioni suæ & opprobriis: & vt notat D.
 Chryso. principium caputque suæ passioni at-
 que humilitati præfexit tantam nominis sui
 exaltationem: laudisque præconium quatenus
 quanto fuisse exaltatus subimus, tanto post-

modum humiliaretur & deprimeretur profundi-
 us, impleturque illud: *Elenans alligisti me. Ps. 101. 10.*
 Quando in terram aliquid vis collidere, minu-
 timque contringere, tantò manum attollis ala-
 tius, quanto contendis illud in terram deiciendo
 collidere fortius, hæc etenim manus subleua-
 tio dispositio quadam est, quæ maiori conatu ac
 fortioribus viribus fiat illa collisio rei que con-
 fractio.

Sustinet D. Chryso. voluisse Dominum, vt
 passionis suæ collisio, quæ confringendus erat
 tanto fieret impetu, & furore vehementiori, sic
 omnia disponderetur vt inimici sui tantò grauius
 in eum furerent, iraque mouerentur: quatenus per
 hoc tanto contra eum conatus fieret nequitie cru-
 delior. *Ideo cum tanta gloria (ait ille) est ingref-
 sus, vt amplius totum aduersus se iucitaret inui-
 diam, quia iam tempus Passionis instabat.* Coniurati
 Danielis inimici eodem modo aduersus eum
 leones irritantur, vt quo tempore deuorandum
 illum arripent ex nimia fame redderentur im-
 maniores: & de re membrarum discerperent at-
 trociori. Mortis est vt si canem leporarium in al-
 terum velis concitare ferocius, primò tu il-
 lum irites acrisque prouocet. Nihil fieri poterat
 quò grauius in Christum irritarentur inimici,
 quam si viderent illum ab omnibus honoratum
 & exaltatum: nam ex inuidia malitia mal-
 cebatur, hæc autem passio sumit augmentum,
 quo gloria alterius cui male volunt, incremen-
 tum. Ex eo tantum quod viderant quanti popu-
 lus eum faciebat ob refectum à mortuis Laz-
 zarum, tanta rabie scribendi contabuerant, vt
 consilium cogere aduersus eum, & quasi
 ignis carbonem irabilem succenti præ angustia
 spiritus pementes exclamarent: *Quid facimus,
 quia hic homo multa signa facit, & c. Si dimittimus
 eum, & c.* Quid n. odo facient cum eum tanta
 maiestate sublimem tanta cernuæ pompâ recep-
 tum, tantâ gloriâ honoratum, ab omnibus vt
 Saluatorem Regemque acclamatum? Hæc erat
 illa dispositio, que in illis requiebat, vt contra
 Christum grauis exacerbati mortem adfer-
 rent illi qua nemo vidit vnquam, atrociorẽ,
 tradita illis ad hoc potestate: quocirca ad huc
 ter glorie magnitudinem fuit & pœnatum ac-
 cerbitas.

D. CHRYS.
 VSOST.
 HOM. 13.
 IN VARIIS
 LOTA D.
 MATTH.
 23. 29.

VIII:

An Regis huius gloriam vidisti sublimissi-
 mam? Prepara te, vt pœnas illius audias acer-
 bilissimas, & illis atrenas præbe aures quod sta-
 tum cantabitur: *Passio Domini nostri Iesu Christi, ira: & in-
 & c.* An illi comitatum præstiti in scribis passione
 illis quos peregrinus triumpho in vtra eius gl-
 riosos mur.

rios? Accingere ut & illi ducatum præstes in
 ip. quos audies mortis eius ignominiosæ, sitque
 illatus propositio, quam inceptimæ & con-
 stantissimæ vir fidei David dixit: In eum arma
 ceperat perdoctus filius Absalon, ex fuga se sub-
 trahit pater filij se subducens persecutioni: ducatum
 illi præstitit miles constantissimus Gethæus
 nomine: tibi cum fratribus suis. Cui David:
 Hoc tibi perspectum sit, amice, graues manere
 me calamitates: totus etenim in me mundus in-
 surget seduciosus: fas non erit aut possibile, ut ab
 illis te liberet, nec dolores non sentias truculen-
 tos, si mihi præsteris in afflictione comitatus.
 In domum tuam cum fratribus tuis secede ne te
 futura feusque tempestas pariter inuoluat. Absit
 a Reg. 15, hoc Domine mi, respondet ille. *Vivis Dominus,*
 Amen.

*Et vivis Dominus meus: ex: quoniam in quocum-
 que loco fueris. Domine mi uix, sine in morte, sine
 in vita, ubi eris? Et seruus tuus, tibi locutus indubi-
 duus. Regem hunc conspiciat in hac triumphali
 gloria quam in vita sua consecutus est: accinge-
 re, ut & illi comes in tormentis suis morte: que
 fides adherens: potius illius mediare, atque in
 te sentire lætæ: cum pro tuis perfoluat tece-
 ribus: te ipsum considera, te illum esse, qui propter
 ea quæ committis & commisit nefandissi-
 ma, per tanta trahis illum tormenta & pœna
 non tolerandas: moueat te videre has ab eo
 propter illa sustineri, ut te à peccando cohibeat,
 & crucem eius pœnalisque tibi studeas impone-
 re, ut eius gloriæ particeps fiat sempiternæ*
 Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ XLII. SEQVENTIS.

Vum de passione Domini sit agendum, præmittuntur nonnulli
 discursus generales omnibus Christi passionibus convenientes,
 exponendo qua ratione sit illa consideranda, ut nobis adferat v-
 tilitatem. & qualiter ex eius meditatione viuis quidam debeat
 elici dolor, quo Christo patienti compatiamur. *h. dicitur etiam clara-
 que malitiæ peccati ergotio, e. magnum fiducia in Deum fir-
 mamentum, quò credamus nostra nobis ab illo remittenda pec-
 cata, & gloriam esse tribuendam. d. tantique beneficii gratissima recognitio. e. dein-
 de id tantum agitur quod tangit orationem eius in horto, in quo suam Christus ex-
 orsus est passionem: cui principi um dedit hymnum illum tolessem cantando in
 Cornaculo. f. Egreditur de Hierusalem, non mortem fugiens, sed locum cedens. f. 10
 Quatenus eam inimici exequerentur: transit torrentem Cedron: nec hoc vacat ny-
 lterio. g. Secedit in hortum, ubi tristem se ostendit & formidolosum. h. nedom ob-
 rationem communem demonstrandi naturæ humanæ veritatem, sed etiam ob alias. h. f. 15
 Prima: quia vidit mortem sibi sacrilegis peccatis, ruina populi sui, & damnatione
 Iudæ Apostoli sui infligendam. i. Secunda: volebat timore illo ac tristitia per nas
 suas vehementius excitare. k. Tertia: quatenus à nobis tormentum auferret, quod
 tales nobis adferunt passiones, illas in se suscipiens. l. Ad orationem se contulit, po-
 stulans ne calicem bibat, per hoc eius exprimens amaritudinem. m. Orationem su-
 dit quibusdam actionibus singularem: singula quippe earum documenta nobis
 sunt eminentiori, quò nobis hanc prælegit materiam. Primo: ut ad illam confuga-
 mus utpote tristitiæ, mæroris que solatium. n. Secundo: Solitudinem appetamus
 qua sedata cordis oramus tranquillitate, & cogitationibus à diuagatione recolle-
 dis. o. Tercio: ut coram Deo cernui & genuflexi eum veneremus. p. Quarto: si duc-
 pleni accedamus, quam in nobis excitat Patris nomen, quò Deum appellamus. q. f. 12
 Quinto:*